Al. Dumas
Cei trei
mușchetari

ALEXANDRE DUMAS

CEI TREI MUŞCHETARI

Ediţia a III-a

În româneşte de TICU ARCHIP şi MILTON FANNY LEHRER

EDITURA TINERETULUI

Coperta de ION DEAC

Ediţie electronică îngrijită de

ALEXANDRE DUMAS
LES TROIS MOUSQUETAIRES

Cuprins

Capitolul I CELE TREI DARURI ALE DOMNULUI D'ARTAGNAN-TATĂL

Capitolul II ANTICAMERA DOMNULUI DE TREVILLE

Capitolul III AUDIENŢA

Capitolul IV UMĂRUL LUI ATHOS, EŞARFA LUI PORTHOS ŞI BATISTA LUI ARAMIS

Capitolul V MUŞCHETARII REGELUI ŞI GĂRZILE DOMNULUI CARDINAL

Capitolul VI MAIESTATEA SA REGELE LUDOVIC AL XIII-LEA

Capitolul VII ACASĂ LA MUŞCHETARI

Capitolul VIII O INTRIGĂ LA CURTE

Capitolul IX D'ARTAGNAN ÎN LUMINĂ

Capitolul X O CAPCANĂ ÎN VEACUL AL ŞAPTESPREZECELEA

Capitolul XI INTRIGA SE ÎNNOADĂ

Capitolul XII GEORGE VILLIERS, DUCE DE BUCKINGHAM

Capitolul XIII DOMNUL BONACIEUX

Capitolul XIV OMUL DIN MEUNG

Capitolul XV MAGISTRAŢI ŞI MILITARI

Capitolul XVI DOMNUL SÉGUIER, MINISTRUL JUSTIŢIEI, CAUTĂ DE ZOR CLOPOŢELUL, DORIND SĂ SUNE CA ODINIOARĂ

Capitolul XVII CĂSNICIA BONACIEUX

Capitolul XVIII IUBITUL ŞI SOŢUL

Capitolul XIX PLAN DE LUPTĂ

Capitolul XX CĂLĂTORIA

Capitolul XXI CONTESA DE WINTER
Capitolul XXII BALETUL MERLAISON
Capitolul XXIII ÎNTÂLNIREA
Capitolul XXIV CASA DIN GRĂDINĂ
Capitolul XXV PORTHOS
Capitolul XXVI TEZA LUI ARAMIS
Capitolul XXVII SOŢIA LUI ATHOS
Capitolul XXVIII ÎNTOARCEREA
Capitolul XXIX GOANA DUPĂ ECHIPAMENT
Capitolul XXX MILADY

Capitolul I
CELE TREI DARURI ALE DOMNULUI D'ARTAGNAN-TATĂL

În cea dintâi luni a lui aprilie 1626, târgul Meung, unde a văzut lumina zilei autorul „Romanului Trandafirului”1, părea a fi în toiul unei fierberi atât de cumplite, de parcă hughenoţii ar fi izbutit să-l schimbe într-un al doilea La Rochelle2. Văzând cum fug femeile spre uliţa cea mare şi auzind ţipete de copii în pragul uşilor, o seamă de târgoveţi îşi puneau în grabă platoşa şi, apucând o flintă sau un baltag, ca să se simtă mai tari, se îndreptau spre hanul „La Morarul voios”, în faţa căruia o gloată gălăgioasă şi nespus de curioasă se îmbulzea, crescând cu fiece clipă.

Pe vremea aceea se stârneau mereu spaime, şi rare erau zilele când un oraş sau altul nu-şi trecea în hrisoave asemenea pacoste. Nobilii se luau la harţă între ei; regele se războia cu cardinalul; spaniolul se războia cu regele. Pe lângă aceste lupte mocnite sau obşteşti, tainice sau făţişe, mai erau, pe deasupra, hoţii, cerşetorii, hughenoţii, lupii şi valeţii, care se năpusteau asupra tuturor. Târgoveţii erau veşnic înarmaţi împotriva hoţilor, a lupilor şi a valeţilor, adesea împotriva nobililor şi a hughenoţilor, câteodată chiar împotriva regelui, dar niciodată împotriva cardinalului sau a spaniolului. Ca urmare a acestor năravuri înrădăcinate, în amintita zi de luni a lui aprilie 1626, târgoveţii, auzind larmă şi nezărind nici steagul galben cu roşu, şi nici uniformele ducelui de Richelieu, se repeziră cu toţii înspre hanul „La

---

1 „Romanul Trandafirului” *(Le roman de la Rose)* — celebru roman alegoric şi didactic (sec. XIII), foarte răspândit în evul mediu; prima parte a fost scrisă de Guillaume de Lorris, iar a doua de Jean Clopinel, zis Jean de Meung.

2 Oraş francez pe coasta Atlanticului — citadela calviniştilor — cucerit de Richelieu în 1628.

Morarul voios”.

Odată acolo, fiecare îşi putea da seama de pricina acestei fierberi. Un tânăr... să-i schiţăm portretul dintr-o singură trăsătura de condei: închipuiţi-vi-l pe Don Quijote la optsprezece ani; un Don Quijote fără armură nici pe piept, nici pe coapse, un Don Quijote îmbrăcat într-o haină scurtă de lână, a cărei culoare albastră se schimbase cu vremea, bătând nedesluşit când în vişiniu, când într-un azuriu ca cerul. O faţă prelungă şi oacheşă, cu umerii obrajilor ieşiţi în afară — semn de viclenie; muşchii fălcilor vânjoşi — alt semn după care deosebiţi, fără greş, pe un gascon chiar când nu poartă beretă; tânărul nostru purta însă o beretă împodobită cu un soi de pană; privire deschisă şi ageră, nas vulturesc, dar bine făcut; prea înalt pentru un băieţandru, prea scund pentru un bărbat împlinit; un ochi mai puţin încercat l-ar fi luat drept fiul unui fermier, plecat în călătorie, dacă nu i-ar fi văzut spada lungă, care, atârnată la cureaua de pe piept, se lovea de coapsa stăpânului, când acesta umbla pe jos, sau de părul zbârlit al calului, când umbla călare.

Căci tânărul nostru avea un cal, şi calul acesta era atât de bătător la ochi, încât nu putuse trece neluat în seamă. Era un căluţ din Beam, să fi avut între doisprezece şi paisprezece ani, cu părul galben, cu coada retezată, dar cu aricească la picioare, şi care, deşi înainta cu capul mai jos de genunchi, făcând de prisos folosirea căpăstrului, era totuşi în stare să străbată opt leghe pe zi. Din nefericire, însuşirile acestui cal erau atât de bine ascunse sub părul fistichiu şi înfăţişarea lui năstruşnică, încât într-o vreme în care toată lumea se pricepea la cai, ivirea sus-pomenitului căluţ la Meung, unde intrase abia de un sfert de ceas pe poarta Beaugency, stârni o uluială care se răsfrânse chiar şi asupra călăreţului. Şi aceasta îl îndurerase cu atât mai mult pe tânărul d’Artagnan (căci aşa se numea acest Don Quijote al acestei noi

Rossinante[1]) cu cât îşi dădea seama că oricât de bun călăreţ ar fi fost, tot l-ar fi făcut de ocară asemenea mârţoagă. De aceea şi primise cu inima grea darul tatălui său. Ştia că asemenea dobitoc preţuia pe puţin douăzeci de livre[2]. E drept însă că vorbele care însoţiseră darul erau de nepreţuit.

— Fiule — îi spusese gentilomul gascon în acel curat dialect bearnez de care Henric al IV-lea nu se putuse dezbăra niciodată — fiule, ca mâine vor fi treisprezece ani de când calul ăsta s-a născut în casa tatălui tău, pe care n-a părăsit-o niciodată; e un lucru care ar trebui să te îndemne să-l iubeşti. Nu cumva să-l vinzi. Lasă-l să moară liniştit, cum se cuvine, de bătrâneţe, şi dacă pleci cu el la război, cruţă-l, aşa cum ai cruţa un slujitor bătrân. Dacă vei avea cinstea să fii primit la curte — urmase bătrânul d'Artagnan — cinste la care de altfel îţi dă dreptul obârşia ta de viţă veche, apără-ţi cu demnitate, pentru tine şi pentru ai tăi, titlul de gentilom pe care moş-strămoşii noştri l-au purtat cu fruntea sus mai bine de cinci sute de ani. Prin *ai tăi, î*nţeleg părinţii şi prietenii. Nu ierta niciodată nimănui nimic, decât cardinalului şi regelui. Prin bărbăţia lui — ia bine seama — numai prin bărbăţia lui, un gentilom îşi croieşte azi drum în viaţă. Cine şovăie o clipă, acela scapă poate norocul pe care soarta i-l întindea tocmai atunci. Eşti tânăr şi trebuie să fii viteaz din două pricini: întâia, pentru că eşti gascon, şi a doua, pentru că eşti fiul meu. Nu ocoli împrejurările neaşteptate, ba chiar aleargă după năzdrăvănii. Te-am pus să înveţi mânuirea spadei; ai un genunchi de fier şi încheietura mâinii de oţel. Bate-te de zor, bate-te cu atât mai mult cu cât duelurile sunt oprite; a te bate înseamnă deci a avea o îndoită cutezanţă. Nu-ţi pot dărui, fiul meu, decât cincisprezece scuzi[3], calul meu şi poveţele pe care le-ai auzit. La toate astea, mama ta va adăuga o reţetă

---

1 Numele iepei pe care călărea Don Quijote.

2 Veche monedă franceză, care valora aproape un franc.

3 Veche monedă de argint care circula în apusul Europei.

ce-o ştie de la o ţigancă, pentru un balsam care lecuieşte ca prin minune orice rană, dacă n-a atins inima. Trage folos din orice şi trăieşte fericit viaţă îndelungată. Mai vreau să adaug câteva cuvinte, ca să-ţi dau o pildă, nu din viaţa mea, căci eu n-am fost niciodată la curte şi n-am luat parte, de bună voie, decât la războaiele religioase; vreau să-ţi vorbesc despre domnul de Tréville, care a fost pe vremuri vecinul meu şi care a avut cinstea de a se juca, în copilărie, cu regele nostru, Ludovic al XIII-lea, Cel-de-sus să-l aibă în pază! Uneori, din joacă, ajungeau la bătaie, iar în aceste bătăi nu regele ieşea totdeauna biruitor. Loviturile primite au fost izvorul preţuirii şi prieteniei sale pentru domnul de Tréville. Mai târziu, domnul de Tréville s-a mai bătut şi cu alţii; de cinci ori pe vremea întâii sale călătorii la Paris, de şapte ori de când a închis ochii răposatul rege până la majoratul celui tânăr, fără a mai pune la socoteală atâtea războaie şi asedii; iar de atunci şi până azi, poate încă de o sută de ori! Aşa că, în ciuda legilor, a poruncilor scrise şi a zilelor de închisoare, iată-l azi căpitan al muşchetarilor, adică iată-l căpetenia unei legiuni de cezari pe care regele pune mare preţ şi de care chiar cardinalul se teme, el care — după cum se ştie — nu prea cunoaşte ce-i aceea frică. Mai mult, domnul de Tréville câştigă zece mi de scuzi pe an; asta înseamnă că e nobil cu mare faimă. A început la fel ca şi tine; du-te la el cu această scrisoare şi urmează-i pilda ca să ajungi şi tu ca el.

Spunând acestea, bătrânul domn d’Artagnan îi înmânase fiului o scrisoare dinainte pregătită, apoi îl încinsese cu propria lui spadă şi, sărutându-l duios pe amândoi obrajii, îl binecuvântase.

Când ieşise din camera părintească, tânărul dăduse peste maică-sa; îl aştepta cu faimoasa reţetă, de care, în urma sfaturilor primite, avea să se folosească adeseori. De data asta, rămasul bun a ţinut mai multă vreme şi a fost cu mult mai duios, nu doar din pricină că domnul d’Artagnan nu şi-ar

fi iubit fiul, singura lui odraslă, dar domnul d'Artagnan era bărbat şi ar fi socotit nepotrivit din partea unui bărbat să se lase copleşit de emoţie, pe când doamna d'Artagnan era femeie şi, mai mult decât atât, era mamă. Ea plânse amarnic şi, trebuie s-o spunem spre lauda tânărului d'Artagnan, în pofida sforţărilor lui de a rămâne netulburat, aşa cum i-ar fi stat bine unui viitor muşchetar, firea îl învinse şi dădu drumul şuvoiului de lacrimi din care abia izbuti să ascundă jumătate.

În aceeaşi zi, tânărul o porni la drum cu cele trei daruri părinteşti, alcătuite, după cum am mai spus, din cincisprezece scuzi, din căluţul pomenit şi din scrisoarea către domnul de Tréville; se-nţelege de la sine că sfaturile date nu intrau în socoteală.

Cu un astfel de *vade mecum,* d'Artagnan era, prin starea sa sufletească şi trupească, o copie credincioasă a eroului lui Cervantes, cu care l-am asemuit în chip atât de fericit atunci când îndatorirea noastră de istoric ne-a silit să-i schiţăm portretul. Don Quijote lua morile de vânt drept uriaşi şi oile drept oşti; d'Artagnan lua orice surâs drept o jignire şi fiece privire drept aţâţare. Ca urmare, îşi ţinu pumnul încleştat de-a lungul drumului între Tarbes şi Meung, înşfăcându-şi mânerul spadei, una peste alta, de zece ori pe zi; totuşi pumnul nu se abătu asupra nici unei fălci şi spada nu-şi părăsi teaca. Nu fiindcă înfăţişarea bietului căluţ galben n-ar fi stârnit destule zâmbete pe feţele trecătorilor, dar cum pe deasupra mârţoagei zăngănea o namilă de spadă şi cum pe deasupra acestei spade sclipea o căutătură mai mult cruntă decât trufaşă, trecătorii îşi înfrânau râsul sau, dacă râsul le biruia prevederea, atunci se sileau să nu râdă decât cu un colţ al gurii, ca măştile din vechime. D'Artagnan îşi păstră deci ţinuta mândră şi amorul propriu neştirbit până în prăpăditul acela de orăşel Meung.

Dar ajuns acolo, în vreme ce descăleca în faţa porţii „Morarului voios", fără ca nici hangiul, nici vreun slujitor sau

vreun grăjdar să-i ţină calul de dârlogi, d’Artagnan zări la parter, în dreptul unei ferestre întredeschise, un gentilom de statură înaltă şi semeaţă, cam mohorât la obraz, care stătea de vorbă cu doi inşi ce păreau a-l asculta cu multă luare-aminte. D’Artagnan crezu fireşte, ca de obicei, că era vorba despre el şi începu să asculte. De data asta însă se înşelase doar pe jumătate: nu despre el era vorba, ci despre calul lui. Gentilomul părea că înşiră ascultătorilor însuşirile animalului şi deoarece, cum am mai spus, ascultătorii arătau un deosebit respect povestitorului, cei doi izbucneau mereu în râs. Dar ca să-şi iasă din sărite, tânărului nostru îi ajungea o umbră de surâs; se înţelege atunci scrâşnetul lui la auzul acelor hohote gălăgioase.

D’Artagnan vru totuşi să-şi dea mai întâi seama de mutra neruşinatului care-şi bătea joc de el. Îşi aţinti privirea mândră asupra străinului şi văzu că era un bărbat între patruzeci şi patruzeci şi cinci de ani, cu ochii negri şi sfredelitori, cu faţa gălbejită, cu nasul gros şi cu mustaţa neagră, meşteşugit tunsă; purta pantaloni până la genunchi şi un pieptar de culoare liliachie, cu găitane tot liliachii, fără altă podoabă decât obişnuitele despicături prin care se vedea cămaşa. Deşi noi, hainele-i erau mototolite, ca orice îmbrăcăminte de călătorie închisă îndelung într-un cufăr. D’Artagnan făcu la repezeală toate aceste constatări cu priceperea celui mai migălos cercetător şi, fără îndoială, dintr-o pornire lăuntrică ce-i spunea că acest necunoscut va avea în viitor o mare înrâurire asupra vieţii lui.

Cum însă în clipa în care d’Artagnan îşi pironea privirea asupra gentilomului cu straie liliachii acesta îşi dezvolta tocmai una din cele mai amănunţite şi mai temeinice expuneri asupra gloabei bearneze, cei doi ascultători se porniră pe râs, în vreme ce el însuşi lăsă să-i rătăcească, împotriva obiceiului, o fluturare de surâs pe faţă. De data aceasta nu mai încăpea nici o îndoială: d’Artagnan se simţise

într-adevăr jignit. Pe deplin încredinţat de jignire, îşi înfundă bereta pe ochi şi, încercând să maimuţărească unele fandoseli de la curte, pe care le surprinsese în Gasconia la câţiva nobili care se aflau în călătorie, înaintă, cu o palmă pe mânerul spadei şi cu cealaltă în şold. Din nefericire, pe măsură ce înainta, mânia îl orbea tot mai tare, şi în locul frazelor impunătoare şi demne, pregătite pentru a-şi rosti provocarea, nu mai găsi pe vârful limbii decât răbufniri grosolane, pe care le însoţi cu strâmbături furioase.

— Ei, domnule — începu să strige — dumneata care te ascunzi după oblon! Da, da, chiar dumneata! Spune-mi şi mie de ce râzi, măcar să râdem împreună.

Gentilomul îşi plimbă încet privirea de la cal la călăreţ, ca şi cum i-ar fi trebuit oarecare răgaz pentru a înţelege că spre el se îndreptau acele mustrări ciudate; apoi, când nu-i mai rămase nici o îndoială, îşi încruntă uşor sprâncenele şi, după o lungă tăcere, îi răspunse lui d’Artagnan cu glas obraznic şi batjocoritor, cu neputinţă de descris:

— N-am vorbit cu dumneata, domnule!

— În schimb vorbesc eu cu dumneata! se răsti tânărul scos din sărite de amestecul acela de obrăznicie şi bună creştere, de cuviinţă şi dispreţ.

Necunoscutul îl mai privi o clipă cu aceeaşi fluturare de zâmbet pe buze, apoi, plecând de la fereastră, ieşi agale din han şi se înfipse în faţa calului, la doi paşi de d’Artagnan. Ţinuta liniştită şi căutătura lui batjocoritoare îndoiră veselia celor cu care stătea de vorbă şi care nu se îndepărtaseră de la fereastră.

Văzându-l atât de aproape, d’Artagnan scoase cam de vreo jumătate de cot spada din teaca.

— Calul ăsta trebuie să fie, sau mai curând trebuie să fi fost, în tinereţea lui, floricică galbenă de untişor — spuse necunoscutul, urmându-şi cercetările începute şi întorcându-se spre ascultătorii lui de la fereastră, ca şi când nici n-ar fi

băgat de seamă că mânia lui d'Artagnan se ridica zid între el şi ceilalţi. E o culoare foarte cunoscută în botanică, dar până acum foarte rar întâlnită la cai.

— Râzi de cal când nu-ţi dă mâna să râzi de stăpân! răcni furios concurentul lui Tréville.

— Eu nu râd des, domnul meu — urmă necunoscutul — n-ai decât să mă priveşti şi să te convingi, dar ţin cu tot dinadinsul să-mi iau îngăduinţa de a râde când am chef.

— Iar mie — strigă d'Artagnan — nu-mi place să se râdă când n-am eu chef!

— Adevărat, domnul meu? urmă necunoscutul mai liniştit ca oricând. Foarte bine! Aşa şi e!

Apoi, îndepărtându-se, se pregătea să intre iarăşi în han prin poarta cea mare sub care d'Artagnan văzuse la sosire un cal gata înşeuat.

Dar nu era în firea lui d'Artagnan să dea drumul aceluia care avea neobrăzarea să-şi bată joc de el. Trase deci spada cu totul din teacă şi începu să-l urmărească, răcnind:

— Întoarce-te, hei, întoarce-te, domnule zeflemea, întoarce-te, că acum te lovesc pe la spate!

— Să mă loveşti pe mine?! rânji celălalt, răsucindu-se pe călcâie şi privindu-l pe tânăr cu uimire şi dispreţ. Haida-de! Dragul meu, eşti cam nebun! Apoi, cu glas scăzut, ca şi când ar fi vorbit cu el însuşi, adăugă: Păcat! Ce mai descoperire pentru maiestatea sa, care caută năzdrăvani peste tot, ca să şi-i facă muşchetari! Pe ăsta ar fi trebuit să-l cunoască!

Nu sfârşi bine şi d'Artagnan îi şi trase o lovitură zdravănă cu vârful spadei, încât, dacă celălalt n-ar fi sărit un pas înapoi, ar fi glumit de bună seamă pentru cea din urmă oară. Văzând că s-a îngroşat gluma, necunoscutul trase şi el spada din teacă şi, după ce-şi salută potrivnicul, se puse în gardă, cu toată seriozitatea. Dar în aceeaşi clipă, cei doi ascultători, însoţiţi de hangiu, tăbărâră asupra lui d'Artagnan, arzându-l care cu ciomagul, care cu lopata şi cu vătraiele de la sobă.

Era o schimbare de atac atât de fulgerătoare şi de neaşteptată, încât potrivnicul lui d'Artagnan, în vreme ce acesta se întorcea ca să facă faţă grindinei de lovituri, îşi băgă din nou spada în teacă la fel de sigur precum şi-o scosese şi, din actorul care era cât p-aci să fie, ajunse iarăşi spectator al bătăliei, rol pe care-l îndeplini cu nepăsarea-i obişnuită, mormăind totuşi printre dinţi:

— La naiba cu toţi gasconii ăştia! Suiţi-l iar pe calul lui portocaliu şi ducă-se pe pustii.

— Nu înainte de a te fi răpus, mişelule! strigă d'Artagnan apărându-se din răsputeri şi fără să dea îndărăt din faţa celor trei duşmani care-l ciomăgeau de zor.

— Ce de ifose pe el! mormăi gentilomul. Pe cinstea mea, gasconii ăştia nu-şi mai bagă minţile-n cap. Trageţi-i, dacă ţine morţiş. Când o obosi, o să spună el singur că s-a săturat.

De bună seamă, necunoscutul tot nu ştia cu ce soi de catâr avea de furcă. D'Artagnan nu era omul care să se dea bătut cu una cu două. Lupta mai ţinu deci câteva clipe, până când, istovit, tânărul scăpă din mână spada, frântă în două de o lovitură de ciomag. În sfârşit, altă lovitură îl nimeri în frunte, doborându-l totodată la pământ, plin de sânge şi aproape în nesimţire.

Tocmai atunci începea să se strângă de pretutindeni lume la locul cu pricina. Temându-se de prea mare vâlvă, hangiul, ajutat de oamenii lui, duse rănitul în bucătărie, unde-i dădu şi unele îngrijiri.

În vremea aceasta, gentilomul îşi luase iarăşi locul la fereastră şi privea cu oarecare nelinişte spre mulţimea aceea încremenită, care-l stingherea din cale afară.

— Ia spune, ce mai face turbatul? se întoarse el spre uşa care se deschidea zgomotos: hangiul tocmai venea să-l întrebe de sănătate.

— Excelenţa voastră a scăpat teafăr? se interesă hangiul.

— După cum vezi, întreg şi teafăr, scumpe hangiule, dar

cum îi mai merge tânărului nostru?

— Îi merge mai bine — răspunse celălalt — acum a leşinat de tot.

— Adevărat? zise gentilomul.

— Da, dar înainte de a leşina şi-a mai adunat o dată bruma de puteri ca să strige şi să vă înfrunte, răcnind.

— E dracul gol! se minună necunoscutul.

— Da de unde, excelenţă, nu-i nici un drac — urma hangiul strâmbând din nas. Pe când zăcea lat, l-am scotocit peste tot şi n-am găsit în boarfele lui decât o cămaşă, iar în pungă numai unsprezece scuzi; asta nu l-a împiedicat însă să spună, pe când leşina, că dacă aşa ceva i s-ar fi întâmplat la Paris, v-aţi îi căit pe loc. Dar că aici n-o să vă căiţi decât puţin mai târziu.

— Te pomeneşti c-o fi vreun prinţ de sânge, care umblă deghizat — zise necunoscutul cu nepăsare.

— V-am spus toate astea, nobilul meu domn — adăugă hangiul — pentru ca să vă puteţi feri din vreme.

— În furia lui n-a scăpat nici un nume?

— Ba da, se lovea mereu cu mâna peste buzunar şi mormăia: „Las că vedem noi ce-o să spună domnul de Tréville, când o afla cum a fost terfelit ocrotitul său”.

— Domnul de Tréville? întrebă necunoscutul, din ce în ce mai atent. Zici că rostea numele domnului de Tréville şi se lovea cu mâna peste buzunar?... Hai, spune drept, dragă hangiule, în vreme ce tânărul dumitale era leşinat, sigur că nu te-a răbdat inima să nu scotoceşti şi prin buzunarul cu pricina. Ai dat peste ceva?

— O scrisoare pentru domnul de Tréville, căpitanul muşchetarilor.

— Adevărat?

— Chiar aşa cum am cinstea să vă spun, excelenţă.

Hangiul, care nu era înzestrat cu prea mult dar de pătrundere, nu-şi dădu seama de căutătura schimbată a

necunoscutului, când îi auzise vorbele. Părăsind pervazul ferestrei de care îşi ţinea rezemate coatele, acesta încruntă din sprâncene ca orice om îngrijorat.

— Drace — mormăi el printre dinţi — să-mi fi trimis oare Tréville pe gasconul ăsta? Prea-i tânăr de tot! Dar, la urma urmei, o lovitură de spadă e o lovitură de spadă, oricare ar fi vârsta celui ce ţi-o dă, şi te fereşti mai puţin de un mucos decât de oricare altul; buturuga mică răstoarnă uneori carul mare.

Şi vreme de câteva minute necunoscutul rămase pe gânduri.

— Ei, hangiule — îi spuse — n-ai de gând să mă descotoroseşti de apucatul ăsta? Nu-mi vine să-l omor chiar aşa, şi totuşi — adăugă el pe un ton rece şi ameninţător — mă stinghereşte. Unde e acum?

— În odaia neveste-mi, la catul întâi, i s-au dat îngrijiri.

— Boarfele şi săculeţul le are cu el? Şi-a scos haina?

— Nu, sunt toate jos, în bucătărie. Dar dacă tânărul ăsta zurliu vă stinghereşte...

— Cred şi eu. Stârneşte în hanul dumitale un tărăboi cu care oamenii cumsecade nu se pot împăca. Urcă acum la dumneata, fă-mi socoteala şi dă de ştire valetului meu.

— Cum, domnul ne şi părăseşte?

— Nu-i nici o noutate, fiindcă îţi poruncisem să pui şaua pe cal. Nu mi s-a împlinit porunca?

— Ba da, şi, după cum aţi putut să vă încredinţaţi singur, calul domniei voastre se află sub poarta cea mare, gata de plecare.

— Bine, atunci fă cum ţi-am spus!

„Drace — îşi zise în sinea lui hangiul — să-i fie oare frică de mucosul ăsta?” Dar o privire poruncitoare a necunoscutului îi reteză gândul. Se înclină adânc şi ieşi.

— N-ar fi nimerit ea zăpăcitul ăsta s-o zărească pe Milady — îşi mai zise străinul — care trebuie să treacă din clipă în

clipă; chiar a întârziat. Mai bine să încalec şi să-i ies în întâmpinare... Măcar dac-aş putea şti ce-i cu scrisoarea aceea adresată lui Tréville!

Şi bodogănind într-una, necunoscutul se îndreptă spre bucătărie.

În vremea asta, încredinţat că numai prezenţa tânărului îl alungase pe necunoscut, hangiul se urcase în camera soţiei lui, unde-l găsi pe d'Artagnan care-şi venise în sfârşit în fire. Dându-i să înţeleagă că ar putea avea încurcături cu poliţia, deoarece căutase gâlceavă unui mare senior, căci după părerea lui necunoscutul nu putea fi decât un mare senior, hangiul îl făcu să se scoale din pat, în pofida slăbiciunii, şi să-şi urmeze drumul. Pe jumătate năuc, în cămaşă, cu capul înfăşurat în cârpe, d'Artagnan se ridică şi, împins de hangiu, începu să coboare; dar, în drum spre bucătărie, îşi zări deodată provocatorul, care stătea liniştit de vorbă cu o doamnă, lângă scara unei frumoase căleşti, înhămată cu doi cai mari, normanzi.

Aceea cu care stătea de vorbă, şi al cărei cap apărea ca înrămat în portiera caleştii, era o femeie între douăzeci şi douăzeci şi doi de ani. Am mai spus cât de fulgerător izbutea d'Artagnan să prindă cele mai mici amănunte din înfăţişarea cuiva. De la prima aruncătură de ochi văzu, aşadar, că femeia era tânără şi frumoasă. Frumuseţea ei îl izbi cu atât mai mult cu cât părea străină ţinuturilor meridionale în care trăise el până atunci. Era o făptură blondă şi palidă, cu plete lungi, unduindu-i pe umeri, cu ochi mari albaştri, visători, cu buze trandafirii şi mâini de alabastru; vorbea aprins cu necunoscutul.

— Aşadar, eminenţa sa îmi porunceşte... — spunea doamna.

— Să vă întoarceţi numaidecât în Anglia şi să-i daţi de veste dacă ducele părăseşte Londra.

— Şi-n ce priveşte celelalte instrucţiuni? întrebă frumoasa

călătoare.

— Se găsesc toate în caseta aceasta, pe care n-o veţi deschide decât pe celălalt mal al Mânecii.

— Bine, foarte bine... Şi dumneavoastră?

— Eu mă înapoiez la Paris.

— Fără să-l învăţaţi minte pe neobrăzatul acela de ţânc...? mai întrebă doamna.

Necunoscutul se pregătea să răspundă, dar, chiar în clipa când deschidea gura, d'Artagnan, care auzise totul, se repezi în pragul porţii, strigând:

— Neobrăzatul de ţânc o să-i înveţe el minte pe alţii, şi cred că de data asta cel pe care trebuie să-l înveţe minte nu-i va mai scăpa ca întâia oară.

— Nu-i va scăpa? repetă necunoscutul, încruntându-se.

— Socot că-n faţa unei femei nu vei îndrăzni să fugi.

— Luaţi seama — strigă Milady, văzând că gentilomul duce mâna la spadă — luaţi scama, cea mai mică întârziere poate nărui totul!

— Aveţi dreptate — îi răspunse gentilomul — vedeţi-vă de drum, şi eu voi face la fel.

Şi, salutând doamna cu o uşoară înclinare a capului, sări în şa, în vreme ce vizitiul ardea la bice cailor. Necunoscutul şi doamna porniră aşadar în goană, fiecare în altă parte a drumului.

— Ei, socoteala! ţipa hangiul, a cărui preţuire se schimbă într-un adânc dispreţ, văzând că gentilomul se depărtează fără să plătească.

— Plăteşte tu, marţafoiule! strigă acesta, din goana mare, valetului, care, după ce aruncă la picioarele hangiului două sau trei monede de argint, porni şi el în galop după stăpân.

— Stai, mişelule! Stai, ticălosule! Gentilom de paie! Strigă d'Artagnan, alergând la rândul lui după valet.

Dar rănitul era prea slăbit pentru a putea îndura asemenea zdruncin. Abia făcu zece paşi, şi urechile începură să-i vâjâie,

îl cuprinse ameţeala, un nor sângeriu îi trecu pe dinaintea ochilor şi se prăbuşi în mijlocul străzii, strigând mereu:

— Mişelule! Mişelule! Mişelule!

— Aşa-i, mare mişel — mormăi hangiul, apropiindu-se de d'Artagnan şi încercând prin această linguşire să se împace cu sărmanul tânăr, întocmai cum făcuse şi bâtlanul din fabula cu melcul.

— Da, e un mare mişel — şopti şi d'Artagnan — dar ea, ea tare mai e frumoasă!

— Care ea? întrebă hangiul.

— Milady — îngăimă d'Artagnan şi îşi pierdu cunoştinţa pentru a doua oară.

— Totuna — zise hangiul — mi-au scăpat doi, dar mi-a rămas unul. Şi pe ăsta nu-l mai las din mâini câteva zile. Nici unsprezece scuzi nu-s de lepădat.

Se ştie că unsprezece scuzi era tocmai suma ce se mai găsea în punga lui d'Artagnan.

După cum se vede, hangiul socotise unsprezece zile de boală a câte un scud pe zi; numai că el socotise astfel fără să ţină scama de călător. A doua zi, pe la cinci dimineaţa, d'Artagnan se sculă din pat, coborî în bucătărie, fără să-l ajute nimeni, ceru în afară de alte meremeturi, a căror listă n-a ajuns până la noi, vin, untdelemn, rozmarin şi, ţinând reţeta mamei sale în mână, îşi pregăti un balsam cu care-şi unse numeroasele-i răni, schimbându-şi singur oblojelile şi nevrând să primească ajutorul vreunui medic. Datorită, fără îndoială, balsamului de Boemia şi datorită poate şi lipsei oricărui medic, d'Artagnan fu pe picioare chiar în seara aceea şi aproape înzdrăvenit a doua zi.

Dar, în clipa în care vru să plătească rozmarinul, untdelemnul şi vinul, singura cheltuială a stăpânului care nu mâncase aproape nimic, în vreme ce calul galben mâncase, cel puţin, după spusele hangiului, de trei ori mai mult decât s-ar fi cuvenit pe potriva staturii lui, d'Artagnan nu mai găsi în

buzunar decât punguţa de catifea roasă şi cei unsprezece scuzi care se aflau înăuntru; cât priveşte scrisoarea către domnul de Tréville, nu era nicăieri.

Tânărul începu atunci să caute scrisoarea cu multă răbdare, întorcându-şi buzunarele şi buzunăraşele pe faţă şi pe dos, scotocind şi răscotocind săculeţul, deschizând şi închizând la loc punguţa. Dar când îşi dădu seama că nu mai are unde căuta, valul de mânie, care-l cuprinse pentru a treia oară, era gata-gata să-i dea prilejul unei noi comenzi de vin şi untdelemn de leac; căci văzându-l pe tânărul zurbagiu înfierbântându-se şi ameninţând să facă ţăndări tot hanul, dacă nu găseşte scrisoarea, hangiul şi pusese mâna pe o ţapină, nevastă-sa pe coada unei mături şi slujitorii pe aceleaşi bâte pe care le mai folosiseră cu două zile înainte.

— Scrisoarea mea de recomandaţie — răcnea d’Artagnan — scrisoarea mea de recomandaţie, sau, mii de draci, vă pun în frigare ca pe nişte orătănii!

Din nefericire, o anumită împrejurare îl oprea pe tânăr să-şi poată duce la îndeplinire ameninţarea. După cum am mai spus, cu prilejul primei sale încăierări, spada îi fusese frântă în două, lucru de care uitase cu totul. Drept urmare, când d’Artagnan vru într-adevăr să tragă spada din teacă, se trezi în mână cu un ciot cam de vreo opt sau zece degete, ciot pe care hangiul prevăzător îl pusese la loc în teacă. Restul tăişului, bucătarul îl dosise dibaci, cu gând să-l facă frigăruie.

Totuşi, poate că această dezamăgire nu l-ar fi împiedicat pe aprigul nostru tânăr de a trece la fapte, dacă hangiul n-ar fi chibzuit că plângerea călătorului era pe deplin îndreptăţită.

— Dar, la urma urmei — rosti el, lăsând în jos ţapina — unde o fi scrisoarea ceea?

— Da, da, unde-i scrisoarea? strigă d’Artagnan. Ţin să vă spun din capul locului că scrisoarea era pentru domnul de Tréville şi că trebuie găsită; dacă nu va fi găsită, atunci o s-o scoată el şi din pământ!

Această ameninţare îl băgă în sperieţi pe hangiu. După rege şi domnul cardinal, domnul de Tréville era omul al cărui nume îl aveau mai des pe buze militarii şi chiar târgoveţii. E drept că mai era şi părintele Iosif, dar numele lui se rostea numai în şoaptă, atât de cumplită era groaza ce-o trezea eminenţa cenuşie, cum i se spunea acestui prieten de încredere al cardinalului.

Aşa că, aruncând cât colo ţapina şi poruncind soţiei şi servitorilor săi să facă la fel cu coada de mătură şi cu bâtele, hangiul dădu cel dintâi pildă, începând să caute scrisoarea pierdută.

— Era în scrisoare ceva de preţ? întrebă hangiul după câteva cercetări zadarnice.

— La naiba! Cred şi eu — se răsti gasconul, care se bizuia pe acea scrisoare spre a-şi croi drum la curte — înăuntru era toată averea mea.

— Titluri de rentă spaniole? întrebă hangiul, îngrijorat.

— Titluri ale tezaurului personal al maiestăţii sale — răspunse d’Artagnan, care, sperând să intre în slujba regelui mulţumită acelor recomandaţii, credea că poate da fără să mintă acest răspuns cam îndrăzneţ.

— Ei drace! se tângui hangiul, deznădăjduit.

— Dar ce-are a face — urmă d’Artagnan cu îndrăzneala obişnuită gasconilor — banii sunt un fleac, scrisoarea era totul. Mai bine pierdeam o mie de pistoli[1] decât să pierd scrisoarea.

Ar fi putut spune la fel de uşor douăzeci de mii, dar o umbră de sfială tinerească îl oprise.

Şi deodată se făcu parcă lumină în mintea hangiului, care se blestema, fiindcă nu dădea de nimic.

— Scrisoarea nu s-a pierdut! striga el hotărât.

— Ah! făcu d’Artagnan.

— Nu, scrisoarea v-a fost luată.

---

1 Veche monedă de aur, a cărei valoare a variat în diferite epoci.

— Luată? Şi de cine?

— De gentilomul de ieri. A coborât în bucătărie, unde se găsea haina dumneavoastră, şi a rămas acolo singur. Pot să pun prinsoare că el v-a furat-o.

— Crezi? răspunse d'Artagnan cam neîncrezător, căci el îşi dădea mai bine seama ca oricine de importanţa cu totul personală a scrisorii şi nu vedea cum de-ar fi putut trezi interesul cuiva. Fără îndoială că nici unul din servitori, nici unul din călătorii de acolo n-ar fi câştigat nimic dac-ar fi avut asupra lor acea hârtie. Va să zică, dumneata îl bănuieşti pe neruşinatul acela de gentilom?

— Cum vă văd şi mă vedeţi — urmă hangiul. Când i-am dat de ştire că înălţimea voastră sunteţi ocrotit de domnul de Tréville şi că aveţi chiar o scrisoare pentru vestitul gentilom, a apărut grozav de tulburat, m-a întrebat unde e scrisoarea, apoi a coborât iute în bucătărie, unde ştia că se află pieptarul dumneavoastră.

— Atunci am găsit hoţul — răspunse d'Artagnan. Mă voi plânge domnului de Tréville, iar domnul de Tréville se va plânge regelui.

Apoi, scoţând cu un gest simandicos din buzunar doi scuzi, îi dădu hangiului, care-l petrecu până la poartă cu pălăria în mână; încălecă după aceea pe calul său galben şi ajunse fără altă păţanie până la poarta Saint-Antoine, la Paris, unde se hotărî să-şi vândă calul pe trei scuzi, preţ foarte bun, ţinând seama că în vremea din urmă călăreţul îşi sleise de puteri mârţoaga. De altfel, geambaşul care l-a cumpărat pe suma mai sus pomenită nu s-a ferit să-i mărturisească tânărului că dădea atât de mulţi bani numai din pricina acelei culori, atât de neobişnuite.

D'Artagnan îşi făcu deci intrarea în Paris pe jos, cu bocceluţa sub braţ; merse aşa până ce găsi o cameră de închiriat, potrivită cu strâmtoratele sale mijloace băneşti. Această cameră era un fel de mansardă în strada Groparilor,

lângă Luxemburg.

După ce plăti arvuna, stăpân pe locuinţă, d’Artagnan îşi petrecu ziua cosându-şi la haină şi la pantaloni tot felul de ceaprazuri pe care maică-sa i le dăduse pe furiş, după ce le scosese de la o haină aproape nouă a bătrânului. Merse apoi pe cheiul Fiarelor vechi, pentru a-şi pune alt tăiş la spadă; se întoarse după aceea la Luvru şi întrebă pe primul muşchetar care-i ieşi în cale de palatul domnului de Tréville. Acest palat se găsea în strada Vieux-Colombier, adică tocmai în vecinătatea camerei pe care d’Artagnan o închiriase, împrejurare ce i se păru a fi o bună vestire pentru izbânda călătoriei lui.

Şi pe deplin mulţumit de felul cum se purtase la Meung, fără nici o remuşcare pentru trecut, încrezător în ziua pe care o trăia şi plin de speranţe în viitor, se culcă şi dormi buştean. Somnul acesta, încă destul de provincial, ţinu până a doua zi dimineaţa la ora nouă, când se sculă spre a se duce la acel vestit domn de Tréville, al treilea mare om în tot regatul, după preţuirea părintească.

Capitolul II
ANTICAMERA DOMNULUI DE TREVILLE

Domnul de Troisville, cum se mai numea încă familia acestuia în Gasconia, sau domnul de Tréville, cum sfârşise prin a-şi spune singur la Paris, începuse ca şi d'Artagnan, adică fără o para chioară, dar cu acel fond de îndrăzneală, de isteţime şi de înţelegere datorită căruia cel mai sărac nobil gascon primeşte ca moştenire părintească mai mult decât primeşte adesea în realitate cel mai bogat gentilom din Périgord sau din Berry. Vitejia sfidătoare, norocul său şi mai sfidător încă, într-o vreme când necazurile cădeau ca grindina, îl ridicaseră în vârful acelei scări anevoioase care se numeşte favoarea curţii şi ale cărei trepte le urcase câte patru o dată.

Era prietenul regelui, care, după cum se ştie, păstra în mare cinste amintirea părintelui său, Henric al IV-lea. Tatăl domnului de Tréville îl slujise pe acesta din urmă cu atâta credinţă în războaiele împotriva Ligii, încât, din lipsă de bani — lipsă care-l silise toată viaţa pe Bearnez să-şi plătească datoriile doar cu vorbe de duh, duhul fiind singurul bun pe care nu-l luase niciodată cu împrumut — din lipsă de bani, deci, îi îngăduise bătrânului Tréville să-şi ia ca blazon, după capitularea Parisului, un leu de aur pe fond purpuriu, având ca deviză: *Fidelis et fortis.* Pentru o dreaptă cinstire, aceasta însemna mult; pentru bunul lui trai era însă cam puţin. Astfel fiind, când vestitul tovarăş de arme al marelui Henric se stinse, el lăsă fiului său ca moştenire doar spada şi deviza sa. Mulţumită acestui îndoit dar şi numelui nepătat care-l însoţea, domnul de Tréville a fost primit în casa tânărului prinţ, unde sluji atât de frumos prin spada sa şi rămase atât de credincios devizei sale, încât Ludovic al XIII-lea, unul din cei mai de seamă mânuitori de spadă ai regatului, obişnuia să spună că

dac-ar avea vreun prieten care s-ar bate în duel, l-ar sfătui să-şi ia ca second[1] în primul rând pe el, şi apoi pe Tréville — ba poate chiar pe acesta înaintea lui.

Toate astea făceau ca Ludovic al XIII-lea să-i păstreze multă prietenie lui Tréville, prietenie regească — prietenie egoistă, ce-i drept, totuşi prietenie. Căci în acele vremuri nefericite, bărbaţii de teapa lui Tréville aveau mare cătare. Mulţi ar fi putut lua ca deviză epitetul de *puternic,* ce alcătuia partea a doua a inscripţiei de pe blazonul lui Tréville; puţini erau însă gentilomii care puteau râvni la epitetul de *credincios* din prima parte a devizei. Tréville se număra printre aceştia din urmă; era una din acele firi înzestrate cu isteţimea ascultătoare a dulăului gata să sară orbeşte, cu privirea ca fulgerul, cu pornirea aprigă; ochiul îi fusese dat doar pentru a descoperi dacă regele era nemulţumit de cineva, iar mâna — pentru a lovi pe acel supărător cineva, pe un Besmé, un Maurevers, un Poltrot de Méré sau un Vitry[2]. În sfârşit, lui Tréville nu-i lipsise până atunci decât prilejul; dar stătea la pândă hotărât să-l şi înhaţe, dacă i-ar fi ieşit în cale. Aşa stând lucrurile, Ludovic al XIII-lea îl numise pe Tréville căpetenia muşchetarilor, care, prin credinţă sau, mai bine zis, printr-un fanatism crunt, trebuiau să fie pentru rege ceea ce fuseseră cei patruzeci şi cinci pentru Henric al III-lea, sau ceea ce fusese garda scoţiană pentru Ludovic al XI-lea.

Cât despre cardinal, nu rămăsese nici el, în privinţa aceasta, mai prejos decât regele. Când văzuse ce viteji aleşi îl înconjurau pe Ludovic al XIII-lea, acest al doilea, sau mai curând acest întâi rege al Franţei, a vrut şi el o gardă a lui. Şi-a avut deci şi el muşchetarii săi, după cum Ludovic al XIII-lea şi-i avea pe-ai lui; şi în văzul întregii lumi, aceste două puteri rivale îşi alegeau, pentru folosinţa lor, pe cei mai vestiţi

1 Martor într-un duel care, în secolul XVII, se bătea cu martorul adversarului.

2 Personaje cunoscute în istoria Franţei, care au jucat un rol de prim plan în timpul luptelor religioase din secolul XVI.

mânuitori ai spadei din toate colţurile Franţei şi chiar din ţări străine. De multe ori, seara, la obişnuita partidă de şah, Richelieu şi Ludovic al XIII-lea se ciorovăiau în privinţa faimei slujitorilor lor. Fiecare lăuda ţinuta şi vitejia oamenilor săi, şi în vreme ce făţiş ponegreau duelul şi încăierările, pe ascuns îi asmuţeau ca să se bată, simţind o adâncă mâhnire sau o nemăsurată bucurie la vestea unei înfrângeri sau a unei biruinţe de-a lor. Cel puţin aşa stă scris în memoriile unui om care a luat parte la unele din aceste înfrângeri şi la multe din aceste biruinţe.

Tréville ştiuse să-i cânte stăpânului în strună şi, mulţumită dibăciei sale, reuşise să câştige îndelungata şi neclintita bunăvoinţă a unui rege care n-a lăsat în urma lui faima unei prea mari statornicii în prietenie. Îi punea pe muşchetari să defileze în faţa cardinalului Armând du Plessis[1], luând totodată un aer batjocoritor care zbârlea de mânie mustaţa căruntă a eminenţei sale. Tréville înţelegea perfect rostul războiului din acea vreme, când, dacă nu trăiai pe socoteala duşmanului, trăiai pe seama celor de un neam cu tine; soldaţii săi alcătuiau o legiune de draci împieliţaţi, care nu ştiau decât de frica lui.

Dezmăţaţi, chercheliţi, plini de răni, muşchetarii regelui, sau mai bine-zis ai domnului de Tréville, foiau prin cârciumi, prin locurile de plimbare, prin cele de petrecere, zbierând, răsucindu-şi ţanţoşi mustaţa, zăngănindu-şi săbiile, năpustindu-se, încântaţi, asupra gărzilor domnului cardinal, când le întâlneau în cale, sau scoţându-şi spadele în plină stradă, cu mii de şolticării, ucişi uneori, dar atunci încredinţaţi că vor fi plânşi şi răzbunaţi, ucigând de multe ori, dar ştiind bine că tot nu vor putrezi în închisoare, fiindcă domnul de Tréville era totdeauna gata să-i scape. Se înţelege că domnul de Tréville era preamărit pe toate tonurile de aceşti oameni

---

1 Numele întreg al cunoscutului cardinal era: Armand-Jean du Plessis de Richelieu.

care-l adorau şi care, deşi vrednici de spânzurătoare, tremurau în faţa lui ca nişte şcolari în faţa profesorului, ascultându-i cel mai neînsemnat cuvânt şi gata să-şi dea viaţa pentru a spăla ruşinea celei mai mici mustrări.

Domnul de Tréville folosea această puternică pârghie mai întâi pentru rege şi prietenii regelui, apoi chiar pentru el şi prietenii lui. De altfel, în nici un volum de „Memorii” de pe vremea aceea — şi au rămas totuşi atâtea „Memorii” — nu se vede că acest cinstit gentilom ar fi fost vreodată învinuit, nici chiar de duşmanii lui — şi avea la fel de mulţi şi printre literaţi, ca şi printre oşteni — nicăieri nu se vede că acest cinstit gentilom ar fi fost vreodată învinuit de a fi cerut cuiva plată în schimbul îngăduinţei de a folosi fanaticii lui soldaţi. Deşi înzestrat cu un deosebit dar al intrigii, pe potriva celor mai grozavi intriganţi, domnul de Tréville a rămas un om cinstit. Ba mai mult, în ciuda puternicelor lovituri cu vârful spadei, care deşală, şi a exerciţiilor anevoioase, care istovesc, el ajunsese unul din cei mai galanţi curtezani ai frumoaselor de atunci, unul din cei mai rafinaţi îndrăgostiţi şi unul din iscusiţii cântăreţi de fraze întortocheate şi sforăitoare ai vremii sale; se vorbea despre isprăvile amoroase ale lui Tréville aşa cum se vorbise, cu douăzeci de ani înainte, de ale lui Bassompierre[1], şi aceasta nu însemna tocmai puţin. Căpitanul muşchetarilor era, aşadar, proslăvit, temut şi iubit, atingând astfel culmea fericirilor lumeşti.

Ludovic al XIV-lea întuneca toţi micii aştri de la curte prin orbitoarea lui strălucire; tatăl său însă, acel soare *pluribus impar,* lăsa fiecăruia dintre favoriţi splendoarea lui personală şi fiecăruia dintre curteni valoarea lui individuală. De aceea, în afară de audienţele acordate dimineaţa de către rege şi cardinal, când se trezeau din somn, mai erau la Paris, pe

---

[1] Mareşal al Franţei şi diplomat, căruia i s-au încredinţat numeroase misiuni în Elveţia, Italia, Anglia. A fost închis doisprezece ani la Bastilia, pentru că a conspirat împotriva lui Richelieu. A lăsat nişte „Memorii” foarte interesante.

atunci, peste două sute de asemenea audienţe, cu destulă cătare. Printre acestea, cele încuviinţate de domnul de Tréville erau din cele mai apreciate.

Curtea palatului său din strada Vieux-Colombier semăna cu o tabără, începând de la ora şase dimineaţa vara şi de la opt dimineaţa iarna. Cincizeci până la şaizeci de muşchetari, care păreau că fac cu schimbul pentru a fi mereu în număr bătător la ochi, se plimbau neîncetat, înarmaţi ca pentru război şi gata de orice. De-a lungul uneia din acele scări mari, pe locul căreia civilizaţia noastră ar clădi o casă întreagă, urcau şi coborau solicitatorii din Paris, alergând după un hatâr oarecare, gentilomii din provincie, arzând de dorinţa de a fi înrolaţi, ca şi valeţii înzorzonaţi în toate culorile, care aduceau domnului de Tréville veşti din partea stăpânilor lor. În anticameră, pe banchete lungi, aşezate în cerc, aşteptau aleşii, adică acei care fuseseră chemaţi. De dimineaţă până seara nu contenea acolo zumzetul glasurilor, în vreme ce în cabinetul său, învecinat cu această anticameră, domnul de Tréville primea vizitele, asculta plângerile, dădea porunci şi, asemeni regelui în balconul său de la Luvru, n-ar fi avut decât să stea la geam ca să primească defilarea oamenilor şi a armelor.

În ziua când d’Artagnan se înfăţişă în audienţă, numărul celor de acolo era impunător, mai ales pentru un provincial sosit proaspăt de acasă; e drept însă că acest provincial era gascon şi, mai ales pe vremea aceea, compatrioţii lui d’Artagnan aveau faima de a nu da îndărăt cu una cu două. Într-adevăr, cum treceai poarta masivă, ferecată în cuie lungi cu floare dreptunghiulară, te trezeai în mijlocul unei cete de militari care foiau de colo-colo prin curte, strigându-se, certându-se sau jucând tot felul de jocuri. Ca să-ţi croieşti drum printre aceste valuri învolburate trebuia să fii sau ofiţer, sau mare nobil, sau femeie frumoasă.

Aşadar, prin mijlocul acestei cete şi al acestui tărăboi îşi

făcea loc tânărul nostru, cu inima gata să-i iasă din piept, lipindu-şi spada lungă de coapsele-i subţiri şi ţinând în mână marginea pălăriei de pâslă, în vreme ce pe buze îi flutura zâmbetul sfios al provincialului tulburat, care vrea să pară stăpân pe el. Cum trecea de un grup, răsufla uşurat, totuşi, bănuind că unii din ei se întorceau să-l privească, d'Artagnan, care până atunci avusese o părere destul de bună despre el, se simţi caraghios pentru întâia oară.

În dreptul scării era mai rău încă; pe cele dintâi trepte, patru muşchetari — în vreme ce zece sau doisprezece camarazi de-ai lor aşteptau pe palier sa le vină rândul la joc — îşi treceau vremea în felul următor: unul dintre ei, stând cu spada în mână pe treapta cea mai de sus, împiedica — sau cel puţin se străduia să-i împiedice — pe ceilalţi trei, care voiau să urce scara. Aceştia trei îi împotriveau la rândul lor spade uimitor de sprintene. D'Artagnan crezu la început că sunt florete de scrimă, butonate în vârf, dar curând îşi dădu seama, după unele zgârieturi, că, dimpotrivă, toate ascuţişurile erau perfect şlefuite; de câte ori unul din ei era împuns, nu numai spectatorii, dar chiar şi actorii făceau un haz nespus.

Cel care se afla în clipa aceea pe treapta cea mai de sus îşi ţinea cu o neasemuită dibăcie adversarii pe loc. Se făcuse roată în jurul lor. Regula cerea ca la fiecare lovitură, cel atins să părăsească partida, pierzând rândul la audienţă în folosul celui care-l atinsese cu spada. În cinci minute, trei dintre ei fură atinşi uşor, unul la încheietura mâinii, altul la bărbie şi al treilea la ureche, de către apărătorul treptei, care niciodată nu se lăsase atins; dibăcia lui îi câştigă dreptul de a intra în audienţă înaintea celorlalţi trei.

Oricât de greu ar fi fost nu să-l uimeşti pe tânărul nostru, dar să-l faci să o şi arate, acest fel de petrecere izbuti să-l uluiască; văzuse în provincia lui — meleaguri unde capetele se înfierbântă atât de repede — că duelurile urmau unor

anumite întâmplări premergătoare; fanfaronada acestor patru jucători i se păru cea mai straşnică din câte auzise până atunci chiar în Gasconia. Crezu că se găseşte în acea faimoasă ţară a uriaşilor, unde Gulliver odată descins s-a înspăimântat atât de rău; şi totuşi, nu era la capătul uimirilor: mai rămâneau palierul scării şi anticamera.

Pe palier nu se mai bătea nimeni, se povesteau însă isprăvi cu femei, iar în anticameră — isprăvi de la curte. Pe palier, d'Artagnan roşi; în anticameră, îl trecură fiori. Închipuirea sa înaripată şi hoinară, care, în Gasconia, îl făcea să fie temut de tinerele cameriste, ba uneori şi de tinerele lor stăpâne, nu întrezărise niciodată, chiar când bătea câmpii, nici pe jumătate din acele minunăţii ale iubirii şi nici pe sfert din acele năzdrăvănii amoroase, luminate de strălucirea unor nume dintre cele mai cunoscute şi cu amănunte dintre cele mai puţin voalate. Dar dacă pe palier se simţi jignit în preţuirea lui pentru bunele moravuri, în anticameră se simţi revoltat, din respect faţă de cardinal. Acolo, spre marea sa uimire, d'Artagnan auzea forfecându-se în gura mare politica aceluia de care tremura întreaga Europă, ca şi viaţa lui intimă, fapte pentru care atâţia mari şi puternici nobili ispăşiseră din greu, atunci când încercaseră să aibă părerea lor. Acest vestit bărbat, slăvit de bătrânul d'Artagnan, ajunsese zeflemeaua muşchetarilor domnului de Tréville, care-şi băteau joc de picioarele-i strâmbe şi de spatele lui cocârjat; unii dintre ei fredonau cuplete cu numele doamnei d'Aiguillon, iubita lui, sau al nepoatei, doamna de Combalet, în vreme ce alţii puneau la cale tot felul de năzbâtii împotriva pajilor şi a gărzilor cardinalului-duce, ceea ce i se părea lui d'Artagnan o adevărată monstruozitate.

Totuşi, când numele regelui se rostea pe neaşteptate în mijlocul acestor grosolănii pe socoteala cardinalului, un soi de căluş astupa pentru o clipă toate acele guri spurcate; fiecare privea şovăielnic în jurul lui, ca şi cum s-ar fi temut să nu-l

trădeze peretele subţire care despărţea anticamera de cabinetul domnului de Tréville; dar, foarte curând, un cuvânt cu tâlc amintea iarăşi de eminenţa sa, şi atunci hohotele izbucneau şi mai dezlănţuite, nici una din faptele cardinalului nefiind cruţată de pârjolul criticii.

„Nici vorbă că toţi de aici vor fi zvârliţi la închisoare şi spânzuraţi — gândi cu groază d'Artagnan — şi eu, fără îndoială, împreună cu ei, căci, de vreme ce i-am auzit şi i-am ascultat, o să fiu socotit drept părtaşul lor. Ce-ar zice oare tata, care m-a sfătuit atât de călduros să-l respect pe cardinal, dacă m-ar şti cot la cot cu aceşti păgâni?"

E lesne de închipuit, fără s-o mai spunem, că d'Artagnan nu îndrăznea să ia parte la convorbire. Era însă numai ochi şi urechi, încerca să-şi încordeze cât putea cele cinci simţuri, ca să nu piardă o iotă; în pofida încrederii nedezminţite în sfaturile părinteşti, se simţea îndemnat lăuntric şi îmboldit de instinctul lui să laude mai curând decât să hulească lucrurile nemaipomenite ce se petreceau acolo.

Fiind însă cu desăvârşire străin de ceata curtenilor domnului de Tréville, şi fiind zărit pentru întâia oară în locul acela, d'Artagnan a fost întrebat ce doreşte. La această întrebare, îşi spuse numele foarte umil, se sprijini pe titlul de compatriot şi rugă pe cameristul care venise să-i pună întrebarea să-i aducă la cunoştinţă domnului de Tréville că cerea o scurtă audienţă, cerere pe care cameristul îi făgădui cu glas ocrotitor să o transmită la timpul şi locul cuvenit.

D'Artagnan, care-şi mai venise în fire din uimirea de la început, avu deci răgazul să cerceteze veşmintele şi chipurile celor de faţă.

În mijlocul celui mai însufleţit grup se găsea un muşchetar înalt, cu ţinută semeaţă şi o ciudăţenie de îmbrăcăminte ce sărea în ochii tuturor. Nu purta uniforma pe care, de altminteri, nici nu era dator s-o poarte mereu, într-o vreme când domnea ceva mai puţină libertate, dar mai multă

hotărâre, ci era îmbrăcat într-o haină strâmtă, lungă până la genunchi, de culoare azurie, puţin cam ieşită de soare şi cam ponosită, dar având pe deasupra ei o minunată eşarfă din broderie de aur, ce strălucea ca solzii pe faţa apelor în lumina vie a soarelui. O pelerină lungă, de catifea cărămizie, îi cădea graţios pe umeri, lăsând să se vadă doar neasemuita eşarfă, de care atârna o spadă uriaşă.

Muşchetarul încetase tocmai de a fi de gardă: i se tânguia că are guturai şi, din când în când, tuşea silit. Din pricina asta îşi luase pelerina, spunea el celor din jur; în vreme ce vorbea, privind de sus şi răsucindu-şi ţanţoş mustaţa, ceilalţi nu-şi puteau lua ochii de la eşarfa brodată şi, bineînţeles, d'Artagnan mai mult ca oricare altul.

— Ce vreţi — spunea muşchetarul — e la modă. Ştiu că-i o sminteală, dar n-ai încotro, asta-i moda! De altfel, trebuie să faci ceva şi cu punga babacilor!

— Mai las-o, *Porthos!* se repezi unul din cei de faţă. Vrei să ne faci să credem că ţi-ai luat eşarfa din mărinimia părintească; ţi-o fi dat-o doamna voalată cu care te-am întâlnit duminica trecută lângă poarta Saint-Honore.

— Nu, pe cuvântul şi cinstea mea de gentilom, am cumpărat-o chiar eu din banii mei — răspunse acela care fusese numit Porthos.

— Da, la fel cum mi-am cumpărat şi eu punga asta nouă cu ce mi-a pus iubita în punga mea ce veche — adăugă alt muşchetar.

— Ce vă spun e adevăr curat — întări Porthos — şi ca dovadă, uite, am dat pe ea doisprezece pistoli.

Admiraţia spori, deşi îndoiala mai stăruia încă.

— Nu-i aşa, *Aramis?* întrebă Porthos, întorcându-se spre alt muşchetar.

Înfăţişarea acestuia din urmă se bătea cap în cap cu a muşchetarului care-i pusese întrebarea, numindu-l Aramis; era un tânăr de cel mult douăzeci şi doi sau douăzeci şi trei

de ani, cu o căutătură copilărească şi dulceagă, cu ochii negri şi blajini, cu obrajii trandafirii şi catifelaţi ca o piersică de toamnă; mustaţa-i subţire desena deasupra buzei de sus o linie fără cusur; s-ar fi zis că mâinile lui se codeau să se aplece, de teamă să nu li se umfle vinele; când şi când îşi ciupea sfârcul urechilor, ca să-l păstreze îmbujorat şi străveziu. De obicei vorbea puţin şi încet, saluta în dreapta şi-n stânga, râdea potolit, arătându-şi frumoşii dinţi care păreau foarte îngrijiţi, ca de altfel întreaga sa fiinţă. Răspunse la întrebarea prietenului său încuviinţând doar din cap.

Această încuviinţare păru a înlătura toate îndoielile privitoare la eşarfă; toţi rămăseseră cu ochii la ea, dar fără s-o mai pomenească; apoi, printr-unul din acele surprinzătoare salturi ale gândirii, convorbirea se îndreptă deodată asupra altui subiect.

— Ce ziceţi despre ce istoriseşte scutierul lui Chalais? întrebă unul din muşchetari, fără a se întoarce spre cineva, ci, dimpotrivă, punând întrebarea tuturor de acolo.

— Şi ce spune? întrebă Porthos cu glas trufaş.

— Spune că l-a întâlnit la Bruxelles pe Rochefort, duhul rău al cardinalului, travestit în capuţin. Blestematul de Rochefort, cu anteriul lui de călugăr, l-a tras pe sfoară pe domnul de Laigues, de nerod ce e.

— Încă ce mai nerod — întări Porthos — dar aşa o fi oare?

— Aşa mi-a spus Aramis — răspunse muşchetarul.

— Adevărat?

— Ei, parcă dumneata nu ştii, Porthos — zise Aramis — nu ţi le-am spus eu toate ieri? Hai să vorbim de altceva.

— Cum? Să vorbim de altceva? Asta-i părerea dumitale? stărui Porthos. Foarte frumos, să vorbim de altceva! La naiba! Că repede mai închei dumneata! Adică cum! Cardinalul pune pe un trădător, pe un tâlhar, pe un nemernic să spioneze un gentilom, îl pune să-i şterpelească scrisorile, apoi, cu ajutorul spionului şi datorită scrisorilor, pune să i se taie capul lui

Chalais, sub învinuirea tâmpită că ar fi vrut să-l omoare pe rege şi să-l însoare pe fratele regelui cu regina! Nimeni n-avea habar de toată urzeala asta, ne-o destăinuieşti dumneata ieri, spre marea noastră uimire, şi acum, când nici măcar nu ne-am dezmeticit, vii să ne spui: hai să vorbim de altceva!

— N-avem decât să vorbim şi d-asta, dacă ţii atât de mult — răspunse netulburat Aramis.

— Dac-aş fi fost scutierul bietului Chalais — strigă Porthos — Rochefort ar fi păţit-o rău de tot cu mine!

— Iar dumneata ai fi păţit-o şi mai rău cu ducele Roşu[1] — îi atrase atenţia Aramis.

— Cum? Ducele Roşu? Bravo, bravo, ducele Roşu! întări Porthos, aplaudând şi încuviinţând din cap. „Ducele Roşu", e grozav! Am să răspândesc porecla, dragul meu, fii pe pace. Dar ştiu că are duh Aramis al nostru! Ce păcat că n-ai putut să-ţi urmezi chemarea, scumpul meu, ce drăgălaş popă ai fi fost!

— Nu-i decât o întârziere trecătoare — lămuri Aramis. Într-o zi, tot o să fiu preot; ştii şi dumneata, Porthos, că de aceea nu mă las de teologie.

— O să facă aşa cum spune — întări Porthos. Mai curând sau mai târziu, tot o s-o facă.

— Mai curând — zise Aramis.

— N-aşteaptă decât ceva ca să se hotărască de-a binelea şi să îmbrace iar anteriul pe care-l ţine atârnat în cui, dedesubtul uniformei — adăugă un muşchetar.

— Şi ce anume aşteaptă? întrebă altul.

— Aşteaptă ca regina să dăruiască Franţei un moştenitor.

— Să încetăm cu astfel de glume, domnilor — spuse Porthos — slavă Domnului, regina e încă la vârsta când poate să-l mai dăruiască.

---

1 E vorba de Richelieu, al cărui costum de cardinal era de culoare roşie.

— Se zice că domnul de Buckingham se află în Franţa — adăugă Aramis, cu râsul lui de pişicher, dând acestei fraze, în aparenţă atât de nevinovate, un înţeles destul de uşuratic.

— De data asta n-ai brodit-o, prietene Aramis — îi curmă vorba Porthos — şi-n slăbiciunea dumitale de a face haz de orice, treci mereu peste margini îngăduite; dacă te-ar auzi vorbind astfel domnul de Tréville, cred că nu i-ar face de loc plăcere.

— Ai de gând să-mi dai o lecţie, Porthos? îl întrebă Aramis, în a cărui privire blajină se văzu scăpărând un fulger.

— Dragul meu, fii muşchetar sau preot, fii ori una ori alta, dar nu şi una şi alta — îl sfătui Porthos. Uite, *Athos* ţi-a spus-o şi zilele trecute: slujeşti la prea mulţi stăpâni deodată! Te rog, te rog, ar fi de prisos să ne supărăm — adu-ţi aminte cum ne-am înţeles între noi, dumneata, Athos şi cu mine. Te duci la doamna d'Aiguillon şi-i faci curte; te duci la doamna de Bois-Tracy, vara doamnei de Chevreuse, şi-ţi merge vestea că ai ajuns departe de tot în binevoitoarea preţuire a acestei doamne. Dumnezeule, nimeni nu-ţi cere să-ţi destăinuieşti fericirea, nici să-ţi dai pe faţă tainele inimii, îţi cunoaştem cavalerismul. Dar dacă ai virtutea asta, atunci, la naiba, foloseşte-o şi faţă de maiestatea sa. Las să trăncănească cine vrea şi orice-o vrea despre rege şi despre cardinal; dar regina e sfântă, şi dacă cineva vorbeşte de ea, apoi atunci să vorbească numai de bine.

— Porthos, eşti la fel de înfumurat ca şi Narcis1 — răspunse Aramis. Ştii că nu pot suferi dojenile — afară doar dacă m-ar dojeni Athos. În ceea ce te priveşte pe dumneata, dragul meu, ai o eşarfă prea frumoasă ca să mai faci pe sfătosul. O să fiu preot când voi socoti de cuviinţă, deocamdată sunt muşchetar, şi ca muşchetar spun ce-mi place, iar în clipa de faţă îmi place să-ţi spun că ai început să mă scoţi din răbdări.

— Aramis!

---

1 Personaj mitologic care s-a îndrăgostit de propriul său chip.

— Porthos!

— Ei, domnilor! Domnilor! se auziră strigăte în jurul lor.

— Domnul de Tréville îl aşteaptă pe domnul d’Artagnan.

La auzul acestor cuvinte, în timpul cărora uşa rămăsese deschisă, se făcu linişte; în mijlocul tăcerii atotcuprinzătoare, tânărul gascon străbătu o parte din lungimea anticamerei şi intră la căpitanul muşchetarilor; totodată se simţea nespus de bucuros că fusese scutit la vreme de sfârşitul acelei ciudate gâlcevi.

Capitolul III
AUDIENŢA

Domnul de Tréville nu era tocmai în apele lui; totuşi răspunse politicos tânărului care se înclinase până la pământ şi zâmbi ascultând cuvântul de salut rostit cu accentul bearnez, care-i amintea tinereţea şi pământul lui de baştină, două aduceri aminte ce fac pe un om să zâmbească la orice vârstă. Apoi, îndreptându-se spre anticameră şi făcându-i lui d'Artagnan semn cu mâna, ca şi când i-ar fi cerut îngăduinţa să sfârşească cu ceilalţi înainte de a începe cu el, strigă de trei ori, cu glasul îngroşat de fiecare dată, astfel încât să străbată toate treptele cuprinse între tonul poruncitor şi cel mânios:

— Athos! Porthos! Aramis!

Cei doi muşchetari cu care am mai făcut cunoştinţă şi care purtau ultimele două din numele de mai sus părăsiră iute grupul unde se găseau şi înaintară înspre camera a cărei uşă se şi închise îndată ce trecură pragul. Ţinuta lor, deşi nu tocmai liniştită, stârni totuşi, prin aerul nepăsător, plin totodată de demnitate şi supunere, admiraţia lui d'Artagnan, care vedea în aceşti oameni nişte semizei, iar în căpetenia lor, un Iupiter olimpian, înarmat cu toate trăsnetele cerului.

După ce amândoi muşchetarii intrară în odaie, după ce uşa se închise în urma lor, după ce zumzetul din anticameră începu să se audă iarăşi, însufleţit de ultimele chemări, după ce, în sfârşit, domnul de Tréville, tăcut şi încruntat, străbătu de trei sau patru ori încăperea de-a lungul ei, trecând de fiecare dată pe dinaintea lui Porthos şi a lui Aramis, care stăteau smirnă ca la o paradă, el se opri deodată şi, măsurându-i din cap până în picioare, se răsti cu o căutătură mânioasă:

— Ştiţi dumneavoastră ce mi-a spus regele, chiar aseară?

Ştiţi sau nu, domnilor?

— Nu — răspunseră după o clipă de tăcere cei doi muşchetari. Nu, domnule, nu ştim.

— Dar nădăjduiesc că ne veţi face cinstea să ne spuneţi şi nouă — adăugă Aramis cu tonul cel mai cuviincios şi cu cea mai curtenitoare plecăciune.

— Mi-a spus că în viitor îşi va alege muşchetarii din rândurile gărzii domnului cardinal.

— Din garda domnului cardinal? Şi de ce oare? întrebă cu aprindere Porthos.

— De ce? Fiindcă îşi dă seama că trebuie să-şi împrospăteze poşirca lui cu nişte vin ceva mai bun.

Cei doi muşchetari roşiră până în albul ochilor. D'Artagnan nu mai ştia pe ce lume se află şi ar fi dorit sa i se scufunde pământul sub picioare.

— Da, da — urmă domnul de Tréville, înflăcărându-se — da, maiestatea sa are dreptate, căci, pe cinstea mea, e drept că muşchetarii nu sunt la locul lor la curte. Ieri, domnul cardinal povestea la masa de joc a regelui, cu un aer de compătimire care nu mi-a plăcut de loc, că alaltăieri, blestemaţii de muşchetari, draci împieliţaţi — şi apăsa pe cuvinte cu un ton batjocoritor care mă scotea şi mai mult din sărite — spintecătorii ăştia — adăuga, privindu-mă cu ochii lui de pisica sălbatică — s-au încurcat peste noapte într-o speluncă din strada Férou şi că o patrulă a gărzii lui — credeam c-o să pufnească de râs în nasul meu — se văzuse silită să-i aresteze pe zurbagii. Mii de draci! Voi trebuie să ştiţi ceva de treaba asta! Auzi, muşchetari arestaţi!... Eraţi şi voi acolo, degeaba vă ascundeţi după degete, aţi fost recunoscuţi, cardinalul v-a pomenit numele! Fără îndoială că-i vina mea, numai vina mea, fiindcă eu singur mi-aleg oamenii. Dumneata, de pildă, Aramis, de ce dracu mi-ai mai cerut tunică de muşchetar, când ţi-ar fi stat mai bine un anteriu popesc? Şi dumitale, Porthos, îţi trebuia mândreţea asta de

eşarfă aurită, ca să-ţi atârni o sabie de papură? Dar Athos? Nu-l văd pe Athos. Unde e?

— Domnule — răspunse trist Aramis — e bolnav, foarte bolnav.

— Sunt temeri că ar fi vărsat de vânt, domnule — răspunse Porthos, vrând să se bage şi el în vorbă — şi ar ti grozav de neplăcut, fiindcă i-ar strica fără doar şi poate obrazul.

— Vărsat de vânt? Porthos, iar îndrugi bazaconii de-ale dumitale! Vărsat de vânt la vârsta lui? Ce tot îmi spuneţi!... Sigur că e rănit, te pomeneşti c-a şi murit. Ah! Dac-aş şti... Mii de draci, domnilor muşchetari, nu vreau să umpleţi localurile deocheate, nici să vă luaţi la harţă pe stradă, nici să vă jucaţi de-a spada pe la răscruci. Nu vreau, în sfârşit, să vă faceţi de râs în faţa gărzilor domnului cardinal, care sunt oameni cumsecade, liniştiţi, descurcăreţi, oameni care nu se pun în împrejurarea de a fi arestaţi şi care, spre deosebire de alţii, nici nu s-ar lăsa arestaţi — sunt sigur de asta! Mai degrabă ar muri acolo, pe loc, decât să dea un singur pas înapoi. S-o şteargă, s-o ia la sănătoasa, să dea bir cu fugiţii, toate astea-s bune doar pentru muşchetarii regelui!

Porthos şi Aramis clocoteau de mânie. L-ar fi strâns bucuroşi de gât pe domnul de Tréville, dacă n-ar fi simţit că vorbele lui erau pornite dintr-o adâncă dragoste pentru ei. Băteau podeaua cu piciorul, îşi muşcau buzele până la sânge şi-şi încleştau mâna pe mânerul spadei. După cum am mai spus, cei de afară auziseră când Athos, Porthos şi Aramis fuseseră chemaţi şi, după glasul domnului de Tréville, ghiciseră că acesta era furios nevoie mare. Zece capete nerăbdătoare stăteau aplecate peste perdea şi păleau de mânie, căci cu urechea lipită de uşa nu pierdeau nici o iotă, în vreme ce gurile lor repetau în şir vorbele de ocară ale căpitanului, ca să le audă toţi din anticameră. Într-o clipă, toată locuinţa, începând de la uşa cabinetului şi până la poarta din stradă, fu în fierbere.

— Auzi, muşchetarii regelui arestaţi de oştenii domnului cardinal! urmă domnul de Tréville, tot atât de mânios în adâncul sufletului ca şi soldaţii lui, dar vorbind răspicat şi implântând, ca să zicem aşa, cuvintele în inimile ascultătorilor, unul câte unul, ca nişte lovituri de pumnal. Auzi, şase soldaţi din garda eminenţei sale arestează şase muşchetari ai maiestăţii sale! La naiba, m-am şi hotărât! Mă duc chiar acum la Luvru, îmi dau demisia din postul de căpitan al muşchetarilor regali şi cer o locotenenţă în garda cardinalului; dacă nu mă primeşte, ducă-se dracului, mă fac popă!

La auzul acestor cuvinte, zumzetul de afară se schimbă într-o cumplită vijelie; pretutindeni scăpărau numai ocări şi blesteme. „La dracu!” „Mii de draci!” „Toţi sfinţii şi dumnezeii!” se încrucişau în văzduh. D’Artagnan căuta o perdea îndărătul căreia să se ascundă şi abia se ţinea să nu se vâre sub masă.

— Dacă-i aşa, căpitane — îi curmă vorba Porthos, scos din sărite — e adevărat că eram şase împotriva a şase, dar am fost surprinşi mişeleşte şi, înainte să fi putut trage spadele din teacă, doi dintre noi căzuseră ucişi, iar Athos, grav rănit, era ca şi mort. Îl ştiţi pe Athos. Ei bine, căpitane, a încercat de două ori să se ridice şi de două ori a căzut la pământ. Totuşi nu ne-am predat, nu, am fost târâţi cu sila. Pe drum am izbutit să fugim. Cât priveşte pe Athos, s-a crezut că e mort şi l-au lăsat în pace, pe câmpul de bătaie, socotind că nu face să-l mai ridice do acolo. Aşa a fost povestea. Ce dracu, căpitane, nu poţi câştiga chiar toate bătăliile! Şi marele Pompei a pierdut-o pe cea de la Pharsalus, şi regele Francisc I, care nu era mai prejos ca alţii, a pierdut-o pe cea de la Pavia.

— Iar eu — adăugă Aramis — am cinstea să vă asigur că am ucis pe unul din ei cu propria lui spadă, căci spada mea se frânsese de la prima împotrivire; ucis sau înjunghiat, după

cum doriţi, domnule.

— Nu ştiam toate astea — reluă domnul de Tréville pe un ton ceva mai domol. După câte văd, domnul cardinal le-a cam înflorit.

— Dar, vă rugăm, domnule — urmă Aramis care, văzându-l pe căpitan mai potolit, încerca să-l înduplece — vă rugăm, domnule, nu spuneţi că Athos e rănit. Ar fi nemângâiat să ştie că păţania lui ajunge la urechile regelui, şi cum rana e periculoasă, căci spada nu i-a străpuns numai umărul, ci i-a pătruns şi în piept, ne e teamă să nu...

În aceeaşi clipă, perdeaua se dădu la o parte şi de sub ciucuri se ivi un chip nobil şi frumos, dar înspăimântător de străveziu.

— Athos! strigară cei doi muşchetari.

— Athos! exclamă şi domnul de Tréville.

— Aţi poruncit să mă prezint, domnule — i se adresă Athos domnului de Tréville, cu o voce slabă, dar foarte liniştită. Camarazii mei mi-au dat de ştire că m-aţi chemat şi iată-mă la ordinele domniei voastre. Spuneţi, domnule, ce doriţi de la mine?

Cu aceste cuvinte, muşchetarul, într-o ţinută fără cusur şi încins ca de obicei, intră cu pas hotărât în cabinet. Mişcat până în adâncul inimii de această dovadă de bărbăţie, domnul de Tréville se repezi înaintea lui.

— Le spuneam tocmai acestor domni — zise el — că-i opresc pe muşchetarii mei să-şi pună în primejdie viaţa când nu e nevoie, căci bărbaţii viteji îi sunt scumpi regelui, şi regele ştie că muşchetarii săi sunt oamenii cei mai viteji din lume. Dă-mi mâna, Athos.

Fără să mai aştepte răspunsul noului venit la această dovadă de dragoste, domnul de Tréville îi apucă mâna dreaptă şi i-o strânse cu toată puterea, fără să bage de seamă că Athos, oricât s-ar fi stăpânit, se încrunta, fără voie, de durere şi că pălea şi mai grozav, deşi s-ar fi zis că aşa ceva

era cu neputinţă.

Uşa rămăsese întredeschisă, atât de grozav îi uimise pe toţi sosirea lui Athos, căci, în pofida tainei păstrate, toata lumea aflase de rănirea lui. Un vuiet de murmure bucuroase întâmpină cele din urmă cuvinte ale căpitanului şi două sau trei capete se iviră, în focul entuziasmului, printre faldurile perdelei de la uşă. Fără îndoială că domnul de Tréville se pregătea să înfiereze prin cuvinte aspre această încălcare a obişnuitei bune-cuviinţe, dacă n-ar fi simţit deodată mâna lui Athos stârcindu-se într-a lui; ridicându-şi privirea asupra acestuia, îl văzu că era gata să leşine. În aceeaşi clipă, muşchetarul, care se străduia din răsputeri să lupte împotriva durerii, se prăbuşi, biruit, pe parchet, ca şi când şi-ar fi dat sufletul.

— Un doctor! răcni domnul de Tréville. Doctorul meu, al regelui, cel mai bun! Un chirurg! Sau, mii de draci, viteazul meu Athos se sfârşeşte!

Auzind aceste strigăte, toată lumea dădu buzna în cameră şi se îngrămădi în jurul rănitului, fără ca domnului de Tréville să-i mai treacă prin gând să închidă vreunuia uşa. Dar toată această zarvă n-ar fi folosit la nimic, dacă doctorul cerut nu s-ar fi găsit chiar în palat; răzbind prin mulţime, el se apropie de Athos, care nu-şi venise încă în fire, şi deoarece zgomotul şi toată forfoteala aceea îl stinghereau, cel dintâi şi cel mai grabnic lucru cerut a fost ducerea muşchetarului într-o odaie învecinată. Domnul de Tréville deschise îndată o uşă, arătând drumul lui Porthos şi Aramis, care îşi ridicară camaradul pe braţe. Îndărătul lor păşea doctorul, iar îndărătul doctorului uşa se închise.

În felul acesta, cabinetul domnului de Tréville, această încăpere de obicei atât de respectată, ajunse pentru câteva clipe o prelungire a anticamerei. Fiecare îşi dădea părerea, se înflăcăra, vorbea în gura mare, înjurând, blestemând şi trimiţând la toţi dracii pe cardinal cu gărzile lui cu tot.

Curând după aceea, Porthos şi Aramis se întoarseră; lângă rănit rămăseseră numai doctorul şi domnul de Tréville.

În sfârşit, domnul de Tréville se înapoie şi el. Rănitul îşi venise în fire, iar chirurgul încredinţa lumea că starea muşchetarului nu trebuia să stârnească îngrijorări prietenilor, slăbiciunea fiind pricinuită doar de pierderea sângelui.

Domnul de Tréville făcu apoi un semn cu mâna, şi toţi cei de faţă se îndepărtară, afară de d'Artagnan, care nu uitase că avea audienţă şi care, îndrăzneţ ca toţi gasconii, rămăsese în tot acest răstimp neclintit locului.

După ce ieşiră cu toţii şi după ce uşa se închise în urma lor, domnul de Tréville se întoarse şi se trezi singur cu tânărul gascon. Cele întâmplate îl făcuseră să-şi cam piardă firul gândurilor. Îl întrebă deci pe încăpăţânatul solicitator ce doreşte de la el. D'Artagnan îşi spuse iarăşi numele şi domnul de Tréville, aducându-şi dintr-o dată aminte de ce se petrecea atunci şi ce se petrecuse mai înainte, îşi dădu imediat seama de situaţie.

— Iartă-mă — îi spuse el zâmbind — iartă-mă, dragul meu compatriot, dar te-am uitat cu desăvârşire. Ce vrei?! Un căpitan nu-i decât un tată de familie, dar împovărat cu o şi mai mare răspundere decât orice tată de familie. Soldaţii sunt nişte copii mari, fiindcă ţin însă ca poruncile regelui şi, îndeosebi, ale domnului cardinal să fie aduse la îndeplinire...

D'Artagnan nu-şi putu înfrâna un zâmbet. După acest zâmbet, domnul de Tréville înţelese că n-avea în faţa lui un prost şi, schimbând vorba, îl întrebă de-a dreptul:

— Mi-a fost nespus de drag tatăl dumitale, ce pot face pentru fiul lui? Grăbeşte-te, căci am foarte puţină vreme pentru mine.

— Domnule — zise d'Artagnan — când am plecat din Tarbes ca să vin aici, mi-am propus să vă cer, în amintirea prieteniei pe care nu aţi uitat-o, o tunică de muşchetar; dar, după tot ce văd de două ceasuri încoace, înţeleg că

asemenea favoare ar fi nepotrivit de mare şi mi-e teamă că n-o merit.

— Ar fi, într-adevăr, o mare favoare, tinere — răspunse domnul de Tréville — dar poate că ea nu te depăşeşte chiar atât de mult pe cât crezi sau pe cât ai aerul să crezi. Totuşi, o hotărâre a maiestăţii sale a prevăzut această împrejurare şi, cu părere de rău, te înştiinţez că nimeni nu e primit ca muşchetar înainte de a fi trecut prin încercări premergătoare: fie luând parte la câteva campanii militare, sau la unele fapte strălucite, fie slujind vreme de doi ani într-unul din regimentele mai puţin oblăduite ca al nostru.

D'Artagnan se înclină fără a răspunde un singur cuvânt. De când aflase însă că sunt atâtea greutăţi spre a căpăta tunica de muşchetar, dorinţa lui de a îmbrăca această uniformă era şi mai vie încă.

— Dar — urmă Tréville, aţintind asupra compatriotului său o privire atât de pătrunzătoare, încât s-ar fi zis că vrea să-i citească până în fundul inimii — de hatârul tatălui dumitale, fostul meu tovarăş de arme, ţin, cum ţi-am mai spus, să fac ceva pentru dumneata. Tinerii noştri gentilomi din Beam, care se înrolează în armată, nu sunt bogaţi de obicei şi mă îndoiesc că lucrurile s-au schimbat prea mult de la plecarea mea de acolo. Nu cred deci că banii pe care i-ai adus de acasă o să-ţi ajungă prea multă vreme ca să trăieşti.

D'Artagnan îşi ridică semeţ capul, în semn că nu cerea pomană nimănui.

— Bine, tinere, bine — urmă Tréville — cunosc ifosele astea, şi eu am descins la Paris cu patru scuzi în buzunar şi m-aş fi bătut cu oricine mi-ar fi spus că nu-s în stare să cumpăr Luvrul.

D'Artagnan îşi înălţă capul din ce în ce mai semeţ: mulţumită vânzării calului, îşi începea cariera cu patru scuzi mai mult decât avusese domnul de Tréville când şi-o începuse pe-a lui.

— Spuneam deci că ar trebui să păstrezi ceea ce ai acum, oricât de mare ar fi această sumă; dar în acelaşi timp, trebuie să-ţi desăvârşeşti cunoştinţele trebuincioase unui gentilom. Voi scrie chiar azi o scrisoare directorului Academiei Regale şi mâine vei fi primit fără nici o plată. Nu refuza acest mic hatâr. Gentilomii noştri cei mai bogaţi şi cu obârşia cea mai nobilă îl cer stăruitor câteodată, fără sa-l poată căpăta. Vei învăţa să dresezi cai, vei învăţa scrima şi dansul, vei cunoaşte acolo lume bună şi, din când în când, vei veni să mă vezi ca să-mi spui ce-ai făcut şi dacă, la rândul meu, pot face ceva pentru dumneata.

Oricât de străin era încă de obiceiurile curţii, d'Artagnan îşi dădu seama de răceala acestei primiri.

— Vai, domnule — zise el — văd acum ce mult îmi lipseşte scrisoarea de recomandaţie pe care tatăl meu mi-a dat-o pentru dumneavoastră.

— Într-adevăr — răspunse domnul de Tréville — mă miră chiar că te-ai avântat într-o călătorie atât de lungă fără această azimă de neînlocuit, singurul nostru sprijin, al celor din Bearn.

— O aveam, domnule, şi, slavă Domnului, aşa cum se cădea să fie, dar mi-a fost şterpelită în chip perfid.

Şi d'Artagnan povesti întreaga păţanie de la Meung, descrise pe necunoscutul gentilom în cele mai mici amănunte, cu un foc şi o sinceritate care-l fermecară pe domnul de Tréville.

— Da, cam ciudat — spuse acesta din urmă, gânditor — aşadar, ai vorbit despre mine în gura marc?

— Am vorbit, domnule, mărturisesc, am avut această uşurinţă. Ce vreţi, un nume ca al dumneavoastră trebuia să-mi slujească drept scut pe drum. Puteţi să vă închipuiţi ce des m-am pus la adăpostul lui!

Linguşirea era foarte la modă pe acea vreme şi domnul de Tréville iubea tămâierile la fel ca un rege sau ca un cardinal!

Nu-şi putu deci înfrâna un zâmbet de vădită mulţumire; dar acest zâmbet se şterse iute şi, cu gândul la păţania din Meung, urmă:

— Spune-mi, te rog, gentilomul acela n-avea o uşoară cicatrice pe obraz?

— Ba da, parcă l-ar fi atins în trecere un glonte.

— Era un bărbat frumos?

— Da.

— Înalt de statură?

— Da.

— Palid la faţă şi cu părul negru?

— Da, da, chiar aşa. Cum de-l cunoaşteţi, domnule, pe omul ăsta? Ah, dacă vreodată dau de el... dar, vă jur, fie şi-n iad, tot o să dau eu de el...

— Aştepta o femeie? urmă Tréville.

— A şi plecat după ce a schimbat câteva vorbe cu aceea pe care o aştepta.

— Dar nu ştii despre ce au vorbit?

— I-a dat o cutie şi i-a spus că înăuntru o să găsească instrucţiunile, dar să n-o deschidă decât după ce va ajunge la Londra.

— Femeia aceea era englezoaică?

— El îi spunea Milady.

— El e — murmură Tréville — el e! Credeam că tot mai e la Bruxelles.

— Ah, domnule, dacă îl ştiţi pe omul ăsta — se repezi d’Artagnan — spuneţi-mi, vă rog, cine e şi de unde e; sunt în stare să vă scutesc de orice, chiar şi de făgăduiala de a mă primi în rândul muşchetarilor, căci înainte de toate trebuie să mă răzbun, trebuie, numaidecât!

— Fereşte-te de el ca de foc, tinere — îi curmă vorba Tréville. Dimpotrivă, dacă-l vezi venind pe o parte a străzii, treci pe partea cealaltă; nu te izbi de asemenea stâncă, te-ar sfărâma ca pe un ciob de sticlă.

— Degeaba — mormăi d’Artagnan — numai să-l întâlnesc...

— Până una-alta — urmă Tréville — nu pot să-ţi dau decât un sfat: ocoleşte-l.

Deodată, Tréville se opri. Îi încolţise fulgerător o bănuială. Ura înverşunată pe care tânărul călător o arăta atât de deschis împotriva unui om care — lucru destul de îndoielnic — îi luase scrisoarea lui taică-său, această ură nu ascundea oare vreo mişelie? Tânărul acela nu era trimis cumva de eminenţa sa? Nu venise oare pentru a-i întinde vreo cursă? Acest aşa-zis d’Artagnan n-o fi vreun slujitor tainic al cardinalului, care încerca să se strecoare în casa lui, pentru a-i câştiga încrederea şi, mai târziu, pentru a-l nimici, mijloc folosit de atâtea ori până atunci? Îl privi de data asta pe d’Artagnan mai sfredelitor decât îl privise întâia oară. Chipul acela, oglindind o sclipitoare isteţime şi o umilinţă prefăcută, n-avu darul să-l liniştească pe deplin. „Vezi bine că e gascon — gândi el — dar poate fi tot atât de gascon şi cu cardinalul, ca şi cu mine. Hai să-l punem la încercare.”

— Prietene — începu el încet — doresc, aşa cum se cuvine fiului unui vechi prieten — căci o iau drept adevărată povestea cu scrisoarea şterpelită — doresc, zic, să-ţi dezvălui tainele politicii noastre, tocmai pentru a îndulci răceala cu care ţi-ai dat seama că te-am primit. Regele şi cardinalul sunt cei mai buni prieteni din lume; neînţelegerile lor în faţa celorlalţi nu pot înşela decât pe proşti. Nu vreau ca un compatriot, un tânăr atât de chipeş, un băiat curajos, menit să înainteze, să ajungă prada acestor prefăcătorii, să cadă în capcană ca un neghiob, aşa cum au căzut şi s-au nenorocit atâţia înaintea dumitale. Să vorbim limpede: sunt la fel de credincios acestor doi stăpâni atotputernici şi niciodată faptele mele de căpetenie nu vor avea alt scop decât să slujească pe rege şi pe cardinal, care este unul din cele mai glorioase genii pe care le-a dat Franţa. Acum, tinere, ţine seama de cele ce ţi-am spus şi dacă ai, fie din familie, fie de

pe la cunoştinţe, fie chiar ca pornire, vreo duşmănie împotriva cardinalului, aşa cum vedem că izbucneşte la gentilomii noştri, ia-ţi mai bine rămas bun şi să ne despărţim. Te voi ajuta de câte ori mi-o vei cere, dar fără să rămâi alături de mine. Nădăjduiesc, totuşi, că sinceritatea mea îmi va atrage prietenia dumitale, căci până acum eşti singurul tânăr căruia i-am vorbit aşa cum îţi vorbesc.

Tréville îşi spunea în sinea lui: „Dacă pe puiul ăsta de vulpe mi l-a trimis chiar cardinalul, fără îndoială că, ştiind cât îl urăsc, trebuie să-i fi spus iscoadei că cel mai bun mijloc pentru a-mi intra pe sub piele e să mi-l ponegrească în tot felul; şi atunci, cu toate împotrivirile mele, vicleanul cumătru o să-mi răspundă că nu poate suferi pe eminenţa sa”.

Lucrurile se petrecură însă cu totul altfel decât se aşteptase Tréville. D’Artagnan răspunse în chipul cel mai firesc:

— Domnule, am sosit la Paris cu aceleaşi gânduri. Tatăl meu mi-a spus răspicat să nu rabd nimic de la nimeni, afară doar de la rege, de la cardinal şi de la dumneavoastră, adică de la cei dintâi trei bărbaţi ai Franţei...

După cum se vede, d’Artagnan îl adăugase pe domnul de Tréville celorlalţi doi, socotind că acest lucru n-ar fi avut cum să-i strice.

— ...Am deci cea mai deosebită veneraţie pentru domnul cardinal şi cel mai adânc respect pentru faptele sale — urmă el. Cu atât mai bine, domnule, dacă-mi vorbiţi, după cum spuneţi, cu sinceritate, căci atunci îmi veţi face cinstea de a preţui cum se cuvine această asemănare de gusturi; dimpotrivă, dacă aţi fi avut o oarecare neîncredere, foarte firească de altminteri, simt că, spunând adevărul, mă nimicesc eu singur; dar, fie ce-o fi, poate că tot nu voi pierde preţuirea dumneavoastră, şi la această preţuire ţin mai mult ca la orice pe lume.

Domnul de Tréville rămase din cale afară de uimit. Atâta

pătrundere, atâta sinceritate îi stârneau admiraţia, fără a-i îndepărta totuşi pe deplin bănuielile. Cu cât acest tânăr se dovedea a fi superior celorlalţi tineri, cu atât ar fi fost mai de temut dacă s-ar fi întâmplat să se înşele asupra lui. Totuşi strânse mâna lui d'Artagnan, zicându-i:

— Eşti un tânăr cinstit, dar în clipa de faţă nu pot face pentru dumneata mai mult decât ţi-am spus adineauri. Palatul meu îţi va fi totdeauna deschis. Mai târziu, când vei putea cere să mă vezi la orice oră, folosind orice prilej prielnic, vei obţine, cred, ceea ce doreşti.

— Aşadar, domnule — întări d'Artagnan — mă veţi aştepta până să ajung demn de cererea mea. Ei bine, fiţi liniştit — adăugă el, cu familiaritatea caracteristică gasconilor — nu veţi avea prea mult de aşteptat.

Şi, vrând să se retragă, salută ca şi când tot ce ar mai fi putut urma îl privea numai pe el.

— Aşteaptă puţin — îl opri domnul de Tréville — ţi-am făgăduit o scrisoare pentru directorul Academiei. Eşti atât de mândru, încât te codeşti să primeşti, tinere gentilom?

— Nu, domnule — răspunse d'Artagnan — şi vă încredinţez că această scrisoare nu va avea soarta celeilalte. O voi păstra atât de straşnic, încât va ajunge fără doar şi poate unde trebuie, v-o jur! Şi vai de acela care s-ar încumeta să mi-o ia!

Domnul de Tréville surâse la auzul acestor ifose şi, lăsându-l pe tânărul său compatriot lângă fereastra unde se aflau şi unde stătuseră de vorbă, se duse şi se aşeză la o masă, ca să scrie scrisoarea făgăduită. În vremea asta, d'Artagnan, care n-avea ceva mai bun de făcut, începu a bate în geam tactul unui marş, cu ochii după muşchetarii care, plecând încolonaţi, rânduri-rânduri, se făceau nevăzuţi după colţul străzii.

Când sfârşi de scris scrisoarea, domnul de Tréville îi puse sigiliul şi, ridicându-se de pe scaun, se apropie de d'Artagnan ca să i-o dea, dar, chiar în clipa în care d'Artagnan întindea mâna, domnul de Tréville rămase uluit văzându-l pe ocrotitul

său tresărind, schimbând feţe-feţe de mânie şi năpustindu-se afară din cabinet.

— Ah! Mii de draci — urlă el — de data asta n-o să-mi mai scape!

— Cine să nu-ţi scape? întrebă domnul de Tréville.

— El, hoţul! răspunse grăbit d’Artagnan. Trădătorul!

Şi se făcu nevăzut.

— Curat nebun! murmură domnul de Tréville. De n-ar fi cumva vreo şmecherie ca s-o şteargă, când a văzut că a dat greş.

Capitolul IV
UMĂRUL LUI ATHOS, EŞARFA LUI PORTHOS ŞI BATISTA LUI ARAMIS

Furios, d'Artagnan străbătuse anticamera din trei sărituri şi se repezise spre scară, cu gând să coboare treptele câte patru odată, când, din fuga mare, dădu orbeşte peste un muşchetar care tocmai ieşea de la domnul de Tréville pe o uşă dosnică şi pe care, izbindu-l cu fruntea în umăr, îl făcu să scoată un răcnet, sau mai bine zis un urlet.

— Iartă-mă, te rog — zvârli d'Artagnan, gata s-o ia din nou la fugă — iartă-mă, sunt grăbit

Dar abia coborâse prima treaptă, când o mână de fier îl înşfăcă de eşarfă, pironindu-l pe loc.

— Şi dacă eşti grăbit — îi strigă muşchetarul, alb la faţă ca un linţoliu — atunci te izbeşti de mine? Îmi spui: „Iartă-mă", şi crezi că ajunge? Nu-i tocmai aşa, tinere. Nu cumva pentru că l-ai auzit pe domnul de Tréville vorbindu-ne azi puţin cam liber îţi închipui că întâiul venit poate să se poarte cu noi aşa cum ne-a vorbit el? Dezmeticeşte-te, tinere, dumneata nu eşti domnul de Tréville!

— Pe legea mea — răspunse d'Artagnan, dându-şi seama că era tocmai Athos, care, în urma îngrijirilor doctorului, se întorcea acasă — pe legea mea, n-am făcut-o dinadins, şi pentru că n-am făcut-o dinadins am spus: „Iartă-mă". Mi se pare că e destul. Dar îţi mai spun încă o dată, şi poate chiar e prea mult: sunt grăbit, pe cuvântul meu, sunt foarte grăbit. Te rog, deci, dă-mi drumul şi lasă-mă să-mi văd de treabă.

— Domnule — urmă Athos, dându-i drumul — nu ştii ce-i buna-cuviinţă. Se vede că vii de departe.

D'Artagnan, care şi coborâse dintr-o dată trei sau patru trepte, se opri în loc.

— Ia mai las-o, domnule — îi curmă el vorba. Oricât de departe aş veni, nu dumneata o să-mi dai mie lecţii de

bunăcuviinţă. Ca să ştii!

— Poate — zise Athos.

— Ah, dacă n-aş fi atât de grăbit — adăugă d'Artagnan — şi n-aş alerga după cineva...

— Ascultă, domnule grăbit, pe mine poţi să mă găseşti şi fără să fugi, auzi?

— Şi unde, mă rog?

— Lângă mânăstirea Carmes-Deschaux.

— La ce oră?

— La amiază.

— Bine, la amiază voi fi acolo.

— Nu mă face să aştept prea mult; la douăsprezece şi un sfert să ştii că mă iau după dumneata şi-ţi retez urechile din fugă.

— Bine — îi strigă d'Artagnan — vom fi acolo la douăsprezece fără zece minute.

Şi o luă iarăşi la goană, de parcă l-ar fi apucat strechea, cu gândul să-l ajungă pe necunoscut, al cărui pas molcom nu-l putuse duce prea departe. În poarta dinspre stradă, Porthos stătea de vorbă cu un soldat din gardă. Între ei era loc doar ca să treacă un om. Socotind că se poate strecura, d'Artagnan se repezi ca o săgeată printre ei, dar în socotelile lui nu ţinuse seama de bătaia vântului. Tocmai când era să treacă, o pală de vânt umflă pelerina lungă a lui Porthos şi d'Artagnan se pomeni deodată ca sub o aripă. Porthos, desigur, ţinea morţiş la această parte însemnată a îmbrăcămintei lui, căci, în loc să dea drumul pulpanei ce-o ţinea cu mâna, o trase înspre el, astfel încât d'Artagnan se înfăşură de la sine în catifea, printr-o mişcare de rotaţie, datorită împotrivirii încăpăţânatului de Porthos.

Auzindu-l pe muşchetar cum suduie, şi dând să iasă de sub pelerina care-l orbea, d'Artagnan îşi căută drum printre falduri. Se temea mai ales să nu întineze prospeţimea minunatei eşarfe pe care o cunoaştem, când, deschizând

sfios ochii, se trezi cu nasul între umerii lui Porthos, adică tocmai lipit de eşarfă.

Vai şi amar! întocmai celor mai multe lucruri de pe această lume, care-ţi iau la început vederea, eşarfa era doar în faţă de aur, iar în spate din piele de bivol. Neputând avea o eşarfă cu totul şi cu totul de aur, Porthos, ca un adevărat viteaz ce era, se mulţumise s-o aibă doar pe jumătate; e deci lesne de înţeles tâlcul guturaiului şi nevoia grabnică a pelerinei.

— Pe toţi dracii! izbucni Porthos, silindu-se să scape de d'Artagnan, care i se zbătea în spate. Ai căpiat de dai buzna peste oameni?

— Iartă-mă — îngână d'Artagnan, ieşind de sub pelerina uriaşului — dar sunt foarte grăbit, alerg după cineva şi...

— Şi unde-ţi laşi ochii când alergi? se răsti Porthos.

— Nicăieri — răspunse d'Artagnan, înţepat — nicăieri, ba mulţumită ochilor mei văd chiar unele lucruri pe care alţii nu le văd.

Fie că înţelesese sau nu ce voia să spună d'Artagnan, Porthos îşi ieşi din sărite:

— Dumneata, domnule, n-o să scapi de scărmăneală, dacă te tot vâri aşa în muşchetari. Ia seama!

— Scărmăneală, domnule? se miră d'Artagnan. Cuvântul e cam tare.

— O fi, dar se potriveşte cu omul obişnuit să-şi privească în faţă potrivnicii

— La naiba! Cred şi eu că dumneata nu întorci spatele potrivnicilor dumitale!

Şi, încântat de pozna lui, tânărul se îndepărtă râzând în hohote.

Porthos spumega de mânie şi dădu să se repeadă după d'Artagnan.

— Mai târziu, mai târziu — îi strigă acesta — când n-o să mai porţi pelerina!

— Atunci la unu, îndărătul Luxemburgului.

— Foarte bine, la unu — răspunse d’Artagnan, cotind după colţul străzii.

Dar nici pe strada pe care o străbătuse, nici pe cea care i se desfăşura acum înaintea ochilor nu zări pe nimeni. Oricât de încet ar fi mers necunoscutul, de bună seamă tot ajunsese departe, sau poate că intrase în vreo casă. D’Artagnan îi întrebă pe toţi trecătorii care-i ieşiră în cale dacă nu cumva îl văzuseră, apoi coborî până la ponton, o apucă în sus, pe strada Senei şi pe strada Crucii Roşii, dar zadarnic: necunoscutul parcă intrase în pământ. Totuşi, alergătura i-a fost de mare folos, căci cu cât sudoarea îi scălda mai tare fruntea, cu atât inima i se răcorea.

Începu atunci să cugete asupra întâmplărilor petrecute: erau multe şi nefericite; ceasornicul arăta numai unsprezece, şi în dimineaţa aceea avusese vreme să-şi atragă reaua-voinţă a domnului de Tréville, care, fără îndoială, trebuie să fi găsit foarte puţin cuviincios felul acela de a fi părăsit. Îi căzuseră apoi pe cap două dueluri cu doi dintre bărbaţii în stare să ucidă fiecare câte trei d’Artagnan; amândoi erau muşchetari, adică fiinţe dintre acelea pe care el le preţuia atât de mult, încât le aşeza în mintea şi în inima lui mai presus decât pe toţi ceilalţi muritori.

Cumplită împrejurare! Fiind încredinţat că va fi ucis de Athos, se înţelege de la sine că Porthos nu-l mai îngrijora prea mult. Totuşi, deoarece speranţa e cea din urmă scânteie care se stinge în orice inimă, începu din nou să spere că ar putea supravieţui acestor două dueluri — cu răni groaznice, bineînţeles; pentru cazul când ar fi supravieţuit, îşi făcu sieşi următoarele dojeni: „Mă port ca un bezmetic şi ca un mojic! Viteazul şi nefericitul de Athos era rănit tocmai la umărul de care m-am izbit cu capul, ca un berbec. Singurul lucru care mă uimeşte e că nu m-a căsăpit de loc; ar fi avut tot dreptul: durerea pe care i-am pricinuit-o trebuie să fi fost îngrozitoare. Cât priveşte pe Porthos, ah, cât priveşte pe Porthos, pe legea

mea, e ceva mai hazliu!” Şi, fără să vrea, tânărul începu să râdă, privind totuşi în jur spre a-şi da seama dacă nu cumva râsul lui de unul singur, şi din senin pentru cei care-l vedeau râzând astfel n-ar fi putut jigni vreun trecător. „...Cât priveşte pe Porthos, păţania e mult mai hazlie, dar asta nu înseamnă că nu sunt un mare zăbăuc. Se poate să dai aşa, orbeşte, peste oameni? Şi să te bagi sub hainele lor, ca să vezi ce au şi ce n-au prin partea locului? Fără doar şi poate că m-ar fi iertat dacă nu m-aş fi apucat să-i pomenesc de afurisita aia de eşarfă, în vorbe cu perdea, e drept, dar cu ce perdea subţire! Ah, gascon afurisit ce sunt, mi-ar arde de trăsnăi şi-n somn! Hai, dragă d’Artagnan — urmă el, vorbindu-şi cu toată blândeţea ce credea că i se cuvine — dacă se întâmplă să scapi teafăr, ceea ce nu pot să-mi închipui, va trebui să te porţi în viitor cât mai cuviincios. De azi înainte va trebui să fii admirat, să fii dat drept pildă. A fi curtenitor şi cuviincios nu înseamnă a fi mişel. Uită-te la Aramis: Aramis e duioşia, e farmecul întruchipat! A îndrăznit oare cineva, vreodată, să spună că Aramis e un mişel? Nu, fără îndoială că nu! Ei bine, pe viitor eu vreau să-i urmez pilda în toate! Ah, dar uite-l colo!”

Tot mergând şi vorbind de unul singur, ajunsese la câţiva paşi de palatul d’Aiguillon; în faţa acestui palat, d’Artagnan îl zărise pe Aramis pălăvrăgind voios cu trei gentilomi din garda regelui. La rândul lui, şi Aramis îl zărise pe d’Artagnan; dar cum nu uita că în aceeaşi dimineaţă domnul de Tréville îşi ieşise din fire chiar în faţa acestui tânăr, şi cum un martor al mustrărilor primite nu putea să-i facă plăcere, Aramis se prefăcu a nu-l vedea. D’Artagnan, dimpotrivă, credincios năzuinţelor lui de împăcare şi de curtenie, se apropie de cei patru tineri cu un salut adânc, însoţit de cel mai fermecător zâmbet. Aramis înclină uşor capul, dar fără să zâmbească. De altminteri, toţi patru îşi curmară îndată convorbirea.

D’Artagnan nu era atât de neghiob încât să nu bage de

scamă că n-avea ce căuta acolo; dar nefiind încă deprins cu obiceiurile societăţii înalte, nu ştia cum să iasă pe nesimţite dintr-o împrejurare neplăcută ca aceea în care se află cineva atunci când se amestecă printre oameni pe care abia îi cunoaşte şi într-o convorbire care nu-l priveşte. Chibzuia deci în sinea lui cum să facă pentru a se retrage în chipul cel mai firesc cu putinţă, când văzu deodată că Aramis lăsase să-i cadă batista şi că, fără îndoială, pusese din nebăgare de seamă piciorul pe deasupra; socotind că sosise clipa să-şi îndrepte stângăciile, se aplecă şi, cu acrul cel mai curtenitor de care era în stare, trase batista de sub piciorul muşchetarului, în ciuda sforţărilor pe care acesta le făcea ca să nu-i dea drumul; apoi, înmânându-i-o, îi spuse:

— Iată, domnule, o batistă pe care sunt sigur că v-ar părea rău s-o pierdeţi.

Batista era într-adevăr toată numai broderii fine şi avea într-un colţ o coroană cu blazon. Aramis roşi până în vârful urechilor şi mai mult smulse decât luă batista din mâinile gasconului.

— Ah! Ah! se repezi unul din ceilalţi. O să mai spui şi acum, tăcutule Aramis, că nu te ai bine cu doamna de Bois-Tracy, când această fermecătoare doamnă are bunătatea să-ţi împrumute batistele ei?

Aramis îi aruncă lui d’Artagnan una din acele priviri care dau cuiva să înţeleagă că şi-a făcut un duşman de moarte; apoi, cu căutătura lui mieroasă, răspunse:

— Vă înşelaţi, domnilor, batista nu-i a mea şi nu ştiu pentru ce domnul a găsit cu cale să mi-o dea mie, mai curând decât unuia dintre dumneavoastră: ca dovadă, iată — batista mea e la mine în buzunar.

Spunând aceste cuvinte, îşi scoase propria-i batistă, de asemenea foarte elegantă, din cea mai fină pânză de în — deşi pânza de în era scumpă în acea vreme — dar fără broderii şi fără blazon, ci împodobită doar cu iniţialele

stăpânului ei.

De data asta d'Artagnan nu mai scoase nici un cuvânt. Îşi dădea seama că făcuse altă boroboaţă. Prietenii lui Aramis nu se lăsară însă convinşi de tăgada lui, şi unul dintre ei îi spuse tânărului muşchetar, silindu-se să se arate cât mai serios:

— Dacă ar fi aşa cum spui tu, m-aş vedea nevoit, dragul meu Aramis, să ţi-o cer, căci, după cum ştii, Bois-Tracy e unul din prietenii mei apropiaţi şi nu vreau ca cineva să facă pe grozavul cu lucruri de-ale soţiei lui.

— N-o ceri cum se cuvine — îi răspunse Aramis — şi deşi recunosc temeiul de netăgăduit al cererii tale, totuşi m-aş împotrivi din pricina felului în care ai făcut-o.

— De fapt — încercă să spună sfios d'Artagnan — eu n-am văzut batista căzând din buzunarul domnului Aramis; domnia sa ţinea doar piciorul pe deasupra — atâta tot — şi atunci m-am gândit că dacă-şi ţine piciorul pe ea, batista e a lui.

— Şi te-ai înşelat, domnul meu — răspunse Aramis, nepăsător la încercările lui d'Artagnan de a-şi îndrepta greşeala. Apoi adăugă, întorcându-se către oşteanul din gardă care spusese că e prietenul lui Bois-Tracy: De altminteri, mă gândesc, scumpe prieten al lui de Bois-Tracy, că şi eu îi sunt prieten tot atât de apropiat cum îi poţi fi şi tu, aşa că, la urma urmelor, batista ar fi putut să cadă tot atât de bine din buzunarul tău, ca şi dintr-al meu.

— Nu, pe cinstea mea! se împotrivi oşteanul din garda maiestăţii sale.

— Tu o să juri pe cinstea ta, iar eu îmi voi da cuvântul, şi atunci, firește, unul din noi doi trebuie să mintă. Haide mai bine, Montaran, să luăm fiecare câte o jumătate.

— Din batistă?

— Da.

— Minunat! strigară ceilalţi doi oşteni din gardă. Judecata regelui Solomon! Hotărât lucru, Aramis, eşti o comoară de înţelepciune.

Tinerii izbucniră în râs şi, cum e lesne de închipuit, întâmplarea n-a avut alte urmări. După câteva clipe, convorbirea încetă, şi după ce-şi strânseră călduros mâna, tustrei oştenii se despărţiră de muşchetar; cei dintâi îşi văzură de drumul lor, şi Aramis de al lui.

„Iată clipa nimerită ca să fac pace cu acest om de lume” — îşi zise d’Artagnan care, spre sfârşitul convorbirii, se ţinuse puţin mai la o parte; sub îndemnul acestui frumos simţământ, vru să se apropie de Aramis, care se îndepărta fără să-l mai ia în seamă.

— Domnul meu — începu el — sper că mă vei ierta.

— Ah, domnule — i-o reteză Aramis — îngăduie-mi să-ţi spun că nu te-ai purtat adineauri aşa cum trebuie să se poarte un om de lume.

— Cum, domnule — se răsti d’Artagnan — îţi închipui că...

— Îmi închipui, domnule, că nu eşti atât de prost şi că, deşi abia ai sosit din Gasconia, ştii totuşi că nimeni nu calcă aşa, nitam-nisam, peste o batista. Ce naiba! Caldarâmul Parisului nu e din pânză de batiste!

— Domnule, cred că greşeşti încercând să mă umileşti — răspunse d’Artagnan, a cărui fire certăreaţă o şi luase înaintea hotărârilor sale paşnice. E adevărat că sunt din Gasconia şi, fiindcă o ştii, nu mai e nevoie să-ţi spun că gasconii nu sunt prea răbdători; dacă şi-au cerut o dată iertare, fie chiar pentru o nerozie, ei rămân încredinţaţi că au făcut mai mult de jumătate din ce trebuiau să facă.

— Domnule, eu îţi spun toate astea — răspunse Aramis — nu ca să-ţi caut gâlceavă. Slavă Domnului, nu sunt un spadasin şi, nefiind muşchetar decât în chip trecător, nu mă bat decât când mă văd nevoit, şi totdeauna în silă. Dar de data asta e mult mai grav, căci din pricina dumitale a fost atinsă cinstea unei doamne.

— Vrei să zici din pricina noastră! i-o tăie d’Artagnan.

— De ce ai avut stângăcia să-mi înapoiezi batista?

— De ce ai avut stângăcia s-o laşi să cadă?

— Am spus şi mai spun, domnule: batista n-a căzut din buzunarul meu.

— Atunci ai minţit de două ori, domnule, fiindcă eu am văzut-o când a căzut, am văzut-o cu ochii mei.

— Aşa? O iei pe tonul ăsta, domnule gascon? Ei bine! Las că te învăţ eu cum să te porţi!

— Şi eu o să te trimit înapoi la liturghia dumitale, domnule popă! Scoate, te rog, spada din teacă, acum, pe loc.

— Nu, drăguţule, nu aici! Nu vezi că suntem în faţa palatului d'Aiguillon, care geme de oamenii cardinalului? Cine-mi spune că nu te-a împuternicit chiar eminenţa sa să-i aduci capul meu? Şi eu ţin grozav de mult la capul meu, care mi se parc că-mi vine destul de bine pe umeri. De aceea nu mă dau în lături să te ucid, dar, fii pe pace, vreau să te ucid frumuşel, într-un loc închis şi acoperit, unde să nu te poţi grozăvi cu moartea dumitale.

— N-am nimic împotrivă, dar nu te încrede prea mult... şi adu cu dumneata şi batista, fie că-i a dumitale sau nu: o să ai poate prilejul s-o foloseşti.

— Domnul este gascon? întrebă Aramis.

— Da, dar sper că domnul nu amână o întâlnire din prea mare prevedere.

— Prevederea, domnule, este o virtute destul de fără rost pentru muşchetari, ştiu şi eu asta, în schimb slujitorii bisericii nu se pot lipsi de ea, şi deoarece nu-s muşchetar decât în chip trecător, ţin să rămân prevăzător. La ora două voi avea cinstea să te aştept în palatul domnului de Tréville. Acolo îţi voi arăta locurile cele mai nimerite.

Cei doi tineri se salutară, apoi Aramis se depărtă, apucând în sus pe strada care ducea la Luxemburg, în vreme ce d'Artagnan, văzând că e destul de târziu, se îndreptă spre Carmes Deschaux, spunându-şi în sine: „Hotărât lucru, nu mai pot da înapoi, dar dacă o fi să mă omoare, măcar mă omoară

un muşchetar”.

Capitolul V
MUŞCHETARII REGELUI ŞI GĂRZILE DOMNULUI CARDINAL

D’Artagnan nu cunoştea pe nimeni la Paris. Se duse deci la întâlnirea cu Athos fără să-şi fi luat vreun martor, hotărât să se mulţumească doar cu acei pe care îi va fi ales adversarul. De altminteri, îşi pusese în gând să ceară viteazului muşchetar iertăciunea cuvenită, fără a arăta însă slăbiciune, căci se temea ca duelul să nu aibă urmările neplăcute pe care le au de obicei întâlnirile de felul acestora, când un bărbat tânăr şi voinic se bate cu un adversar rănit şi sleit de puteri; învins, dublează fără voie izbânda potrivnicului; învingător, se vede învinuit de nelegiuire şi îndrăzneală ieftină.

De altfel, sau noi n-am înfăţişat bine caracterul vânătorului nostru de isprăvi năzdrăvane, sau cititorul a trebuit să-şi dea până acum seama că d’Artagnan nu era un om oarecare. De aceea, deşi îşi spunea mereu că îl pândeşte moartea, nu putea totuşi primi să moară fără să crâcnească, aşa cum ar fi făcut un altul mai puţin cutezător şi mai puţin cumpătat. Cugetând asupra diferitelor firi ale celor cu care urma să se bată, începu să vadă mai limpede înaintea lui. Nădăjduia ca prin cuvintele de iertare, dinainte pregătite, să câştige prietenia lui Athos, a cărui ţinută de mare nobil şi a cărui înfăţişare simplă îi plăceau nespus de mult. Se mai mângâia cu gândul că lui Porthos îi va fi teamă, în urma păţaniei cu eşarfa, ca nu cumva, dacă d’Artagnan n-ar fi fost omorât pe loc, să înceapă a povesti tuturor o descoperire care, spusă cu duhul cuvenit, l-ar fi făcut de râs. Iar în privinţa şmecherului de Aramis, nu prea avea de ce să-i fie teamă: chiar dacă ar fi ajuns să dea piept cu el, îşi lua sarcina să-i facă de petrecanie sau, cel puţin, nimerindu-l în obraz cu una din loviturile pe care Cezar le recomanda împotriva soldaţilor lui Pompei, să-i pocească pe vecie chipul cu care se fălea atâta.

Apoi, mai era în d’Artagnan acel substrat neclintit de dârzenie pe care i-l sădiseră în inimă sfaturile tatălui său, sfaturi al căror cuprins era: „Nu răbda de la nimeni nimic, afară doar de la rege, de la cardinal şi de la domnul de Tréville”. Astfel fiind, se trezi mai mult zburând decât mergând spre mânăstirea Carmeliţilor-desculţi, sau Carmes-Deschaux, cum i se spunea pe vremea aceea; aceasta era un soi de clădire fără ferestre, împresurată de plaiuri sterpe — o filială a lui Pre-aux-Clercs1 — care slujea îndeobşte ca loc de întâlnire celor ce n-aveau vreme de pierdut.

Când d’Artagnan ajunse în faţa micului loc viran de la poalele mânăstirii, Athos aştepta doar de cinci minute, iar orologiul vestea miezul zilei. Era deci punctual ca Samariteanca şi nici cel mai chiţibuşar judecător în materie de dueluri n-ar fi găsit nimic de spus.

Athos, care suferea cumplit de pe urma loviturii, deşi rana îi fusese proaspăt oblojită de chirurgul domnului de Tréville, şedea pe o piatră şi îşi aştepta liniştit potrivnicul, cu acea ţinută demnă care nu-l părăsea niciodată. Când îl văzu pe d’Artagnan, se ridică şi făcu, plin de cuviinţă, câţiva paşi în întâmpinarea lui. La rândul său, acesta din urmă se îndreptă spre el ţinându-şi pălăria în mână atât de jos, încât pana i se târa de pământ.

— Domnule — zise Athos — am încunoştinţat pe doi din prietenii mei, care-mi vor sluji de martori, dar aceşti doi prieteni n-au sosit încă. Mă miră că sunt în întârziere, nu-i obiceiul lor.

— Eu n-am martori, domnule — răspunse d’Artagnan — abia am sosit ieri la Paris şi nu cunosc încă pe nimeni, afară de domnul de Tréville, căruia tatăl meu m-a recomandat, căci are cinstea de a se măsura oarecum printre prietenii lui.

Athos rămase o clipă pe gânduri.

---

1 Câmp situat la marginea Parisului, renumit loc de dueluri, în secolele XVI—XVII.

— Nu cunoşti decât pe domnul de Tréville? întrebă el.

— Da, domnule, nu-l cunosc decât pe el.

— Atunci — urmă Athos, jumătate pentru el, jumătate pentru d'Artagnan — atunci, dacă te omor, aş fi un fel de mâncător de copii!

— Nu chiar aşa — răspunse d'Artagnan, cu un salut ce nu era lipsit de demnitate — nu chiar aşa, căci îmi faceţi cinstea de a vă bate cu mine având o rană care cred că vă supără destul.

— Mă supără chiar rău de tot şi, pe cuvântul meu, îţi mărturisesc că m-ai lovit al dracului, dar mă voi sluji de mâna stângă, aşa cum obişnuiesc în asemenea împrejurări. Să nu crezi că-ţi fac o favoare: mânuiesc spada destul de bine şi cu o mână şi cu alta, şi n-o să-ţi vină tocmai uşor — un stângaci îşi încurcă adversarii care n-au prins încă de veste. Îmi pare rău că nu ţi-am spus-o mai din vreme, ca să ştii.

— Sunteţi atât de curtenitor, domnul meu, încât vă sunt cum nu se poate mai recunoscător — spuse d'Artagnan, înclinându-se iarăşi.

— Iar eu mă simt copleşit — răspunse Athos, pe un ton plin de nobleţe. Să vorbim deci despre altceva, afară doar dacă asta te-ar supăra. Ah, fir-ar să fie, că rău m-ai lovit! Simt cum mă arde umărul.

— Dacă mi-aţi da voie... — începu d'Artagnan sfios.

— Ce anume?

— Am un balsam pentru răni, un balsam pe care mi l-a dat mama şi pe care l-am încercat pe pielea mea.

— Aşa?

— Chiar aşa! Sunt sigur că în mai puţin de trei zile balsamul meu v-ar vindeca şi, peste trei zile, când veţi fi vindecat, va fi pentru mine, domnule, o mare cinste să stau la dispoziţia dumneavoastră.

D'Artagnan rosti aceste cuvinte cu o simplitate care făcea cinste bunei sale creşteri, fără să aducă nici o ştirbire

curajului său.

— Mii de draci, domnule — zise Athos — iată o propunere care-mi place! Asta nu înseamnă că o primesc, dar se simte de la o leghe că vine de la un gentilom. Aşa vorbeau şi se purtau vitejii din timpul lui Carol cel Mare, pe care orice cavaler ar trebui să-i ia drept pildă. Din nefericire, nu mai trăim vremurile marelui împărat. Trăim în timpul domnului cardinal, aşa că, oricât am vrea noi să ne păstrăm taina, în cele trei zile se va afla că trebuie să ne batem şi ni se vor pune beţe în roate. Dar de ce n-or mai fi venind odată haimanalele alea?

— Dacă sunteţi grăbit, domnule — îi spuse d'Artagnan lui Athos cu aceeaşi simplitate cu care-i propusese să amâne duelul peste trei zile — dacă sunteţi grăbit şi dacă doriţi să mă trimiteţi mai iute pe lumea cealaltă, vă rog, nu vă sfiiţi.

— Iată alt cuvânt care-mi place — mărturisi Athos, încuviinţând graţios din cap — şi care nu vine de la un om fără minte, ci, fără îndoială, de la un om curajos. Domnule, îmi plac bărbaţii de felul dumitale şi-mi dau seama că dacă nu ne vom ucide unul pe altul, îmi va face o deosebită plăcere să stau mai târziu de vorbă cu dumneata. Să-i aşteptăm pe aceşti domni, te rog, am destulă vreme, şi va fi mai nimerit. Uite! Mi se pare că văd pe unul din ei.

Într-adevăr, la capătul străzii Vaugirard se ivise uriaşa făptură a lui Porthos.

— Cum — se miră d'Artagnan — întâiul dumitale martor este domnul Porthos?

— Da. Ai ceva împotriva?

— Nu, de loc.

— Iată şi pe cel de al doilea.

Întorcându-sc spre partea unde arăta Athos, d'Artagnan îl recunoscu pe Aramis.

— Cum — zise el şi mai uimit decât întâia oară — cel de al doilea martor al dumitale e domnul Aramis?

— Chiar aşa! Nu ştiai că nimeni nu ne vede pe unul fără celălalt şi că printre muşchetari, printre ostaşi, la curte şi în oraş ni se spune: Athos, Porthos şi Aramis sau cei trei nedespărţiţi? Dar dumneata vii tocmai de la Dax, sau de la Pau, aşa că...

— De la Tarbes — îl îndreptă d'Artagnan.

— ...Ţi-e îngăduit să nu cunoşti acest amănunt — urmă Athos.

— Pe legea mea — răspunse d'Artagnan — numele vă şade bine, domnilor, şi dacă păţania mea va stârni gălăgie, ea va dovedi cel puţin că prietenia dumneavoastră nu se bizuie pe contraste.

În vremea asta, Porthos se apropiase şi-i făcuse un semn de salut lui Athos; întorcându-se apoi spre d'Artagnan, rămăsese foarte mirat.

În treacăt fie zis, Porthos îşi schimbase eşarfa şi nu mai purta pelerină.

— Ei poftim — exclamă el — ce înseamnă asta?

— Domnul este cel cu care mă bat — răspunse Athos, arătându-l pe d'Artagnan cu mâna şi salutând tot astfel.

— Şi eu tot cu el mă bat — adăugă Porthos.

— Dar abia la ora unu — lămuri d'Artagnan.

— Şi eu tot cu domnul mă bat — spuse şi Aramis apropiindu-se de el.

— Da, dar abia la ora două — se amestecă d'Artagnan, cu acelaşi glas liniştit.

— Şi pentru că veni vorba, de ce te baţi, Athos? întrebă Aramis.

— Pe legea mea, nu prea ştiu nici eu... m-a lovit la umăr, dar tu, Porthos:

— Pe legea mea dacă ştiu; mă bat pentru ca să mă bat — răspunse Porthos roşind.

Athos, căruia nu-i scăpa nimic, văzu fluturând un zâmbet pe buzele gasconului.

— Am avut o neînţelegere în privinţa îmbrăcămintei — zise tânărul.

— Şi tu, Aramis? întrebă Athos.

— Eu mă bat pentru o chestiune de teologie — răspunse Aramis, făcându-i totodată semn lui d'Artagnan că-l roagă să nu dea în vileag adevărata pricină a duelului lor.

Athos văzu fluturând alt zâmbet pe buzele lui d'Artagnan.

— Adevărat? întrebă Athos.

— Da, o teză din sfântul Augustin, asupra căruia nu suntem de aceeaşi părere — zise gasconul.

— Hotărât lucru — mormăi Athos — e om de duh.

— Şi acum, fiindcă, v-aţi strâns toţi laolaltă — începu d'Artagnan — îngăduiţi-mi, domnilor, să vă cer mai întâi iertare.

La auzul cuvântului „iertare", un nor trecu pe fruntea lui Athos, un surâs semeţ jucă pe buzele lui Porthos şi un semn de împotrivire fu răspunsul lui Aramis.

— Nu mă înţelegeţi, domnilor! urmă d'Artagnan, ridicându-şi capul luminat în clipa aceea de soarele ce-i aurea trăsăturile fine şi îndrăzneţe. Vă cer iertare pentru cazul când s-ar întâmpla să nu-mi pot plăti datoria faţă de toţi trei, căci domnul Athos are dreptul să mă ucidă cel dintâi, ceea ce răpeşte din valoarea poliţei dumitale, domnule Porthos, şi ceea ce-o face aproape egală cu zero pe-a dumitale, domnule Aramis. De aceea, domnilor, vă cer încă o dată iertare, dar numai pentru asta, şi acum, în gardă!

Rostind aceste cuvinte, d'Artagnan îşi trase spada cu cel mai cavaleresc gest cu putinţă. I se urcase sângele la cap şi în clipa aceea ar fi tras spada din teacă împotriva tuturor muşchetarilor regatului, aşa cum o făcea împotriva lui Athos, Porthos şi Aramis.

Era douăsprezece şi un sfert, soarele strălucea la zenit, şi locul ales pentru a fi teatru de luptă se găsea în plină arşiţă.

— E foarte cald — zise Athos, trăgând la rândul lui spada

din teacă — dar nu pot să-mi scot haina, căci am simţit adineauri cum îmi sângerează rana şi mi-ar fi teamă să nu-mi stingheresc adversarul, arătându-i sânge străin de tăişul spadei lui.

— E adevărat, domnule — răspunse d'Artagnan — dar fie că e sau nu străin de tăişul spadei mele, vă încredinţez că-mi pare rău să văd sângele unui gentilom atât de i viteaz; mă voi bate deci şi eu în haină, ca şi dumneata.

— Haide, haide — se amestecă Porthos — ajunge cu atâtea temenele, gândiţi-vă că ne aşteptăm şi noi rândul.

— Vorbeşte în numele dumitale, Porthos, de câte ori vrei să spui asemenea necuviinţe — îi curmă vorba Aramis. În ceea ce mă priveşte, găsesc că toate câte şi le spun aceşti domni sunt potrivit spuse şi demne de doi gentilomi.

— Poţi începe când vrei, domnule — zise Athos — punându-se în gardă.

— Aşteptam ordinele dumitale — îi răspunse d'Artagnan, încrucişând spada.

Dar cele două spade abia zăngăniseră la prima lor atingere, când o patrulă din gărzile eminenţei sale, comandată de domnul de Jussac, se ivi de după colţul mânăstirii.

— Garda cardinalului! strigară dintr-o dată Porthos şi Aramis. Spada în teacă, domnilor, spada în teacă!

Era însă prea târziu: cei doi luptători fuseseră văzuţi într-o poziţie care nu lăsa nici o îndoială asupra gândului lor.

— Opriţi! strigă Jussac, înaintând şi făcând semn oamenilor lui să-l urmeze. Opriţi! Ce facem oare aici, muşchetari, ne batem? Şi cu edictele cum rămâne?

— Sunteţi prea mărinimoşi, domnii mei — răspunse Athos înciudat, căci Jussac era unul din cei care se năpustiseră asupra lor cu două seri înainte. Dac-am fi în locul dumneavoastră, vă încredinţez că noi nu ne-am amesteca. Lăsaţi-ne deci în pace şi veţi lua parte la o petrecere fără nici o osteneală.

— Domnilor — urmă Jussac — cu mare părere de rău trebuie să vă declar că acest lucru nu e cu putinţă. Datoria înainte de toate! Vă rog, deci, băgaţi spadele în teacă şi urmaţi-ne.

— Domnule — zise Aramis, maimuţărindu-l pe Jussac — cu cea mai mare plăcere am da ascultare binevoitoarei dumitale invitaţii, dacă asta ar atârna numai de noi, dar e cu neputinţă, căci nu ne dă voie domnul de Tréville. Vedeţi-vă de drum, e tot ce aveţi mai bun de făcut.

Simţind zeflemeaua, Jussac îşi ieşi din sărite.

— Dacă nu vă supuneţi, vă vom lua pe sus!

— Ei sunt cinci — spuse Athos în şoaptă — iar noi suntem doar trei; vom fi iarăşi bătuţi şi va trebui să murim aici; să ştiţi că eu nu mă mai arăt învins în faţa căpitanului.

Într-o clipă, Athos, Porthos şi Aramis se apropiară unul de celălalt, în vreme ce Jussac îşi alinia soldaţii.

Acea singură clipă îi ajunse lui d’Artagnan ca să ia o hotărâre. Era una din acele întâmplări de care atârnă viaţa unui om; trebuia să aleagă între rege şi cardinal, şi, odată alegerea făcută, trebuia să meargă înainte. A se bate însemna a călca legea, însemna a-şi pune viaţa lui în primejdie, însemna a şi-l face dintr-o dată duşman pe un ministru mai puternic decât însuşi regele — iată ce întrezări tânărul; totuşi, s-o spunem spre lauda lui, nu şovăi nici o singură clipă. Întorcându-se spre Athos şi prietenii lui, le şopti:

— Domnilor, îngăduiţi-mi să îndrept ceva în cuvintele dumneavoastră. Aţi spus adineauri că nu sunteţi decât trei, mie mi se pare însă că suntem patru.

— Dar dumneata nu eşti de-ai noştri — răspunse Porthos.

— E adevărat — stărui d’Artagnan — nu am haina, dar am sufletul dumneavoastră; inima mea e de muşchetar, aşa simt eu, domnule, şi ăsta-i un imbold pentru mine.

— Dă-te la o parte, tinere! îi strigă Jussac lui d’Artagnan. După gesturi şi căutătură, îi înţelesese gândul. Poţi să te

retragi, îţi dau voie. Scapă-ţi pielea. Haide, mai repede!

D’Artagnan nu se mişcă din loc.

— Hotărât lucru, eşti un băiat de inimă — şopti Athos, strângând mâna tânărului.

— Haide, haide, hotărâţi-vă odată! se răsti Jussac.

— Trebuie să facem într-un fel — şoptiră Porthos şi Aramis.

— Domnul e plin de mărinimie — rosti Athos.

Toţi trei se gândeau însă la tinereţea lui d’Artagnan şi la lipsa lui de experienţă.

— N-am fi decât trei, dintre care unul rănit, plus un copil — socoti Athos — şi se va spune totuşi că am fost patru bărbaţi.

— Dar şi să dăm îndărăt! adăugă Porthos.

— Cam greu — încuviinţă Athos.

D’Artagnan le pricepu nehotărârea.

— Domnilor, puneţi-mă la încercare şi vă jur pe cinstea mea că nu plec de aici dacă suntem învinşi!

— Cum te numeşti, viteazule? întrebă Athos.

— D’Artagnan, domnule.

— Ei bine! Athos, Porthos, Aramis şi d’Artagnan, înainte! strigă Athos.

— Ce faceţi, domnilor? Nu vă hotărâţi oare să vă hotărâţi? strigă a treia oară Jussac.

— S-a făcut, domnule — zise Athos.

— Şi ce hotărâre aţi luat? întrebă Jussac.

— Vom avea cinstea să şarjăm — răspunse Aramis, scoţându-şi pălăria cu o mână şi spada cu cealaltă.

— Va să zică vă împotriviţi! răcni Jussac.

— Mii de draci! Asta vă miră? strigă şi Porthos.

Cei nouă luptători se năpustiră unii asupra celorlalţi cu o furie care nu înlătura însă oarecare metodă.

Athos îl luă în primire pe un tip numit Cahusac, favoritul cardinalului; Porthos, pe unul Biscarat, iar Aramis se văzu în faţa a doi adversari. Cât priveşte pe d’Artagnan, se trezi luptând cu însuşi Jussac.

Inima tânărului gascon bătea de parcă ar fi vrut să-i iasă din piept, nu de frică, ferească sfântul, căci nu-i era câtuşi de puţin frică, ci din dorinţa de a fi la înălţimea celorlalţi; se bătea ca un tigru înfuriat, învârtindu-se de zece ori în jurul adversarului, schimbându-şi de douăzeci de ori poziţia şi locul. Jussac era — cum se spunea pe atunci — îndrăgostit de spadă şi o mânuise adesea, totuşi îi venea grozav de greu să se apere împotriva unui adversar care, uşor şi săltăreţ, se îndepărta în fiece clipă de la regulile obişnuite, atacând din toate părţile şi ferindu-se totodată, ca unul ce păstrează mare respect pielii sale.

În cele din urmă, această luptă îl scoase pe Jussac din răbdări. Furios de a fi ţinut pe loc de acela pe care-l socotea drept un copil, se înfierbântă şi începu să facă greşeli. D'Artagnan, care, lipsit de experienţă, avea însă temeinice cunoştinţe teoretice, îşi îndoi iuţeala. Jussac vru să sfârşească odată, aşa că se năpusti cu o lovitură groaznică asupra adversarului, atacând în plin; d'Artagnan pară însă lovitura, şi în vreme ce Jussac îşi lua din nou poziţia iniţială, d'Artagnan, strecurându-se ca un şarpe sub spada lui, i-o înfipse pe a sa în corp. Jussac se prăbuşi grămadă la pământ.

D'Artagnan aruncă atunci la repezeală o privire îngrijorată asupra câmpului de luptă.

Aramis omorâse pe unul din cei doi potrivnici ai lui, dar celălalt nu-i dădea răgaz o clipă. Totuşi, era într-o situaţie bună şi putea să se apere încă.

Biscarat şi Porthos îşi dăduseră unul altuia lovituri. Porthos primise o lovitură în braţ şi Biscarat una în coapsă. Dar nici una din răni nu era gravă, aşa că se băteau mai departe, şi mai înverşunat încă.

Rănit a doua oară de Cahusac, Athos pălea văzând cu ochii, dar nu dădea înapoi un singur pas; schimbase doar spada dintr-o mână în alta şi se bătea cu mâna stângă.

Potrivit legilor duelului din acea vreme, d'Artagnan putea

să vină în ajutorul unuia dintre luptători; în vreme ce căuta cu ochii care dintre camarazi avea nevoie de ajutorul lui, surprinse o privire a lui Athos. Această privire era mai mult decât grăitoare. Athos ar fi murit mai curând decât să cheme în ajutor; totuşi îi era îngăduit să privească, şi cu privirea să ceară un sprijin. D'Artagnan îl înţelese, făcu o săritură grozavă şi îi căzu în coastă lui Cahusac, strigând:

— Spre mine, domnule, că te omor!

Cahusac se întoarse; tocmai la vreme, căci Athos, pe care numai curajul lui neasemuit îl susţinea, căzu într-un genunchi.

— La naiba! îi strigă el lui d'Artagnan. Nu-l ucide, te rog! Am eu ceva de împărţit cu el, când m-oi vindeca şi-oi fi sănătos. Presează-l, dezarmează-l! Aşa! Bine! Foarte bine!

Strigătele acestea se datorau faptului că spada lui Cahusac sărise la douăzeci de paşi de el. D'Artagnan şi Cahusac se repeziră amândoi într-un suflet, unul ca s-o ţie, celălalt ca s-o ridice; dar d'Artagnan, mai sprinten, sosi cel dintâi şi puse piciorul deasupra.

Cahusac alergă spre cel pe care-l ucisese Aramis, îi înşfăcă sabia şi vru să se reîntoarcă la d'Artagnan; dar în drum îl întâlni pe Athos, care, în răgazul de o clipă pe care i-l înlesnise d'Artagnan, se mai înviorase; de teamă ca d'Artagnan să nu-i ucidă duşmanul, Athos voia să înceapă iarăşi lupta.

D'Artagnan înţelese că ar fi însemnat să-l supere pe Athos dacă s-ar fi împotrivit. Într-adevăr, curând după aceea, Cahusac căzu la pământ, cu gâtlejul străpuns de o lovitură de spadă.

În aceeaşi clipă, Aramis îşi sprijinea vârful spadei de pieptul adversarului prăbuşit, silindu-l să se dea învins.

Mai rămâneau Porthos şi Biscarat. În timp ce se bătea, Porthos îndruga mii de năzbâtii, îl întreba pe Biscarat cam cât putea fi ceasul şi-l felicita pentru numirea fratelui său în fruntea unei companii dintr-un regiment din Navara; dar, din

toate astea, nu se alegea decât cu gluma. Biscarat făcea parte din oamenii de fier, care nu cad decât morţi.

Totuşi trebuiau să sfârşească odată. Straja putea să pice dintr-o clipă în alta şi să-i ridice pe toţi luptătorii, răniţi sau teferi, partizani ai regelui sau ai cardinalului. Athos, Aramis şi d'Artagnan îl înconjurară pe Biscarat, poftindu-l să se predea. Deşi singur împotriva tuturor şi deşi o lovitură de spadă îi străpunsese coapsa, Biscarat voia să le ţină piept cu tot dinadinsul, dar Jussac, ridicat într-un cot, îi striga să se predea. Biscarat era gascon ca şi d'Artagnan — făcu pe surdul şi se mulţumi să râdă, găsind-timp, între două mişcări de apărare, să arate cu vârful spadei un loc undeva pe pământ;

— Aici — parodie el un verset din Biblie — aici va muri Biscarat, singur între cei care sunt cu el.

— Dar ei sunt patru, patru împotriva ta; isprăveşte odată, îţi poruncesc!

— Ah, dacă-mi porunceşti, e cu totul altceva — răspunse Biscarat — eşti caporalul meu, sunt dator să te ascult.

Şi, făcând o săritură îndărăt, frânse spada pe genunchi, pentru a nu fi silit s-o predea, aruncă bucăţile peste zidul mânăstirii şi-şi încrucişă braţele, fluierând o arie închinată cardinalului.

Voinicia este totdeauna respectată, chiar la un duşman. Muşchetarii îl salutară pe Biscarat cu spadele şi apoi le vârâră în teacă. D'Artagnan făcu şi el la fel; apoi, ajutat de Biscarat, singurul care se mai ţinea pe picioare, îi duse sub porticul mânăstirii pe Jussac, pe Cahusac şi pe acela dintre adversarii lui Aramis care fusese doar rănit. Cel de al patrulea, cum am mai spus, murise. Apoi sunară clopotul şi, luând cu ei patru din cele cinci spade, se îndreptară, beţi de bucurie, spre palatul domnului de Tréville.

Se ţineau lanţ unul de altul, cât era strada de largă; opreau pe toţi muşchetarii care le ieşeau în cale, aşa încât, până la

urmă, mersul lor se schimbă într-un marş triumfal. Inima lui d’Artagnan se topea de fericire; mergea între Athos şi Porthos, strângându-i duios de braţ.

— Dacă nu sunt încă muşchetar — le spuse el noilor săi prieteni, intrând pe poarta palatului domnului de Tréville — iată-mă cel puţin ucenic, nu-i aşa?

Capitolul VI
MAIESTATEA SA REGELE LUDOVIC AL XIII-LEA

Întâmplarea stârni mare vâlvă; domnul de Tréville îşi înfieră în gura mare muşchetarii şi-i felicită în şoaptă, dar, cum trebuia să-l înştiinţeze neîntârziat pe rege, porni într-un suflet la Luvru. Era totuşi prea târziu: regele se încuiase cu cardinalul; i se spuse deci domnului de Tréville că suveranul lucrează şi că nu poate primi pe nimeni. Seara, domnul de Tréville veni la partida de joc a regelui. Maiestatea sa câştiga şi, cum era grozav de avar din fire, se găsea în toane cât se poate de bune; îndată ce-l zări pe Tréville, îi strigă de departe:

— Vino aici, domnule căpitan, vino să te cert! Ştii că eminenţa sa a venit să mi se plângă de muşchetarii dumitale, şi cu atâta foc, încât astă-seară eminenţa sa e ca şi bolnavă! Ah, muşchetarii ăştia ai dumitale, ce mai pramatii, buni de spânzurat!

— Nu, sire — răspunse Tréville, care-şi dădu repede seama de întorsătura lucrurilor — nu, dimpotrivă, sunt nişte tineri foarte cumsecade, blânzi ca nişte mieluşei şi care, pun eu chezăşie, n-au decât o singură dorinţă: să nu-şi scoată spada din teacă decât pentru a sluji pe maiestatea voastră. Dar, ce vreţi, gărzile domnului cardinal le caută mereu gâlceavă, şi, pentru cinstea însăşi a Corpului de muşchetari, sunt nevoiţi, sărmanii, să se apere.

— Ascultaţi-l pe domnul de Tréville — zise regele — vă rog, ascultaţi-l! N-aţi zice că vorbeşte despre o comunitate religioasă? Într-adevăr, dragul meu căpitan, tare aş avea poftă să-ţi ridic brevetul de căpitan şi să-l dau domnişoarei de Chemerault, căreia i-am făgăduit o mânăstire. Dar să nu-ţi închipui c-o să te cred pe cuvânt cu una cu două. Mi se spune, domnule de Tréville, Ludovic cel Drept, şi o să vedem noi, uite-acum, uite-acum.

— Tocmai pentru că mă bizui pe această dreptate, sire, voi aştepta liniştit şi cu răbdare ca maiestatea voastră să hotărască după bunul său plac.

— Aşteaptă, domnule, aşteaptă — zise regele — nu te voi lăsa să aştepţi multă vreme.

Într-adevăr, norocul părea să se schimbe, şi cum regele începea să piardă din câştig, nu-i părea rău să găsească o pricină pentru a-şi curma jocul, păstrând câştigul. După câteva clipe, regele se ridică şi, punând în buzunar banii ce se găseau dinaintea lui, şi pe care în cea mai mare parte îi câştigase, zise:

— La Vieuville, ia-mi locul; am de vorbit cu domnul de Tréville într-o chestiune importantă. Uite... Aveam pe masă, în faţa mea, optzeci de ludovici. Pune această sumă, pentru ca să nu aibă de ce se plânge cei care pierd. Dreptatea înainte de toate. Apoi, întorcându-se spre domnul de Tréville şi pornind cu el spre o fereastră, urmă: Va să zică, spui că gărzile eminenţei sale i-au stârnit pe muşchetarii dumitale?

— Da, sire, ca totdeauna.

— Ia spune, cum s-au petrecut lucrurile? Căci ştii, dragul meu căpitan, un judecător trebuie să asculte amândouă părţile.

— Dumnezeule! Dar toate s-au petrecut în chipul cel mai simplu şi mai firesc! Trei dintre soldaţii mei cei mai destoinici, pe care maiestatea voastră îi cunoaşte după nume, soldaţi a căror credinţă maiestatea voastră a preţuit-o în atâtea rânduri şi care, îmi încredinţez regele, ţin la slujbă ca la ochii din cap, zic trei dintre soldaţii mei cei mai destoinici, domnii Athos, Porthos şi Aramis, îşi puseseră în gând să facă o partidă de scrimă cu un tânăr gentilom din Gasconia; chiar eu li-l recomandasem pe tânărul acesta, de dimineaţă. Partida trebuia să aibă loc, cred, la Saint-Germain şi ei îşi dăduseră întâlnire la Carmes-Deschaux, când deodată se pomeniră pe cap cu domnii de Jussac, Cahusac, Biscarat şi alţi doi soldaţi

din gardă, care n-ar fi venit acolo în număr atât de mare fără anumite gânduri rele împotriva edictelor.

— Da, da! Uite că-mi deschizi ochii — zise regele. Să ştii că veneau acolo ca să se bată, chiar dumnealor.

— Eu nu-i învinuiesc, sire, dar las pe maiestatea voastră să judece singur ce puteau să caute cinci oameni, înarmaţi, în locuri atât de pustii, cum sunt împrejurimile mânăstirii carmeliţilor?

— Da, ai dreptate, Tréville, ai dreptate.

— Când au dat de muşchetarii mei, s-au răzgândit şi, în locul urii personale, a izbucnit ura dintre tagmele lor, căci maiestatea voastră ştie foarte bine că muşchetarii, care sunt ai regelui şi numai ai regelui, sunt de la sine duşmanii gărzilor domnului cardinal.

— Da, Tréville, da — şopti regele abătut — şi e nespus de trist, crede-mă, să vezi astfel două partide în Franţa, să vezi în fruntea regatului două capete; dar toate acestea se vor sfârşi, Tréville, se vor sfârşi într-o zi. Va să zică spui că ceilalţi s-au năpustit asupra muşchetarilor?

— Spun că de bună seamă aşa trebuie să fi fost, dar nu pot să jur, sire; ştiţi cât e de greu să afli adevărul, afară doar dacă cineva e înzestrat cu acel neasemuit instinct, mulţumită căruia Ludovic al XIII-lea e numit cel Drept...

— Ai dreptate, Tréville, dar muşchetarii dumitale nu erau singuri: era cu ei şi un copil.

— Da, sire, şi unul era rănit, aşa că trei muşchetari ai regelui, dintre care unul rănit, împreună cu copilul, nu numai că au ţinut piept la cinci dintre cei mai grozavi soldaţi din garda domnului cardinal, dar au şi culcat patru la pământ

— Asta zic şi eu victorie — strigă regele, încântat — victorie desăvârşită!

— Da, sire, tot atât de desăvârşită ca şi cea de la podul de peste Cé.

— Va să zică, patru oameni, printre care un rănit şi un

copil?

— Un băieţandru, care s-a purtat însă în împrejurarea asta atât de frumos, încât îmi voi îngădui să-l recomand maiestăţii sale.

— Cum îl cheamă?

— D’Artagnan, sire. E fiul unuia dintre cei mai vechi prieteni ai mei; fiul unui om care a făcut, alături de gloriosul rege, tatăl maiestăţii voastre, războiul de partizani.

— Şi spui că tânărul s-a purtat frumos? Istoriseşte-mi tot, tot, Tréville, ştii ce mult îmi plac povestirile cu războaie şi cu dueluri.

Şi sprijinindu-se într-un şold, regele Ludovic al XIII-lea îşi răsuci mândru mustaţa.

— Sire — începu Tréville — după cum v-am mai spus, domnul d’Artagnan e aproape un copil şi, cum n-are cinstea să fie muşchetar, purta haine civile; dându-şi seama cât e de tânăr şi, mai mult, că nu face parte din Corpul muşchetarilor, soldaţii domnului cardinal l-au poftit să se retragă, înainte de a ataca.

— Ceea ce înseamnă, Tréville — îi curmă vorba regele — că ei sunt aceia care au atacat.

— Aşa este, sire, nu mai încape nici o îndoială! L-au somat deci să se retragă, dar el le-a răspuns că e muşchetar cu sufletul, credincios maiestăţii sale şi, ca urmare, va rămâne alături de domnii muşchetari.

— Ce mai voinic! murmură regele.

— Şi, într-adevăr, a rămas cu ei, iar maiestatea voastră a dobândit un mânuitor de spadă fără seamăn, căci el i-a dat lui Jussac acea grozavă lovitură care-l scoate din sărite pe domnul cardinal.

— El l-a rănit pe Jussac? se minună regele. El, copilul? Tréville, nu se poate!

— Totuşi este aşa cum am cinstea să spun maiestăţii voastre.

— Jussac, una din cele mai straşnice spade ale regatului!

— Da, sire, şi-a găsit naşul!

— Vreau să-l văd pe tânărul acesta, Tréville, vreau să-l văd, şi dacă se poate face ceva pentru el, să vedem ce-i de făcut.

— Când va binevoi maiestatea voastră să-l primească?

— Mâine la amiază, Tréville.

— Să-l aduc numai pe el?

— Nu, adu-mi-i pe toţi patru deodată; vreau să le mulţumesc tuturora împreună: oamenii credincioşi sunt rari, Tréville, şi credinţa trebuie răsplătită.

— Când va bate douăsprezece, sire, vom fi la Luvru.

— Dar pe scara mică, Tréville, pe scara mică. Aşa ca să nu afle cardinalul...

— Da, sire.

— Înţelegi, Tréville, un edict e totuşi un edict; la urma urmei, duelul e oprit.

— Dar această ciocnire, sire, iese din marginile obişnuite ale unui duel, e o adevărată încălcare şi, ca dovadă, erau cinci oameni ai cardinalului împotriva celor trei muşchetari ai mei şi a domnului d'Artagnan.

— Aşa e — stărui regele — totuşi, Tréville, veniţi mai bine pe scara mică.

Tréville zâmbi: dobândise destul de mult făcând ca acest copil să se răzvrătească împotriva stăpânului; îşi salută respectuos suveranul şi ceru îngăduinţa să plece.

În aceeaşi seară, li s-a adus la cunoştinţă celor trei muşchetari cinstea ce li se făcea. Dar cum aceştia îl cunoşteau de multă vreme pe rege, nu s-au prea înflăcărat. D'Artagnan însă, cu închipuirea lui gasconă, îşi plăsmui fericirea care-l aştepta în viitor şi-şi trecu toată noaptea visând minunăţii, cu ochii deschişi. Nerăbdător, la opt dimineaţa era acasă la Athos.

Îl găsi pe muşchetar îmbrăcat şi gata de plecare. Cum întâlnirea la rege era hotărâtă abia pentru amiază, Athos se

înţelesese cu Porthos şi Aramis să joace o partidă de „paume”[1] într-o speluncă din preajma grajdurilor Luxemburgului. Athos îl pofti pe d’Artagnan să participe şi el, şi cu toate că n-avea habar de acest joc, fiindcă nu-l practicase niciodată, d’Artagnan primi totuşi, neştiind ce să facă în răstimpul de la nouă dimineaţa, cât era atunci, şi până la douăsprezece.

Cei doi muşchetari sosiseră acolo mai dinainte şi îşi zvârleau mingea unul altuia. Athos, care era foarte iscusit în jocuri de tot felul, trecu împreună cu d’Artagnan de partea cealaltă şi partida începu. Dar, de la prima lovitură, deşi juca cu mâna stângă, îşi dădu seama că rana lui era prea proaspătă pentru a-şi putea îngădui asemenea sforţare. D’Artagnan rămase aşadar singur, recunoscând că e prea neîndemânatic pentru a face faţă unei partide serioase; jucătorii îşi aruncară aşadar mai departe mingea fără să mai ţină vreo socoteală. Dar una din mingi, aruncată de palma herculeană a lui Porthos, trecu atât de aproape de obrazul lui d’Artagnan, încât îl puse pe acesta pe gânduri: dacă, în loc să treacă pe lângă obraz, mingea l-ar fi lovit în plin, audienţa lui s-ar fi dus de râpă, căci de bună seamă nu s-ar mai fi putut înfăţişa la rege. Şi cum, în închipuirea lui gasconă, de această audienţă atârna tot viitorul, d’Artagnan îi salută cuviincios pe Porthos şi pe Aramis, spunând că nu va mai juca cu ei decât atunci când va fi în stare sa le ţină piept; se duse deci să ia loc lângă funia despărţitoare, printre ceilalţi privitori.

Din nefericire pentru d’Artagnan, printre cei de faţă se găsea un ostaş al cardinalului, care, fierbând încă de mânie după înfrângerea suferită în ajun de către tovarăşii lui, se hotărâse să folosească întâiul prilej pentru a-i răzbuna. Socotind deci că prilejul se ivise, se întoarse către vecinul lui, grăind:

— Nu-i de mirare că tânărul s-a temut de o minge; fără

---

1 Jeu de paume — joc cu mingea, asemănător tenisului de azi.

îndoială, e un ucenic muşchetar.

D’Artagnan se răsuci ca muşcat de şarpe şi-l pironi cu privirea pe soldatul din gardă care rostise cuvintele de ocară.

— Pe toţi dumnezeii — urmă acesta, răsucindu-şi ţanţoş mustaţa — uită-te la mine pân n-oi mai putea, domnişorule; am spus ce-am spus, şi gata!

— Şi fiindcă ce ai spus e prea limpede ca să mai fie nevoie de vreo tălmăcire — îi şopti d’Artagnan — te-aş ruga să mă urmezi.

— Şi când, mă rog? întrebă ostaşul, la fel de batjocoritor.

— Chiar acum, daca binevoieşti.

— Cred că ştii cine sunt!

— Eu? Habar n-am şi puţin îmi pasă.

— Poarte rău, dacă mi-ai cunoaşte numele, poate c-ai fi mai puţin pripit.

— Cum te cheamă?

— Bernajoux, sluga dumitale.

— Foarte bine, domnule Bernajoux — spuse liniştit d’Artagnan — te voi aştepta la ieşire!

— Poftim, domnule, te urmez.

— Mai încetişor, domnul meu, să nu ne vadă cineva că ieşim împreună; îţi dai doar seama că pentru ceea ce ne-am pus noi în gând, prea multă lume ne-ar stingheri.

— Fie — răspunse ostaşul, mirat că numele lui nu-l dăduse încă gata pe tânăr.

Într-adevăr, numele lui Bernajoux era cunoscut de toată lumea — afară poate de d’Artagnan — căci era unul dintre cele ce se întâlneau mereu în încăierările zilnice, pe care toate edictele regelui şi ale cardinalului nu izbutiseră să le stăvilească.

Porthos şi Aramis erau atât de prinşi de jocul lor, şi Athos îi urmărea cu atâta luare-aminte, încât nici unul din ei nu-l văzuse ieşind pe tânărul lor tovarăş, care, aşa cum îi spusese ostaşului din garda eminenţei sale, se oprise în poartă; peste

câteva clipe, celălalt coborî la rândul lui. Cum n-avea vreme de pierdut din pricina audienţei la rege, d'Artagnan arunca o privire împrejur şi, văzând că strada e pustie, spuse potrivnicului:

— Zan, mare noroc pe dumneata, deşi te numeşti Bernajoux, că n-ai de-a face dorit cu un ucenic muşchetar; totuşi, fii pe pace, îmi voi da toată silinţa. În gardă!

— Dar — grăi cel pe care d'Artagnan îl întărită astfel — cred că locul e prost ales şi că ne-ar fi mai la-ndanână îndărătul mânăstirii Saint-Germain sau pe Pre-aux-Clercs.

— E foarte drept ceea ce spui — îi răspunse d'Artagnan — dar, din nefericire, n-am decât puţină vreme de pierdut: când o bate douăsprezece trebuie să fiu la întâlnire. În gardă, deci, domnule, în gardă!

Bernajoux nu era omul care să primească de două ori un astfel de îndemn. În aceeaşi clipă, spada îi străluci în mâna şi se năpusti asupra-potrivnicului său, nădăjduind să-l înfricoşeze pe cel atât de tânăr.

D'Artagnan îşi făcuse însă în ajun ucenicia şi, proaspăt ieşit din vălurile victoriei, umflându-se în pene la gândul norocului care-l aştepta, era hotărât să nu dea nici un pas îndărăt; cele doua spade se încrucişară din plin, şi cum d'Artagnan nu se clintea din loc, adversarul a fost silit sa se retragă el cu un pas. Prânzind momentul în care, datorită acestei mişcări, spada lui Bernajoux se abătuse de la linia cuvenită, d'Artagnan degajă, fanda şi lovi adversarul în umăr. Îndată după aceea, d'Artagnan se dădu la rândul lui cu un pas înapoi, înălţându-şi spada; dar Bernajoux îi strigă că nu e nimic şi, fandând orbeşte, se înfipse singur în tăişul spadei lui d'Artagnan. Totuşi se mai ţinea încă pe picioare şi, fără să se dea învins, se târa înspre palatul domnului de La Trémouille, printre slujitorii căruia se afla o rudă de-a lui. Nedindu-şi seama de gravitatea ultimei lovituri pe care i-o dăduse potrivnicului, d'Artagnan nu-l slăbea o clipă şi se pregătea să-

l răpună cu o a treia lovitură. Dar, la auzul zgomotului ce se ridica din stradă şi ajungea până la jucători, doi prieteni ai lui Bernajoux, care-l auziseră vorbind cu d'Artagnan şi-i văzuseră ieşind împreună, se repeziră afară cu spada în mână, tăbărând asupra învingătorului. Numaidecât însă, Athos, Porthos şi Aramis se iviră ca din pământ şi, în clipa când cei doi ostaşi ai cardinalului se năpusteau asupra tânărului lor prieten, ceilalţi îi siliră sa se întoarcă spre ei. Tot atunci se prăbuşi şi Bernajoux; cum erau însă numai doi împotriva a patru muşchetari, ostaşii începură să strige: „Ajutor, palatul la Trémouille! Ajutor!1 La auzul acestor strigăte, cei din palat dădură buzna afară, tăbărând asupra muşchetarilor, care, la rândul lor, începuseră şi ei să strige: „Ajutor, muşchetari, ajutor!"

De obicei, strigătul acesta nu răsuna în deşert, căci muşchetarii erau cunoscuţi drept duşmani ai cardinalului şi iubiţi tocmai pentru ura lor împotriva acestuia. De aceea, ostaşii celorlalte companii de gardă, diferite de ale ducelui Roşu, cum îi spusese Aramis, luau îndeobşte partea muşchetarilor regelui în astfel de încăierări. Din cei trei ostaşi ai gărzii domnului des Essarts, care tocmai treceau pe acolo, doi săriră în ajutorul celor patru tovarăşi de arme, în vreme ce al treilea alerga la palatul domnului de Tréville, strigând: „Ajutor, muşchetari, ajutor!" Ca de obicei, palatul domnului de Tréville era înţesat cu soldaţi făcând parte din aceeaşi trupă; aceştia se repeziră în ajutorul tovarăşilor lor; încăierarea se întinse, muşchetarii fiind însă cei mai tari; ostaşii cardinalului şi slujitorii domnului de La Trémouille se retraseră în palat şi ferecară porţile tocmai la vreme, împiedicând astfel pe duşmani să dea buzna înăuntru o dată cu ei. Cât priveşte rănitul, el fusese dus de la început în palat, şi, după cum am mai spus, într-o stare destul de gravă.

Tulburarea muşchetarilor şi a aliaţilor lor atinsese culmea; începuseră chiar să chibzuiască dacă n-ar trebui să dea foc

palatului, pentru a pedepsi neobrăzarea slujitorilor domnului de La Trémouille, care tăbărâseră pe muşchetarii regelui. Propunerea fusese rostită şi primită cu înflăcărare, când, din fericire, se auziră unsprezece bătăi ale orniculuí; d'Artagnan şi tovarăşii lui îşi amintiră atunci de audienţă, şi cum le-ar fi părut rău să nu ia parte la o asemenea ispravă grozavă, făcură ce făcură şi izbutiră să potolească oamenii. Aceştia se mulţumiră deci să arunce câţiva bolovani din caldarâm în porţile palatului, dar porţile nu se clintiră; începea să fie plicticos. De altminteri, cei care trebuiau să fie priviţi drept capii acestei isprăvi părăsiseră de câteva clipe locul şi se îndreptau spre palatul domnului de Tréville, care, înştiinţat de această nouă pacoste, îi aştepta nerăbdător.

— Repede la Luvru — le spuse el — la Luvru fără să pierdem nici un moment; să încercăm să-l vedem pe rege înainte să-i fi spus ceva cardinalul; îi vom înfăţişa lucrurile ca o urmare a afacerii de ieri şi amândouă vor trece odată.

Însoţit de cei patru tineri, domnul de Tréville se îndreptă deci spre Luvru, dar, care nu fu mirarea căpeteniei muşchetarilor, când i se vesti că regele era plecat la o vânătoare de cerbi în pădurea Saint-Germain. Domnul de Tréville ceru să audă de doua ori această ştire şi de fiecare dată tovarăşii lui îl văzură cum păleşte.

— Maiestatea sa — întreba el — avea de gând încă de ieri să meargă la aceasta vânătoare?

— Nu, excelenţă — îi răspunse cameristul regelui — azi dimineaţă, maestrul de vânătoare al palatului a venit să dea de ştire că peste noapte un cerb fusese ademenit înadins pentru maiestatea sa. Regele a răspuns întâi că nu se va duce; pe urmă nu s-a putut împotrivi plăcerii acestei vânători şi, după ce a luat masa, a plecat.

— Regele l-a văzut pe cardinal? mai întrebă domnul de Tréville.

— Pe cât se pare, cred că da — răspunse cameristul — am

văzut azi-dimineaţă caii înhămaţi la caleaşca eminenţei sale; am întrebat unde pleacă şi mi s-a răspuns: la Saint-Germain.

— Ne-au luat-o alţii înainte — grăi domnul de Tréville. Domnilor, îl voi vedea diseară pe rege; dar în ceea ce vă priveşte, eu nu vă sfătuiesc să mai stăruiţi.

Sfatul era prea bine cântărit şi îndeosebi venea de la un om care-l cunoştea prea bine pe rege, pentru ca cei patru tineri să încerce o împotrivire. Domnul de Tréville îi pofti deci să se ducă fiecare acasă şi să aştepte veştile lui.

Întors în palatul sau, domnul de Tréville se gândi că va trebui să-şi facă toate însemnările, ca să înainteze cel dintâi plângerea. Trimise un slujitor la domnul de La Trémouille cu o scrisoare prin care-l ruga să izgonească de la el pe soldatul din garda domnului cardinal şi să-şi dojenească oamenii pentru îndrăzneala de a fi tăbărât asupra muşchetarilor. Dar domnul de la Trémouille, întărâtat de scutierul său, rudă, după cum se ştie, cu Bernajoux, puse să i se răspundă că nici domnul de Tréville, nici muşchetarii lui nu erau îndreptăţiţi să se plângă, ci, dimpotrivă, el ar fi avut dreptul s-o facă, deoarece muşchetarii au fost cei care s-au năpustit, i-au rănit oamenii şi au mai vrut să dea foc şi palatului. Neînţelegerea dintre cei doi nobili s-ar fi putut prelungi timp îndelungat, fiecare trebuind firește să ţină morţiş la părerea lui, dar domnul de Tréville se opri asupra unui mijloc menit a pune capăt neînţelegerii: să meargă el însuşi la domnul de La Trémouille.

Se duse deci fără întârziere la palatul acestuia din urmă şi ceru să fie anunţat.

Cei doi nobili se salutară cu multă cuviinţă, căci dacă între ei nu se legase prietenie, în schimb se preţuiau unul pe altul. Amândoi erau bărbaţi inimoşi, de cuvânt; şi deoarece domnul de La Trémouille, protestant şi arareori văzut la curtea regală. nu făcea parte din nici o tagmă, el nu aducea în cercul cunoştinţelor sale nici o prejudecată. De data aceasta totuşi,

primirea, deşi cuviincioasă, a fost mai rece ca de obicei.

— Domnule — începu de Tréville — fiecare din noi crede că avem a ne plânge unul de celalalt. Şi atunci am venit chiar eu ca să limpezim împreună această neînţelegere...

— Bucuros — răspunse domnul de La Trémouille — dar vă spun dinainte că am fost bine informat şi că întreaga vină o poartă muşchetarii dumneavoastră.

— Sunteţi un om drept şi cu prea multă judecată, domnule — urmă de Tréville — pentru ca să nu primiţi propunerea pe care aş vrea să v-o fac.

— Poftim, domnule, vă ascult.

— Cum se simte domnul Bernajoux, ruda scutierului dumneavoastră?

— Foarte rău, domnule. Afară de lovitura care i-a nimerit braţul, şi care nu-i prea periculoasă, a mai primit-una care i-a străpuns plămânul, aşa că medicul nu trage mare nădejde.

— Dar rănitul nu şi-a pierdut cunoştinţa?

— Nu, de loc.

— Vorbeşte?

— Greu, dar vorbeşte.

— Ei bine, domnule, să ne ducem la căpătâiul lui. Să-l rugăm stăruitor să mărturisească adevărul în numele Celui-de-sus, în faţa căruia poate că va fi chemat. Îl iau pe el judecător al propriei lui pricini si voi da crezare celor ce va spune.

Domnul de La Trémouille chibzui o clipă; deoarece ar fi fost greu de făcut o propunere mai înţeleaptă, se hotărî să primească.

Amândoi coborâră în odaia în care zăcea rănitul. Văzându-i pe cei doi bărbaţi simandicoşi intrând la el, Bernajoux încercă să se ridice în capul oaselor, dar era prea slab; istovit de sforţare, căzu la loc, aproape în nesimţire. Domnul de La Trémouille se apropie de el şi-i dădu sa miroasă săruri care-l înviorară. Domnul de Tréville, nevrând să i se aducă vina de a

fi înrâurit bolnavul, îl rugă pe domnul de La Trémouille sa-i pună chiar el întrebările.

Ceea ce bănuise domnul de Tréville se petrecu întocmai. În pragul morţii, aşa cum se simţea a fi Bernajoux, nici prin gând nu i-ar fi trecut să tăinuiască măcar o clipă adevărul; povesti deci celor doi nobili lucrurile întocmai cum se petrecuseră. Era ceea ce voise şi domnul de Tréville; după ce-i ură lui Bernajoux grabnică însănătoşire, îşi luă rămas bun de la domnul de La Trémouille, se întoarse acasă şi trimise vorbă celor patru prieteni că-i aşteaptă la masă.

Domnul de Tréville primea lumea cea mai aleasă, de altminteri numai anticardinalişti. Se înţelege deci că în tot timpul mesei n-a fost vorba decât de cele două înfrângeri suferite de soldaţii eminenţei sale. Şi cum dArtaguan fusese eroul acestor două zile împlinite, asupra lui se îngrămădiră toate laudele, pe care Athos, Porthos şi Aramis i le lăsară pe seamă nu numai ca buni prieteni, ci şi ca oameni care-şi avuseseră destul de des partea lor, pentru ca să-l lase să-i vină şi lui rândul.

Către ora şase după-amiază, domnul de Tréville îi înştiinţa că va trebui să plece la Luvru; dar cum ora audienţei la maiestatea sa trecuse, în loc să caute a intra pe scara mică, el luă loc împreună cu cei patru tineri în anticameră. Regele nu se întorsese încă de la vânătoare. Tinerii noştri aşteptau cam de vreo jumătate de ceas, amestecaţi printre ceata curtenilor, când deodată toate uşile se deschiseră şi un glas vesti sosirea maiestăţii sale.

Auzind că regele soseşte, d’Artagnan simţi trecându-l fiori din creştet până-n tălpi. În clipele următoare trebuia, după cum i se părea lui, să i se hotărască soarta. Îşi pironi îngrijorat ochii asupra uşii pe care trebuia să intre suveranul.

Ludovic al XIII-lea se ivi în fruntea celorlalţi; purta haine vânătoreşti, cizme înalte, era plin încă de colb şi ţinea în mână o biciuşcă. De la prima aruncătură de ochi, d’Artagnan

îşi dădu seama că regelui îi tună şi-i fulgeră.

Aceste toane, oricât de oglindite ar fi fost pe faţa maiestăţii sale, nu-i împiedicară pe curteni să se înşiruie în calea lui: în anticamerele regale, tot mai bine e să fii privit cu ochi mânioşi, decât să nu fii primit de fel. Fără să şovăie decât o clipă, cei trei muşchetari făcură un pas înainte, în vreme ce d'Artagnan, dimpotrivă, stătea pitit îndărătul lor; dar deşi îi cunoştea personal pe Athos, Porthos şi Aramis, regele trecu prin faţa lor fără să se uite la ei sau să le spună vreun cuvânt, ca şi cum nu i-ar fi văzut niciodată până atunci. Cât despre domnul de Tréville, când privirea regelui se opri o clipă asupra lui, el o înfruntă atât de stăruitor, încât regele a fost acela care şi-a întors ochii în altă parte; după aceea, mormăind de zor, maiestatea sa intră în apartamentul său.

— Lucrurile merg prost — şopti Athos, zâmbind — ne-am ars de data asta: nu vom fi făcuţi cavaleri ai ordinului.

— Aşteptaţi aici zece minute — îi sfătui domnul de Tréville — dacă după zece minute nu mă vedeţi ieşind, întoarceţi-vă la mine acasă, căci degeaba aţi aştepta mai mult.

Cei patru tineri aşteptară zece minute, un sfert de oră, douăzeci de minute şi, văzând că domnul de Tréville nu se mai întoarce, plecară foarte îngrijoraţi de ce putea să se întâmple.

Domnul de Tréville intrase în cabinetul regelui, unde găsise pe maiestatea sa şezând într-un fotoliu şi lovindu-şi cizmele cu mânerul biciuştii, ceea ce mu l-a împiedicat pe căpitanul muşchetarilor să-l întrebe cu cel mai netulburat sânge rece cum îi mai merge cu sănătatea.

— Prost, domnule, prost — răspunse regele — mor de plictiseală!

Era într-adevăr cea mai grea boală de care suferea Ludovic al XIII-lea, căruia i se întâmpla să cheme adesea lângă el pe unul dintre curteni şi, luându-l la fereastră, să-i spună: „Domnule cutare, hai să ne plictisim împreună".

— Cum, maiestatea voastră se plictiseşte? se miră domnul de Tréville. N-a petrecut bine azi, la vânătoare?

— Frumoasă petrecere, domnule! Toate se duc de râpă. Pe sufletul meu dacă mai ştiu: sau vânatul nu mai lasă dâră, sau câinii nu mai au nas. Stârnim un cerb de zece ani, îl gonim şase ceasuri în şir şi, când să-l încolţim, când să pună Saint-Simon goarna la gură, ca să vestească isprava, tronc, toată haita o apucă razna, pe urmele unui cerbuşor de nimic! Ai să vezi că voi fi silit să mă las de vânătoarea cu câini, după cum m-am lăsat şi de vânătoarea cu şoimi. Ah, domnule de Tréville, sunt un rege fără noroc! Mai aveam doar un singur şoim şi mi-a murit şi el alaltăieri.

— Într-adevăr, sire, vă înţeleg desperarea şi e mare nenorocire, dar, pe cât îmi pare, tot v-au mai rămas o groază de şoimi, de ulii şi de hereţi.

— Dar nici un singur om care să-i înveţe, şoimarii dispar, n-am mai rămas decât eu care să cunosc arta vânatului. După mine n-o să mai fie nimic, o să se vâneze numai cu laţuri şi cu tot soiul de capcane! Măcar de-aş avea vreme sa-i învăţ eu pe alţii! Dar uite că domnul cardinal nu vrea să mă slăbească nici o clipă, ţine să-mi vorbească ba de Spania, ba de Austria, ba de Anglia. Şi pentru că veni vorba de domnul cardinal, trebuie să-ţi spun, domnule de Tréville, că sunt foarte nemulţumit de dumneata.

Domnul de Tréville aştepta ca regele să-şi dea drumul. Îl cunoştea pe rege de multă vreme; înţelesese că toate văicărelile nu erau decât o pregătire, un soi de îndemn în scopul de a se îmbărbăta singur, şi că acolo unde ajunsese în cele din urmă era de fapt tocmai unde voia să ajungă.

— Şi prin ce am păcătuit, nefericitul de mine, ca să nu mai fiu pe placul maiestăţii voastre? întrebă domnul de Tréville, făcându-se că e cum nu se poate mai mirat.

— Aşa îţi îndeplineşti sarcinile dumitale, domnule — urmă regele, fără a răspunde făţiş la întrebarea domnului de

Tréville. Pentru asta te-am numit eu căpitanul muşchetarilor mei? Pentru ca să fie asasinat un om, să fie ridicată în sus o mahala întreagă şi să se dea foc Parisului, fără ca dumneata să scapi un singur cuvânt? De altminteri — adăugă regele — fără îndoială că mă grăbesc dând vina pe dumneata, fără îndoială că zurbagiii stau acum la închisoare şi că ai venit să-mi dai de ştire că s-a făcut dreptate.

— Sire — răspunse liniştit domnul de Tréville — dimpotrivă, eu vin cu rugămintea să faceţi dreptate.

— Împotriva cui? întrebă regele.

— Împotriva defăimătorilor — răspunse domnul de Tréville.

— Ah, iată în sfârşit ceva cu totul nou! se miră regele. N-o să-mi spui ca cei trei blestemaţi de muşchetari ai dumitale, Athos, Porthos şi Aramis, împreună cu tinerelul dumitale din Bearn, n-au tăbărât ca nişte bezmetici asupra bietului Bernajoux şi nu l-au chinuit în aşa hal, încât poate că, în timp ce noi vorbim, el îşi dă sufletul? N-o să-mi spui că pe urmă n-au luat cu asalt palatul ducelui de La Trémouille şi că n-au vrut să-i dea foc! Ceea ce în vreme de război n-ar fi prea mare nenorocire, dat fiind că acolo-i cuib de hughenoţi, dar pe vreme de pace asta poate fi o pildă nepotrivită. Ia spune, cred că n-o sa negi toate astea?

— Şi cine v-a povestit atare frumuseţi, sire? întrebă netulburat domnul de Tréville.

— Cine mi-a povestit atare frumuseţi, domnule? Cine altul decât cel care veghează când cu dorm, care lucrează când eu mă distrez, care cârmuieşte înăuntru şi în afara regatului, în Franţa ca şi în toata Europa?

— Maiestatea voastră vrea să vorbească fără îndoială de Dumnezeu — spuse domnul de Tréville — căci nu ştiu decât pe Dumnezeu care să fie atât de sus, deasupra maiestăţii sale.

— Nu, domnule, vreau să vorbesc de stâlpul statului, de singurul meu slujitor, de singurul meu prieten, de domnul

cardinal.

— Eminenţa sa nu este sfinţia sa papa.

— Ce vrei să spui, domnule?

— Că numai papa nu poate greşi niciodată şi că această virtute n-o au şi cardinalii.

— Vrei să spui că mă înşeală, vrei să spui că mă trădează? Va sa zică dai vina pe el? Haide, spune, mărturiseşte sincer că dai vina pe el!

— Nu, sire, spun numai că se înşeală; spun că n-a fost bine informat; spun că s-a grăbit să învinuiască pe muşchetarii maiestăţii sale, faţă de care este nedrept, şi că ştirile nu le-a luat din izvoarele cele mai nimerite.

— Învinuirea o aduce chiar domnul de La Trémouille, ducele însuşi. Poftim, mai poţi răspunde ceva?

— Aş putea să răspund, sire, că e prea legat de toată chestiunea asta pentru a fi un martor cu totul nepărtinitor; dar departe de mine, sire, asemenea gând; îl cunosc pe duce drept un gentilom de cuvânt şi-i voi primi mărturia; cu o condiţie însă...

— Care anume?

— Ca maiestatea voastră să-l cheme şi să-i pună întrebări, dar numai maiestatea voastră, între patru ochi, fără martori, iar pe urmă să mă primească din nou pe mine, îndată ce-l va fi văzut pe duce.

— Bucuros — zise regele — şi vei pune temei pe spusele domnului de La Trémouille?

— Da, sire.

— Vei primi hotărârea lui?

— O voi primi.

— Şi te vei învoi să-i dai despăgubirile ce va cere?

— Fără îndoială.

— La Chesnaye! strigă regele. La Chesnaye!

Cameristul de încredere al lui Ludovic al XIII-lea, care stătea de veghe tot timpul la uşă, intră.

— La Chesnaye — porunci regele — să se ducă cineva să-l cheme numaidecât pe domnul de La Trémouille; vreau să-i vorbesc chiar în seara asta.

— Maiestatea sa îmi dă cuvântul că nu va vedea pe nimeni între domnul de La Trémouille şi mine?

— Pe nimeni, pe cuvântul meu de gentilom!

— Pe mâine atunci, sire.

— Pe mâine.

— La ce oră binevoieşte a hotărî maiestatea voastră?

— La orice oră doreşti.

— Dar dacă vin prea devreme, mi-e teamă să nu trezesc din somn pe maiestatea voastră.

— Să mă trezeşti? Crezi că eu dorm! Nu mai dorm, domnule, visez, uneori, atâta tot. Vino deci cât de dimineaţă vrei, la şapte; dar vai de dumneata dacă muşchetarii dumitale-s vinovaţi!

— Dacă muşchetarii mei sunt vinovaţi, sire, vinovaţii vor fi daţi pe mâna maiestăţii voastre, care va porunci în privinţa lor după bunul său plac. Mai doreşte altceva maiestatea voastră? Să spună, sunt gata să mă supun.

— Nu, domnul meu, nu, şi află că nu zadarnic mi se spune Ludovic cel Drept. Pe mâine, deci, domnule, pe mâine.

— Până atunci, Dumnezeu să vă aibă în paza lui, sire!

Oricât de puţin a dormit regele peste noapte, domnul de Tréville a dormit şi mai puţin; trimisese veste chiar în seara aceea celor trei muşchetari şi tovarăşului lor să fie la el a doua zi dimineaţa la şase şi jumătate. Îi luă cu el, fără a le destăinui nimic, neascunzându-le însă că norocul lor şi chiar al lui atârna de o aruncătură de zar.

Ajunşi la poalele scării mici, îi lasă să aştepte acolo; dacă regele ar mai fi fost supărat, atunci ei s-ar fi putut îndepărta fără a fi văzuţi; dacă regele binevoia să-i primească, era uşor să trimită şi să-i cheme.

Când intră în anticamera particulara a regelui, domnul de

Tréville dădu peste La Chesnaye, care-i aduse la cunoştinţă că ducele de La Trémouille nu fusese găsit acasă în ajun, că se întorsese prea târziu spre a se putea înfăţişa la Luvru, că sosise tocmai atunci şi că în clipa aceea se găsea la rege.

Întâmplarea aceasta îl bucură nespus de mult pe domnul de Tréville, încredinţat astfel că nici un amestec străin nu se mai putea strecura între mărturia domnului de La Trémouille şi el.

Într-adevăr, abia trecură zece minute, şi uşa cabinetului regal se deschise; domnul de Tréville îl văzu ieşind pe ducele de La Trémouille, care, venind spre el, îi spuse:

— Domnule de Tréville, maiestatea sa a trimis să mă caute ca să ştie cum s-au petrecut lucrurile la palatul meu, ieri dimineaţă. I-am spus adevărul, adică i-am spus că vina este a oamenilor mei şi că sunt gata să vă cer scuze. Fiindcă v-am întâlnit, vă rog să le primiţi şi să mă socotiţi printre prietenii de totdeauna ai domniei voastre.

— Domnule duce — răspunse domnu1 de Tréville — aveam atâta încredere în lealitatea domniei voastre, încât n-am vrut alt apărător în faţa maiestăţii sale decât pe domnia voastră. Văd că nu m-am înşelat şi vă mulţumesc pentru faptul că se mai găseşte în Franţa un om despre care se poate spune, fără a da greş, ceea ce-am spus eu despre domnia voastră.

— Aşa-i, aşa-i — zise regele, care ascultase între cele două uşi aceste cuvinte curtenitoare — dar spune-i, Tréville, că dacă el se socoteşte printre prietenii dumitale, atunci şi eu aş vrea să mă număr printre ai lui, dar mă neglijează — iată, se împlinesc în curând trei ani de când nu l-am văzut — şi că nu-l văd decât când trimit eu să-l cheme. Spune-i toate astea din partea mea, căci sunt lucruri pe care un rege nu le poate spune chiar el.

— Mulţumesc, sire, mulţumesc — zise ducele — dar maiestatea voastră să fie încredinţată că nu aceia pe care-i vede la orice ceas din zi — bineînţeles, nu spun asta pentru

domnul de Tréville — nu aceia îi sunt cei mai credincioşi.

— Ah, ai auzit ce ani spus? Cu atât mai bine, duce, cu atât mai bine! urmă regele, înaintând până în prag. Ah, dumneata eşti, Tréville! Dar unde-ţi sunt muşchetarii? Nu ţi-am spus alaltăieri să vii cu ei la mine? Ce mai aştepţi?

— Sunt jos, sire, şi, dacă îngăduiţi, La Chesnaye le va spune să urce.

— Da, da, să vină numaidecât; în curând o să sune opt şi la nouă aştept pe cineva. Cu bine, domnule duce, şi, mai cu seamă, să mai vii. Intră, Tréville.

Ducele salută şi ieşi. În clipa în care descindea uşa, cei trei muşchetari şi d'Artagnan, însoţiţi de La Chesnaye, se iveau în capul scării.

— Veniţi, vitejii mei — le spuse regele — veniţi, vreau să vă dojenesc.

Muşchetarii se apropiară, înclinându-se; d'Artagnan se dădea după ei.

— ...Cum dracu — urmă regele — voi patru şi ei şase ostaşi ai gărzii eminenţei sale, scoşi din luptă numai în nouă zile? E prea mult. Dacă lucrurile ar merge tot aşa, eminenţa sa va fi silită să-şi împrospăteze compania peste trei săptămâni, iar eu să poruncesc aplicarea edictelor cu toată straşnici a. Unul, din întâmplare, nu zic, fie, dar şase în două zile, vă spun, e prea de tot!

— De aceea, sire, îi vedeţi atât de îndureraţi şi de pocăiţi. Vin să ceară iertare maiestăţii voastre.

— Îndureraţi şi pocăiţi! Hm — făcu regele — nu prea mă bizui pe chipurile lor ipocrite; mai ales pe capul acela de gascon de acolo. Vino încoace, domnule!

D'Artagnan, care înţelese că el era cel poftit, se apropie, luându-şi o mutră din cele mai desperate.

— Ia uite! Ce-mi spuneai dumneata că-i tânăr? E un copil, domnule de Tréville, un adevărat copil! Adică el i-a dat lui Jussac lovitura aceea straşnică de spadă?

— Şi celelalte două lovituri frumoase lui Bernajoux.

— Adevărat?

— Fără a mai pune la socoteală — zise Athos — că, dacă nu mă scotea din mâinile lui Cahusac, n-aş mai avea acum cinstea să fac înaintea maiestăţii voastre prea-umila mea plecăciune.

— Dar e dracul pe pământ bearnezul acesta! La naiba, domnule de Tréville, cum ar fi zis regele, răposatul meu tată: „În meseria asta trebuie să-ţi găureşti o groază de haine şi să-ţi frângi o groază de spade!” Şi gasconii au rămas oameni săraci, nu-i aşa?

— Sire, să mărturisim că nu s-au descoperit încă zăcăminte de aur în munţii lor, deşi Cel-de-sus le cam datora minunea asta, drept răsplată pentru felul cum au sprijinit drepturile răposatului rege, tatăl maiestăţii voastre.

— Ceea ce înseamnă că şi pe mine tot gasconii m-au făcut rege, deoarece sunt fiul tatălui meu, nu-i aşa, Tréville? Ei bine, aşa e, nu zic nu! La Chesnaye, du-te şi vezi dacă, scotocind prin buzunarele mele, găseşti patruzeci de pistoli; dacă-i găseşti, adu-mi-i aici. Şi acum, haide, tinere, cu mâna pe conştiinţă, spune-mi cum s-au petrecut toate.

D’Artagnan povesti până în cele mai mici amănunte păţania din ajun; cum, neputând să doarmă de bucurie că va vedea pe maiestatea sa, venise la prietenii lui cu trei ceasuri înaintea orei pentru audienţă; cum se duseseră împreună la localul de joc şi cum, mărturisindu-şi teama de a fi lovit în obraz de o minge, fusese luat în zeflemea de Bernajoux, care era cât p-aci să-şi plătească zeflemeaua cu viaţa, iar domnul de La Trémouille cu palatul, deşi n-avea nici o vină.

— Da, da, aşa e — murmură regele — ducele mi-a povestit şi el tot aşa. Bietul cardinal! Şase oameni în două zile, şi dintre cei mai scumpi lui; dar acum ajunge, domnilor, cred că mă înţelegeţi, ajunge! V-aţi răzbunat pentru păţania din strada Férou, şi încă cu vârf şi îndesat; acum trebuie să vă

socotiţi mulţumiţi.

— Dacă maiestatea voastră este, atunci suntem şi noi.

— Da, sunt — adăugă regele, luând un pumn de aur din mâna lui La Chesnaye şi punându-l în a lui d’Artagnan. Iată — spuse el — o dovadă a mulţumirii mele.

În acea vreme, vederile asupra mândriei care şi-au croit drum în zilele noastre nu erau încă la modă. Un gentilom primea bani chiar din mâna regelui, fără să se simtă de loc umilit. D’Artagnan puse deci cei patruzeci de pistoli în buzunar fără nici un fel de mofturi, ci, dimpotrivă, mulţumind călduros maiestăţii sale.

— Haide — urmă regele, privind ornicul — haide, acum, că-i opt şi jumătate, plecaţi! După cum v-am spus, aştept pe cineva la ora nouă. Vă mulţumesc pentru credinţa dumneavoastră, domnilor. Mă pot bizui pe ea, nu-i aşa?

— O, sire — exclamară în cor cei patru prieteni — ne-am lăsa tăiaţi în bucăţi pentru maiestatea voastră!

— Bine, bine; dar rămâneţi întregi: e mai bine aşa, şi o să-mi fiţi şi mie mai folositori. Tréville — adăugă regele în şoaptă, în vreme ce ceilalţi se retrăgeau — cum nu ai loc în Corpul muşchetarilor, şi fiindcă am hotărât că trebuie un stagiu pentru a fi primit, trece-l pe tânărul acesta în gărzile domnului des Essarts, cumnatul dumitale. La naiba, Tréville, mă bucur când mă gândesc la mutra cardinalului; o să facă spume, dar mi-e totuna; sunt în dreptul meu.

Şi regele îl salută cu mâna pe Tréville, care ieşi şi se duse să-şi întâlnească muşchetarii; îi găsi împărţind cu d’Artagnan cei patruzeci de pistoli.

Iar cardinalul, după cum bănuise şi maiestatea sa, s-a mâniat cumplit, atât de cumplit, încât vreme de opt zile nu s-a mai arătat la partidele regale, ceea ce nu-l împiedica pe rege să-l întâmpine cu cea mai fermecătoare căutătură şi să-l întrebe, de câte ori îl întâlnea, cu cel mai mieros glas:

— Spuneţi-mi, domnule cardinal, cum o mai duc bieţii

Bernajoux şi Jussac, credincioşii eminenţei voastre?

Capitolul VII
ACASĂ LA MUŞCHETARI

Când a ieşit din palatul Luvru, d'Artagnan şi-a întrebat prietenii ce întrebuinţare să dea părţii lui de bani din cei patruzeci de pistoli; Athos îl sfătui să poruncească un ospăţ gustos la „Pomme de Pin", Porthos — să-şi ia un valet, iar Aramis — să-şi găsească o amantă potrivită.

Ospăţul a avut loc chiar în ziua aceea şi valetul a servit la masă. Mâncărurile au fost poruncite de Athos, iar de valet i-a făcut rost Porthos. Era de baştină din Picardia; destoinicul muşchetar îl tocmise cu acest scop, în aceeaşi zi, pe podul de la Tournelle, unde-l găsise scuipând în apă, ca să stârnească rotocoale.

Porthos fusese de părere că această îndeletnicire era dovada unei firi aşezate şi visătoare şi-l luase cu el fără altă recomandaţie. Înfăţişarea deosebită a gentilomului, în slujba căruia crezuse că va fi, îl cucerise pe Planchet — astfel se numea picardul. Simţi o uşoară dezamăgire când îşi dădu seama că locul acela era ocupat de un confrate, cu numele Mousqueton, şi când Porthos, înştiinţându-l că în gospodăria lui, deşi înstărită, nu era loc pentru doi valeţi, îi spuse că va trebui să intre în slujba lui d'Artagnan. Totuşi, când văzu prânzul dat de stăpânul lui şi pe acesta scoţând din buzunar un pumn de aur, pentru a plăti socoteala, Planchet crezu că dăduse norocul peste el şi mulţumi proniei cereşti că nimerise un asemenea Cresus[1]. Stărui în această părere până după ospăţ, din al cărui belşug s-a putut despăgubi şi el de lungile lui ajunări. Dar seara, când să facă patul stăpânului, visele deşarte ale lui Planchet se spulberară nemilos. În întregul apartament, alcătuit dintr-un vestibul şi un dormitor, nu se găsea decât un singur pat. Planchet se culcă în vestibul, pe o pătură scoasă din patul lui d'Artagnan şi de care d'Artagnan

1 Rege al Lydiei, renumit prin bogăţiile sale.

s-a lipsit până la urmă.

La rândul lui, Athos avea un valet pe care-l muştruluise într-un chip cu totul deosebit şi care se numea Grimaud. Era grozav de tăcut acest gentilom. Vorbim bineînţeles de Athos. În cei cinci sau şase ani de când trăia în cea mai strânsă prietenie cu Porthos şi Aramis, aceştia îl văzuseră deseori zâmbind, dar niciodată nu-l auziseră râzând. Frazele lui erau scurte şi expresive, spunând totdeauna ceea ce voiau să spună şi nimic mai mult — nici o şlefuială, nici o înfloritură, nici un fel de ocol. Conversaţia lui ţintea la fapt, înlăturând episodul.

Deşi Athos nu împlinise încă treizeci de ani, deşi avea trupul şi mintea deopotrivă de frumoase, nimeni nu-i ştiuse vreodată vreo iubită. Niciodată nu aducea vorba despre femei. Dar nici nu împiedica pe alţii să vorbească de ele în faţa lui, deşi se putea vedea uşor că acest soi de convorbire, la care el lua parte doar prin vorbe amare şi cugetări sumbre, nu-i făcea nici o plăcere. Cumpătarea, viaţa de schimnic şi muţenia lui făceau din el aproape un bătrân; pentru a nu-şi ieşi din deprinderi, îl învăţase pe Grimaud să-l înţeleagă numai din semne sau din mişcarea buzelor. Nu-i vorbea decât în împrejurări hotărâtoare.

Grimaud se temea de stăpânu-său ca de foc, deşi se simţea strâns legat de el şi-i venera emerit înţelepciunea. Închipuindu-şi uneori că i-a ghicit dorinţele, Grimaud se repezea să i le împlinească şi făcea tocmai pe dos. Ca urmare, Athos ridica din umeri şi, fără a se mânia, îl cam buşea pe Grimaud. În zilele acelea, mai scotea câte o vorbă.

După cum s-a putut vedea, Porthos nu se potrivea ca fire cu Athos; nu numai că vorbea mult, dar vorbea şi tare; de altminteri, trebuie să recunoaştem, ce e drept: puţin îi păsa dacă îl asculta sau nu cineva; vorbea de dragul vorbei şi de dragul de a se auzi vorbind; vorbea despre orice, afară de ştiinţe, mărturisindu-şi, pentru a se dezvinovăţi, ura

nepotolită pe care o nutrea faţă de cărturari, încă din copilărie. Nu avea ţinuta nobilă a lui Athos, şi simţământul acestei inferiorităţi îl îmboldise la începutul legăturii lor de prietenie să fie deseori nedrept cu acest gentilom, pe care se străduia din răsputeri să-l întreacă măcar prin mândreţea veşmintelor. Dar aşa îmbrăcat cum era, doar cu tunica de muşchetar, şi prin nimic altceva decât prin felul de a-şi da capul pe spate şi de a păşi, Athos îşi lua îndată locul ce i se cuvenea, făcând pe pregătitul Porthos să rămână mult mai în umbră. Porthos se mângâia umplând anticamera domnului de Tréville şi corpurile de gardă de la Luvru cu răsunetul unor isprăvi despre care Athos nu pomenea niciodată; iar acum, după ce trecuse de la înalta magistratură la nobleţea ostăşească, de la nevesticile judecătorilor la ale baronilor, Porthos se fălea nici mai mult nici mai puţin decât cu o prinţesă străină, care se prăpădea după el.

O veche zicală spune: „Cum e sacul e şi peticul”. Să trecem deci de la stăpân la valet.

Mousqueton era un normand căruia stăpânu-său îi schimbase paşnicul nume de Boniface în cel cu mult mai răsunător de Mousqueton. Intrase în slujbă la Porthos cerând doar îmbrăcăminte şi locuinţă, dar nu de mântuială, ci boiereşti; mai ceru două ore libere pe zi, pentru a le folosi într-o îndeletnicire cu care să facă faţă celorlalte nevoi. Porthos căzuse la învoială: târgul îi mergea la inimă. Din hainele vechi şi din pelerinele lui de schimb dădea să se facă tunici pentru Mousqueton; mulţumită unui croitor iscusit, care-i întorcea boarfele pe dos, făcându-le ca noi, şi a cărui soţie era bănuită de a vrea să-l coboare pe Porthos din fumurile lui aristocratice, Mousqueton arăta foarte bine când mergea în urma stăpânului.

Cât despre Aramis, al cărui caracter socotim a-l fi descris destul de amănunţit, caracter care de altminteri va putea fi urmărit în desfăşurarea lui la fel ca ale celorlalţi prieteni,

Aramis avea un valet cu numele Bazin. Pentru că stăpânul lui nutrea speranţa de a sluji într-o zi biserica, el umbla veşnic îmbrăcat în negru, aşa cum trebuie să se poarte slujitorul unui om al bisericii. Băştinaş din Berry, avea între treizeci şi cinci şi patruzeci de ani, era blând, liniştit, durduliu, citea cărţi cucernice în răgazul îngăduit de stăpân şi, când n-avea încotro, pregătea, pentru ei doi, o cină cu puţine feluri de bucate, dar straşnic de gustoasă. Altfel, mut, orb, surd şi credincios pe viaţă şi moarte.

Şi acum, când cunoaştem, măcar pe deasupra, stăpânii şi valeţii, să trecem la locuinţa fiecăruia dintre ei.

Athos locuia în strada Férou, la doi paşi de Luxemburg; apartamentul lui, alcătuit din două odăi mici, cu mobilă curăţică, se afla într-o clădire cu apartamente mobilate; gazda, tânără încă şi frumoasă ca o Sânziană, îi făcea zadarnic ochi dulci. Câteva rămăşiţe ale unei falnice splendori apuse străluceau ici-colo pe pereţii acestei modeste locuinţe: astfel era, de pildă, o spadă bogat încrustată în aur şi argint, care, după înfăţişare, data de pe vremea lui Francisc I, şi la care numai mânerul, bătut în nestemate, făcea cel puţin două sute de pistoli, spadă pe care totuşi, în clipe de cumplită strâmtoare, Athos nu vruse nici s-o pună zălog, nici s-o vândă. Multă vreme râvnise Porthos la spada aceasta. Ar fi dat zece ani din viaţă, numai s-o aibă. Într-o zi, când avea întâlnire cu o ducesă, încercă să-i ceară lui Athos spada cu împrumut. Fără să-i spună vreun cuvânt, Athos îşi goli buzunarele, îşi strânse toate bijuteriile, portofeiele, eghileţii, lanţurile de aur şi i le oferi lui Porthos. Cât priveşte însă spada, îi spuse Athos, ea rămânea pironită la locul pe care nu trebuia să-l părăsească decât numai când stăpânul ar fi părăsit şi el locuinţa.

În afară de spadă, se mai afla un portret al unui senior de pe vremea lui Henric al III-lea, în veşmânt de o neasemuită eleganţă şi purtând pe piept ordinul Sfântului-Duh; portretul,

care aducea în liniile lui mari cu Athos, amintind acelaşi aer de familie, mărturisea că acel senior de mare vază, cavaler ai ordinelor regelui, era strămoşul lui.

În sfârşit, un cufăraş, minunat încrustat în aur şi argint, purtând acelaşi blazon ca cel de pe spadă şi de pe portret, alcătuia o podoabă a căminului, podoabă grozav de nepotrivită cu celelalte lucruri. Athos purta totdeauna la el cheia acestui cufăraş. Într-o zi, când îl deschise în faţa lui Porthos, acesta putu să vadă că înăuntru erau numai scrisori şi documente; fără îndoială, scrisori de dragoste şi documente de familie.

Porthos locuia într-un apartament foarte spaţios, cu o faţadă pompoasă, în strada Vieux-Colombier. De câte ori trecea cu vreun prieten prin faţa ferestrelor lui — la una din ele Mousqueton stătea mereu în mare ţinută — Porthos îşi înălţa capul, ridica mâna şi spunea; „Aici locuiesc cu!” Dar niciodată nu-l găsea cineva acasă; niciodată nu poftea pe nimeni să urce la el, aşa că nimeni nu putea bănui, cât de cât, ce fel de bogăţii se ascundeau îndărătul acelei strălucite faţade.

Aramis locuia un mic apartament alcătuit dintr-un salonaş, o sufragerie şi un dormitor; această din urmă încăpere, ce se afla, ca întreg apartamentul, la parter, dădea într-o grădiniţă răcoroasă, verde, umbrită, în care privirile vecinilor nu puteau pătrunde.

Cât priveşte pe d’Artagnan, ştim în ce chip locuia şi am făcut cunoştinţă şi cu valetul său, pe nume Planchet.

D’Artagnan, care era foarte curios din fire, cum sunt de altminteri toţi cei înzestraţi cu geniul intrigii, se străduí din răsputeri să afle cine erau numiţii Athos, Porthos şi Aramis, căci sub aceste porecle fiecare îşi ascundea numele lui de gentilom, mai ales Athos, pe care-l simţeai de la o poştă a fi mare senior. Îl întrebă deci pe Porthos, ca să afle ce era cu Athos şi cu Aramis, iar pe Aramis, ca să afle ce era cu

Porthos.

Din nefericire, nici Porthos nu ştia din viaţa tăcutului său camarad decât ceea ce-i ajunsese la ureche. Se spunea că ar fi îndurat mari suferinţe de pe urma unei legături de dragoste şi că o trădare groaznică ar fi otrăvit pentru totdeauna viaţa acestuia. Dar despre ce trădare era vorba însă nimeni n-avea habar.

Dimpotrivă, viaţa lui Porthos o puteai ghici ca-n palma, afară doar de numele adevărat, pe care numai domnul de Tréville îl ştia, cum, de altfel, le ştia şi pe ale celorlalţi doi prieteni. Trufaş şi flecar, Porthos era străveziu ca un cristal. Un cercetător nu s-ar fi putut înşela asupra lui decât dacă ar fi luat drept bun tot binele ce spunea el singur despre sine însuşi.

Cât priveşte pe Aramis, deşi părea că n-are nimic de ascuns, era totuşi burduf de taine, răspundea anevoie la întrebările ce i se puneau asupra altora şi înlătura de la sine pe cele privitoare la el însuşi. Într-o zi, după ce-l descususe cu întrebări asupra lui Porthos şi după ce aflase de zvonul privitor la legătura acestuia cu o prinţesă, d'Artagnan vru de asemenea să prindă ceva şi despre isprăvile de inimă albastră ale celui cu care vorbea.

— Dar dumneata, scumpul meu camarad — îi zise el — dumneata care vorbeşti despre baroanele, contesele şi prinţesele altora...?

— Să-mi fie cu iertare — îi curmă spusele Aramis — eu am vorbit fiindcă Porthos vorbeşte chiar el; toate minunăţiile astea le-a povestit în gura mare, în faţa mea. Dar, crede-mă, scumpul meu domn d'Artagnan, dacă le-aş fi aflat de la altcineva, sau dacă Porthos mi le-ar fi încredinţat numai mie, n-ar fi fost duhovnic mai mut ca mine.

— Nu mă îndoiesc — spuse d'Artagnan — totuşi, îmi vine să cred că şi dumneata te ai destul de bine cu blazoanele, dovadă o anumită batistă brodată căreia îi datorez cinstea de

a te fi cunoscut.

De data aceasta, Aramis nu se supără, ci, cu un aer nespus de modest, îi răspunse prieteneşte:

— Dragul meu, nu uita că eu vreau să îmbrac haina bisericească şi că fug de ispitiri lumeşti, batista pe care ai văzut-o nu mi-a fost încredinţată mie, ci a uitat-o la mine un prieten. A trebuit s-o iau ca să nu-l dea de gol nici pe el şi nici pe doamna care-i e dragă. În ceea ce mă priveşte, eu n-am şi nici nu vreau să am vreo iubită; urmez astfel pilda prea înţeleaptă a lui Athos, care nici el n-are nici una.

— La naiba, cum să fii popă, când eşti muşchetar?

— Muşchetar provizoriu, cum spune cardinalul, muşchetar vrând-nevrând, dar în suflet om al bisericii, crede-mă. Athos şi Porthos m-au făcut muşchetar, ca să fac şi eu ceva; tocmai când trebuia să fiu hirotonisit, o mică încurcătură cu... dar asta nu te interesează, şi eu îţi răpesc un timp preţios.

— Ba mă interesează foarte mult — se împotrivi d'Artagnan — şi deocamdată n-am nimic de făcut.

— Da, dar eu am — îi răspunse Aramis — trebuie să-mi spun rugăciunile, pe urmă trebuie sa compun câteva versuri pe care mi le-a cerut doamna d'Aiguillon, după aceea trebuie să trec pe strada Saint-Honoré ca să cumpăr dresuri roşii pentru doamna de Chevreuse. Aşa că, vezi, dragul meu prieten, dacă dumneata nu eşti, în schimb eu sunt tare grăbit.

Şi întinzând prieteneşte mâna tânărului său camarad, Aramis se despărţi de el.

În pofida oricăror strădanii, d'Artagnan nu putu să afle mai mult despre noii săi prieteni. Se mulţumi deci să creadă tot ce se spunea despre trecutul lor, sperând ca viitorul să-i aducă destăinuiri mult mai temeinice şi mai întregi. Până atunci, Athos era pentru el un Ahile, Porthos era un Ajax şi Aramis un Iosif.

Altminteri, cei patru tineri duceau o viaţă veselă. Athos juca, dar totdeauna în sec. Totuşi, nu împrumuta niciodată

nici un gologan de la prietenii lui, deşi îşi ţinea mereu punga la cheremul lor; când i se întâmpla să joace pe cuvânt, a doua zi dimineaţa, la şase, trimitea să fie sculat din somn creditorul, ca să-i achite datoria din ajun.

Pe Porthos îl apucau fierbinţeli dacă se întâmpla să câştige, era ţâfnos şi falnic; dacă pierdea, se făcea nevăzut câteva zile în şir, şi după aceea se întorcea, gălbejit, supt la faţă, dar cu bani în buzunar.

Aramis nu juca însă niciodată. Era, de bună seamă, cel mai tont muşchetar şi cel mai nesuferit oaspete cu putinţă. Una-două, el trebuia să lucreze. Câteodată, în toiul unui ospăţ, când fiecare, încălzit de vin şi de vorbă, credea că o să mai stea la masă încă două-trei ore, Aramis se uita la ceasornic, ca să se ducă, spunea el, să consulte un luminat teolog, cu care avea întâlnire; alteori se întorcea acasă ca să scrie o lucrare, şi ruga pe prietenii lui să nu-l tulbure.

În acele clipe, Athos îşi flutura acel fermecător zâmbet melancolic, atât de potrivit cu nobilul său chip, iar Porthos trăgea duşcă după duşcă, jurând că Aramis nu va ajunge niciodată decât un biet popă de ţară.

Şi acum, după această scurtă privire asupra celor patru prieteni, să înnodăm firul povestirii noastre.

Planchet, valetul lui d’Artagnan, şi-a îndurat la început soarta cu mărinimie; primea un franc şi jumătate pe zi şi vreme de o lună se întorcea acasă voios ca un piţigoi şi plin de bunăvoinţă pentru stăpân. Când însă vântul restriştii se abătu peste gospodăria din strada Groparilor, adică atunci când cei zece pistoli ai regelui Ludovic al XIII-lea au fost mâncaţi sau aproape mâncaţi, Planchet dădu drumul unor văicăreli pe care Athos le găsea dezgustătoare, Porthos — neobrăzate, iar Aramis — caraghioase. Athos îl sfătui deci pe d’Artagnan să-l gonească pe netrebnic; Porthos ţinea cu tot dinadinsul să i se tragă mai întâi o sfântă de bătaie, iar Aramis era de părere că un stăpân trebuie să dea ascultare

numai laudelor care i se aduc.

— Vă vine uşor să vorbiţi aşa — zise d'Artagnan — dumitale, Athos, care nu scoţi o vorbă, cu Grimaud, care nu-i dai voie să crâcnească, şi atunci n-ai cum să te ciorovăieşti cu el; dumitale, Porthos, care trăieşti pe picior mare şi eşti un zeu pentru Mousqueton; dumitale, în sfârşit, Aramis, care, prins de mrejele studiilor preoţeşti, te bucuri de adâncul respect al lui Bazin, slugă blândă şi smerită; dar eu, eu care n-am nici o slujbă şi nici mijloace de trai, eu care nu sunt muşchetar şi nici măcar oştean în vreo gardă, ce pot face eu ca să sădesc în sufletul lui Planchet simpatie, teamă sau respect?

— Nu e glumă — răspunseră tustrei prietenii. Cu valeţii e ca şi cu femeile: trebuie să ştii să-i pui de la început la locul lor. Aşa că, gândeşte-te bine!

D'Artagnan se gândi bine şi, deocamdată, luă hotărârea să-i tragă o mamă de bătaie lui Planchet, fapt adus repede la îndeplinire cu însufleţirea ce-o punea în toate. După ce-l părui zdravăn, îl opri să-şi părăsească slujba fără învoirea stăpânului; căci, adăugă d'Artagnan, nu se poate ca ziua de mâine să nu-mi surâdă; aştept iute-iute vremuri mai bune. Tu ţi-ai şi găsit norocul dacă rămâi lângă mine, şi sunt prea bun stăpân ca să te las să-i dai cu piciorul, alungându-te, aşa cum vrei tu.

Felul acesta de a se purta stârni în muşchetari un adânc respect pentru înalta diplomaţie a lui d'Artagnan. Planchet se simţi şi el copleşit de admiraţie şi nu mai pomeni de plecare.

Cei patru tineri îşi duceau viaţa laolaltă; d'Artagnan împrumută repede deprinderile prietenilor săi, căci n-avusese încă vreme să le aibă pe-ale lui; abia sosit din provincie, căzuse în mijlocul unei lumi cu desăvârşire nouă pentru el.

Se sculau iarna pe la opt dimineaţa şi vara pe la şase şi se duceau la domnul de Tréville ca să ia parola şi să vadă cum mai merg treburile. Deşi nu era muşchetar, d'Artagnan făcea

totuşi slujba de muşchetar cu o punctualitate uimitoare; era veşnic de gardă, căci ţinea mereu tovărăşie celui dintre cei trei prieteni care făcea de gardă. La palatul muşchetarilor, toţi îl cunoşteau şi-l priveau ca pe un bun camarad. Domnul de Tréville, care-l preţuise de cum îl văzuse şi căruia îi era foarte drag, nu înceta să-l laude în faţa regelui.

La rândul lor, tustrei muşchetarii îl iubeau mult pe tânărul lor camarad. Prietenia care-i lega pe aceşti patru bărbaţi şi nevoia ce-o simţeau de a se vedea de trei sau de patru ori pe zi, fie pentru dueluri, fie pentru treburi, fie pentru petreceri, îi făceau să alerge unul după altul ca nişte umbre; dădeai mereu peste nedespărţiţi căutându-se de la Luxemburg până în piaţa Saint-Sulpice sau din strada Vieux-Colombier până la Luxemburg.

În vremea asta, făgăduielile domnului de Tréville îşi urmau drumul. Într-o bună zi, regele porunci domnului cavaler des Essarts să-l primească pe d’Artagnan cadet în compania sa de gardă. D’Artagnan îmbrăcă, oftând, uniforma pe care bucuros ar fi schimbat-o cu o tunică de muşchetar, chiar cu preţul a zece ani din viaţă. Dar domnul de Tréville îi făgădui această favoare după un stagiu de doi ani, stagiu care putea fi scurtat, dacă d’Artagnan ar fi avut prilejul de a-i aduce regelui cine ştie ce serviciu sau de a făptui cine ştie ce ispravă strălucită. În urma acestei făgăduieli, d’Artagnan se retrase şi chiar de a doua zi îşi începu slujba. Venise deci rândul lui Athos, Porthos şi Aramis de a rămâne lângă d’Artagnan, când acesta făcea de gardă. Compania gărzilor domnului cavaler des Essarts primi în felul acesta patru oameni în loc de unul, în ziua când d’Artagnan intra în rândurile ei.

Capitolul VIII
O INTRIGĂ LA CURTE

În vremea asta, cei patruzeci de pistoli ai regelui Ludovic al XIII-lea, după ce avuseseră un început, au avut şi un sfârşit, ca orice lucru din lume; în urma acestui sfârşit, cei patru tineri ai noştri s-au văzut ajunşi la mare strâmtoare. Athos sprijinise câtva timp tovărăşia cu proprii lui bani, îi luase locul Porthos şi, datorită uneia din acele dispariţii cu care se obişnuiseră, putu împlini nevoile tuturor încă vreo două săptămâni; în sfârşit, venise şi rândul lui Aramis, care primise cu multă bunăvoinţă şi care izbutise, spunea el, sa facă rost de câţiva pistoli din vânzarea cărţilor lui de teologie.

Vrând-nevrând, trebuiră să ceară, ca de obicei, domnului de Tréville, care le plăti înainte de vreme o parte din soldă; dar aceste sume nu puteau acoperi mult timp nevoile celor trei muşchetari, care mai aveau în spinare o groază de datorii, şi ale unui soldat din gardă, care n-avusese încă vreme să le facă.

În cele din urmă, dându-şi seama că se îngroaşe gluma, au strâns cu mare străduanie opt sau zece pistoli, pe care Porthos i-a jucat. Din nefericire, îl urmărea ghinionul: pierdu tot ce avea şi alţi douăzeci şi cinci de pistoli pe cuvânt de onoare.

Lipsa se schimbă atunci în sărăcie; urmaţi de valeţii lor, flămânzi cu toţii, colindau cheiurile şi corpurile de gardă, doar-doar or nimeri vreun prieten dinafară care să-i poftească la masă, căci, aşa cum susţinea Aramis, la vreme de belşug e bine să semeni ospeţe în dreapta şi stângă, pentru ca, în nenorocire, să poţi culege şi tu câteva.

Athos a fost poftit de patru ori la masă şi de fiecare dată şi-a luat cu el prietenii, împreună cu valeţii lor. Porthos a putut face rost de şase invitaţii, de care s-au bucurat şi camarazii lui. Aramis de opt; după cum am putut vedea şi până acum, Aramis era omul care tăcea şi făcea.

Cât priveşte pe d’Artagnan, care nu cunoştea pe nimeni în capitală, a dibuit doar un mic prânz cu ciocolată, la un preot de pe meleagurile lui, şi o cină la un port-drapel din gardă. Îşi aduse însă întreaga ceată atât la preot, căruia îi dădură gata proviziile pe două luni, cât şi la celălalt, care se arătă la înălţime; dar, cum spunea Planchet, nu mănânci decât o dată, oricât de mult ai mânca.

D’Artagnan se simţi destul de umilit fiindcă nu putuse face rost decât de un prânz şi jumătate, căci gustarea de la preot nu putea fi socotită decât ca o jumătate de prânz faţă de ospeţele pe care Athos, Porthos şi Aramis izbutiseră să le descopere. Se socotea deci a fi o povară pentru ei toţi, uitând în tinereasca sa bună-credinţă că hrănise întreaga tovărăşie vreme de o lună; mintea lui iscoditoare începu să se frământe. Chibzui adânc şi înţelese pentru întâia oară că această strânsă înţelegere între patru tineri, viteji, cutezători şi neobosiţi ar trebui să aibă cu totul alt ţel decât plimbări pe deşălate, lecţii de scrimă şi şolticării, cu mai mult sau mai puţin duh.

Într-adevăr, patru bărbaţi ca ei, patru bărbaţi credincioşi unul altuia cu trup şi suflet, patru bărbaţi gata să se sprijine oricând, fără să dea nici un pas îndărăt, îndeplinind, de unul singur sau împreună, hotărârile luate laolaltă, patru braţe ameninţând cele patru puncte cardinale sau îndreptate spre aceeaşi zare trebuiau negreşit, fie pe ascuns, fie la lumina zilei, fie pe sub pământ, fie prin şanţuri, fie prin viclenie, fie prin forţă, să-şi croiască drum spre ţelul către care năzuiau, oricât ar fi fost de bine păzit sau de îndepărtat. Singurul lucru care-l mira pe d’Artagnan era că pe nici unul din prietenii lui nu-l frământaseră asemenea gânduri. În schimb se gândea el pentru ei, şi se gândea temeinic, chinuindu-şi mintea încotro să îndrepte această forţă unică de patru ori întărită, cu ajutorul căreia nu se îndoia că ar fi putut răsturna lumea, la fel ca şi pârghia pe care o căuta Arhimede; când deodată auzi

bătăi în uşă. D’Artagnan îl trezi pe Planchet şi-i porunci să deschidă.

Din cuvintele: „D’Artagnan îl trezi pe Planchet”, cititorul să nu-şi închipuie că era miez de noapte sau că nu se luminase încă de ziua. Nicidecum! Tocmai bătuse patru după-amiază; cu două ceasuri mai devreme, Planchet îi ceruse stăpânului de mâncare, dar acesta îi răspunsese prin zicala: „Somnul ţine loc de masă”. Planchet prânzea deci dormind adânc.

Un bărbat cu o mutră de rând şi aducând a burghez intră în odaie.

Drept desert, Planchet ar fi vrut grozav să asculte convorbirea; dar burghezul îi spuse lui d’Artagnan că, având de gând a-i face destăinuiri de seamă, dorea să rămână între patru ochi cu el. D’Artagnan îl îndepărtă deci pe Planchet şi îşi pofti oaspetele să ia loc. A urmat o clipă de tăcere, în timpul căreia cei doi bărbaţi se priviră, vrând parcă mai întâi să se cunoască; d’Artagnan se înclină apoi, în semn că e gata să asculte.

— Am auzit vorbindu-se despre domnul d’Artagnan ca de un tânăr îndrăzneţ — începu burghezul — şi faima asta, de care se bucură pe bună dreptate, m-a îndemnat să vin ca să-i încredinţez o taină.

— Vorbeşte, domnule, vorbeşte — îl pofti d’Artagnan, al cărui nas de copoi adulmeca un prilej norocos.

Burghezul se opri iarăşi, apoi urmă:

— Am o nevastă care vede de rufăria reginei, domnule; nu-i lipsită nici de cuminţenie, nici de frumuseţe! M-au făcut să mă însor cu ea, sunt trei ani de atunci, deşi avea doar o brumă de avere, pentru că domnul de La Porte, ofiţerul care poartă mantia reginei, e naşul ei şi o ocroteşte...

— Pe urmă? întrebă d’Artagnan.

— Pe urmă — reluă burghezul — uite, domnule, nevastă-mea a fost răpită ieri în zori, pe când ieşea din odaia ei de lucru.

— Şi cine ţi-a răpit nevasta?

— N-aş putea să spun nimic sigur, domnule, dar bănuiesc pe cineva.

— Şi pe cine bănuieşti dumneata?

— Pe un bărbat care o urmarea de mai multă vreme.

— Ei drăcie!

— Dar dacă vrei să ştii, domnule — urmă burghezul — eu sunt convins că nu-i atâta dragoste, cât politică în toată chestia asta.

— Nu-i atâta dragoste, cât politică? întrebă d'Artagnan, din ce în ce mai atent. Şi cam ce bănuieşti dumneata?

— Nu ştiu dacă ar trebui să spun ce bănuiesc eu...

— Domnule, ţin să-ţi amintesc că eu nu ţi-am cerut nimic. Dumneata singur ai venit la mine, dumneata singur mi-ai spus că vrei să-mi încredinţezi o taină; fă deci aşa cum crezi de cuviinţă, ai vreme să te răzgândeşti.

— Nu, domnule, nu, după cum te văd, eşti un tânăr de treabă şi mă voi încrede în dumneata. Socot, aşadar, că nu din pricina amorezului ei nevastă-mea a fost răpită; ci din al alteia, mai sus-pusă.

— Ah, ah, o fi vorba de vreo dragoste a doamnei de Bois-Tracy? întrebă d'Artagnan, vrând să arate burghezului că ştie şi el ce se petrece la curte.

— Mai sus, domnule, mai sus.

— A doamnei d'Aiguillon?

— Şi mai sus.

— A doamnei de Chevreuse?

— Mai sus, mult, mult mai sus!...

— Nu cumva a...

D'Artagnan se opri.

— Da, domnule — şopti atât de încet burghezul înspăimântat, încât abia i se ghiciră vorbele.

— Şi cu cine?

— Cu cine altul dacă nu cu ducele de...

— Ducele de...?

— Da, domnule — murmură burghezul şi mai în şoaptă.

— Dar de unde ştii dumneata toate acestea?

— De unde le ştiu?

— Da, de unde le ştii? Fără destăinuiri pe jumătate, sau... înţelegi...

— Le ştiu de la nevastă-mea, domnule, chiar de la nevastă-mea.

— Şi ea de la cine le ştie?...

— De la domnul de La Porte. Nu ţi-am spus că e fina domnului de La Porte, omul de încredere al reginei? Domnul de La Porte a pus-o pe lângă maiestatea sa, ca să aibă şi biata noastră regina pe cineva de încredere, părăsită ca vai de capul ei de rege, iscodită de cardinal şi trădată cum e de toţi.

— A! A! Încep să ghicesc! spuse d'Artagnan.

— Nevastă-mea a venit acasă acum patru zile, domnule. Una din condiţii fusese ca să poată veni să mă vadă de două ori pe săptămână, căci, aşa cum avusei cinstea să-ţi spun, nevastă-mea mă iubeşte foarte mult; şi, zic, nevastă-mea a venit şi mi-a spus că regina trece acum prin mare spaimă.

— Adevărat?

— Da. Se pare că domnul cardinal i-a luat urma şi o prigoneşte acum mai rău ca oricând. Nu poate să-i ierte chestia cu sarabanda. Ştii chestia cu sarabanda?

— Cum naiba să n-o ştiu! răspunse d'Artagnan, care n-avea habar, dar voia să pară că le ştie pe toate.

— Aşa că acum nici nu mai poate fi vorba de ură, ci de-a dreptul de răzbunare.

— Aşa?

— Şi regina crede...

— Ce crede regina?

— Crede că i s-a scris domnului duce de Buckingham în numele ei.

— În numele reginei?

— Da, ca să-l facă să vină la Paris şi, odată ajuns la Paris, să-l prindă în capcană.

— Drace, dar soţia dumitale ce amestec are în toate astea, scumpul meu domn?

— Ştiu cu toţii că e credincioasă reginei şi vor sau s-o îndepărteze de lângă stăpâna ei, sau s-o bage în sperieţi, ca să afle de la ea secretele maiestăţii sale, sau poate s-o ademenească şi să facă din ea o spioană.

— Se poate — încuviinţă d'Artagnan — dar pe bărbatul care a răpit-o îl ştii?

— Ţi-am mai spus, mi se pare, că-l ştiu.

— Cum îl cheamă?

— Asta nu ştiu. Ce ştiu e că e omul cardinalului şi spiriduşul lui blestemat.

— L-ai văzut vreodată?

— Da, mi l-a arătat nevastă-mea într-o zi.

— Are ceva semne după care ar putea fi recunoscut?

— Da, are: e un nobil, arată falnic, cu părul cum e smoala, oacheş la faţă, cu o privire ce te sfredeleşte, dinţi albi şi o tăietură la tâmplă.

— O tăietură la tâmplă? strigă d'Artagnan. Şi pe deasupra dinţi albi, privire sfredelitoare, faţă oacheşă, păr negru şi înfăţişare falnică? E omul meu din Meung.

— Omul dumitale?

— Da, da, dar asta n-are nici o legătură cu păţania dumitale. Ba mă înşel, dimpotrivă, asta o uşurează. Daca omul dumitale e şi omul meu, atunci cu o singură lovitură ochesc două răzbunări; asta-i tot. Dar unde să dau de omul ăsta?

— Nu ştiu.

— N-ai aflat cam pe unde stă?

— Da de unde! Într-o zi, când o însoţeam pe soţia mea la Luvru, tocmai când ea trebuia să intre, el ieşea de acolo, şi

atunci mi l-a arătat.

— Drace! Drace! mormăi d’Artagnan. Prin cine ai aflat de răpirea soţiei dumitale?

— Prin domnul de La Porte.

— Ţi-a dat şi ceva amănunte?

— Nu ştia nimic nici el.

— N-ai mai aflat ceva pe alte căi?

— Ba da; am primit...

— Ce?

— Dar nu ştiu dacă nu fac o mare greşeală...

— Iar începi? Acum însă îţi atrag atenţia că e cam târziu ca să mai dai înapoi.

— La naiba! Nici nu dau înapoi! strigă burghezul, suduind ca să-i mai vină inima la loc. De altfel, pe cinstea mea de Bonacieux...

— Te numeşti Bonacieux? îi curmă vorba d’Artagnan.

— Da, aşa mă cheamă.

— Spuneai, deci: pe cinstea mea de Bonacieux... Iartă-mă că ţi-am tăiat vorba, dar mi se părea că numele ăsta nu mi-e necunoscut.

— Se poate, domnule: sunt chiar gazda dumitale.

— A! A! făcu d’Artagnan, ridicându-se pe jumătate şi salutând. Va să zică, dumneata eşti chiar gazda mea?

— Da, domnule, da. Şi cum de trei luni de când locuieşti la mine, prins mereu de înaltele dumitale îndeletniciri, ai uitat să-mi plăteşti chiria şi, cum zic, nu te-am tulburat nici o singură dată în răstimpul ăsta, m-am gândit că vei lua în seamă bunăvoinţa mea.

— Vai, se poate altfel, scumpul meu domn Bonacieux? îi răspunse d’Artagnan. Crede-mă că-ţi sunt recunoscător pentru purtarea dumitale şi, cum ţi-am mai spus, dacă pot să-ţi fiu de vreun folos...

— Te cred, domnule, te cred, şi cu voiam tocmai să-ţi spun, pe cinstea mea de Bonacieux, că am încredere în dumneata.

— Atunci spune-mi tot ce ai pe inimă.

Burghezul scoase din buzunar o hârtie şi i-o întinse d'Artagnan.

— O scrisoare! exclamă tânărul.

— Am primit-o azi-dimineaţă.

D'Artagnan o deschise şi, cum începea să se însereze, se apropie de fereastră. Burghezul îl urmă.

— *„Nu-ţi căuta soţia* — citi d'Artagnan. *Îţi va fi înapoiată când nu va mai fi nevoie de ea. Dacă încerci o singură mişcare ca s-o găseşti, eşti pierdut."* Iată ceva sigur — urmă d'Artagnan — dar, la urma urmei, nu-i decât o ameninţare.

— Da, dar pe mine, domnule, ameninţarea asta mă dă gata; eu nu ştiu să ţin sabia în mână şi, pe lângă asta, tremur de frica Bastiliei.

— Hm! făcu d'Artagnan. Şi eu am tot atâta chef de Bastilia ca şi dumneata. Dac-ar fi fost vorba doar de o lovitură de spadă, treacă-meargă...

— Totuşi, domnule, eu m-am bizuit mult pe dumneata în toată povestea asta.

— Da?

— Când te vedeam mereu înconjurat de muşchetari atât de făloşi şi când mi-am dat seama că aceşti muşchetari sunt ai domnului de Tréville, va să zică duşmanii cardinalului, m-am gândit că atât dumneata, cât şi prietenii dumitale, făcând dreptate bietei noastre regine, aţi fi poate încântaţi să-i jucaţi şi un renghi grozav eminenţei sale.

— Fără îndoială.

— Apoi m-am mai gândit că şi chiria ceea pe trei luni neplătită, despre care nici nu ţi-am pomenit până acum...

— Da, da, mi-ai mai dat o dată argumentul ăsta, pe care-l găsesc foarte potrivit.

— Şi, mai mult încă, socotind că nu ţi-aş mai fi pomenit niciodată despre chiria dumitale, câtă vreme mi-ai face cinstea să locuieşti la mine.

— Foarte bine, foarte bine...

— Mai adaugă la toate astea că, dacă e nevoie, m-aş fi gândit să-ţi dau pe deasupra şi vreo cincizeci de pistoli, dacă s-ar întâmpla să duci acum lipsă de bani, deşi nu prea pare să fie cu putinţă aşa ceva...

— Minunat, dar dumneata eşti un om bogat, scumpul meu domn Bonacieux?!

— Am un pic de stare, asta-i tot; am strâns cam vreo două până la trei mii de scuzi venit anual, din comerţul de mărunţişuri, şi mai cu seamă plasând ceva capital în ultima călătorie a vestitului navigator Jean Mocquet; aşa că, mă înţelegi, domnule... Ah! Dar... — strigă deodată burghezul.

— Ce? întrebă d'Artagnan.

— Ce văd acolo?

— Unde?

— Pe stradă, în faţa ferestrelor dumitale, în dreptul uşii de colo: un bărbat înfăşurat într-o pelerină.

— El e! strigară într-un glas d'Artagnan şi burghezul, căci fiecare din ei îşi recunoscuse omul.

— Ah, de data asta — strigă d'Artagnan, înşfăcând spada dintr-o săritură — de data asta nu-mi mai scapă!

Şi trăgând spada din teacă, se repezi afară. Pe scară se întâlni piept în piept cu Athos şi Porthos, care veneau la el. Amândoi se dădură în lături; d'Artagnan trecu printre ei ca o săgeată.

— Ia te uită! Dar unde fugi aşa? îl întrebară într-un glas cei doi muşchetari.

— Omul din Meung! strigă d'Artagnan.

Şi se făcu nevăzut.

D'Artagnan le povestise în mai multe rânduri prietenilor păţania lui cu necunoscutul şi sosirea frumoasei călătoare, căreia bărbatul acela îi încredinţase o misiune atât de însemnată.

Părerea lui Athos fusese că d'Artagnan pierduse scrisoarea

lui în încăierare. Nu-şi putea închipui că un gentilom — şi după portretul pe care d'Artagnan îl făcuse necunoscutului, nu putea fi vorba decât de un gentilom — ar fi fost în stare de atâta josnicie încât să fure o scrisoare.

Porthos nu văzuse în toate astea decât o întâlnire de dragoste, dată de o doamna unui cavaler sau de un cavaler unei doamne, întâlnire pe care d'Artagnan îndrăznise s-o tulbure cu calul lui portocaliu.

Aramis, la rândul lui, spusese că, lucrurile fiind prea misterioase, era mai cuminte să fie lăsate baltă.

Înţelegând din cele câteva cuvinte aruncate în fugă de d'Artagnan despre ce era vorba şi gândind că după ce va fi dat de necunoscut, sau după ce-i va fi pierdut urma, d'Artagnan va sfârşi prin a se întoarce acasă, ei îşi urmară drumul.

Când au intrat în cameră la d'Artagnan, aici nu mai era nimeni. Temându-se de urmările întâlnirii care, fără îndoială, avea să aibă loc între tânăr şi necunoscut, Bonacieux socotise — potrivit caracterului pe care de altfel şi-l descrisese singur — că era mai sănătos s-o şteargă cât mai repede de acolo.

Capitolul IX
D’ARTAGNAN ÎN LUMINĂ

Aşa cum bănuiseră Athos şi Porthos, d’Artagnan se întoarse după o jumătate de oră. Necunoscutul îi scăpase şi de data aceasta, pierind ca prin farmec. După ce cutreierase cu spada în mână toate străzile învecinate, fără a întâlni pe cineva care să semene celui pe care-l căuta, d’Artagnan se hotărî în cele din urmă să facă ceea ce ar fi trebuit să încerce de la început, şi anume: să bată la uşa de care se rezemase necunoscutul. Dar zadarnic lovise de zece, de douăsprezece ori în şir cu ciocănaşul de afară, nimeni nu răspunsese; câţiva vecini, care, la auzul zgomotului, ieşiseră în prag sau îşi scoseseră capul pe geam, îl încredinţară că de şase luni casa aceea, ale cărei ieşiri erau de altminteri toate ferecate, rămăsese pustie.

În vreme ce d’Artagnan cutreiera străzile şi bătea pe la uşi, Aramis îi ajunse din urmă pe ceilalţi doi prieteni; întors acasă, d’Artagnan îi găsi pe toţi strânşi laolaltă.

— Ei, ce-ai făcut? întrebară într-un glas cei trei muşchetari, văzându-l ne d’Artagnan intrând cu fruntea îmbrobonată de sudoare şi cu faţa răscolită de mânie.

— Ce sa fac! izbucni acesta, aruncându-şi spada pe pat. Omul ăsta-i dracul gol, nu altceva: a pierit ca o arătare, ca o umbră, ca o nălucă.

— Crezi în stafii? îl întrebară Athos şi Porthos.

— Eu nu cred decât în ce am văzut cu ochii, şi cum n-am văzut niciodată stafii, nu cred în ele.

— Biblia — grăi Aramis — ne porunceşte să credem: duhul lui Samuel s-a arătat lui Saul, şi m-ar mâhni, Porthos, ca această chestiune de credinţă să fie pusă la îndoială.

— Orice ar fi, om sau încornorat, fiinţă sau umbră, închipuire sau adevăr, bărbatul ăsta s-a născut ca să mă chinuiască pe mine: uite că, o dată cu fuga lui, noi pierdem un prilej strălucit, un prilej de pe urma căruia am fi putut

câştiga o sută de pistoli, ba poate şi mai mult!

— Cum aşa? se repeziră Porthos şi Aramis.

Cât priveşte pe Athos, credincios veşnicei sale muţenii, se mulţumi să-l întrebe pe d'Artagnan numai din ochi.

— Planchet — îi spuse d'Artagnan slugii sale, care tocmai îşi baga capul prin uşa întredeschisă, încercând să prindă crâmpeie din convorbire — coboară la gazda mea, domnul Bonacieux, şi spune-i să ne trimită o jumătate de duzină de sticle cu vin de Beaugency: e vinul care-mi place mie.

— Ia te uită! Ai cumva credit deschis la gazda dumitale? întreba Porthos.

— Da — răspunse d'Artagnan — cu începere de azi, şi fiţi pe pace, dacă vinul lui e prost, trimitem sa ne aducă altul.

— Când cineva îţi dă un deget, nu-i lua toată mâna — îl sfătui Aramis.

— Am spus întotdeauna că d'Artagnan e cel mai deştept dintre noi patru — zise Athos.

După ce-şi dădu astfel părerea, la care d'Artagnan răspunse printr-o plecăciune, Athos se închise iarăşi în muţenia lui obişnuită.

— Şi, la urma urmei, despre ce e, mă rog, vorba? întrebă Porthos.

— Aşa e — încuviinţă Aramis — împărtăşeşte-ne taina, scumpe prietene, afară doar dacă cinstea vreunei doamne ar suferi de pe urma destăinuirii dumitale; în cazul acesta e mai bine să păstrezi tăcerea.

— Fii liniştit — răspunse d'Artagnan — cinstea nimănui nu va avea de suferit din spusele mele.

Şi începu să povestească prietenilor de-a fir a păr cele petrecute între el şi gazdă şi cum că acela care-o răpise pe soţia preacinstitei sale gazde era unul şi acelaşi cu bărbatul care-i dăduse de furcă la hanul „Morarul voios".

— Cred c-ar fi o trebuşoară bună — spuse Athos, după ce sorbi din vin, ca un cunoscător, dând din cap în semn că-i

place. S-ar putea scoate de la acest om cumsecade cincizeci până la şaizeci de pistoli. Rămâne acum de văzut dacă pentru cincizeci sau şaizeci de pistoli face să punem în primejdie patru capete.

— Dar, gândiţi-vă — se înflăcără d'Artagnan — în povestea asta e vorba de o femeie, de o femeie răpită, o femeie ameninţată, fără îndoială, poate chiar şi schingiuită, şi toate astea numai pentru că rămâne credincioasă stăpână-si!

— Ia seama, d'Artagnan, ia seama — îl potoli Aramis — mi se pare că prea te înfierbânţi când vorbeşti de soarta doamnei Bonacieux! Femeia a fost zămislită întru pierzania noastră şi de la ea ni se trag toate belelele.

La auzul acestei cugetări, Athos încruntă din sprâncene şi-şi muşcă buzele.

— Nu de doamna Bonacieux sunt cu îngrijorat — urmă d'Artagnan — ci de regină, care-i părăsită de rege, prigonită de cardinal şi care vede cum cad capetele tuturor prietenilor ei, unul după altul.

— De ce s-apucă şi ea să iubească tot ce urâm noi mai mult în lume: pe spanioli şi pe englezi?

— Spania e patria ei — răspunse d'Artagnan — şi e firesc să-i iubească pe spanioli, adică pe copiii aceluiaşi pământ. Cât priveşte a doua vină pe care i-o aduci, am auzit că iubeşte nu pe englezi, ci un englez.

— Pe legea mea! grăi Athos. Trebuie să recunoaştem că englezul ăsta are de ce să fie iubit: n-am văzut în viaţa mea nobleţe mai falnică.

— Fără să pui la socoteală că se îmbracă cu gust ca nimeni altul — adăugă Porthos. Eram la Luvru tocmai în ziua când şi-a risipit pe jos mărgăritarele; am strâns şi eu două şi le-am vândut cu zece pistoli bucata. Aramis, dumneata îl cunoşti?

— La fel de bine ca şi dumneavoastră, domnilor, căci am făcut parte dintre cei care l-au arestat pe când se afla în parcul din Amiens, unde mă dusese scutierul reginei, domnul

de Putange. Eram la seminar pe vremea aceea, şi toată povestea mi s-a părut îngrozitoare pentru rege.

— Eu nu m-aş codi — mărturisi d'Artagnan — dacă s-ar întâmpla să ştiu unde se află acum ducele de Buckingham, să-l iau de mână şi să-l duc de-a dreptul la regină, uite aşa, numai ca să-l fac pe cardinal să turbeze; căci adevăratul nostru duşman, singurul duşman şi cel de fiecare clipă e cardinalul; dacă am găsi mijlocul să-i jucăm o festă grozavă, mi-aş pune bucuros capul în joc.

— Şi — îl întrebă Athos pe d'Artagnan — negustorul ăsta de mărunţişuri ţi-a spus că, după părerea reginei, Buckingham a fost chemat aici printr-o înştiinţare ticluită?

— Asta-i teama ei.

— Stai puţin — se amestecă Aramis.

— Ce e? întrebă Porthos.

— Istoriseşte mai departe, caut să-mi amintesc unele împrejurări.

— Acum nu mă îndoiesc — urmă d'Artagnan — că răpirea acestei femei a reginei se leagă de întâmplările despre care vorbim şi poate chiar de prezenţa domnului de Buckingham la Paris.

— Gasconul ăsta e grozav de deştept! se minună Porthos.

— Şi mie îmi place să-l ascult — adăugă Athos — mă prăpădesc după dialectul lui.

— Domnilor — începu Aramis — ascultaţi ce vreau să vă spun.

— Să-l ascultăm pe Aramis — glăsuiră tustrei prietenii.

— Ieri mă aflam la un doctor în teologie, un învăţat, pe care-l consult uneori pentru studiile mele...

Athos surise.

— Locuieşte într-un cartier singuratic — urmă Aramis aşa-i place lui, aşa-i cere meseria. Şi tocmai când ieşeam de la el...

Deodată, Aramis se opri.

— Hai, spune! îl îndemnară cei de faţă. Tocmai când

ieşeam de la el...?

S-ar fi zis că Aramis lupta împotriva lui, ca cineva care, în toiul minciunilor, se poticneşte de o piedică neaşteptată; dar ochii celor trei prieteni rămăseseră pironiţi asupra lui; erau toţi numai urechi şi n-ar mai fi putut da înapoi.

— Doctorul ăsta are o nepoată — urmă Aramis.

— Aha, are o nepoată! îi curmă vorba Porthos.

— Femeie foarte cumsecade — urmă Aramis.

Cei trei prieteni izbucniră în râs.

— Dacă râdeţi sau dacă-mi puneţi la îndoială vorbele, să ştiţi că n-o să mai aflaţi nimic.

— Uite, o să credem ca mahomedanii şi o să fim muţi ca mormintele — îl încredinţa Athos.

— Atunci ascultaţi — urmă Aramis. Nepoata asta vine uneori să-l vadă pe unchiu-său; ieri, din întâmplare, era şi ea acolo, o dată cu mine, aşa că am fost nevoit s-o duc până la cupeu.

— Ah, nepoata doctorului are un cupeu? sări Porthos, al cărui cusur, printre altele, era o nestăpânită limbuţie. Grozavă cunoştinţă ai, prietene!

— Porthos — îl opri Aramis — ţi-am spus de atâtea ori că prea te vâri în toate şi că asta îţi dăunează pe lângă femei.

— Domnilor! Domnilor; îi linişti d'Artagnan, care întrezărea dedesubtul acestei întâmplări. Luaţi seama, e ceva serios. Să lăsăm gluma deoparte, dacă se poate. Haide, Aramis, spune!

— Deodată, un bărbat înalt, oacheş — părea un gentilom... aşa cam ca necunoscutul dumitale, d'Artagnan.

— O fi fost chiar el — spuse acesta,

— Poate — urmă Aramis -... se apropie de mine, însoţit de cinci sau şase inşi, care îl urmau la vreo zece paşi depărtare, şi, pe tonul cel mai cuviincios din lume, îmi spune: „Domnule duce", apoi, întorcându-se spre doamna care mă ţinea de braţ: „şi dumneavoastră, doamnă"...

— Cui îi spunea aşa, nepoatei doctorului?

— Mai taci odată, Porthos — îl opri Athos eşti nesuferit.

— „Vă rog, urcaţi-vă în această caleaşcă, şi fără nici un fel de împotrivire sau gălăgie.”

Te-a luat drept Buckingham! zise d’Artagnan.

— Aşa cred şi eu — adăugă Aramis.

— Şi pe doamnă? întrebă Porthos.

— A luat-o drept regina! răspunse d’Artagnan.

— Întocmai! încuviinţă Aramis.

— Gasconul ăsta e dracul gol! se minună Athos. Nimica nu-i scapă.

— E drept — îi curmă vorba Porthos — Aramis are statura şi ceva din linia frumosului duce; totuşi, eu cred că haina de muşchetar...

— Purtam o pelerină mare de tot — lămuri Aramis.

— În luna iulie? Drace! se mira Porthos. Adică doctorului îi era teamă să nu te recunoască cineva?

— Eu înţeleg — se amesteca Athos — că pe spion l-a putut înşela statura, dar faţa...

— Aveam şi o pălărie mare — adaugă Aramis.

— Dumnezeule! strigă Porthos. Ce de fereli, ca să studiezi teologia!

— Domnilor, domnilor, să nu ne pierdem vremea cu trăncăneli; mai bine să ne risipim care încotro şi s-o căutăm pe nevasta negustorului; aici e cheia misterului.

— O femeie dintr-o lume atât de inferioară! Nu crezi, d Artagnan? mormăi Porthos, lungindu-şi buzele în semn de dispreţ.

— E fina lui de La Porte, omul de încredere al reginei. Nu v-am mai spus-o? Şi, pe urmă, poate că de data asta maiestatea sa şi-a căutat dinadins un reazim atât de jos. Cei sus-puşi se vad prea de departe, şi cardinalul are vedere ageră.

— Bine; zise Porthos. Dar, înainte de orice, hotărăşte preţul cu negustorul şi, vezi, nu lăsa ieftin.

— Totuna — zise d’Artagnan. Dacă nu ne-o plăti el, cred că o să ne plătească destul de bine alţii.

În clipa aceea, o năvală de paşi repezi răsună pe scară, uşa se deschide zgomotos şi nefericitul negustor de mărunţişuri dădu buzna în încăperea unde se ţinea sfat.

— Domnilor — le strigă el — scăpaţi-mă! în numele cerului, scăpaţi-mă! Au venit patru oameni ca să mă aresteze, scăpaţi-mă! Scăpaţi-mă!

Porthos şi Aramis se ridicară în picioare.

— Staţi! îi opri d’Artagnan. făcându-le semn să bage în teacă spadele scoase pe jumătate. Staţi, deocamdată nu-i vorba de vitejie, ci de prudenţă.

— Totuşi — rosti Porthos — n-o să lăsăm...

— Lăsaţi-l pe d’Artagnan să facă aşa cum crede — îi sfătui Athos — v-am mai spus, e mintea cea mai isteaţă dintre noi toţi şi, în ceea ce mă priveşte, eu mă supun hotărârii lui. Fă cum crezi de cuviinţă, d’Artagnan.

În clipa aceea, patru soldaţi din gardă se iviră în pragul uşii; văzând patru muşchetari în picioare şi cu spadele la şold, se codiră să înainteze.

— Intraţi, domnilor, intraţi îi pofti d’Artagnan - vă aflaţi aici la mine acasă şi cu toţii suntem slujitorii credincioşi ai regelui şi ai domnului cardinal.

— Atuncea, domnilor, n-o să vă împotriviţi ca să aducem la îndeplinire ordinele pe care le-am primit? întrebă acela care părea să fie căpetenia patrulei.

— Dimpotrivă, domnilor, şi la nevoie vă vom da chiar sprijinul nostru.

— Ce tot spune acolo? bodogăni Porthos.

— Taci, nu fi neghiob! îi şopti Athos.

— Dar mi-aţi făgăduit... — mormăi bietul negustor.

— Nu putem să te scăpăm decât dacă suntem liberi — îi şopti la repezeală d’Artagnan — dac-am arăta că vrem să te apărăm, ne-ar aresta o dată cu dumneata.

— Totuşi...

— Intraţi, domnilor, intraţi rosti cu glas tare d'Artagnan — n-am de ce să-l apăr pe dumnealui. I-am văzut azi pentru întâia oară, şi cu ce prilej să v-o spună chiar el: a venit să-mi ceară chiria. E adevărat, domnule Bonacieux? Răspunde!

— E adevărul adevărat — mărturisi negustorul — dar domnul nu vă spune că...

— Nici un cuvânt despre mine, nici un cuvânt despre prietenii mei şi, mai ales, nici un cuvânt despre regină, altfel ne pierzi pe toţi, fără să-ţi scapi pielea. Haide, haide, domnilor, luaţi-l odată de aici!

Şi d'Artagnan îl împinse pe negustorul uluit în mâinile gărzilor, ocărându-l:

— Eşti un ticălos, scumpule! Vii, adică, să-mi ceri bani, mie, unui muşchetar? La închisoare cu el! Domnilor, încă o dată, băgaţi-l la închisoare şi ţineţi-l acolo cât o-ţi putea mai mult, ca să am şi eu răgaz să-i plătesc.

Zbirii îşi ridicară prada, neştiind cum să mai mulţumească, Când să coboare scara, d'Artagnan îl lovi uşor pe căpetenia acestora pe umăr:

— Nu vrei să beau în sănătatea dumitale şi dumneata în sănătatea mea? îl îmbie el, umplând două pahare cu vinul de Beaugency pe care-l avea mulţumită dărniciei domnului Bonacieux.

— E o mare cinste pentru mine — zise mai-marele zbirilor — şi primesc bucuros.

— Deci, în sănătatea dumitale, domnule... Cum te numeşti?

— Boisrenard.

— Domnule Boisrenard!

— Şi în a dumitale, domnul meu, la rândul dumitale, cum te numeşti?

— D'Artagnan.

— În sănătatea dumitale, domnule d'Artagnan!

— Şi, mai presus de toate — strigă d'Artagnan, cuprins de

înflăcărare — în sănătatea regelui şi a cardinalului!

Căpetenia zbirilor ar fi putut pune la îndoială sinceritatea lui d'Artagnan, dacă vinul ar fi fost prost; dar cum vinul era bun, n-avea de ce şovăi.

— Ce fel de măgărie ţi s-a mai năzărit? întrebă Porthos, când căpetenia plecase după tovarăşii lui şi când cei patru prieteni rămaseră din nou singuri. La naiba, patru muşchetari lasă să se aresteze un nenorocit care zbiară după ajutor! Un gentilom să ciocănească paharul cu un călău!

— Porthos — rosti Aramis — Athos ţi-a mai spus că eşti un nerod; sunt şi eu de aceeaşi părere. D'Artagnan, eşti un om mare; când vei lua locul domnului de Tréville, te rog să mă ai în vedere cu o mânăstire.

— Asta-i bună! Nu mai înţeleg nimic! urmă Porthos. Cum adică? încuviinţezi ce-a făcut d'Artagnan?

— Drace, cred şi eu — răspunse Athos — şi nu numai că încuviinţez ce-a făcut, dar îl şi felicit!

— Şi acum, domnilor — urmă d'Artagnan, fără a se mai osteni să-şi lămurească purtarea în faţa lui Porthos — toţi pentru unul şi unul pentru toţi: ăsta-i legământul nostru. Aşa-i?

— Să vedem — se codi Porthos.

— Întinde mâna şi jură — îl îmbiară laolaltă Athos şi Aramis

Câştigat de pilda celorlalţi, bombănind printre dinţi, Porthos întinse mâna şi tuspatru prieteni rostiră într-un glas, după d'Artagnan: „Toţi pentru unul şi unul pentru toţi".

— Bine, şi acum fiecare să se ducă frumuşel la el acasă! le spuse d'Artagnan, ca şi cum toată viaţa n-ar fi făcut altceva decât să poruncească altora. Şi luaţi bine seama, căci, începând din clipa asta, suntem în luptă cu cardinalul.

Capitolul X
O CAPCANĂ ÎN VEACUL AL ŞAPTESPREZECELEA

Capcanele n-au fost născocite în zilele noastre; îndată te societăţile, înjghebate, au născocit o poliţie oarecare, această poliţie, la rândul ei, a născocit capcana.

Cum cititorii noştri nu sunt poate deprinşi cu vocabularul străzii Ierusalim şi cum pentru întâia oară de când scriem — sunt cam vreo cincisprezece ani de atunci folosim acest cuvânt, cu acest înţeles, să lămurim ce înseamnă o capcană.

Închipuiţi-vă că într-o casă, de orice fel, a fost arestat un ins bănuit de o crimă oarecare; arestarea se ţine în taină; patru sau cinci oameni stau la pândă în prima încăpere; se deschide uşa tuturor celor care bat; când uşa se închide în urma lor, ei sunt gata arestaţi; în chipul acesta, după două sau trei zile, s-a pus mâna pe aproape toţi obişnuiţii casei.

Asta este aşa-zisa capcană.

Apartamentul cumătrului Bonacieux a fost schimbat, aşadar, într-o capcană; care cum se ivea acolo, era prins şi cercetat de oamenii domnului cardinal. Se înţelege de la sine că, mulţumită drumului ce ducea numai la catul întâi, unde locuia d’Artagnan, cei care veneau la el erau scutiţi de aceste cercetări.

De altminteri, nici nu veneau la el decât cei trei muşchetari. Îşi începuseră iscodeala, fiecare în altă parte, dar nici unul nu găsise, nici nu descoperise nimic. Athos mersese chiar până acolo încât îi pusese câteva întrebări domnului de Tréville, ceea ce, având în vedere muţenia preacinstitului muşchetar, îl miră grozav pe căpitan. Domnul de Tréville nu ştia nimic, afară doar că ultima dată când îi văzuse pe cardinal, pe rege şi pe regină, cardinalul era grozav de încruntat, regele grozav de tulburat, iar ochii roşii ai reginei mărturiseau că maiestatea sa nu dormise peste noapte sau

că plânsese. Dar această din urmă împrejurare nu-l mirase îndeosebi, deoarece regina, de când se măritase, veghea şi plângea necontenit.

Domnul de Tréville îl îndemnă totuşi pe Athos să fie gata oricând pentru a-l sluji pe rege şi, mai cu seamă, pe regină, rugându-l să transmită acest îndemn şi camarazilor săi.

Cât priveşte pe d'Artagnan, el nu se mai mişca de acasă. Îşi schimbase camera în observator. De la ferestre, îi vedea sosind pe cei care, odată intraţi, nu mai ieşeau. Apoi, cum scosese bucăţi de pardoseală şi găurise parchetul, astfel încât numai tavanul îl mai despărţea de încăperea de jos, unde se luau interogatoriile, el auzea tot ce se petrece între zbiri şi împricinaţi.

După o migăloasă percheziţie săvârşită asupra celui arestat, interogatoriile erau mai întotdeauna astfel alcătuite.

— V-a înmânat ceva doamna Bonacieux pentru soţul ei sau pentru altcineva?

— V-a înmânat ceva domnul Bonacieux pentru soţia sa sau pentru altcineva?

— Va făcut vreunul din ei vreo mărturisire prin viu grai?

„Dacă s-ar şti ceva, nu s-ar pune astfel de întrebări — îşi spuse în sinea lui d'Artagnan. Şi ce-or fi vrând acum să ştie? Dacă ducele de Buckingham e sau nu la Paris şi dacă n-a avut sau n-o să aibă vreo întrevedere cu regina?"

D'Artagnan se opri asupra acestei bănuieli, care, după tot ce auzise, nu părea lipsită de temei.

În vremea asta, capcana nu slăbea o clipă, dar nici veghea lui d'Artagnan nu se lăsa mai prejos.

A doua seară după arestarea bietului Bonacieux, pe când Athos, abia despărţit de d'Artagnan, se ducea la domnul de Tréville, pe când ornicul bătea ora nouă şi pe când Planchet, care nu făcuse încă patul, voia să se apuce de treabă, se auziră bătăi în uşa din stradă. Îndată după aceea, uşa se deschise şi se închise la loc: căzuse iarăşi cineva în capcană.

Repezindu-se spre locul destupat, d’Artagnan se trânti cu burta la pământ şi ascultă. Curând îi ajunseră la urechi ţipete, apoi gemete pe care alţii încercau să le înăbuşe. Nici pomeneală de interogatoriu.

„Drace — îşi zise d’Artagnan — parc-ar fi o femeie! O scotocesc, ea le ţine piept... o siluiesc... ticăloşii!”

Deşi prevăzător din fire, d’Artagnan abia se ţinea să nu se amestece şi el în ce se petrecea dedesubt.

— Dar vă spun că sunt stăpâna casei, domnilor; vă spun că sunt doamna de Bonacieux; vă spun că sunt în slujba reginei! striga nefericita femeie.

— Doamna Bonacieux! murmură d’Artagnan. Să fi dat oare norocul peste mine, încât să găsesc eu ceea ce caută toată lumea?

— Pe dumneata te aşteptam şi noi! lămureau anchetatorii.

Glasul era din ce în ce mai înăbuşit; zarva dezlănţuită făcea să răsune toată lemnăria. Victima se împotrivea atât cât se poate împotrivi o femeie în luptă cu patru bărbaţi.

— Vă rog, domnilor, vă... — murmură vocea, care nu mai scotea decât sunete răzleţe.

— Îi pun căluş în gură, vor r-o ridice cu sila — strigă d’Artagnan, sărind ca împins de un arc. Spada! Bun, e aici, lângă mine. Planchet!

— Domnule?

— Aleargă după Athos, Porthos şi Aramis. Unul din ei trebuie să fie acasă, poate că s-au întors toţi trei. Să-şi ia arme, să vină, să alerge aici. Ah, mi-am adus aminte! Athos e la domnul de Tréville.

— Dar unde vă duceţi, domnule, unde vă duceţi?

— Eu sar pe fereastră, ca să ajung mai repede, tu pune la loc pardoseala, mătură pe jos, ieşi pe uşă şi aleargă unde ţi-am spus.

— Oh, domnule, domnule, au să vă omoare! se tângui Planchet.

— Taci din gură, nerodule! îl mustră d’Artagnan şi, agăţându-se cu mâna de marginea ferestrei, îşi dădu drumul fără măcar să se zgârie, căci, din fericire, catul nu era prea înalt. Apoi alergă să bată la uşă, bodogănind: Mă prindeţi voi pe mine în capcană, dar vai de pisicile care sar la asemenea şoarece.

Abia răsunase ciocănaşul sub mâna tânărului, şi zarva se potoli; câţiva paşi se apropiară, uşa se deschise şi d’Artagnan, cu spada în mână, se repezi în apartamentul cumătrului Bonacieux, a cărui uşă se şi închise în urma lui, împinsă fără îndoială de un arc.

Şi deodată cei care mai locuiau în nefericita casă a lui Bonacieux, ca şi vecinii mai apropiaţi, auziră zbierete groaznice, tropăituri, zăngănit de spade şi mobile aruncate de acolo-colo. Apoi, după câteva clipe, cei ieşiţi pe la ferestre, ca să afle pricina gălăgiei, putură vedea cum, prin uşa deschisă iarăşi, patru bărbaţi îmbrăcaţi în negru, nu numai că se depărtau, ci zburau ca nişte corbi speriaţi, vânturându-şi pe jos penele aripilor, adică bucăţi de pulpane şi fâşii de pelerine.

Trebuie să mărturisim că d’Artagnan ieşise învingător fără mare greutate, căci numai unul din zbiri era înarmat şi nici acela nu se apărase decât de formă. E drept că ceilalţi trei vruseră să-l doboare cu tot felul de scaune, scăunaşe, oale şi ulcele, dar două sau trei împunsături bine ţintite ale spadei gasconului îi înspăimântaseră. Fuseseră de ajuns zece minute ca toţi s-o ia la sănătoasa, iar d’Artagnan să rămână stăpân pe câmpul de luptă.

Vecinii care deschiseseră terestrele cu obişnuitul sânge rece al locuitorilor din Paris, în acea vreme de răscoale şi de veşnice încăierări, le închiseră la loc îndată ce-i văzură fugind pe cei patru oameni în negru: bănuiau de la sine că deocamdată se sfârşise.

De altminteri era târziu şi, atunci ca şi azi, în cartierul

Luxemburg lumea se culca devreme.

Rămas singur cu doamna Bonacieux, d'Artagnan se întoarse spre ea; sărmana femeie zăcea într-un fotoliu, pe jumătate leşinată. D'Artagnan o cercetă dintr-o ochire fugară.

Era o femeie încântătoare, de douăzeci şi cinci, douăzeci şi şase de ani, brună, cu ochi albaştri, cu nasul puţin în sus, cu dinţi minunaţi, cu pielea obrazului ca opalul, bătând în trandafiriu. Totuşi, aici se opreau semnalmentele după care putea fi luată drept o doamnă din lumea aleasă. Mâinile-i erau albe, dar lipsite de fineţe; picioarele nu arătau a boieroaică. Din fericire, d'Artagnan nu era încă preocupat de asemenea amănunte.

În vreme ce o cerceta pe doamna Bonacieux şi, după cum am spus, ajunsese cu privirea la picioare, d'Artagnan zări pe jos o batistă şi, potrivit obiceiului său, se aplecă s-o ridice; pe pânză, într-un colţ, el recunoscu monograma de pe batista din pricina căreia fusese cât pe-aci să se înjunghie cu Aramis. De atunci se cam ferea de batiste cu blazon; o puse deci pe cea pe care o ridicase de jos în buzunarul doamnei Bonacieux, fără să spună vreun cuvânt.

În clipa aceea, doamna Bonacieux tocmai îşi venea în fire. Deschise ochii, privi cu groază împrejur şi văzu că în odaie nu era decât ea şi eliberatorul ei. Îi întinse repede mâinile zâmbind. Doamna Bonacieux avea cel mai fermecător zâmbet din lume.

— Ah, domnule — îi şopti ea — dumneata eşti salvatorul meu; dă-mi voie să-ţi mulţumesc!

— Doamnă — îi răspunse d'Artagnan — eu n-am făcut decât ce ar fi făcut orice gentilom în locul meu; nu-mi datoraţi nici o mulţumire.

— Ba da, domnule, ba da, şi sper să-ţi pot dovedi că n-ai îndatorat o fiinţă nerecunoscătoare. Dar ce voiau de la mine oamenii aceia, pe care eu i-am luat la început drept hoţi, şi de ce oare domnul Bonacieux nu e aici?

— Doamnă, oamenii aceia erau mult mai primejdioşi decât pot fi nişte hoţi, căci sunt uneltele domnului cardinal; cât despre soţul dumitale, el nu e aici fiindcă ieri au venit să-l ridice şi l-au dus la Bastilia.

— Soţul meu la Bastilia! se tângui doamna Bonacieux. Vai, Doamne! Dar ce-a făcut? Sărăcuţul! Tocmai el, întruchiparea nevinovăţiei!

Şi o umbră de zâmbet flutură pe chipul încă înspăimântat al tinerei femei.

— Ce-a făcut? întrebă d'Artagnan. Cred că singura lui crimă e că a avut fericirea şi totodată nefericirea de a fi soţul domniei voastre.

— Va să zică, dumneata ştii că...

— Ştiu că aţi fost răpită, doamnă.

— Şi de cine? Ştii de cine? Dacă ştii, spune-mi şi mie, te rog.

— De un bărbat între patruzeci şi patruzeci şi cinci de ani, cu părul negru, oacheş la faţă şi cu o tăietură la tâmplă stângă.

— Da, da, aşa-i; dar cum îl cheamă?

— Ah, numele lui! Vedeţi, asta nu ştiu nici eu.

— Soţul meu ştia că am fost răpită?

— A fost înştiinţat printr-o scrisoare scrisă chiar de mâna celui care v-a răpit.

— O fi bănuind oare pricina răpirii? întrebă îngrijorată doamna Bonacieux.

— Cred că o pune pe seama unei chestiuni politice.

— La început aveam îndoieli, dar acum cred şi eu ca el.

— Va să zică, dragul de Bonacieux nu m-a bănuit nici o clipă?

— Ah, departe de el asemenea gând, doamnă; era atât de mândru de cuminţenia şi mai cu seamă de dragostea dumneavoastră!

A doua fluturare de zâmbet juca la fel de uşor pe buzele

trandafirii ale frumoasei femei.

— Dar — urmă d'Artagnan — cum de aţi putut fugi?

— M-au lăsat câteva clipe singură şi, cum aflasem de azi-dimineaţă ce e cu răpirea mea, am sărit pe fereastră cu ajutorul cearşafurilor; credeam că-mi găsesc bărbatul aici şi am alergat într-un suflet.

— Ca să vă puneţi sub protecţia lui.

— Oh! Nu, sărăcuţul de el, ştiam eu că nu-i în stare să mă apere; dar ar fi putut să ne mai facă ceva înlesniri şi voiam să-i spun...

— Ce anume?

— Oo, asta nu-i taina mea, nu pot spune mai mult!

— De altfel — adăugă d'Artagnan — să-mi fie iertat, doamnă, că, deşi numai soldat din gardă, eu vă spun: luaţi seama! De altfel, cred că nu ne găsim într-un loc potrivit pentru destăinuiri. Zbirii pe care i-am fugărit se vor întoarce cu ajutoare; dacă ne găsesc aici, suntem pierduţi. Am dat de ştire la trei dintre prietenii mei, dar nu ştiu dacă i-a găsit acasă.

— Da, da, ai dreptate — încuviinţă doamna Bonacieux, înspăimântată — să fugim, să scăpăm de aici.

Spunând aceste cuvinte, îşi trecu braţul pe sub braţul lui d'Artagnan şi-l trase repede după ea.

— Dar unde să fugim? Unde să ne ducem?

— Să plecăm întâi din casa asta, pe urmă vedem noi.

Şi fără să-şi mai dea osteneală să închidă uşile după ei, tânăra cu tânărul coborâră pe strada Groparilor, o apucară apoi pe strada Fosses-Monsieur-le-Prince şi nu se opriră decât în piaţa Saint-Sulpice.

— Ce facem acum? întrebă d'Artagnan. Unde vreţi să vă duc?

— Nu ştiu nici eu ce să vă răspund — mărturisi doamna Bonacieux. Aş fi vrut să-i dau de ştire domnului de La Porte prin soţul meu, pentru ca domnul de La Porte să ne spună ce

s-a petrecut la Luvru în ultimele trei zile şi dacă nu-i vreo primejdie pentru mine să mă întorc acolo.

— Dar mă pot duce eu să vorbesc cu domnul de La Porte.

— Fără îndoială; dar vezi că tot e o piedică: pe domnul Bonacieux îl cunosc la Luvru şi l-ar fi lăsat să treacă, vreme ce pe dumneata nu te cunoaşte nimeni şi n-o să te lase să intri.

— Ei aş! făcu d'Artagnan. Trebuie să aveţi la una din intrările Luvrului vreun portar care vă este devotat şi care, datorită unui consemn...

Doamna Bonacieux îl privi ţintă.

— Şi dacă ţi-aş încredinţa acest consemn, ai să-l uiţi după ce te vei folosi de el?

— Pe cuvântul şi cinstea mea de gentilom! rosti d'Artagnan cu un glas a cărui sinceritate nu s-ar fi putut pune la îndoială.

— Bine, te cred; pari un tânăr cumsecade. De altminteri, norocul dumitale poate că atârnă tocmai de credinţa de care vei da dovadă.

— Voi face fără nici un fel de făgăduieli, şi numai din conştiinţă, tot ce-mi va fi cu putinţă pentru a-l sluji pe rege şi a fi pe placul reginei — spuse d'Artagnan. Folosiţi-vă deci de mine cum v-aţi folosi de un prieten.

— Dar pe mine unde mă laşi în vremea asta?

— N-aveţi nici o prietenă, de unde domnul de La Porte ar putea veni să vă ia?

— Nu, nu vreau să mă încred în nimeni.

— Staţi o clipă — zise d'Artagnan — suntem aproape de locuinţa lui Athos. Da, aşa e.

— Cine-i acest Athos?

— E unul din prietenii mei.

— Dar dacă e acasă şi mă vede?

— Nu e acasă şi voi lua cu mine cheia după ce veţi intra la el în apartament.

— Dar dacă se întoarce?

— Nu se va întoarce; de altfel, i se va spune că am adus cu mine o femeie şi că acea femeie se află la el.

— Dar dacă vom da de bănuit?

— Şi ce vă pasă! Nu se ştie cine sunteţi, şi apoi ne găsim într-o împrejurare care ne poate îngădui să trecem peste o anumită cuviinţă.

— Atunci să mergem la prietenul dumitale. Unde stă?

— La doi paşi de aici, în strada Férou.

— Să mergem.

Amândoi îşi urmară drumul. Aşa cum îşi închipuise d'Artagnan, Athos nu era acasă. Luă cheia care i se încredinţa de obicei ca unui prieten al casei, urcă scara şi o duse pe doamna Bonacieux în apartamentul pe care l-am descris.

— Sunteţi aici ca la dumneavoastră acasă — îi spuse el. Aşteptaţi puţin, închideţi uşa pe dinăuntru şi nu deschideţi decât când veţi auzi în uşă trei lovituri, uitaţi-vă, astfel — şi bătu de trei ori: două lovituri destul de tari şi apropiate una de cealaltă şi o lovitură mai îndepărtată şi mai uşoară.

— Bine — se învoi doamna Bonacieux — acum e rândul meu să-ţi dau lămuriri.

— Ascult.

— Te duci la poarta Luvrului dinspre strada Echelle şi întrebi de Germain.

— Am înţeles. Pe urmă?

— O să te întrebe ce doreşti, şi atunci răspunde-i prin două cuvinte: Tours şi Bruxelles. Va face îndată tot ce vei cere.

— Şi ce trebuie să-i cer?

— Să se ducă să-l caute pe domnul de La Porte, aghiotantul reginei.

— Şi după ce se va fi dus să-l caute şi domnul de La Porte va fi venit?

— Îl vei trimite la mine.

— Bine, dar unde şi când vă mai pot vedea?

— Ţii mult să mă mai vezi?

— Fără îndoială.

— Atunci lasă grija asta în seama mea şi nu-ţi pierde răbdarea.

— Am cuvântul dumneavoastră?

— Îl ai.

D'Artagnan o salută pe doamna Bonacieux aruncând asupra fermecătoarei şi gingaşei făpturi cea mai înflăcărată privire de care se simţea în stare. Şi, în vreme ce cobora scara, auzi închizându-se uşa de două ori. Din câteva sărituri ajunse la Luvru; în clipa când intra pe poarta dinspre strada Echelle, se auzea bătând ora zece. Întâmplările pe care le-am povestit se petrecuseră într-o jumătate de ceas.

Apoi totul se desfăşură aşa cum socotise doamna Bonacieux. Când auzi consemnul, Germain se înclină adânc; după zece minute, La Porte se afla în camera portarului; în câteva cuvinte, d'Artagnan îi spuse cele întâmplate, destăinuindu-i şi locul unde se găsea doamna Bonacieux. După ce întrebă de două ori adresa, ca să nu dea greş, La Porte pleca în fugă. Dar abia făcuse rece paşi, că se întoarse.

— Tinere — îi spuse el lui d'Artagnan — îţi dau un sfat!

— Care anume?

— S-ar putea să ai neplăceri după toate astea.

— Credeţi?

— Da! Ai vreun prieten a cărui pendulă rămâne în urmă?

— Pentru ce?

— Du-te la el, ca să poată pune mărturie că te găseai acolo la nouă şi jumătate. În justiţie, asta se numeşte un alibi.

D'Artagnan, găsind că sfatul e înţelept, îşi luă picioarele la spinare şi se duse întins la domnul de Tréville; dar în loc să treacă în salon, unde se afla toată lumea, ceru să intre în cabinetul lui. Cum d'Artagnan era unul din obişnuiţii casei, cererea nu întâmpină nici o piedică; i se dădu de ştire domnului de Tréville că tânărul său compatriot, având a-i spune ceva însemnat, cerea o audienţă particulară. Cinci

minute mai târziu, domnul de Tréville îl întrebă pe d'Artagnan cu ce-i putea fi de folos şi cărui fapt se datora vizita lui la o oră atât de târzie.

— Vă cer iertare, domnule — zise d'Artagnan, care, în timpul cât rămăsese singur, dăduse pendula cu trei sferturi de ceas în urmă — dar m-am gândit că nu e decât nouă şi douăzeci şi cinci de minute, şi-mi pot îngădui să mai viu la dumneavoastră.

— Nouă şi douăzeci şi cinci de minute? se miră domnul de Tréville, privind pendula. Dar e cu neputinţă!

— Vedeţi, domnule — stărui d'Artagnan — dovada cea mai bună!

— Aşa e — recunoscu domnul de Tréville. Aş fi jurat că-i mai târziu. Spune-mi, te rog, ce doreşti de la mine?

D'Artagnan începu să-i istorisească domnului de Tréville o poveste lungă în jurul reginei; îi împărtăşi temerile pe care le nutrea în privinţa maiestăţii sale; îi povesti ce auzise spunându-se despre uneltirile cardinalului împotriva lui Buckingham, şi totul cu o linişte şi o siguranţă ce-l prinseră pe domnul de Tréville cu atât mai uşor cu cât el însuşi, după cum am mai spus, îşi dăduse seama că se petrece ceva neobişnuit între cardinal, rege şi regină.

Când ceasornicul arătă ora zece, d'Artagnan îl părăsi pe domnul de Tréville, care, după ce-i mulţumi pentru ştirile aduse şi-l îndemnă să-i slujească pe rege şi pe regină cu tragere de inimă, se întoarse în Salon. Ajuns la capătul de jos al scării, d'Artagnan îşi aminti că-şi uitase bastonul; urcă iarăşi în grabă, intră în cabinet, mută cu degetul minutarul la ora care trebuia, pentru ca să nu se poată observa a doua zi că cineva umblase la pendul şi, încredinţat că la nevoie va avea un martor pentru a-şi dovedi alibiul, coborî din nou scara şi se trezi în stradă.

Capitolul XI
INTRIGA SE ÎNNOADĂ

După ce fusese la domnul de Tréville, d'Artagnan plecă gânditor spre casa, pe drumul cel mai lung.

La ce gândea oare d'Artagnan, pe când se depărta de calea lui obişnuită, cu ochii la stelele de pe cer, aci oftând, aci zâmbind?

Se gândea la doamna Bonacieux. Pentru un ucenic muşchetar, tânăra femeie întruchipa aproape idealul în dragoste. Frumoasă, misterioasă, cunoscând o mulţime de taine ale curţii, taine ce împrumutau trăsăturilor ei graţioase o încântătoare seriozitate, ea putea fi bănuită de a nu avea inima rece — farmec ce prinde şi mai grozav în mreje pe tinerii îndrăgostiţi; mai mult, d'Artagnan o scăpase din ghearele diavolilor care voiau s-e iscodească şi s-o schingiuie; ajutorul lui neaşteptat fusese izvorul uneia din acele adânci recunoştinţe ce pot lua atât de uşor o coloratură mai gingaşă.

Şi fiindcă visele zboară pe aripile închipuirii, d'Artagnan se şi vedea oprit în drum de un trimis care-i înmâna din partea tinerei femei s-au un răvaş pentru o întâlnire, sau un lanţ de aur ori un diamant. Am arătat mai sus că tinerii cavaleri primeau fără a se ruşina daruri de la rege; adăugăm că în acele vremuri uşuratice, ei nu aveau prea multă sfiiciune nici faţă de iubitele lor, de la care primeau mai totdeauna amintiri scumpe şi trainice, ca şi când acestea ar fi încercat să răscumpere nestatornicia sentimentelor, prin trăinicia darurilor lor.

Pe vremea aceea îţi croiai drum cu ajutorul femeilor, fără să roşeşti. Acelea care nu erau decât frumoase, îşi dăruiau frumuseţea, şi de acolo vine, fără îndoială, zicala: *Cea mai inimoasă fată din lume nu poate da decât ce are.* Femeile bogate dăruiau, pe deasupra, o parte din avutul lor, şi s-ar putea cita o mulţime de eroi ale acelor zile galante care nu şi-

ar fi câştigat nici vaza şi nici bătăliile fără punga, mai mult sau mai puţin căptuşită, pe care iubitele o atârnau de oblâncul şeii lor.

D'Artagnan n-avea nici o avere; iar şovăiala provincialului — spoiala uşoară, floare fragedă, puf de piersică — se spulberase de îndată la adierea sfaturilor puţin pravoslavnice pe care cei trei muşchetari nu încetau să le dea prietenului lor. Potrivit ciudatelor vederi din acea vreme, d'Artagnan se socotea la Paris ca pe câmpul de luptă şi, nici mai mult nici mai puţin, ca pe meleagurile Flandrei; acolo, spaniolul, aici, femeia. Peste tot, un duşman de învins, peste tot, daune de cerut.

Dar, trebuie s-o spunem: deocamdată, d'Artagnan era însufleţit de un simţământ mai nobil şi mai generos. Negustorul de mărunţişuri îi vorbise de averea lui; tânărul putuse ghici că, alături de un nerod ca domnul Bonacieux, femeia ţinea fără îndoială cheia banilor. Dar toate astea nu avuseseră nici o înrâurire asupra simţământului său pentru doamna Bonacieux, şi orice interes rămăsese aproape străin de mugurii timpurii ai iubirii. Am spus *aproape,* căci gândul că o femeie tânără, frumoasă, încântătoare, spirituală e totodată şi bogată nu ştirbeşte întru nimic un început de dragoste, ci, dimpotrivă, îl întăreşte.

Belşugul înlesneşte o sumedenie de mici griji şi de pofte boiereşti, care se împacă minunat cu frumuseţea. Un ciorap subţire şi alb, o rochie de mătase, un plastronaş de dantelă, un pantof frumos în picior, o panglică nouă în păr nu poate schimba o femeie urâtă în una drăguţă, dar pot schimba pe o femeie drăguţă într-una frumoasă, fără să mai pomenim de mâini, care câştigă din toate astea; mâinile, mai cu seamă la femei, trebuie să fie trândave ca să rămână frumoase.

Apoi, d'Artagnan nu era milionar; o ştie prea bine şi cititorul, căruia nu i-am ascuns starea lui bănească; fără îndoială, nădăjduia să ajungă bogat într-o zi, dar răstimpul ce

şi-l hotărâse singur pentru această fericită schimbare era destul de îndepărtat. Până atunci, ce deznădejde să-ţi vezi iubita dorind acele mii de nimicuri din care femeile îşi făuresc fericirea, şi să nu i le poţi oferi. Cel puţin când femeia e bogată, iar iubitul nu e, îşi poate dărui singură ceea ce el nu-i poate da, şi deşi în chip obişnuit îşi face aceste plăceri cu banii soţului ei, rareori tot el are parte de recunoştinţă.

Gata sa se schimbe în cel mai duios iubit, d'Artagnan era deocamdată un prieten credincios. Dar şi în toiul celor mai înflăcărate vise ce o priveau pe soţia negustorului, tot nu-şi putea uita de chibzuielile lui. Frumoasa doamnă Bonacieux era tocmai femeia cu care să te plimbi pe plaiul Saint-Denis sau prin bâlciul Saint-Germain, în tovărăşia lui Athos, Porthos şi Aramis, cărora d'Artagnan ar fi fost mândru să le arate atare cucerire. Apoi, când umbli mult, ţi se face şi foame: chiar îşi simţea de câtva timp stomacul gol. Se vor pune deci la cale acele mici prânzuri încântătoare, în timpul cărora atingi într-o parte mâna unui prieten, iar într-alta piciorul unei iubite. În sfârşit, în clipe grele, în împrejurări hotărâtoare, d'Artagnan ar fi fost salvatorul prietenilor lui.

Dar cum rămâne cu domnul Bonacieux, pe care d'Artagnan îl împinsese în ghearele zbirilor, lepădându-se de el în gura mare, dar făgăduindu-i în şoaptă că-l va scăpa? Trebuie să mărturisim cititorilor noştri că d'Artagnan nu se gândea în nici un fel la Bonacieux, sau, chiar dacă se gândea, era pentru a-şi spune că negustorul e foarte bine acolo unde e, oriunde ar fi fost. Dragostea este cea mai egoistă dintre toate patimile.

Totuşi, cititorii noştri să fie liniştiţi: dacă d'Artagnan a uitat de Bonacieux, sau se face că a uitat, sub cuvânt că nu ştie unde a fost dus, în schimb noi nu-l uităm, ba, mai mult, chiar ştim unde se află. Dar deocamdată să facem la fel ca gasconul nostru îndrăgostit. Cât priveşte pe cinstitul negustor de mărunţişuri, îl vom pomeni mai târziu.

Tot gândindu-se la viitoarea lui iubire, tot vorbind cu bezna

nopţii şi tot surâzând stelelor, d’Artagnan ajunse pe strada Cherche-Midi sau Chasse-Midi, cum i se spunea pe atunci. Fiindcă se găsea în cartierul unde locuia Aramis, îi veni în gând să treacă să-l vadă, ca să-i lămurească pentru ce-l trimisese la el pe Planchet cu rugămintea să dea o fugă până la capcana cu pricina. Dacă din întâmplare Planchet îl găsise acasă, fără îndoială că Aramis alergase în strada Groparilor şi, negăsind pe nimeni acolo, afară poate de cei doi prieteni, nici lui, nici celorlalţi nu le-ar fi putut trece prin minte ce însemnau toate astea. Pentru atâta osteneală i se cuvenea o lămurire — iată ce-şi spunea cu glas tare d’Artagnan.

În sinea lui se mai gândea că va avea astfel şi prilejul să vorbească despre frumoasa doamnă Bonacieux, stăpâna gândurilor, dacă nu şi a inimii lui. Nu celei dintâi iubiri poţi să-i ceri păstrarea unei taine. Întâia iubire se învăluie într-o bucurie atât de cuprinzătoare, încât ea trebuie să se reverse, altfel te-ar înăbuşi.

De două ceasuri Parisul era întunecat şi începea să se golească. Toate orologiile cartierului Saint-Germain vesteau ora unsprezece; vremea era plăcută. D’Artagnan mergea pe o ulicioară, cam pe unde se află astăzi strada d’Assas, adulmecând boarea îmbălsămată a vântului ce bătea dinspre strada Vaugirard, peste grădinile răcorite de rouă serii şi de suflarea nopţii. În depărtare răsunau, înăbuşite sub obloane grele, chiotele chefliilor de prin cine ştie ce spelunci pierdute în câmpie. Ajuns fa capătul ulicioarei, d’Artagnan coti la stânga. Casa unde locuia Aramis se afla între strada Cassette şi strada Servandoni.

D’Artagnan trecuse de strada Cassette şi zărea poarta casei prietenului pitită în desişul de sicomore şi clematite, ce se învălmăşeau pe deasupra porţii, când zări ceva ca o umbră ieşind din strada Servandoni. Acest ceva se înfăşurase într-o pelerină şi d’Artagnan crezu la început că era un bărbat; dar după statura scundă, după mersul şovăitor şi după pasul

nehotărât recunoscu îndată că era o femeie. Mai mult decât atâta, părând a nu fi sigură de casa pe care o caută, căci femeia aceasta îşi ridica mereu privirea ca să-şi dea seama unde se află, apoi se oprea, se întorcea din drum, şi iarăşi o pornea. D'Artagnan era foc de curios.

„Ce-ar fi s-o întreb dacă-i pot fi de ajutor! gândi el. După mers se vede că e tânără; o fi poate şi frumoasă. O fi! Dar o femeie care iese din casă la ora asta, bate străzile doar ca să-şi întâlnească iubitul. La naiba, dacă-i tulbur întâlnirea, înseamnă că n-o brodesc tocmai bine cu cunoştinţa."

În vremea asta, tânăra femeie mergea de zor, numărând casele şi ferestrele, ceea ce, de altfel, nu era nici greu şi nici nu cerea mult timp. Nu se găseau decât trei case mari pe bucata aceea de drum şi numai două ferestre ce dădeau spre stradă; una, la o căsuţă într-o grădină, paralelă cu căsuţa în care locuia Aramis, cealaltă era chiar fereastra lui Aramis.

„Mii de draci — gândi d'Artagnan, care-şi adusese aminte de nepoata teologului — mii de draci, ar avea haz ca porumbiţa asta întârziată să caute tocmai casa prietenului nostru. Pe legea mea, sa ştii că chiar aşa-i. Ah, scumpul meu Aramis, de data asta vreau să am sufletul împăcat!"

Şi, subţiindu-se cât putea mai tare, d'Artagnan se ascunse în colţul cel mai întunecos al străzii, lângă o bancă de piatră, în fundul unei firide.

Tânăra femeie înainta mereu — căci în afară de mersul ei mlădios, care o trăda, ea dădu drumul şi unei uşoare tuse, mărturie a unui glas neasemuit de proaspăt. D'Artagnan gândi că această tuse era un semnal.

Atunci, fie că se răspunsese dinăuntru la această tuse printr-un semnal asemănător, semnal care înlăturase şovăielile noptaticei drumeţe, fie că, fără sprijinul nimănui, îşi dăduse singură seama că ajunsese acolo unde trebuia, ea se apropie cu paşi hotărâţi de oblonul ferestrei lui Aramis şi bătu la răstimpuri egale, cu degetul îndoit.

— E chiar la Aramis — mormăi d’Artagnan. Ah, făţarnicule, uite că te-am prins cum faci dumneata teologie!

Abia răsunară cele trei bătăi, că geamul dinăuntru se deschise şi o lumină juca printre despicăturile oblonului.

— Aşa, aşa — mormăi cel care trăgea cu urechea nu la uşi, ci la ferestre — va să zică i se aştepta venirea! Haide, acum oblonul se va deschide şi doamna va sări înăuntru. Foarte bine!

Dar, spre marea uimire a lui d’Artagnan, oblonul rămase închis; mai mult încă, lumina care strălucise o clipă se stinse şi totul se cufundă iarăşi în beznă.

Cu gradul că nu putea să ţină aşa multă vreme, d’Artagnan aştepta încordat: era numai ochi şi urechi.

Şi avea dreptate: după câteva clipe, două lovituri scurte răsunară înăuntru. Tânăra din stradă răspunse printr-o singura lovitură; oblonul se întredeschise.

E lesne de închipuit cât de nesăţios privea şi asculta d’Artagnan. Din nefericire, lumina fusese mutată în altă încăpere. Dar ochii tânărului se obişnuiseră cu întunericul. De altminteri, după cât se spune, ochii gasconilor, ca şi ai pisicilor, au însuşirea de a vedea în timpul nopţii.

D’Artagnan o văzu deci pe femeie scoţând din buzunar ceva alb pe care-l desfăşură repede şi care luă înfăţişarea unei batiste. Apoi o mai văzu arătându-i celui cu care vorbea un colţ al aşa-zisei batiste.

Lui d’Artagnan îi veni în minte batista căzută la picioarele doamnei Bonacieux, batistă care, la rândul ei, îi amintise de cea găsită la picioarele lui Aramis. Ce naiba putea să fie cu batista aceea?

Din locul unde se găsea, d’Artagnan nu putea să vadă faţa lui Aramis — spunem a lui Aramis, căci tânărul nostru nu punea la îndoială că cel care vorbea dinăuntru cu doamna de afară era chiar prietenul lui; dorinţa de a afla birui cuminţenia şi, cum cele două persoane aduse în scenă păreau absorbite

de vederea batistei, ieşi tiptil şi el din ascunzătoare şi, iute ca fulgerul, dar înăbuşindu-şi paşii, se lipi de colţul zidului, de unde privirea lui putea pătrunde adânc în odaia lui Aramis.

Ajuns acolo, d'Artagnan abia se stăpâni să nu strige de uimire: fiinţa care vorbea cu noptatica musafiră nu era Aramis, ci o femeie. Numai că d'Artagnan vedea destul de bine pentru a-şi da seama de îmbrăcăminte, dar nu pentru a deosebi şi trăsăturile feţei.

În aceeaşi clipă, femeia din cameră scoase o altă batistă din buzunar şi o înlocui cu cea care-i fusese arătată. Apoi cele două temei schimbară între ele câteva cuvinte; în sfârşit, oblonul se închise la loc, femeia care se găsea în stradă se întoarse şi trecu la patru paşi de d'Artagnan, acoperindu-şi faţa cu gluga pelerinei; dar această măsură de prevedere fusese luată prea târziu, şi d'Artagnan o recunoscu pe doamna Bonacieux.

Doamna Bonacieux! Bănuiala că era ea îi străbătuse mintea chiar în clipa când o văzuse scoțând batista din buzunar; dar nu-i venise sa creadă că doamna Bonacieux, care trimisese după domnul de La Porte ca s-o însoţească până la Luvru, cutreiera singură străzile Parisului, în toiul nopţii, înfruntând primejdia de a fi răpită a doua oara. Fără îndoială că trebuie să fi fost ceva foarte de seamă! Şi ce poate fi foarte de seamă pentru o femeie de douăzeci şi cinci de ani? Dragostea. Dar înfrunta ea oare asemenea primejdie pentru folosul ei sau al altcuiva? Iată ce se întreba în sinea lui tânărul, pe care şarpele geloziei îl muşca de inimă, ca şi când ar fi fost nici mai mult nici mai puţin decât iubitul ei.

Ar fi avut, de altfel, un mijloc simplu ca să afle unde mergea doamna Bonacieux — putea s-o urmărească. Acest mijloc i se păru atât de firesc, încât d'Artagnan îl şi folosi numaidecât, pe negândite.

Dar, la vederea tânărului care se desprindea parcă din zid ca o statuie dintr-o firidă şi la zgomotul paşilor lui îndărătul ei,

doamna Bonacieux dădu un ţipăt şi o luă la fugă.

D’Artagnan se repezi după ea. Pentru el nu era prea greu să ajungă din urmă o femeie care se tot împiedica în pelerină. O ajunse deci după ce străbătu o treime din strada pe care o apucase. Nefericita era la capătul puterilor, nu de oboseală, ci de groază, şi când d’Artagnan îi puse mâna pe umăr, ea se prăvăli în genunchi, strigând înăbuşit:

— Omoară-mă, dar nu vei afla nimic!

D’Artagnan o ridică trecându-i braţul în jurul mijlocului; dar, simţind-o după cum se lasă de greu că era gata să leşine, se grăbi s-o liniştească, încredinţând-o că nu-i voia decât binele. Aceste mărturisiri nu însemnau nimic pentru doamna Bonacieux, căci asemenea mărturisiri pot fi făcute cu cele mai necinstite gânduri din lume; în schimb, glasul era totul. Tânăra femeie crezu că recunoaşte sunetul acelui glas; deschise ochii, aruncă o privire asupra bărbatului care o speriase atât de cumplit şi, recunoscându-l pe d’Artagnan, scoase un strigăt de bucurie.

— Dumneata eşti, dumneata! făcu ea. Mulţumescu-ţi ţie, Doamne!

— Da, eu sunt, d’Artagnan; Dumnezeu m-a trimis să veghez asupra dumitale.

— Prin urmare, cu gândul ăsta mă urmăreai? întrebă surâzând tânăra femeie, a cărei fire şăgalnică ieşea iarăşi la iveală şi la care teama se spulberase din clipa când recunoscuse un prieten în cel pe care-l luase drept duşman.

— Nu — stărui d’Artagnan — nu, mărturisesc că numai întâmplarea m-a scos în calea dumitale; am văzut o femeie bătând la fereastra unuia dintre prietenii mei...

— A unuia dintre prietenii dumitale? îi tăie vorba doamna Bonacieux.

— Fără îndoială. Aramis este unul dintre bunii mei prieteni.

— Aramis? Cine-i Aramis?

— Alta acum! N-ai să-mi spui că nu-l cunoşti pe Aramis!

— Aud pentru întâia oară numele ăsta.
— Aşadar, vii pentru întâia oară la casa asta?
— Desigur.
— Şi nu ştiai că în casa asta stă un tânăr?
— Nu.
— Un muşchetar?
— Nu. De loc.
— Prin urmare, nu pe el îl căutai?
— Nici prin gând nu mi-a trecut. De altfel, ai văzut singur că persoana cu care am vorbit era o femeie.
— Aşa e; dar femeia asta e o prietenă de-a lui Aramis.
— Habar n-am de-aşa ceva.
— Păi dacă locuieşte la el
— Asta nu mă priveşte.
— Dar ea cine e?
— A, e o taină care nu-i a mea!
— Dragă doamnă Bonacieux, eşti încântătoare; dar, în acelaşi timp, şi cea mai misterioasă femeie.
— Nu cumva îmi strică?
— Ba, dimpotrivă, eşti dulce de tot.
— Atuncea, dă-mi braţul.
— Cu mare plăcere; şi acum?
— Acum însoţeşte-mă.
— Unde?
— Acolo unde mă duc.
— Şi unde te duci?
— Ai să vezi, fiindcă ai să mă laşi la poartă.
— Pe urmă să te aştept?
— Ar fi de prisos.
— O să te întorci singură?
— Poate că da, poate că nu.
— Dar persoana care te va însoţi după aceea va fi bărbat sau femeie?
— Deocamdată nu ştiu nimic.

— Ba eu o să ştiu!

— Cum asta?

— O să aştept până te-oi vedea ieşind.

— Dacă-i aşa, adio!

— Cum vine asta?

— Mă lipsesc de dumneata.

— Dar dumneata singură ai cerut...

— Sprijinul unui gentilom, dar nu pânda unui spion.

— E o vorbă cam tare.

— Ce se spune despre oamenii care se ţin de alţii cu de-a sila?

— Că-şi bagă nasul unde nu trebuie.

— Asta-i cam prea blând.

— Fie, doamnă! Văd că n-am încotro cu dumneata: trebuie să fac ce vrei.

— Atunci de ce nu te-ai arătat vrednic s-o faci de la început?

— N-aş putea oare să mă arăt vrednic de pocăinţă?

— Adică să te căieşti cu adevărat?

— Nu prea ştiu nici eu. Dar ştiu că-ţi făgăduiesc să fac tot ce doreşti, dacă mă laşi să te duc până acolo.

— Şi pe urmă pleci?

— Da.

— Fără să mă pândeşti la ieşire?

— Fără.

— Pe cuvântul dumitale?

— Pe cinstea mea de gentilom!

— Atunci, dă-mi braţul şi s-o pornim.

D’Artagnan oferi braţul doamnei Bonacieux, care se sprijini de el mai cu teamă, mai în glumă, şi amândoi o luară aşa până la capătul străzii La Harpe. Odată acolo, tânăra femeie înaintă la fel de şovăitor ca şi pe strada Vaugirard. Totuşi, după anumite semne, păru că recunoaşte o uşă; apropiindu-se de această uşă, spuse:

— Şi acum, domnul meu, aici am treabă; mii de mulţumiri pentru cinstita dumitale tovărăşie; m-ai scăpat de primejdiile ce m-ar fi ameninţat dacă aş fi fost singură; dar a venit vremea să-ţi ţii cuvântul. Am ajun unde trebuia.

— Şi la întoarcere n-o să-ţi mai fie teama de nimic?

— Doar de hoţi.

— Crezi că asta-i fleac?

— Ce-o să-mi ia? N-am o para chioară la mine.

— Uiţi batista aceea frumoasă, cu blazon.

— Ce batistă?

— Cea pe care am găsit-o la picioarele dumitale şi ţi-am pus-o înapoi în buzunar.

— Taci, taci, pentru Dumnezeu! strigă tânăra femeie. Vrei să mă nenoroceşti?

— Va să zică, mai eşti în primejdie, dacă tremuri la un singur cuvânt şi dacă mărturiseşti că, de l-ar auzi cineva, ai fi pierdută. Doamnă, scumpă doamnă — urmă d'Artagnan, luându-i mâna şi învăluind-o toată în privirea lui înflăcărată — fii încrezătoare, spune-mi ce ai pe suflet; n-ai citit oare în ochii mei că inima mi-e toată numai dragoste şi supunere?

— Ba da — răspunse doamna Bonacieux — şi de aceea cere-mi tainele mele şi ţi le spun, dar nu te lega de ale altora.

— Bine — se încăpăţână d'Artagnan — atunci o să le descopăr eu singur; dacă tainele astea pot avea o înrâurire asupra vieţii dumitale, înseamnă că tainele astea trebuie să fie şi ale mele.

— Ba nici prin gând să-ţi treacă! se răsti tânăra femeie atât de tăios, încât, fără să vrea, pe d'Artagnan îl trecură fiori. Te rog nu te amesteca în treburile mele, nu căuta să mă ajuţi în nici un fel; îţi cer asta în numele simţământului pe care spui că-l ai pentru mine, în numele binelui pe care mi l-ai făcut şi pe care nu-l voi uita toată viaţa. Ascultă ce-ţi spun: nu te mai ocupa de mine; vreau să-ţi pier din amintire, ca şi când nu m-ai văzut niciodată.

— Dar Aramis o să facă şi el la fel ca mine, doamnă? întrebă d'Artagnan ţâfnos.

— E a doua sau a treia oară că rosteşti numele ăsta, domnul meu, deşi ţi-am spus că nu ştiu cine e.

— Nu ştii cine-i omul la geamul căruia te-ai dus de ai bătut? Te rog, doamnă, prea mă socoteşti credul, pe lângă alte toate!

— Mărturiseşte că vrei să mă tragi de limbă, şi atunci născoceşte o poveste întreagă şi scorneşte pe cine ştie cine.

— Doamnă, eu nu născocesc şi nu scornesc nimic, spun adevărul adevărat.

— Şi spui că unul dintre prietenii dumitale locuieşte acolo în casă?

— O spun şi o tot spun pentru a treia oară: în casa aceea locuieşte prietenul meu, şi acest prieten este Aramis.

— Toate astea se vor lămuri mai târziu — murmură tânăra femeie — deocamdată, domnule, te rog, tăcere.

— Dac-ai putea privi în inima mea ca într-o carte deschisă, ai citi atâta sete de a afla totul, încât ţi-ar fi milă de mine, şi atâta dragoste, încât pe loc mi-ai face destăinuiri. Nu trebuie să ne temem de cei care ne iubesc.

— Vorbeşti cam repede de dragoste, domnul meu — i-o reteză tânăra femeie, clătinând din cap.

— Pentru că m-a năpădit dragostea întâia oară în viaţă şi pentru mine că n-am nici douăzeci de ani.

Doamna Bonacieux îl privi pe furiş.

— Ascultă, cred că am prins firul — stărui d'Artagnan. Acum trei luni era să mă bat în duel cu Aramis pentru o batistă la fel ca aceea pe care, sunt sigur, avea aceleaşi iniţiale.

— Domnule — zise tânăra femeie — jur că mă oboseşti de nu mai pot, cu toate iscodirile astea.

— Dar dumneata, doamnă, care eşti atât de prevăzătoare, ia gândeşte-te, dac-ai fi arestată şi ţi s-ar găsi această batistă

asupra dumitale, nu e aşa că n-ai scăpa de bănuieli?

— De ce? Nu sunt iniţialele melc: C. B. — Constance Bonacieux?

— Sau Camelia de Bois-Tracy.

— Taci, domnule, înţelege o dată să taci! Dacă primejdiile care mă ameninţă nu te opresc să vorbeşti, cel puţin gândeşte-te la cele care te ameninţă pe dumneata.

— Pe mine?

— Da, pe dumneata. Îl paşte închisoarea, îşi primejduieşte viaţa cel care mă cunoaşte.

— Atunci, nu te mai părăsesc.

— Domnule — se rugă tânăra femeie, împreunându-şi mâinile — domnule, în numele cerului, în numele cinstei de militar, în numele cuviinţei de gentilom, du-te, pentru Dumnezeu! Iată, sună miezul nopţii — e ora când sunt aşteptată.

— Doamnă — răspunse el, înclinându-se — nu mă mai pot împotrivi cuiva care mă roagă ca dumneata: fii liniştita, plec.

— Şi n-ai să mă urmăreşti, n-ai să mă pândeşti?

— Mă întorc acasă chiar acum.

— Ah, ştiam eu că eşti un tânăr cumsecade! strigă doamna Bonacieux, întinzându-i o mână şi apucând cu cealaltă ciocănaşul unei uşi mici, intrată în zid...

D’Artagnan apucă mâna ce i se întindea şi o sărută înfocat.

— Ah! mai bine nu te-aş fi întâlnit niciodată! strigă el, cu acea asprime naivă pe care femeile o preferă adesea mofturilor curtenitoare, fiindcă ea dezvăluie adâncurile gândirii şi arată că un simţământ poate fi mai tare decât judecata.

— Ei bine — murmură doamna Bonacieux cu glasul aproape mângâietor şi strângând mâna lui d’Artagnan, care tot i-o mai păstra pe a ei — ei bine, eu nu spun ca dumneata; ce e pierdut pentru ziua de azi nu e pierdut pentru cea de mâine. Cine ştie dacă, dezlegată de taină, într-o bună zi, n-o

să-ţi fac pe plac?

— Aceeaşi făgăduială şi iubirii mele? se repezi d’Artagnan în culmea bucuriei.

— Oh! în privinţa asta nu vreau să mă leg cu nimic; atârnă de ceea ce vei şti să trezeşti în inima mea.

— Aşadar, azi, doamnă...

— Azi, domnule, rămân doar la recunoştinţă.

— Ah, eşti prea încântătoare — spuse d’Artagnan cu tristeţe — şi te joci cu dragostea mea!

— Nu, mă folosesc de mărinimia dumitale, asta-i tot. Dar, crede-mă sunt anumite fiinţe care pot nădăjdui orice.

— Mă faci cel mai fericit om de pe lume. Ţine minte seara asta, ţine minte făgăduiala dată!

— Fii liniştit, la timpul şi locul cuvenit îmi voi aduce aminte de toate. Dar pleacă acum, pentru numele lui Dumnezeu, pleacă! Eram aşteptată la miezul nopţii şi sunt în întârziere.

— Cu cinci minute.

— Da, dar în unele împrejurări cinci minute pot fi cinci veacuri.

— Când iubeşti.

— Şi de unde ştii că nu trebuie să mă întâlnesc cu un îndrăgostit?

— Va să zică te aşteaptă un bărbat! se răzgândi d’Artagnan. Un bărbat!

— Poftim, o luăm iar de la capăt — spuse doamna Bonacieux, cu un zâmbet oarecum nerăbdător.

— Nu, nu, mă duc, plec; cred în dumneata, vreau să fiu vrednic de încrederea mea oarbă, chiar dacă această încredere ar fi prostie curată. La revedere, doamnă, la revedere!

Şi, neputându-se parcă dezlipi decât printr-o smucitură de mâna pe care o ţinea în mâna lui, d’Artagnan se îndepărtă fugind, în vreme ce doamna Bonacieux bătea, la fel ca şi în oblon, trei lovituri încete şi bine chibzuite; apoi, ajuns în colţul

străzii, el îşi întoarse capul: uşa se deschise şi se închisese la loc. Frumoasa lui nu mai era acolo.

D'Artagnan îşi căută de drum; cum îşi dăduse cuvântul că n-o va pândi pe doamna Bonacieux, chiar dacă viaţa lui ar fi atârnat de locul unde trebuia să se ducă sau de persoana pe care trebuia s-o însoţească, şi tot s-ar fi întors acasă, fiindcă aşa făgăduise. Cinci minute mai târziu era pe strada Groparilor.

— Bietul Athos — gândea el cu glas tare — n-o să priceapă nimic din toate astea. O fi moţăind aşteptându-mă sau s-o fi întors acasă şi o fi uitat că, în lipsa lui, venise o femeie. O femeie la Athos! La urma urmelor, mai era una şi la Aramis. Ce stranii sunt toate astea! Grozav aş vrea să ştiu cum au să se sfârşească.

— Prost, domnule, prost — răspunse o voce pe care tânărul o recunoscu a fi a lui Planchet, căci tot vorbind tare de unul singur, ca mai toţi duşii pe gânduri, o apucase pe aleea la capătul căreia urca scara ce ducea la camera lui.

— Cum prost? Ce vrei să spui, nerodule? Ce s-a mai întâmplat?

— Tot soiul de pacoste.

— Ce anume?

— Mai întâi, domnul Athos a fost arestat.

— Arestat! Athos, arestat! De ce?

— L-au găsit la dumneavoastră şi l-au luat drept dumneavoastră.

— Şi cine l-a arestat?

— Soldaţii din gardă, aduşi aici de oamenii negri pe care i-aţi pus pe fugă.

— De ce nu şi-a spus numele? De ce n-a spus că n-are habar de toată chestiunea asta?

— Ferit-a sfântul, domnule; ba s-a apropiat de mine şi mi-a şoptit: „Stăpână-tu, el are nevoie de libertate, şi nu eu, fiindcă el ştie tot, iar eu nu ştiu nimic. O să creadă că l-au

arestat pe el şi aşa o să câştige timp; peste trei zile spun cine sunt şi atunci o să trebuiască să-mi dea drumul”.

— Bravo, Athos! Ce inimă nobilă! murmură d’Artagnan. Nici n-ar fi putut face altfel. Şi ce-au făcut zbirii?

— Patru l-au dus cu ei, n-aş putea să vă spun unde, la Bastilia sau la For-l’Evêque; doi au rămas aici cu oamenii negri care au scotocit peste tot şi-au luat toate hârtiile. În sfârşit, ultimii doi au stat de strajă la poartă, în timpul isprăvii; pe urmă, când au sfârşit, au plecat cu toţii, lăsând casa goală şi toate vraişte.

— Dar Porthos şi Aramis?

— Nu i-am găsit; n-au venit.

— Dar pot să sosească dintr-o clipă în alta; le-ai lăsat vorbă că-i aştept, nu-i aşa?

— Da, domnule.

— Ascultă! Nu te mişca de aici; dacă sosesc, spune-le ce s-a întâmplat şi să mă aştepte la cârciuma „Pomme-de-Pin”; aici ar fi primejdios, casa poate fi spionată. Alerg la domnul Tréville să-i dau de ştire toate astea şi pe urmă mă duc să-i întâlnesc acolo.

— Bine, domnule — spuse Planchet.

— Dar tu nu te mişca de aici şi, vezi, să nu-ţi fie frică! îl îmbărbătă d’Artagnan, întorcându-se de la uşă.

— N-aveţi nici o grijă, domnule — răspunse Planchet — nu mă cunoaşteţi încă: eu sunt curajos nevoie mare când îmi pun în cap să fiu, numai că e greu până mă hotărăsc; de altfel sunt din Picardia.

— Atunci, ne-am înţeles — urmă d’Artagnan — mai bine mort, decât să-ţi părăseşti postul.

— Da, domnule, şi fac orice numai ca să vă dovedesc ce mult ţin la dumneavoastră.

„Bine — îşi spuse în sinea lui d’Artagnan — s-ar zice că metoda pe care am folosit-o cu băiatul ăsta e cea mai bună; nu-i rău de ştiut la nevoie.”

Şi repede cât îl puteau duce picioarele, care erau totuşi cam obosite după alergătura de peste zi, d’Artagnan se îndreptă spre strada Colombier.

Domnul de Tréville nu era acasă. Compania sa făcea de gardă la Luvru; era şi el la Luvru cu oamenii lui.

Trebuia numaidecât să ajungă până la domnul de Tréville; nu se putea să nu i se aducă la cunoştinţă cele ce se petreceau. D’Artagnan hotărî deci să încerce a intra în Luvru. Uniforma de soldat din compania domnului des Essarts trebuia să-i înlesnească trecerea.

Coborî pe strada Petits-Augustins şi o luă de-a lungul cheiului, îndreptându-se spre Podul Nou. Se gândise o clipă să treacă Sena cu pontonul, dar, ajungând pe malul apei, îşi vârî pe negândite mâna în buzunar şi văzu că n-are cu ce să plătească taxa de trecere.

Când ajunse în dreptul străzii Dauphine, văzu deodată venind dintr-acolo o pereche alcătuită din două persoane, a căror înfăţişare îl izbi.

Cele două persoane care alcătuiau această pereche erau: una un bărbat, cealaltă o femeie. Femeia aducea cu doamna Bonacieux, iar bărbatul semăna, ca două picături de apă, cu Aramis. Pe lângă asta, femeia avea acea mantilă neagră pe care d’Artagnan o mai vedea încă profilându-se pe oblonul din strada Vaugirard şi pe uşa din strada la Harpe. Mai mult, bărbatul purta uniformă de muşchetar. Gluga femeii era trasă peste ochi; bărbatul îşi ascundea obrazul cu batista; această îndoită măsură de prevedere arăta neîndoios că nici unul nu ţinea să fie recunoscut.

Trecură podul; era acelaşi drum ca şi al lui d’Artagnan, căci d’Artagnan se ducea la Luvru; se luă deci după ei.

Nu făcuse nici douăzeci de paşi şi d’Artagnan ajunse la convingerea că femeia nu era alta decât doamna Bonacieux, iar bărbatul, Aramis. Simţi deodată toate chinurile geloziei sfârtecându-i inima. Era de două ori înşelat: de prietenul lui şi

de aceea pe care o îndrăgea de pe acum ca pe o iubită. Doamna Bonacieux se jurase pe toţi sfinţii că nu-l cunoaşte pe Aramis, şi cu un sfert de oră mai târziu o întâlnea la braţul lui Aramis.

Lui d'Artagnan nici nu-i trecea prin minte că o cunoştea pe frumoasa negustorească abia de trei ceasuri, că ea nu-i datora decât o brumă de recunoştinţă pentru că o scăpase din mâinile oamenilor negri care voiau s-o răpească şi că, la urma urmelor, nici nu-i făgăduise nimic. Se socotea un iubit batjocorit, trădat, umilit; de mânie, sângele îi năvăli în obraz şi hotărî să lămurească totul.

Simţind că sunt urmăriţi, cei doi tineri grăbiră pasul. D'Artagnan o luă la fugă, trecu înaintea lor, apoi se întoarse şi le ieşi în cale tocmai când erau în dreptul Samaritencei, scăldată în lumina unui felinar ce-şi trimitea razele slabe pe partea aceea a podului.

D'Artagnan se opri în faţa lor, iar ei se opriră în faţa lui.

— Ce doreşti, domnule? întrebă muşchetarul, dând îndărăt un pas şi cu un accent străin care-i dovedea lui d'Artagnan că unele din bănuielile lui cam dădeau greş.

— Nu-i Aramis! strigă el.

— Nu, domnule, nu sunt Aramis, şi, după uimirea dumitale, văd că m-ai luat drept altcineva, aşa că te iert.

— Mă ierţi! izbucni d'Artagnan.

— Da — răspunse necunoscutul. Lasă-mă deci să trec, dacă nu cu mine ai dumneata treabă.

— Ai dreptate, domnule — întări d'Artagnan — nu cu dumneata am eu treabă, ci cu doamna.

— Cu doamna? Dar dumneata nici n-o cunoşti — urmă străinul.

— Te înşeli, domnule, o cunosc.

— Vezi; începu doamna Bonacieux, cu dojană în glas. Vezi, domnule, mi-ai dat cuvântul dumitale de oştean şi de gentilom: credeam că mă pot bizui pe dumneata.

— Şi mie, doamnă — răspunse d’Artagnan fâstâcit — mi-aţi făgăduit...

— Luaţi-mi braţul, doamnă — îi curmă vorba străinul — şi să ne vedem de drum.

Năuc, încremenit şi zdrobit de toate prin câte trecuse, d’Artagnan rămăsese cu braţele încrucişate în faţa muşchetarului şi a doamnei Bonacieux. Muşchetarul făcu doi paşi înainte şi îi dădu cu mâna la o parte pe d’Artagnan. Acesta făcu o săritură îndărăt şi scoase spada din teacă. În aceeaşi clipă, şi cu iuţeala fulgerului, necunoscutul o trase şi el pe a lui.

— Pentru Dumnezeu, milord! strigă doamna Bonacieux, aruncându-se între cei doi luptători şi apucând spadele cu amândouă mâinile.

— Milord! strigă d’Artagnan, căruia totul i se luminase parcă dintr-o dată, Milord. Iertaţi-mă, domnule, nu cumva dumneavoastră sunteţi...

— Milord, duce de Buckingham — spuse doamna Bonacieux, cu vocea scăzută — şi acum poţi să ne pierzi pe toţi.

— Milord, doamnă, vă cer iertare, de o sută de ori iertare; dar o iubesc, milord, şi eram gelos: dumneavoastră ştiţi, milord, ce înseamnă să iubeşti; iertaţi-mă, şi spuneţi-mi cum aş putea să-mi dau viaţa pentru înălţimea voastră.

— Eşti un tânăr cumsecade — spuse Buckingham, întinzându-i lui d’Artagnan mâna, pe care acesta o strânse respectuos. Îmi oferi ajutorul dumitale? Îl primesc; ţine-te după noi până la Luvru, cu douăzeci de paşi în urmă, şi dacă cineva ne pândeşte, ucide-l!

D’Artagnan îşi strânse spada goală sub braţ, lăsă pe doamna Bonacieux şi pe duce să înainteze cu douăzeci de paşi şi-i urmă, gata să îndeplinească aidoma instrucţiunile nobilului şi elegantului ministru al lui Carol I.

Din fericire, tânărul nostru fanatic nu găsi nici un prilej ca

să dea ducelui dovada credinţei sale, astfel că tânăra femeie, însoţită de frumosul muşchetar, intră în palatul Luvru prin poarta Echelle fără a fi fost supărată de cineva. Iar d'Artagnan o porni de îndată la cârciuma „Pomme-de-Pin", unde-i găsi pe Porthos şi pe Aramis, care-l aşteptau. Fără să le dea vreo desluşire pentru osteneala ce le-o pricinuise, le spuse doar că a dus singur la capăt treaba pentru care crezuse la început că va avea nevoie de sprijinul lor.

Şi acum să înnodăm firul povestirii noastre, lăsându-i pe cei trei prieteni să se întoarcă fiecare la el acasă, şi să urmărim prin gangurile întortocheate ale Luvrului pe ducele de Buckingham şi pe călăuza lui.

Capitolul XII
GEORGE VILLIERS, DUCE DE BUCKINGHAM

Doamna Bonacieux şi ducele au intrat în palatul Luvru fără greutate; doamna Bonacieux era cunoscută ca fiind în slujba reginei, iar ducele purta uniforma muşchetarilor domnului de Tréville, care, după cum am mai spus, erau de gardă în noaptea aceea. De altfel, portarul Germain era de partea reginei, şi dacă s-ar fi întâmplat ceva, doamna Bonacieux ar fi fost învinuită că şi-a adus iubitul în Luvru, şi atâta tot; îşi lua asupra ei această nelegiuire; s-ar fi ales cu numele pătat, dar ce însemnătate putea avea în lume cinstea unei mici negustorese?

Odată intraţi înăuntrul curţii, ducele şi tânăra femeie o luară de-a lungul zidului cam vreo douăzeci şi cinci de paşi; după aceea, doamna Bonacieux împinse o portiţă de serviciu, care stătea deschisă peste zi, dar care era de obicei închisă noaptea; portiţa se deschise; amândoi intrară şi se treziră deodată în întuneric, dar doamna Bonacieux cunoştea toate colţurile şi răscolţurile acestei aripi a palatului, destinată celor ce alcătuiau suita. Închise uşile în urma ei, îl luă pe duce de mână, făcu câţiva paşi bâjbâind, se prinse cu o mână de parmalâcul unei scări, pipăi o treaptă cu piciorul şi începu să urce scara; ducele numără două caturi. Pe urmă o apucă la dreapta, pătrunse într-o sală lungă, coborî un cat, mai făcu vreo câţiva paşi, potrivi o cheie într-o broască, deschise o uşă şi-l împinse uşor pe duce într-o încăpere luminată numai de o lampă de noapte, şoptindu-i: „Rămâneţi aici, milord duce, o să vină cineva”. Apoi ieşi prin aceeaşi uşă şi o închise cu cheia, încât ducele se văzu deodată prins ca un ostatic.

Trebuie să recunoaştem însă că, aşa singur cum era, ducele de Buckingham nu simţi nici o clipă fiorul vreunei temeri — una din laturile cele mai izbitoare ale firii sale era goana după aventuri şi visări romantice. Cutezător, neînfricat,

întreprinzător, nu era întâia oară că îşi primejduia viaţa în asemenea încercări; aflase că aşa-zisa veste din partea Anei de Austria, pe al cărei temei venise la Paris, era doar o capcana şi, în loc să se întoarcă în Anglia, trimisese ştire reginei, folosindu-se de împrejurarea în care fusese pus, că nu va pleca până ce nu o va fi văzut. Regina se împotrivise la început, apoi, temându-se ca ducele, scos din minţi, să nu facă cine ştie ce nebunie, luase hotărârea să-l primească şi să-l implore să plece neîntârziat; dar chiar în seara aceea, doamna Bonacieux, căreia i se încredinţase sarcina de a se duce şi de a-l aduce la Luvru, fusese răpită. Două zile nu s-a ştiut nimic de soarta ei, încât toate rămăseseră baltă. Odată liberă însă şi odată ce-l putuse vedea pe La Porte, lucrurile îşi urmaseră cursul; astfel fiind, adusese tocmai la îndeplinire primejdioasa îndatorire pe care, dacă n-ar fi fost arestată, ar fi înfăptuit-o cu trei zile mai devreme.

Rămas singur în cameră, Buckingham se apropie de o oglindă. Straiele acelea de muşchetar îi şedeau de minune. La treizeci şi cinci de ani, câţi avea pe atunci, se bucura pe bună dreptate de faima de a fi cel mai chipeş gentilom şi cel mai elegant cavaler din toată Franţa şi toată Anglia. Răsfăţatul a doi regi, stăpânul unei averi de milioane, atotputernic într-un regat pe care-l tulbura după cum i se năzărea şi-l liniştea după cum avea chef, George Villiers, duce de Buckingham, trăia una din acele vieţi ca în basme, vieţi ce stârnesc uimirea posterităţii, veacuri după veacuri.

De aceea, stăpân pe el, cunoscându-şi puterea, încredinţat că legile care cârmuiesc pe ceilalţi muritori nu pot să-l atingă, el mergea drept spre ţelul hotărât, fie că acest ţel strălucit şi ameţitor de înalt ar fi fost pentru altul curată nebunie, chiar în închipuire. Iată cum ajunsese el să se apropie de mai multe ori şi să se facă iubit de frumoasa şi mândra Ana de Austria, prin uluitoarea lui făptură.

George de Villiers se aşează deci, după cum am mai spus, în

faţa unei oglinzi, îşi potrivi unduirile frumosului său păr bălai, pe care greutatea pălăriei le stricase, îşi răsuci mustaţa şi, cu inima copleşită de bucurie, fericit şi mândru de a trăi în sfârşit clipa pe care o dorea de atâta vreme, îşi zâmbi sieşi semeţ şi plin de speranţă.

În acea clipă, o uşă ascunsă în perete se deschise şi o femeie se ivi. Buckingham o văzu prin oglindă; îşi înăbuşi un strigăt — era regina!

Ana de Austria avea pe atunci douăzeci şi şase sau douăzeci şi şapte de ani, adică era în plină strălucire a frumuseţii ei. Avea un mers de regină sau de zeiţă şi ochi cu luciri de smarald, de o frumuseţe neasemuită, cu o căutătură blajină, dar şi maiestuoasă. Gura îi era mică şi rumenă; deşi buza de jos trecea puţin peste cea de sus, ca la toţi principii casei de Austria, această gură ştia să întruchipeze graţia atunci când surâdea, dar şi dezgustul neîndurător atunci când dispreţuia. Se vorbea de pielea fină şi catifelată a reginei: mâinile şi braţele-i erau de o frumuseţe uimitoare şi toţi poeţii vremii le cântau ca fără seamăn pe lume. În sfârşit, părul, din blond cum fusese în frageda tinereţe, era acum castaniu; îl purta foarte pudrat, în bucle ce-i încadrau faţa, pe care cel mai straşnic critic ar fi dorit-o poate cu ceva mai puţine dresuri, iar cel mai pretenţios sculptor, cu un nas ceva mai fin.

Buckingham rămase o clipă înmărmurit: niciodată, la nici o serbare, la nici un carusel, Ana de Austria nu-i apăruse atât de frumoasă ca atunci, în rochia aceea simplă de atlaz alb şi însoţită de dona Estefania, singura dintre doamnele de onoare spaniole care nu fusese izgonită de gelozia regelui şi de prigoana lui Richelieu.

Ana de Austria făcu doi paşi înainte; Buckingham se aruncă la picioarele ei şi, înainte ca regina să-l fi putut opri, îi sărută poalele rochiei.

— Duce, cred că ştiţi: nu eu am pus să vi se scrie.

— Da! Da, doamnă, da, maiestatea voastră — răspunse ducele — ştiu că am fost un nebun, un smintit când am crezut că zăpada s-ar însufleţi şi că marmura s-ar încălzi; dar, ce vreţi, când iubeşti, crezi lesne în iubire; de altminteri, n-a fost cu totul zadarnică această călătorie, de vreme ce am izbutit să vă văd.

— Da — răspunse Ana — dar ştiţi şi pentru ce şi cum vă văd, milord. Vă văd pentru că, nepăsător faţă de toate amărăciunile mele, v-aţi încăpăţânat să rămâneţi într-un oraş unde, rămânând, vă puneţi în primejdie dumneavoastră viaţa şi mie onoarea; vă văd spre a vă spune că totul ne desparte: adâncurile mării, duşmănia regatelor, sfinţenia jurămintelor. E un sacrilegiu, milord, să lupţi împotriva atâtor lucruri. Vă văd, în sfârşit, pentru ca să vă spun că nu trebuie să ne mai vedem.

— Vorbiţi, doamnă, vorbiţi, regină — zise Buckingham — dulceaţa glasului acoperă asprimea cuvintelor pe care mi le spuneţi. Vorbiţi de sacrilegiu. Dar sacrilegiu este despărţirea a două inimi pe care Dumnezeu le făcuse una pentru alta.

— Milord! strigă regina. Uitaţi că nu v-am spus niciodată că vă iubesc.

— Dar nu mi-aţi spus nici că nu mă iubiţi şi, într-adevăr, a-mi spune asemenea cuvinte ar fi din partea maiestăţii voastre prea mare nerecunoştinţa. Căci, spuneţi-mi, unde aţi mai putea găsi iubire ca a mea, iubire pe care nici vremea, nici depărtarea, nici desperarea să nu le poată stinge? O iubire care se mulţumeşte cu o panglică uitată, cu o privire pe furiş, cu un cuvânt aruncat la întâmplare? Sunt trei ani, doamnă, de când v-am văzut întâia oară şi trei ani de când vă iubesc astfel. Vreţi să vă spun cum eraţi îmbrăcată când v-am văzut atunci? Vreţi să vă descriu cu de-amănuntul fiecare podoabă a rochiei Voastre? Iată, vă mai am încă înaintea ochilor: stăteaţi pe perne, aşa cum se obişnuieşte în Spania; purtaţi o rochie de atlaz verde, cu broderii de aur şi argint, cu mâneci

largi, prinse în diamante mari de frumoasele voastre braţe, a acestor minuni de braţe; aveaţi în jurul gâtului un guler plisat şi pe cap o bonetă mică, de culoarea rochiei, iar la bonetă o pană de bâtlan. Oh, iată, închid ochii şi vă văd aşa cum eraţi atunci; şi-i deschid şi vă văd aşa cum sunteţi acum, de o sută de ori mai frumoasă încă!

— Ce nebunie! murmură Ana de Austria, care nu se încumeta să poarte pică ducelui pentru că-i păstrase atât de bine imaginea în inima lui. Ce nebunie să-ţi hrăneşti o patimă deşartă cu asemenea amintiri!

— Şi cu ce aş putea oare să-mi hrănesc viaţa? Eu nu am decât amintiri. Asta e fericirea mea, e comoara mea, e nădejdea mea. De câte ori vă văd, mai închid încă un diamant în tainiţa inimii mele. Acesta este cel de al patrulea pe care îl lăsaţi să cadă şi pe care eu îl ridic, căci, în trei ani, doamnă, nu v-am văzut decât de patru ori: întâia oară, v-am amintit-o adineauri; a doua oară, la doamna de Chevreuse; a treia, în parcul din Amiens...

— Duce — îl întrerupse regina, îmbujorându-se — nu-mi amintiţi vă rog de seara aceea.

— Dimpotrivă, doamnă, să ne-o amintim, de ce să nu ne-o amintim? E seara fericită şi strălucitoare a vieţii mele. Mai ţineţi minte ce noapte minunată era? Adierea dulce şi înmiresmată a văzduhului, cerul de cobalt, smălţat cu stele! Putusem, în sfârşit, rămâne singuri, eraţi gata să-mi spuneţi tot, singurătatea vieţii voastre, suferinţele inimii voastre. Vă sprijineaţi de braţul meu, iată, de acesta. Când îmi plecam capul, simţeam frumosul vostru păr atingându-mi uşor faţa şi, de câte ori mi-o atingea, mă treceau fiori din cap până în picioare. Oh! Regină! Regină! Nu ştii ce fericiri cereşti şi ce bucurii fără moarte sunt zăvorite într-o asemenea clipă. Aş da tot ce am, avere, glorie, zilele care-mi rămân de trăit, pentru încă o clipă ca aceea, pentru o noapte ca atunci; căci în noaptea aceea, doamnă, în noaptea aceea mă iubeaţi, v-o

jur!

— Milord, se poate, da; locul unde mă aflam, farmecul acelei neasemuite nopţi, vraja privirii dumneavoastră, în sfârşit, se poate ca toate miile de împrejurări care se strâng uneori ca să piardă pe o femeie să se fi strâns în jurul meu în seara aceea fatală; dar aţi văzut, milord, regina a venit în ajutorul femeii care şovăia; la cel dintâi cuvânt pe care aţi îndrăznit să mi-l spuneţi, la cel dintâi gest cutezător la care a trebuit să răspund, am strigat.

— Da, da, da, aceasta e adevărat şi orice altă dragoste decât a mea s-ar fi spulberat la o asemenea grea încercare; dar dragostea mea a supravieţuit mai înflăcărată şi mai nepieritoare. Aţi crezut că fugiţi de mine dacă plecaţi la Paris, aţi crezut că nu voi îndrăzni să părăsesc comoara asupra căreia stăpânul meu m-a pus să veghez. Dar ce-mi pasă mie de toate comorile lumii şi de toţi regii pământului! După opt zile eram înapoi, doamnă. De data aceea n-aţi putut să-mi mai spuneţi nimic; îmi pusesem în primejdie rangul, viaţa, pentru ca să vă văd doar o clipă; nici măcar mâna nu v-am atins-o, şi, văzându-mă atât de supus şi de pocăit, m-aţi iertat.

— Da, dar calomnia a prins în ghearele ei toate aceste nebunii de care eu nu eram cu nimic vinovată, ştiţi prea bine, milord. Regele, aţâţat de domnul cardinal, a făcut o gălăgie groaznică; doamna de Vernet a fost izgonită, Putange, surghiunit; doamna de Chevreuse a căzut în dizgraţie, şi când aţi vrut să vă întoarceţi în Franţa ca ambasador, regele însuşi, aduceţi-vă aminte, milord, regele însuşi s-a împotrivit.

— Da, şi Franţa va plăti cu un război împotriva regelui ei. Dacă nu pot să vă mai văd, doamnă, ei bine, doresc s-auziţi în fiecare zi vorbindu-se de mine! Ce scop credeţi c-a avut expediţia de la Ré şi liga cu protestanţii din La Rochelle, pe care o plănuiesc? Plăcerea de a vă vedea, doamnă. Ştiu bine că nu voi putea pătrunde cu armata până la Paris, dar acest

războiu va aduce după sine o pace: pentru această pace va fi nevoie de un negociator, şi acela voi fi eu. Nimeni nu va îndrăzni atunci să se mai împotrivească, şi mă voi întoarce la Paris, vă voi vedea şi voi fi fericit câteva clipe! E drept, mii de oameni vor plăti cu viaţa lor fericirea mea, dar asta nu mă priveşte, de vreme ce vă voi vedea. Totul e poate curată nebunie, curată sminteală; dar, spuneţi-mi, care femeie a avut vreodată un iubit mai îndrăgostit ca mine, care regină a avut o slugă mai înflăcărată?

— Milord, milord, aduceţi în apărarea dumneavoastră lucruri care vă învinovăţesc şi mai grozav; milord, toate aceste dovezi de dragoste pe care vreţi să mi le daţi sunt aproape tot atâtea crime.

— Îmi vorbiţi astfel pentru că nu mă iubiţi, doamnă; căci dacă m-aţi iubi, le-aţi vedea cu totul altfel; dacă m-aţi iubi, oh, dacă m-aţi iubi, ar fi prea mare fericire pentru mine şi aş înnebuni! Doamna de Chevreuse, despre care vorbeaţi adineauri, doamna de Chevreuse a fost mai puţin crudă ca dumneavoastră. Holland a iubit-o şi ea a răspuns dragostei lui.

— Doamna de Chevreuse nu era însă regina — murmură Ana de Austria, cucerită fără voia ei de mărturisirea înflăcărată a unei dragoste atât de adânci.

— M-aţi iubi deci, doamnă, dacă n-aţi fi regină, spuneţi-mi, m-aţi iubi? Aş putea crede că numai înălţimea rangului vă face să fiţi crudă cu mine? Aş putea deci crede că, dac-aţi fi fost doamna de Chevreuse, sărmanul Buckingham ar fi avut dreptul să spere? Mulţumesc pentru aceste dulci cuvinte, frumoasa mea maiestate, de o sută de ori mulţumesc!

— Ah, milord, aţi auzit rău, aţi înţeles rău; n-am vrut să spun...!

— Vă rog, nu mai rostiţi nici un cuvânt! Nici unul! o rugă ducele. Dacă datorez fericirea mea unei greşeli, nu fiţi atât de crudă încât sa mi-o răpiţi. Aţi spus-o singură, am fost

ademenit într-o capcană; s-ar putea ca această capcană să mă coste viaţa, căci, iată, se întâmplă ceva straniu: de câtăva vreme am presimţiri că voi muri.

Şi pe faţa ducelui flutură un surâs trist şi totodată plin de farmec.

— Vai, Doamne, Dumnezeule! strigă Ana de Austria cu o spaimă care mărturisea că grija ce-o purta ducelui era mai mare decât voia să arate.

— Nu vă spun toate astea, doamnă, pentru a vă înspăimânta; e chiar caraghios ce vă spun şi, credeţi-mă, nu mă îngrijorează asemenea visuri. Dar cuvântul pe care l-aţi rostit adineauri, speranţa pe care aproape mi-aţi dat-o va fi plătit tot chinul şi chiar viaţa mea.

— Ei bine — zise Ana de Austria — şi eu, duce, şi eu am presimţiri, şi pe mine mă chinuiesc vise groaznice. Am visat că vă vedeam zăcând însângerat, străpuns de o lovitură.

— În partea stângă, nu-i aşa, de o lovitură de cuţit? o întrerupse Buckingham.

— Da, aşa e, milord, aşa e, în partea stângă, de o lovitură de cuţit. Dar cine v-a putut spune visul meu? L-am încredinţat numai lui Dumnezeu şi numai în rugăciunile mele.

— Nici nu doresc mai mult; mă iubiţi, doamnă, e atât de bine!

— Vă iubesc? Eu ?

— Da, dumneavoastră. V-ar trimite oare Dumnezeu aceleaşi vise ca mie, dacă nu m-aţi iubi? Am avea noi oare aceleaşi presimţiri, dacă vieţile amândurora nu s-ar răsfrânge în inima fiecăruia? Mă iubiţi, regină, şi o sa mă plângeţi!

— Oh, Doamne Dumnezeule! murmură Ana de Austria. E peste puterile mele. Vă rog, duce, în numele cerului, plecaţi, retrageţi-vă; nu ştiu dacă vă iubesc sau nu vă iubesc, dar ceea ce ştiu e că nu-mi voi călca jurământul! Aveţi deci milă de mine şi plecaţi. Oh, dacă s-ar întâmpla să fiţi lovit în Franţa, dac-aţi muri în Franţa, dac-aş bănui că dragostea

dumneavoastră pentru mine v-a pricinuit moartea, nu m-aş mângâia niciodată: aş înnebuni! Plecaţi deci, plecaţi, vă implor!

— Oh, cât de frumoasă sunteţi acum! Cât vă iubesc! şopti Buckingham.

— Plecaţi! Plecaţi! Vă implor! Şi întoarceţi-vă mai târziu; veniţi ca ambasador, veniţi ministru, veniţi înconjurat de gărzi care să vă apere, de slujitori care să vegheze asupra dumneavoastră, şi atunci... atunci n-o să mă mai tem pentru viaţa dumneavoastră şi voi fi fericită să vă văd.

— E adevărat ce-mi spuneţi?

— Da...

— Atunci, daţi-mi o dovadă că m-aţi iertat, daţi-mi un obiect care să mă încredinţeze că n-am fost prada unui vis; ceva ce-aţi purtat şi ce-aş putea purta şi eu la rândul meu, un inel, un colier, un lanţ.

— Şi veţi pleca, veţi pleca dacă vă dau ce-mi cereţi?

— Da.

— Numaidecât?

— Da.

— Veţi părăsi Franţa şi vă veţi întoarce în Anglia?

— Da, v-o jur!

— Aşteptaţi, atunci, aşteptaţi.

Şi Ana de Austria se duse în apartamentul ei, de unde ieşi aproape îndată, ţinând în mână o cutie din lemn de trandafir, cu iniţialele ei încrustate în aur.

— Luaţi, milord, luaţi această casetă şi păstraţi-o în amintirea mea.

Buckingham luă cutia şi căzu în genunchi a doua oară.

— Mi-aţi făgăduit că veţi pleca — îi spuse regina.

— Şi-mi ţin cuvântul. Daţi-mi mâna dumneavoastră, mâna dumneavoastră, doamnă, şi plec.

Ana de Austria îi întinse mâna, închise ochii şi se sprijini cu cealaltă mână de Estefania, simţind că puterile o părăsesc.

Buckingham sărută pătimaş această mână frumoasă, apoi ridicându-se, spuse:

— Nu vor trece nici şase luni şi, dacă nu mor, vă voi vedea, doamnă, vă voi vedea chiar dac-ar fi să răstorn întreaga lume.

Şi, credincios făgăduielii făcute, ieşi în fugă din cameră. Pe coridor o întâlni pe doamna Bonacieux, care-l aştepta şi care, la fel de prevăzătoare şi de norocoasă, îl însoţi până afară din palat.

Capitolul XIII
DOMNUL BONACIEUX

Cititorul şi-a putut da seama că de-a lungul celor povestita a întâlnit un personaj care, aflat în împrejurări grele, a stârnit destul de puţin îngrijorarea noastră. Acesta era domnul Bonacieux, preacinstitul mucenic al intrigilor politice şi amoroase care se împleteau minunat unele cu altele în acea vreme atât de cavalerească şi de romantică. Din fericire, fie că cititorul îşi mai aduce sau nu aminte de el, din fericire, ne ţinem de făgăduială şi nu-l pierdem din vedere.

Zbirii care-l arestaseră l-au dus de-a dreptul la Bastilia, unde, tremurând ca varga, a trecut prin faţa unui pluton de soldaţi care-şi încărcau flintele. Împins apoi într-o galerie pe jumătate îngropată în pământ, a fost împroşcat de sudălmi grosolane şi lovituri sălbatice de către cei care-l duseseră acolo. Văzând că n-au de-a face cu un gentilom, zbirii îl terfeleau ca pe un calic de rând.

După vreo jumătate de oră, un grefier puse capăt chinurilor, dar nu şi îngrijorării sale, dând ordin ca domnul Bonacieux să fie dus în camera interogatoriilor. De obicei, arestaţii erau cercetaţi la ei acasă; dar în privinţa domnului Bonacieux, cine se mai gândea la asemenea formalităţi?

Doi soldaţi din gardă îl înşfăcară pe negustor, îl trecură de-a curmezişul unei curţi, îl băgară într-un gang unde se aflau trei paznici, deschiseră o uşă şi-l îmbrânciră într-o încăpere joasă, unde nu se găsea alt mobilier decât o masă, un scaun şi un comisar. Comisarul şedea pe scaun şi scria la masă. Cei doi soldaţi din gardă îl aduseră pe arestat în faţa mesei, apoi, la un semn al comisarului, se îndepărtară, aşa ca să nu poată auzi glasurile.

Comisarul, care până atunci îşi ţinuse capul înfundat în hârtii, şi-l ridică să vadă cu cine are de-a face. Avea un chip respingător acest comisar, cu nasul ascuţit, cu umerii

obrajilor gălbejiţi şi ieşiţi în afară, cu ochii mici, dar sfredelitori şi ageri, a căror căutătură era când de vulpe, când de viezure. Capul, sprijinit pe un gât lung şi jucăuş, îi ieşea din roba neagră şi largă, bălăbănindu-se cu o mişcare aproape la fel cu a broaştei ţestoase când îşi scoate capul din carapace.

Începu prin a-l întreba pe domnul Bonacieux numele, prenumele, vârsta, îndeletnicirea şi domiciliul. Învinuitul răspunse că se numeşte Jacques-Michel Bonacieux, că are cincizeci şi unu de ani, că a fost negustor de mărunţişuri şi că locuieşte în strada Groparilor, nr. 11. După aceea, în loc să-i mai pună întrebări, comisarul îi ţinu o lungă cuvântare despre primejdia ce-l ameninţă pe orice burghez de rând, atunci când se amestecă în treburile publice. Adăugă la această introducere o amplă cuvântare, în care stărui asupra puterii şi asupra înfăptuirilor domnului cardinal, acest ministru fără seamăn pe lume, acest biruitor al miniştrilor din vremi trecute, această pildă pentru miniştrii ce vor să vină, înfăptuiri şi putere cărora nimeni nu li s-ar fi putut împotrivi fără a-şi primi cuvenita pedeapsă.

După partea a doua a cuvântării, comisarul îşi aţinti privirea de uliu asupra sărmanului Bonacieux, poftindu-l să cântărească bine împrejurarea covârşitoare în care se afla.

Părerile negustorului erau gata cântărite: el blestema clipa când domnului de La Porte i se năzărise să-l însoare cu fina lui şi mai ales clipa când această fină fusese primită îngrijitoare a rufăriei reginei.

În firea jupânului Bonacieux se îmbina cea mai sfruntată iubire de sine cu o zgârcenie scârnavă, la care se adăuga şi o mişelie fără margini. Pentru soţia lui nu avea decât o uşoară slăbiciune, ce nu putea lupta cu simţămintele de căpetenie mai sus înşirate.

Bonacieux cugetă adânc asupra cuvintelor auzite.

— Dar, domnule comisar — spuse el nedumerit — credeţi-mă că eu cunosc şi preţuiesc mai mult ca oricare altul

însuşirile acestui înalt prelat, fără seamăn pe lume şi care avem cinstea să ne cârmuiască.

— Aşa? Chiar aşa? întrebă comisarul, cam cu îndoială. Dar, dacă e aşa, atunci cum de te afli la Bastilia?

— Cum de mă aflu aici, sau mai bine zis pentru ce — urmă Bonacieux — n-aş putea să vă spun, dat fiind că nu m-am dumirit nici eu, dar cu siguranţă nu pentru a fi pricinuit vreo neplăcere domnului cardinal, cu voia mea cel puţin.

— Ai făcut totuşi o nelegiuire de vreme ce eşti învinuit de înaltă trădare.

— De înaltă trădare? bâigui Bonacieux îngrozit. De înaltă trădare? Dar cum se poate ca un biet negustor de mărunţişuri, care nu-i suferă pe hughenoţi, şi-i urăşte de moarte pe spanioli, să fie învinuit de înaltă trădare? Gândiţi-vă bine, domnule comisar, e ceva care nu poate fi cu putinţă.

— Domnule Bonacieux — rosti comisarul, privindu-l pe acuzat ca şi cum ochii lui mici s-ar fi priceput să citească până în adâncul inimilor — domnule Bonacieux, dumneata ai o soţie, nu-i aşa?

— Da, domnule — răspunse negustorul, dârdâind de teamă, căci presimţea că lucrurile începeau să se încurce — mai bine zis aveam una.

— Cum? Aveai una? Dar ce-ai făcut cu ea, dacă n-o mai ai?

— Mi-a fost răpită, domnule.

— Ţi-a fost răpită? Aşa?

Bonacieux simţea după acest „aşa” că treburile se încurcau din ce în ce mai rău.

— Va să zică ţi-a fost răpită? urmă comisarul. Şi nu cumva ştii cine ţi-a răpit-o?

— Mi se pare că-l cunosc.

— Cine-i?

— Ţin să vă spun, domnule comisar, că nu ştiu nimic sigur, bănuiesc numai.

— Şi pe cine bănuieşti? Haide, vorbeşte deschis.

Domnul Bonacieux era în mare încurcătură: trebuia sa tăgăduiască totul sau să mărturisească totul? Tăgăduind, ar fi dat poate de bănuit că ştie prea multe şi că se fereşte să vorbească, spunând tot ce ştia, dădea măcar dovadă de bunăvoinţă. Se hotărî deci să mărturisească.

— Bănuiesc — începu el — pe un bărbat înalt, oacheş, semeţ, ai zice că-i un senior; după cât mi se pare, ne-a urmărit de mai multe ori când mă duceam s-o aştept pe nevastă-mea în faţa porţii Luvrului, ca s-o aduc acasă.

Comisarul păru cuprins de oarecare nelinişte.

— Şi cum îl cheamă? întrebă el.

— Oh, în privinţa numelui nu pot să vă spun nimic; dar dacă l-aş întâlni vreodată, fiţi pe pace, l-aş recunoaşte şi dintr-o mie!

Faţa comisarului se încruntă.

— Zici că l-ai cunoaşte dintr-o mie? urmă el.

— Adică — se răzgândi Bonacieux, văzând că o scrântise — adică vreau să spun...

— Ai spus că l-ai recunoaşte — întări comisarul — bine, pentru azi e destul. Înainte de a continua interogatoriul, trebuie să dau de ştire cuiva că dumneata îl cunoşti pe acela care ţi-a răpit soţia.

— Dar n-am spus că-l cunosc! strigă Bonacieux, deznădăjduit. V-am spus dimpotrivă...

— Luaţi-l de aici! porunci comisarul celor doi paznici.

— Şi unde să-l ducem? întrebă grefierul.

— Într-o celulă.

— În care anume?

— În care! În prima care s-o nimeri, numai sa se închidă bine — răspunse comisarul cu o nepăsare care-l îngrozi pe sărmanul Bonacieux.

— Vai de capu’ meu! zise el. A dat năpasta peste mine! Cine ştie ce crimă groaznică o fi făcut nevastă-mea. Aici se crede că suntem înţeleşi şi o să mă pedepsească o dată cu

ea; or fi tras-o de limbă, şi ea o fi mărturisit că mi-a spus toate ale ei; femeia-i slabă din fire! Auzi, celulă! Prima care s-o nimeri! Aşa a spus! O noapte trece numaidecât; şi mâine, la roată, la spânzurătoare! Oh, Doamne Dumnezeule! Ai mila de mine!

Fără să se sinchisească de văicărelile jupânului Bonacieux, văicăreli cu care, de altfel, trebuie să fi fost deprinşi, cei doi paznici îl apucară pe arestat, fiecare de-un braţ, şi-l duseră cu ei, în vreme ce comisarul scria în grabă o scrisoare pe care grefierul o aştepta.

Bonacieux nu închise ochii toată noaptea, şi nu din pricină că celula ar fi fost prea nesuferită, dar grijile lui erau din cale afară de mari. Rămase toată noaptea pe un scăunel de lemn, tresărind la cel mai mic zgomot, şi când primele raze ale dimineţii se furişară în celulă, i se păru că zorile lunecau în valuri cernite.

Auzind că se trăgea zăvorul, tresări deodată înspăimântat. Credea că vine cineva să-l ridice şi să-l ducă să-i taie capul; de aceea, când, în locul călăului pe care-l aştepta, îi văzu doar pe comisarul şi grefierul din ajun, era cât p-aci să le sară de gât.

— Chestiunea dumitale s-a încurcai şi mai rău de aseară, stimabile — îi spuse comisarul — şi te sfătuiesc să mărturiseşti tot, tot, căci numai o căinţă adevărată te-ar mai putea scuti de mânia cardinalului.

— Dar sunt gata să spun tot — se tângui Bonacieux — adică tot ce ştiu. Vă rog întrebaţi-mă.

— În primul rând, spune-mi unde e soţia dumitale.

— V-am mai spus că a fost răpită.

— Da, dar, datorită dumitale, ieri la cinci după-amiază a fugit.

— Soţia mea a fugit? se miră Bonacieux. Vai, nenorocita! Domnule, dacă a fugit, apoi nu-i din vina mea, v-o jur.

— Atunci ce-ai căutat la domnul d’Artagnan, vecinul

dumitale, cu care ai avut o lungă consfătuire în timpul zilei?

— Aşa e, domnule comisar, da, aşa e şi, uite, mărturisesc că am greşit. Da, am fost la domnul d'Artagnan.

— Şi în ce scop te-ai dus la el?

— Vream să-l rog să-mi dea o mână de ajutor, ca sa-mi găsesc soţia. Credeam că aveam dreptul s-o caut; pe cât se pare însă m-am înşelat şi vă rog frumos să mă iertaţi.

— Şi ce-a răspuns domnul d'Artagnan?

— Domnul d'Artagnan mi-a făgăduit sprijinul său; dar foarte curând mi-am dat seama că-mi trage chiulul.

— Umbli să înşeli justiţia! Domnul d'Artagnan a încheiat o înţelegere cu dumneata şi pe temeiul acestei înţelegeri a pus pe fugă oamenii poliţiei care o arestaseră pe soţia dumitale şi a sustras-o urmăritorilor.

— Cum? Domnul d'Artagnan a răpit-o pe soţia mea? Ei, asta-i mai bună ca toate!

— Din fericire, domnul d'Artagnan se află în mâinile noastre şi veţi fi puşi faţă în faţă.

— Pe legea mea, cu atât mai bine! se bucură Bonacieux. Nu-mi pare rău să dau şi eu cu ochii de un cunoscut.

— Aduceţi-l aici pe domnul d'Artagnan! porunci comisarul celor doi paznici.

Aceştia veniră împreună cu Athos.

— Domnule d'Artagnan — îi spuse comisarul lui Athos — spune tot ce s-a petrecut între dumneata şi domnul acesta.

— Dar — sări Bonacieux — domnia sa nu-i domnul d'Artagnan!

— Cum? Nu e domnul d'Artagnan? întrebă comisarul.

— Nici pomeneală — răspunse Bonacieux.

— Atunci, cum îl cheamă pe domnul? mai întrebă comisarul.

— N-am cum să vă spun, că nu-l cunosc.

— Cum? Nu-l cunoşti?

— Nu.

— Nu l-ai văzut niciodată?

— Ba da; dar nu ştiu cum îl cheamă.

— Numele dumitale? întrebă comisarul.

— Athos — răspunse muşchetarul.

— Bine, dar ăsta nu-i nume de om; e nume de munte! se răsti bietul comisar, care începea să-şi piardă capul.

— E numele meu — răspunse Athos.

— Totuşi ai spus că te numeşti d'Artagnan.

— Eu?

— Da, dumneata.

— Adică mie mi-au spus alţii: „Dumneata eşti domnul d'Artagnan". Am răspuns: „Aşa credeţi?" Soldaţii care m-au ridicat strigau că ei ştiu mai bine ca mine. N-am vrut să-i contrazic. De altminteri, aş fi putut să mă înşel.

— Domnule, îţi baţi joc de înalta autoritate a justiţiei?

— Ba de loc — spuse liniştit Athos.

— Dumneata eşti domnul d'Artagnan.

— Vedeţi că mi-o spuneţi din nou!

— Ascultaţi-mă pe mine, domnule comisar — se amestecă la rândul lui Bonacieux — nu mai încape nici o îndoială în privinţa asta. Domnul d'Artagnan e chiriaşul meu, aşa că, deşi nu-mi plăteşte chiria, sau poate tocmai din pricina asta, e firesc să-l cunosc. Domnul d'Artagnan e un tânăr abia de vreo nouăsprezece sau douăzeci de ani, pe câtă vreme dumnealui are cel puţin treizeci de ani. Domnul d'Artagnan face pare din gărzile domnului des Essarts, pe când domnia sa e din compania muşchetarilor domnului de Tréville. Priviţi uniforma, domnule comisar, priviţi uniforma.

— Aşa e — mormăi comisarul — ducă-se naibii, aşa e!

Tocmai atunci, uşa se dădu de perete şi un curier, însoţit de unul din paznicii de la intrarea Bastiliei, înmână comisarului o scrisoare.

— Vai de capul ei! izbucni comisarul.

— Cum? Ce e? De cine vorbiţi? Cred că nu de nevastă-mea!

— Ba tocmai de ea! Uite că ţi s-a înfundat acum!

— Cum asta! strigă negustorul, scos din minţi. Vă rog, spuneţi-mi şi mie, pentru ce să mi se pună în spinare ce face nevastă-mea în vreme ce eu sunt la închisoare!

— Pentru că ce face acum e urmarea unei urzeli pe care aţi ticluit-o împreună, a unei urzeli drăceşti!

— Vă jur, domnule comisar, că greşiţi amarnic; vă jur că n-am habar de ce trebuie să facă nevastă-mea, că sunt cu totul străin de tot ce a făcut, iar dac-a făcut prostii, mă lepăd de ea, o fac de ocară, o afurisesc.

— Uf! Ce om! spuse Athos comisarului. Dacă nu mai aveţi nevoie de mine, atunci trimiteţi-mă de aici. Prea e plicticos domnul Bonacieux al dumneavoastră!

— Duceţi-i îndărăt pe arestaţi în celulele lor — porunci comisarul, arătând cu aceeaşi mişcare pe Athos şi Bonacieux — şi păziţi-i mai straşnic ca oricând.

— Totuşi — spuse Athos, liniştit ca de obicei — dacă aveţi treabă cu domnul d’Artagnan, nu prea văd cum aş putea să-i ţin eu locul.

— Faceţi ce-am spus! răcni comisarul. Şi cea mai deplină taină! Aţi înţeles?

Athos îşi urmă paznicii ridicând din umeri, iar celălalt văicărindu-se atât de jalnic, încât ar fi muiat şi inima unui tigru.

Bonacieux a fost dus în aceeaşi celulă în care-şi petrecuse noaptea şi lăsat acolo toată ziulica. Aşa că toată ziulica negustorul de mărunţişuri s-a bocit, ca unul ce nu era în stare să ţină spada în mână, după cum ne-a spus-o chiar el.

Seara, cam pe la nouă, când se hotărâse tocmai să se urce în pat, auzi paşi prin gang. Paşii se apropiau de celula lui, uşa se deschise şi paznicii se iviră în prag.

— Urmează-mă! îi porunci un ofiţer de poliţie care intrase în urma paznicilor.

— Să vă urmez? strigă Bonacieux. Să vă urmez la ora asta?

Şi unde anume, Doamne Dumnezeule?

— Acolo unde avem poruncă să te ducem.

— Dar ăsta nu-i un răspuns.

— E totuşi singurul pe care putem să ţi-l dăm.

— Of, Doamne Dumnezeule! se jelui bietul negustor. De data asta s-a sfârşit cu mine!

Şi, fără nici o împotrivire, îi urmă în chip mecanic pe ostaşii sosiţi ca să-l ridice. Străbătu acelaşi gang pe unde venise, trecu întâi printr-o curte, apoi printr-un al doilea corp de clădiri; în sfârşit, la poartă zări o trăsură înconjurată de patru ostaşi călări. Îl urcară în trăsură; ofiţerul de poliţie se aşeza lângă el, uşa trăsurii fu încuiată cu cheia şi amândoi se treziră într-un soi de închisoare pe roate.

Trăsura se urni din loc, încet-încet, ca un dric. Printre gratiile zăvorite, arestatul zărea casele şi caldarâmul, atâta tot dar, ca un adevărat parizian, Bonacieux recunoştea fiecare stradă după stâlpi, după firme, după felinare. Când să ajungă în dreptul Sfântului Paul, locul unde ispăşeau condamnaţii Bastiliei, se simţi gata să leşine şi îşi făcu de două ori semnul crucii. Crezuse că trăsura se opreşte acolo. Dar trăsura trecu mai departe. Ceva mai încolo începu iarăşi să dârdâie de groază, când o apucă de-a lungul cimitirului Sfântului Ion, unde erau înmormântaţi criminalii împotriva statului. Un singur lucru îl mai liniştea: înainte de a fi îngropaţi, condamnaţilor li se taie de obicei capul. Dar capul lui mai era încă pe umeri. Când văzu însă că trăsura ia calea spre Piaţa Grevei, când zări acoperişurile ţuguiate ale primăriei, când îşi dădu seama că trăsura trece pe sub arcadă, îşi închipui că se şi sfârşise cu el; vru să se spovedească ofiţerului de poliţie şi, întâmpinând împotrivire, scoase nişte urlete atât de cumplite, încât acesta îl ameninţă că, de va mai răcni aşa, îi va pune un căluş în gură. Această ameninţare îl mai linişti pe Bonacieux; dacă ar fi fost executat în Piaţa Grevei, ar fi fost de prisos să i se mai pună căluş, căci

ajunseseră în preajma locului de execuţie. Într-adevăr, trăsura trecu de piaţa blestemată fără a se opri. Mai rămânea de temut doar acea Croix-du-Trahoir, şi trăsura o luase tocmai într-acolo.

De data asta nu mai încăpea nici o îndoială; în piaţa Croix-du-Trahoir ispăşeau criminalii de rând; Bonacieux se mângâiase cu gândul că lui i s-ar cuveni sau piaţa Sfântului Paul sau Piaţa Grevei. Aşadar, aici, în piaţa Croix-du-Trahoir, se va sfârşi cu călătoria şi cu soarta lui! Nu putea zări încă nefericita aceea de cruce, dar parcă o simţea ieşindu-i în întâmpinare. La vreo douăzeci de paşi de locul execuţiei, auzi larmă şi trăsura se opri. Era mai mult decât putea îndura bietul Bonacieux; zdrobit de nesfârşitele zguduiri prin care trecuse, scoase un geamăt uşor, care putea fi lesne luat drept ultimul oftat al unui muribund, şi îşi pierdu cunoştinţa.

Capitolul XIV
OMUL DIN MEUNG

Mulţimea se strânsese acolo nu pentru a aştepta pe un om care trebuia să fie spânzurat, ci pentru a se zgâi la unul care fusese spânzurat.

După ce se opri o clipă, trăsura o porni din nou, străbătu gloata, îşi urmă drumul, o apucă pe strada Saint-Honore, cârmi pe strada Bons-Enfants şi se opri în faţa unei porţi joase. Poarta se deschise; doi paznici îl primiră în braţe pe Bonacieux, sprijinit de ofiţerul de poliţie; îl împinseră pe o alee, îl puseră să urce o scară şi îl lăsară într-o anticameră.

Făcuse toate mişcările în chip mecanic. Umblase aşa cum se umblă în vis; zărise toate lucrurile ca prin negură; urechile lui prinseseră sunete fără însă a le înţelege; ar fi putut să-l execute în clipa aceea şi n-ar fi făcut o singură mişcare ca să se apere, n-ar fi scos un singur strigăt ca să ceară îndurare.

Rămase astfel pe banchetă, cu spinarea rezemată de zid şi cu braţele atârnate, în locul unde-l puseseră paznicii. Totuşi, privind în jurul lui, nu zări nici un obiect ameninţător, nimic nu arăta că l-ar paşte vreo primejdie adevărată: bancheta era destul de moale, pereţii acoperiţi cu o frumoasă piele de Cordoba, perdelele mari, din damasc roşu, fâlfâiau în faţa ferestrei, strânse în şnururi de aur; începu să priceapă încet-încet că spaima lui era fără rost şi încercă să-şi mişte capul la dreapta şi la stânga, în jos şi în sus. Văzând că nimeni nu se împotriveşte acestor mişcări, îşi simţi inima venindu-i la loc şi îndrăzni să-şi îndrepte un picior, apoi celălalt; în sfârşit, sprijinindu-se cu amândouă mâinile, se ridică de pe banchetă şi văzu că poate sta în picioare.

Tocmai atunci, un ofiţer cu chipul blând deschise o uşă, schimbând în acelaşi timp câteva cuvinte cu cineva din camera alăturată; apoi se întoarse către arestat:

— Dumneata eşti numitul Bonacieux? întrebă el.

— Da, domnule ofiţer — îngăimă negustorul de mărunţişuri. mai mult mort decât viu — sluga dumneavoastră.

— Întră — zise ofiţerul.

Şi se dădu în lături, ca celălalt să poată trece. Negustorul se supuse fără a crâcni şi intră în camera unde părea a fi aşteptat.

Era un cabinet mare, cu pereţii numai arme de atac şi de apărare, cu ferestrele închise, cu aerul înăbuşitor şi în care se făcuse foc, deşi nu trecuse încă luna septembrie. O masă pătrată, acoperită cu cărţi şi hârtii, peste care fusese întins un plan uriaş al oraşului La Rochelle, ocupa mijlocul încăperii.

În picioare, în faţa căminului, stătea un bărbat de talie mijlocie, cu ţinută mândră şi aleasă, cu ochi pătrunzători, cu fruntea largă, cu faţa uscăţivă, prelungită încă printr-un cioc ascuţit, pe care-l întregea o pereche de mustăţi. Cu toate că bărbatul n-avea decât treizeci şi şase sau treizeci şi şapte de ani, părul, mustaţa şi ciocul erau cărunte. Chiar fără spadă, avea înfăţişare de războinic, iar cizmele-i din piele de bivol, uşor prăfuite, arătau că în ziua aceea călărise.

Acest bărbat era Armand-Jean du Plessis, cardinal de Richelieu, dar nu aşa cum ne este înfăţişat de obicei, cocârjat ca un moşneag, suferind ca un mucenic, cu trupul istovit, cu vocea stinsă, îngropat într-un fotoliu uriaş ca într-un mormânt deschis de cu vreme, nemaitrăind decât prin puterea geniului său şi înfruntând Europa doar prin vlaga veşnică a gândirii sale; ci era cardinalul aşa cum arăta într-adevăr pe vremea aceea, adică un cavaler dibaci şi curtenitor, firav la trup, e drept, dar tare prin acea putere lăuntrică, datorită căreia a putut fi unul din cei mai aleşi bărbaţi care au trăit vreodată; pregătindu-se, în sfârşit — după ce-l sprijinise pe ducele de Nevers în ducatul său din Mantua şi după ce cucerise Nâmes, Castres şi Uzes — pregătindu-se să-i alunge pe englezi din insula Ré şi să înceapă asediul oraşului La Rochelle.

La prima vedere, aşadar, nimic din înfăţişare nu-l trăda pe

cardinal şi ar fi fost cu neputinţă acelora care nu-l văzuseră la faţă să ghicească înaintea cui se aflau.

Bietul negustor rămăsese în picioare la uşă, în vreme ce ochii înaltului dregător, mai sus zugrăvit, se pironeau asupra lui, de parcă ar fi vrut să-i pătrundă în adâncurile trecutului.

— E Bonacieux cel cu pricina? întrebă el după o clipă de tăcere.

— Da, monseniore — răspunse ofiţerul.

— Bine, dă-mi hârtiile de colo şi lasă-ne singuri.

Ofiţerul luă de pe masă hârtiile arătate, le înmână celui care i le ceruse, se înclină până la pământ şi ieşi.

Bonacieux îşi dădu seama că acele hârtii erau interogatoriile ce-i fuseseră luate la Bastilia. Când şi când, bărbatul din faţa căminului îşi ridica ochii de pe hârtii şi-i împlânta, ca două pumnale, până în străfundul inimii sărmanului negustor.

După zece minute de citit şi zece secunde de cercetare, cardinalul era lămurit.

— Căpăţâna asta n-a urzit în viaţa ei — murmură el — totuşi, să mai vedem. Eşti învinuit de înaltă trădare — începu cardinalul răspicat.

— Mi s-a mai spus asta, monseniore — se tângui Bonacieux, dându-i şi el anchetatorului titlul pe care i-l dăduse ofiţerul — dar vă jur că n-am habar de aşa ceva.

Cardinalul îşi opri un zâmbet.

— Ai uneltit împreună cu soţia dumitale, cu doamna de Chevreuse şi cu milordul duce de Buckingham.

— Adevărat, monseniore, am auzit în gura ei numele astea.

— Şi cu ce prilej?

— Zicea că domnul cardinal de Richelieu l-a ademenit pe ducele de Buckingham să vină la Paris, ca să-l dea gata şi, o dată cu el, s-o dea gata şi pe regină.

— Spunea ea aşa? se răsti cardinalul, scos din sărite.

— Da, monseniore, dar eu i-am spus că nu face bine că

vorbeşte asemenea lucruri şi că eminenţa sa nu-i în stare să...

— Gura, nătărăule! îi tăie vorba cardinalul.

— Aşa mi-a răspuns şi nevastă-mea, monseniore.

— Ştii cine ţi-a răpit soţia?

— Nu ştiu, monseniore.

— Şi nici nu bănuieşti?

— Ba da, monseniore, dar mi se pare că bănuielile mele l-au cam necăjit pe domnul comisar, aşa că nu le mai am.

— Soţia dumitale a fugit; ştiai asta?

— Nu, monseniore, am aflat abia în închisoare, şi tot prin domnul comisar, care e un om foarte cumsecade.

Cardinalul îşi stăpâni alt zâmbet.

— Va să zică nu mai ştii nimic despre soţia dumitale, după ce a fugit?

— Nu mai ştiu nimic, monseniore, dar eu zic că s-o fi întors la Luvru.

— Azi-noapte la unu nu se întorsese încă.

— Ah! Dumnezeule! Dar ce-o mai fi cu ea?

— Aflăm noi, fii pe pace; nimic nu i se poate ascunde cardinalului; cardinalul ştie tot.

— În cazul ăsta, monseniore, credeţi că domnul cardinal ar binevoi să-mi spună şi mie ce-o mai fi cu nevastă-mea?

— Poate că da, mai întâi însă trebuie să mărturiseşti tot ce ştii în privinţa legăturilor dintre soţia dumitale şi doamna de Chevreuse.

— Dar, monseniore, n-am habar, n-am văzut-o niciodată.

— Când te duceai după soţia dumitale la Luvru, ea se întorcea de-a dreptul acasă?

— Aproape niciodată, avea treabă cu nişte negustori de pânzeturi şi o duceam la ei.

— Şi câţi negustori de pânzeturi erau?

— Doi, monseniore.

— Unde locuiesc?

— Unul pe strada Vaugirard, celălalt pe strada La Harpe.

— Intrai şi dumneata cu dânsa la ei?

— Niciodată, monseniore, o aşteptam la uşă.

— Şi ce scornea ca s-o laşi să intre aşa, singură?

— Nu scornea nimic; îmi spunea s-o aştept şi eu o aşteptam.

— Eşti un soţ îndatoritor, scumpul meu domn Bonacieux — zise cardinalul.

«Mi-a spus „scumpul meu domn” — gândi în sinea lui negustorul; drace, lucrurile merg strună!»

— Ai recunoaşte uşile acelea?

— Da.

— Ştii numerele caselor?

— Da.

— Care anume?

— Nr. 25 în strada Vaugirard; nr. 75 în strada La Harpe.

— Bine — încuviinţă cardinalul.

Spunând acest cuvânt, luă un clopoţel de argint şi sună; ofiţerul intră din nou.

— Du-te şi caută-l pe Rochefort — îi şopti el — şi dacă s-a întors, să vină îndată la mine.

— Contele e aici — vesti ofiţerul — şi cere stăruitor sa vorbească eminenţei voastre.

— Să vină atunci, să vină! porunci nerăbdător Richelieu.

Ofiţerul se repezi afară cu graba pe care slujitorii cardinalului o puneau care mai de care ca să-i îndeplinească poruncile.

— Eminenţa voastră! mormăi Bonacieux, holbându-şi năucit ochii.

Abia plecase ofiţerul, şi uşa se deschise iarăşi, lăsând să pătrundă în cameră un nou oaspete.

— El e! strigă Bonacieux.

— Care el? întrebă cardinalul.

— Care mi-a răpit nevasta.

Cardinalul sună iarăşi. Ofiţerul se ivi în prag.

— Daţi-l în primire celor doi paznici şi să aştepte acolo până ce-l voi chema iarăşi.

— Nu, monseniore, nu, nu e el! se repezi Bonacieux. M-am înşelat, e cu totul altul; nici nu-i seamănă; dumnealui e om cumsecade.

— Luaţi-l de-aici pe nătărăul ăsta! porunci cardinalul.

Ofiţerul îl apucă pe Bonacieux de subsuoară şi-l duse până în anticameră, unde-l dădu iarăşi celor doi paznici.

Noul sosit îl urmări nerăbdător cu privirea pe Bonacieux până când ieşi din cameră şi, îndată ce uşa se închise în urma lui, se apropie de cardinal şi-i spuse:

— S-au văzut.

— Cine? întrebă eminenţa sa.

— Ea şi el.

— Regina şi ducele? întrebă Richelieu.

— Da.

— Unde asta?

— La Luvru.

— Eşti sigur?

— Cât se poate de sigur.

— De unde ştii?

— De la doamna de Lannoy, care, după cum ştiţi, este întrutotul credincioasă eminenţei voastre.

— Şi de ce n-a spus numaidecât?

— Fie din întâmplare, fie din temere, regina a trimis-o pe doamna de Fargis să doarmă în camera ei şi a păzit-o toată ziua.

— Bine, suntem învinşi. Dar las’ că ne mai răfuim noi.

— Vă voi ajuta din toată inima, monseniore, fiţi pe pace!

— Cum s-au petrecut lucrurile?

— La douăsprezece şi jumătate noaptea, regina era cu însoţitoarele ei.

— Unde?

În dormitor.

— Bine.

— Când iată că i se aduce o batistă din partea femeii cu rufăria...

— Pe urmă?

— Deodată, regina a părut foarte tulburată şi, cu tot fardul care-i acoperea faţa, a pălit.

— Pe urmă, pe urmă!

— S-a ridicat în picioare şi, cu vocea schimbată, a spus: „Doamnelor, aşteptaţi-mă zece minute şi mă întorc”. A deschis apoi uşa iatacului şi a ieşit.

— De ce n-a venit doamna de Lannoy chiar atunci ca să te înştiinţeze?

— Nu era încă nimic sigur; de altfel, regina spusese: „Doamnelor, aşteptaţi-mă”, şi n-ar fi îndrăznit să iasă din cuvântul reginei.

— Cât timp a lipsit regina din cameră?

— Trei sferturi de oră.

— Nici una din doamnele de onoare n-o însoţea?

— Numai dona Estefania.

— După aceea s-a întors?

— Da, dar ca să ia o casetă din lemn de trandafir cu iniţialele ei şi ca să plece iarăşi.

— Când s-a întors a adus înapoi caseta?

— Nu.

— Doamna de Lannoy ştie ce se află în caseta aceea?

— Da, eghileţii[1] în diamante pe care maiestatea sa i-a dăruit reginei.

— Va să zică s-a întors fără casetă?

— Da.

— Şi doamna de Lannoy crede că regina i-a dat lui Buckingham!

— E chiar convinsă.

— Cum aşa?

---

1 Colier făcut din ciucuri (eghileţi) încrustaţi cu pietre scumpe.

— În cursul zilei, doamna de Lannoy, în calitatea ei de doamnă care are în grijă îmbrăcămintea reginei, a căutat caseta şi, negăsind-o, a făcut pe îngrijorata şi, în cele din urmă, a întrebat-o pe regină dacă nu ştie unde e caseta.

— Şi atunci, regina...?

— Regina s-a făcut roşie ca focul şi a răspuns că-şi stricase în ajun unul din ciucuri şi i-a trimis giuvaergiului să-l dreagă.

— Să treacă cineva pe acolo ca să ne încredinţăm dacă e sau nu adevărat

— Am trecut eu.

— Ce zice giuvaergiul?

— Giuvaergiul n-are habar.

— Bine! Bine! Rochefort, nu-i încă pierdut totul; ba poate... poate că e chiar mai bine aşa!

— Şi ceea ce nu pun la îndoială e că geniul eminenţei voastre...

— Va şti să îndrepte gugumăniile slujitorului său, nu-i aşa?

— E tocmai ceea ce aş fi spus şi eu dacă eminenţa voastră m-ar fi lăsat să sfârşesc.

— Acum ştii unde se ascundeau ducesa de Chevreuse şi ducele de Buckingham?

— Nu, monseniore, în privinţa asta oamenii mei n-au putut să-mi spună nimic sigur.

— Uite că eu ştiu.

— Dumneavoastră, monseniore?

— Da, sau măcar bănuiesc. Unul stătea pe strada Vaugirard nr. 25, iar celălalt pe strada La Harpe nr. 75.

— Doreşte eminenţa voastră să trimit să-i aresteze pe amândoi?

— Ar fi prea târziu, trebuie să fi plecat.

— Totuşi, am putea cerceta.

— Ia zece oameni din garda mea şi scotociţi amândouă casele.

— Alerg, monseniore.

Rochefort ieşi ca un vârtej.

Rămas singur, cardinalul stătu o clipă pe gânduri, apoi sună a treia oară. Acelaşi ofiţer se ivi iarăşi.

— Să intre arestatul — porunci cardinalul.

Jupân Bonacieux fu adus din nou şi, la un semn al cardinalului, ofiţerul se retrase.

— M-ai înşelat! spuse cu asprime cardinalul.

— Eu? strigă Bonacieux. Eu să înşel pe eminenţa voastră?

— Soţia dumitale, când se ducea în strada Vaugirard şi în strada La Harpe, nu se ducea la negustori de pânzeturi.

— Dar atunci la cine se ducea, Doamne sfinte?

— Se ducea la ducesa de Chevreuse şi la ducele de Buckingham.

— Aşa e — zise Bonacieux, căutând să-şi adune amintirile da, chiar aşa. Eminenţa voastră are dreptate. Eu i-am spus de multe ori nevesti-mi că-i de mirare ca nişte negustori de pânză să stea în asemenea case, în case fără firme, şi de fiecare dată ea se pornea pe râs. Vai, monseniore — urmă Bonacieux, aruncându-se la picioarele eminenţei sale — vai, cum se vede că sunteţi cardinalul, marele cardinal, omul de geniu pe care toată lumea îl ridică în slăvi!

Oricât de ieftină era această izbândă asupra unui om de rând ca Bonacieux, totuşi cardinalul se bucură o clipă; şi numaidecât, la un nou gând ce-i răsări în minte, pe buze îi flutură un surâs; întinse negustorului mâna, spunându-i:

— Ridică-te, prietene, eşti un om de treabă.

— Cardinalul mi-a întins mâna, am atins mâna marelui om! strigă Bonacieux. Înălţimea sa mi-a spus „prietene”!

— Da, prietene, da — urmă cardinalul, cu acel glas părintesc pe care şi-l potrivea uneori, dar care nu putea păcăli decât pe cei care nu-l cunoşteau — şi fiindcă ai fost bănuit pe nedrept, uite, ţi se cuvine o despăgubire. la punga asta cu o sută de pistoli, şi iartă-mă.

— Să vă iert eu, monseniore! zise Bonacieux, codindu-se să

ia punga, de teamă că aşa-zisul dar să nu fie decât o glumă. Aveţi tot dreptul să porunciţi arestarea mea, aveţi tot dreptul să puneţi să mă schingiuiască, aveţi tot dreptul să mă trimiteţi la spânzurătoare: sunteţi stăpânul şi nici n-aş fi putut crâcni măcar. Să vă iert eu pe dumneavoastră, monseniore! Vai, dar cum vă puteţi gândi la aşa ceva!

— Ah, dragă domnule Bonacieux, ştii să fii mărinimos, îmi dau seama şi-ţi mulţumesc. Atunci vei lua punga şi vei pleca nu prea nemulţumit de aici, nu-i aşa?

— Plec fericit, monseniore!

— Adio deci, sau, mai curând, la revedere, căci sper să ne mai vedem.

— De câte ori veţi dori, monseniore, sunt la ordinele eminenţei voastre.

— O să fie destul de des, fii pe pace; m-a încântat nespus convorbirea cu dumneata.

— Vai, monseniore!

— La revedere, domnule Bonacieux, la revedere.

Cardinalul îi făcu un semn cu mâna, la care Bonacieux răspunse cu o plecăciune până la pământ; apoi ieşi de-a-ndărătelea şi, când ajunse în anticameră, cardinalul îl auzi ţipând cât îl ţinea gura: „Trăiască monseniorul! Trăiască eminenţa sa! Trăiască marele cardinal!” Prelatul ascultă zâmbind aceasta gălăgioasă trâmbiţare a unor simţăminte înflăcărate, apoi, când strigătele lui Bonacieux se pierdură în depărtare, murmură:

— Bine, iată un om care de-aci încolo îşi va da viaţa pentru mine.

Şi cardinalul începu să cerceteze cu mare încordare harta oraşului La Rochelle, care, după cum am mai spus, se afla întinsă pe biroul lui; însemna cu un creion linia pe unde trebuia să treacă peste optsprezece luni faimosul dig ce avea să închidă portul cetăţii asediate.

În vreme ce stătea adâncit în planurile lui strategice, uşa se

deschise şi intră Rochefort.

— Ei, cum e? întrebă repede cardinalul, ridicându-se cu o grabă ce dovedea cât de însemnată era pentru el însărcinarea încredinţată contelui.

— Iată cum e — răspunse acesta. În casele amintite de eminenţa voastră au locuit într-adevăr o tânără de douăzeci şi şase, douăzeci şi şapte de ani şi un bărbat de treizeci şi cinci, patru zeci de ani, cea dintâi patru zile şi cel de-al doilea cinci zile, dar femeia a plecat astă-noapte, iar bărbatul azi de dimineaţă

— Ei erau! strigă cardinalul, privind pendula. Acum însă e prea târziu să trimitem după ei; ducesa e la Tours, şi ducele la Boulogne. O să le luăm urma la Londra.

— Care e porunca eminenţei voastre?

— Nici un cuvânt despre ce s-a petrecut; regina să rămână la adăpost de orice, să n-aibă habar că-i cunoaştem taina; să creadă că suntem pe urmele unei uneltiri oarecare. Trimite-mi pe ministrul justiţiei, pe Séguier.

— Şi cu omul acela ce-a făcut, eminenţa voastră?

— Cu care om? întrebă cardinalul.

— Cu acel Bonacieux?

— Am făcut din el tot ce se putea face. De azi înainte îşi va iscodi soţia.

Contele de Rochefort se înclină în semn de admiraţie pentru neîntrecuta înţelepciune a stăpânului şi se retrase.

Rămas singur, cardinalul se aşează iarăşi, scrise o scrisoare, pe care o pecetlui cu sigiliul său personal, apoi sună. Ofiţerul pătrunse în cameră, pentru a patra oară.

— Să vină Vitray — porunci el — şi spune-i să se pregătească de drum.

Peste câteva clipe, bărbatul care fusese chemat se şi înfăţişă, gata de călătorie, cu cizme şi pinteni.

— Vitray — îi spuse cardinalul — vei pleca numaidecât la Londra. Nu te vei opri de loc în drum; scrisoarea asta e pentru

Milady, şi i-o vei da în mână. Uite un bon de două sute de pistoli; treci pe la vistiernicul meu şi încasează-l. Vei mai primi tot pe atâta dacă te întorci în şase zile şi-ţi duci la bun sfârşit însărcinarea.

Trimisul cardinalului se înclină fără a scoate o vorbă, luă scrisoarea, bonul de două sute de pistoli şi ieşi.

Iată cuprinsul scrisorii:

Milady,

Luaţi parte la primul bal la care va fi de faţă ducele de Buckingham. El va purta la haină doisprezece eghileţi în diamante; apropiaţi-vă de el şi tăiaţi-i doi eghileţi.

De îndată ce aceste giuvaere vor fi în stăpânirea dumneavoastră, daţi-mi de ştire.

Capitolul XV
MAGISTRAŢI ŞI MILITARI

A doua zi după aceste întâmplări, văzând că Athos nu e nicăieri, d'Artagnan şi Porthos îi aduseră la cunoştinţă domnului de Tréville dispariţia prietenului. Cât priveşte pe Aramis, el ceruse o învoire de cinci zile şi mergea zvonul că se află la Rouen, pentru treburi familiale.

Domnul de Tréville era părintele ostaşilor lui. Cel mai neînsemnat şi mai necunoscut dintre ei, dacă purta uniformă de muşchetar, putea fi sigur de ajutorul şi de sprijinul căpitanului, ca şi cum ar fi fost propriul său frate. Se duse deci, numaidecât, la procurorul general. Chemat în grabă, ofiţerul care comanda corpul de gardă de la Croix-Rouge lămuri că deocamdată Athos se afla găzduit la închisoarea de la For-l'Evêque.

Athos trecuse prin toate încercările la care am văzut că fusese supus şi Bonacieux. Cunoaştem scena confruntării dintre cei doi deţinuţi. Athos, care până atunci tăcuse chitic, de teamă ca d'Artagnan, hărţuit la rândul lui, să nu fi avut răgazul trebuincios, mărturisi din clipa aceea că numele lui e Athos şi nu d'Artagnan. Adăugă că nu cunoaşte nici pe domnul, nici pe doamna Bonacieux, că nu vorbise niciodată nici cu unul, nici cu celălalt; că venise cam pe la zece scara la prietenul lui domnul d'Artagnan şi că până atunci fusese la domnul de Tréville, unde luase masa de seară; douăzeci de oaspeţi, adăugă el, puteau să aducă mărturie, şi dădu numele mai multor gentilomi de seamă, printre care domnul duce de La Trémouille.

Al doilea comisar rămase tot atât de uluit ca şi primul în faţa declaraţiei simple şi hotărâte a acestui muşchetar, pe care ar fi fost bucuros să se răzbune, aşa cum le place atât de mult magistraţilor de câte ori le cad în mână militari; dar numele domnului de Tréville şi al domnului duce de La

Trémouille îndemnau la chibzuială.

Athos a fost trimis de asemenea acasă la cardinal, dar, din nefericire, cardinalul se afla la palatul Luvru, la suveran.

Tocmai atunci domnul de Tréville, care părăsise pe procurorul general şi pe comandantul închisorii For-l'Eveque fără să-l fi putut găsi pe Athos, sosi şi el la maiestatea sa. Fiind căpitan al muşchetarilor, domnul de Tréville putea intra la rege oricând.

Se ştie ce bănuieli avea regele împotriva reginei, bănuieli pe care cardinalul le ţinea mereu treze; când era vorba de intrigă, regele se temea mai mult de femei decât de bărbaţi. Una din pricinile de seamă ale acestor bănuieli era mai ales prietenia Anei de Austria pentru doamna de Chevreuse. Aceste două femei îl nelinişteau mai mult decât războaiele cu spaniolii, mai mult decât neînţelegerile cu Anglia sau greutăţile financiare prin care trecea Franţa. În ochii şi în sufletul lui, doamna de Chevreuse o slujea pe regină nu numai în ticluielile politice, dar, şi aceasta îl chinuia mai mult încă, şi în cele de dragoste.

La primele cuvinte rostite de cardinal despre doamna de Chevreuse, pe care toţi o credeau la Tours, în surghiun, dar care venise la Paris şi vreme de cinci zile, cât rămăsese în oraş, poliţia îi pierduse urma, regele îşi ieşi din fire. Plin de toane şi necredincios, regele ţinea să fie numit *Ludovic cel Drept* şi *Ludovic cel Cast.* Posteritatea va înţelege cu greu această fire, pe care istoria o tălmăceşte numai prin fapte şi niciodată prin înlănţuiri de judecată.

Când cardinalul adăugă că nu numai că doamna de Chevreuse venise la Paris, dar că regina avea iarăşi legături cu ea printr-una din acele întocmiri misterioase care pe atunci se numea o cabală, când destăinui regelui că el, cardinalul, fusese tocmai gata să descurce iţele încâlcite ale urzelilor, dar, din nefericire, tocmai când trimisa reginei pe lângă surghiunită era să fie prinsă asupra faptului, împreună cu

toate dovezile, un muşchetar îndrăznise să curme cursul justiţiei, năpustindu-se cu spada în mână asupra unor vrednici slujitori ai legii, care primiseră sarcina să cerceteze nepărtinitor toată chestiunea numai pentru a o aduce regelui la cunoştinţă, Ludovic al XIII-lea nu se mai putu stăpâni: făcu un pas înspre apartamentul reginei, pradă acelei cumplite mânii mute care, când îl năpădea, îl împingea pe acest suveran la cea mai crâncenă cruzime.

Şi totuşi, cardinalul nu pomenise încă nici un cuvânt despre ducele de Buckingham.

Tocmai atunci intră şi domnul de Tréville, rece, cuviincios, într-o ţinută fără cusur.

Prezenţa cardinalului şi chipul tulburat al regelui îl făcură pe domnul de Tréville să bănuiască ceea ce se petrecuse. Şi se simţi deodată la fel de tare ca Samson în faţa Filistenilor.

Ludovic al XIII-lea pusese tocmai mâna pe clanţa uşii, la zgomotul ce-l făcuse domnul de Tréville intrând, se întoarse.

— Vii la vreme, domnule — îi spuse regele, care nu se putea preface atunci când îşi ieşea din fire. Frumoase lucruri aflu despre muşchetarii dumitale.

— Şi eu — răspunse cu răceală domnul de Tréville — am venit să destăinuiesc maiestăţii voastre lucruri frumoase despre magistraţii săi.

— Poftim? întrebă regele dispreţuitor.

— Am cinstea să aduc la cunoştinţa maiestăţii voastre — urmă Tréville pe acelaşi ton — că o liotă de procurori, de comisari şi de poliţişti, oameni poate vrednici de stimă, dar pe cât se pare grozav de înverşunaţi împotriva uniformei militare, şi-au îngăduit să aresteze într-o casă, apoi să târască în plină stradă şi să arunce în închisoarea de la For-l’Eveque, şi toate astea pe temeiul unui ordin pe care n-au vrut să mi-l arate, pe unul dintre muşchetarii mei, sau mai curând ai voştri, sire, cu o purtare fără de pată, cu o reputaţie aproape ilustră şi pe care maiestatea voastră chiar îl preţuieşte: pe

domnul Athos!

— Athos — zise regele mecanic — da, într-adevăr, cunosc numele ăsta.

— Să binevoiască maiestatea voastră să şi-l amintească: domnul Athos este muşchetarul care, în duelul acela de pomină, a avut nenorocirea să rănească greu pe domnul de Cahusac. Şi pentru că veni vorba, monseniore — urmă de Tréville, întorcându-se spre cardinal — domnul de Cahusac e pe deplin însănătoşit, nu-i aşa?

— Mulţumesc — răspunse cardinalul, muşcându-şi buzele de mânie.

— Domnul Athos se dusese deci să vadă pe unul din prietenii lui, care lipsea atunci de acasă — urmă domnul de Tréville — un tânăr bearnez, cadet în compania domnului des Essarts, din gărzile maiestăţii sale; dar abia apucase să intre în camera prietenului şi să ia o carte ca să-l aştepte, că un cârd întreg de zbiri şi de soldaţi, amestecaţi de-a valma, au luat casa cu asalt şi au spart mai multe uşi...

Cardinalul făcu regelui un semn cu mâna, vrând să-i spună: „Ştiţi, era pentru chestiunea despre care v-am vorbit”.

— Cunoaştem toate astea — răspunse regele — au fost făcute în folosul nostru.

— Atunci — urmă Tréville — tot în folosul maiestăţii voastre au arestat şi unul dintre muşchetarii mei, nevinovat, l-au pus între două străji ca pe-un tâlhar şi l-au plimbat prin mijlocul unei gloate obraznice, pe acest bărbat ales, care şi-a vărsat de zece ori sângele pentru maiestatea voastră şi care este gata să şi-l mai verse şi de azi înainte?

— Cum se poate! murmură regele mişcat. Lucrurile s-au petrecut aşa cum spui?

— Domnul de Tréville nu spune — adăugă cardinalul cu cel mai deplin sânge rece — că acest nevinovat, acest bărbat atât de ales îşi înfipsese spada cu un ceas mai devreme în patru comisari instructori, delegaţi de mine să ancheteze o

chestiune de cea mai mare însemnătate.

— Desfid pe eminenţa voastră să-şi dovedească spusele — se împotrivi domnul de Tréville, cu o sinceritate de gascon neaoş şi cu o asprime de militar — căci, cu un ceas mai devreme, domnul Athos, care, trebuie să destăinuiesc maiestăţii voastre, e de neam mare, îmi făcea cinstea să discute în salonul locuinţei mele cu ducele de La Trémouille şi cu contele de Châlus, care luaseră masa la mine.

Regele îl privi pe cardinal.

— Un proces-verbal stă mărturie — răspunse cu glas tare cardinalul, la întrebarea mută a regelui. Nenorociţii aceia au întocmit unul, pe care mi-am luat îngăduinţa să-l înmânez maiestăţii voastre.

— Un proces-verbal al magistraţilor face mai mult decât cuvântul de cinste al unor militari? întrebă mândru Tréville.

— Haide, haide, Tréville, încetează odată — îi spuse regele.

— Dacă eminenţa sa are unele bănuieli cu privire la vreunul din muşchetarii mei — urmă Tréville — justiţia domnului cardinal este destul de cunoscută ca să cer chiar eu o anchetă.

— În casa unde a avut loc această descindere a justiţiei — urmă cardinalul cu acelaşi sânge rece — locuieşte, mi se pare, un bearnez, prieten cu muşchetarul.

— Eminenţa voastră doreşte să vorbească de domnul d’Artagnan?

— Vreau să vorbesc despre un tânăr pe care-l ocrotiţi, domnule de Tréville.

— Da, eminenţa voastră, aşa şi este.

— Nu-l bănuieşti oare pe acest tânăr de a-i fi dat sfaturi rele...?

— Domnului Athos? Unui om care are de două ori vârsta lui? îl întrerupse domnul de Tréville. Nu, monseniore; de altfel, domnul d’Artagnan a petrecut seara la mine acasă.

— Ciudat lucru — se miră cardinalul — toată lumea a

petrecut seara la dumneata?

— Oare eminenţa sa pune la îndoială cuvântul meu? întreba Tréville, stacojiu de mânie până în vârful urechilor.

— Nu, ferească sfântul! zise cardinalul. O întrebare numai: la ce oră a fost la dumneata?

— Pot să răspund lămurit eminenţei voastre căci, atunci când a intrat la mine, am văzut că pendula arăta nouă şi jumătate, deşi aş fi crezut că era mai târziu.

— Şi la ce oră a plecat de la dumneata?

— La zece şi jumătate, cu un ceas după cele întâmplate.

— Totuşi — răspunse cardinalul, care nu punea o clipă la îndoială buna credinţă a lui Tréville, dar care simţea ca victoria îi scapă din mâini — totuşi, domnul Athos a fost găsit în casa aceea de pe strada Groparilor.

— Şi de când un prieten nu are voie să se ducă la prietenul lui? Adică un muşchetar din compania mea n-are voie să aibă legături frăţeşti cu un ostaş din compania domnului des Essarts?

— Nu atunci când casa unde se înfrăţeşte cu acest prieten dă de bănuit.

— Aşa e, Tréville, casa aceea e cam deocheată — încuviinţă regele — poate că nu ştiai.

— Într-adevăr, sire, nu ştiam aşa ceva. La urma urmelor, casa poate da de bănuit de sus până jos, dar tăgăduiesc că ar avea ceva necurat în partea locuită de domnul d’Artagnan; căci, pot să spun cu tărie, sire, că, aşa cum l-am auzit vorbind, nu se află pe lume slujitor mai credincios maiestăţii sale şi admirator mai înflăcărat al domnului cardinal ca el.

— Nu e vorba de acel d’Artagnan care l-a rănit într-o zi pe Jussac în întâlnirea aceea nefericită din preajma mânăstirii Carmes-Déchaussés! întrebă regele uitându-se la cardinal, care se înroşi de ciudă.

— Şi a doua zi, pe Bernajoux. Da, sire, da, chiar aşa, maiestatea voastră ţine bine minte.

— Atunci, ce hotărâm? întrebă regele.

— Aceasta priveşte pe maiestatea voastră mai mult decât pe mine — răspunse cardinalul. Eu aş stărui asupra vinovăţiei.

— Şi eu o tăgăduiesc — se împotrivi Tréville. Dar maiestatea sa are judecători şi aceşti judecători vor hotărî.

— Aşa e — încuviinţă regele — să dăm pricina pe mâna judecătorilor; treaba lor e să judece, şi vor judeca.

— Numai că — adăugă Tréville — e păcat ca în vremile noastre nefericite, viaţa cea mai curată, virtutea cea mai netăgăduită să nu-l scutească pe un om de ocară şi de prigoană. Şi vă pot încredinţa că armata nu va fi prea mulţumită să ştie că poate oricând pătimi de pe urma unor urzeli de-ale poliţiei.

Cuvântul era nechibzuit, dar Tréville îi dăduse drumul cu bună ştiinţă. Aştepta o explozie, căci, odată aprins fitilul, focul luminează.

— Urzeli de-ale poliţiei! strigă regele, agăţându-se de cuvintele domnului de Tréville. Urzeli de-ale poliţiei! Dar ce ştii dumneata în privinţa asta, domnule? Vezi de muşchetarii dumitale şi nu mai îmi bate mie capul! Cine te-ar auzi ar crede că, dacă, Doamne fereşte, e arestat un muşchetar, atunci toată Franţa e în primejdie. Ce atâta larmă pentru un muşchetar! O să pun să aresteze zece, nu unul, ei drăcia dracului! O sută chiar... toată compania... şi nu vreau să crâcnească nimeni!

— Dacă muşchetarii sunt bănuiţi de maiestatea voastră — începu Tréville — muşchetarii sunt vinovaţi; de aceea, sire, sunt gata să vă înapoiez spada mea, căci, după ce i-a învinuit pe ostaşii mei, nu mă îndoiesc că domnul cardinal va sfârşi prin a mă învinui şi pe mine; aşa că e mai bine să mă predau, pentru a fi alături de domnul Athos, care se află arestat, şi de domnul d’Artagnan, care, desigur, va fi şi el arestat în curând.

— Cap de gascon, n-o să sfârşeşti odată? îl opri regele.

— Sire — răspunse Tréville, fără să-şi domolească glasul — porunciţi să-mi fie dat îndărăt muşchetarul sau să fie judecat.

— Va fi judecat — întări cardinalul.

— Cu atât mai bine, căci atunci voi cere maiestăţii sale îngăduinţa să-i fiu chiar eu apărător.

Regele se temu de o izbucnire.

— Dacă eminenţa sa — spuse el — nu are nimic împotriva...

Cardinalul pricepu ce urmărea regele şi i-o luă înainte:

— Iertaţi-mă — spuse el — dar dacă maiestatea voastră crede că judec părtinitor, atunci eu mă retrag.

— Ascultă — zise regele — poţi să juri pe amintirea tatălui meu că domnul Athos se afla la dumneata în timpul isprăvii şi că n-a avut nici un amestec?

— Jur pe gloriosul vostru tată şi jur pe voi, sire, care sunteţi tot ce iubesc şi slăvesc mai mult pe lume!

— Gândiţi-vă bine, sire — interveni cardinalul — dacă-i dăm drumul arestatului, nu mai putem descoperi adevărul.

— Domnul Athos va fi gata să răspundă ori de câte ori magistraţii vor găsi de cuviinţă să-l cerceteze — stărui domnul de Tréville. Nu va dezerta, domnule cardinal, fiţi pe pace, răspund eu pentru el.

— Aşa e, nu va dezerta — întări regele. O să-l găsească oricând, după cum spune şi domnul de Tréville. De altfel — adăugă el, cu glas scăzut şi privind rugător spre eminenţa sa — să nu le răpim încrederea: e o politică bună.

Această politică a lui Ludovic al XIII-lea îl făcu pe Richelieu să zâmbească.

— Porunciţi, sire — încuviinţă cardinalul — aveţi dreptul de a graţia.

— Dreptul de graţiere nu-i priveşte decât pe vinovaţi — lămuri Tréville, care nu voia să se dea învins — iar muşchetarul meu e nevinovat, aşa că nu de iertare e vorba, sire, ci numai de dreptate.

— Şi spui că e la For-l’Eveque? întrebă regele.

— Da, sire, ţinut la secret, într-o celulă, ca un criminal de rând.

— Drace! Drace! murmură regele. Ce-i de făcut?

— Iscăliţi ordinul de punere în libertate şi va fi de ajuns — spuse cardinalul. Eu cred, la fel ca maiestatea voastră, că ne putem bizui din plin pe cuvântul domnului de Tréville.

Acesta se înclină respectuos, cu o bucurie în care intra şi oarecare teamă; i-ar fi plăcut mai mult o împotrivire îndârjită din partea cardinalului, decât acea neaşteptată încuviinţare.

Regele iscăli ordinul de punere în libertate, iar Tréville îl luă fără a mai pierde vremea. Când să iasă, cardinalul îi surâse prietenos şi-i spuse regelui:

— Ce deplină înţelegere domneşte, sire, între căpetenii şi soldaţi, în rândurile muşchetarilor regali! Iată ceva care foloseşte în slujbă şi face cinste tuturor.

„Cine ştie ce festă vrea să-mi mai joace — îşi spunea Tréville — nu scapi cu una cu două din gheara unui om ca el. Dar să ne grăbim, căci regele poate oricând să se răzgândească şi, la urma urmelor, e mai greu să bagi iar la Bastilia sau la For-l’Eveque pe cineva care a scăpat de acolo, decât să ţii închis pe unul care n-a ieşit încă.”

Domnul de Tréville pătrunse biruitor la For-l’Eveque, unde slobozi pe muşchetarul rămas la fel de liniştit şi de nepăsător ca totdeauna.

Cum îl văzu însă pe d’Artagnan, îi spuse:

— Ai scăpat ieftin de tot; asta-i plata pentru lovitura de spadă dată lui Jussac. Mai rămâne a lui Bernajoux, dar nu te culca pe-o ureche.

De altminteri, domnul de Tréville avea dreptate să se ferească de cardinal, la gândul că socoteala nu era încă încheiată, căci, îndată ce căpitanul muşchetarilor închisese uşa, eminenţa sa îi şi strecură regelui:

— Şi acum, când am rămas doar noi doi, o să putem vorbi cum se cuvine, dacă maiestatea voastră îngăduie. Sire,

domnul de Buckingham a fost vreme de cinci zile la Paris şi n-a plecat decât azi-dimineaţă.

Capitolul XVI
DOMNUL SÉGUIER, MINISTRUL JUSTIŢIEI, CAUTĂ DE ZOR CLOPOŢELUL, DORIND SĂ SUNE CA ODINIOARĂ

Este cu neputinţă să-şi închipuie cineva tulburarea lui Ludovic al XIII-lea la auzul acestor cuvinte. Când îl văzu schimbând feţe-feţe, cardinalul îşi dădu scama că dintr-o singură lovitură câştigase din nou terenul pe care-l pierduse.

— Domnul de Buckingham la Paris? se răsti el. Şi ce să facă aici?

— Fără doar şi poate să unelteasscă cu duşmanii maiestăţii voastre, hughenoţii şi spaniolii.

— Nu, mii de draci! Nu! A venit să unelteasscă împotriva onoarei mele împreună cu doamna de Chevreuse, cu doamna de Longueville şi cu tot neamul Condé!

— Vai, sire! Se poate! Regina este prea înţeleaptă şi mai ales o iubeşte prea mult pe maiestatea voastră.

— Femeia e slabă din fire, domnule cardinal — spuse regele — şi cât priveşte marea ei dragoste pentru mine, ştiu eu ce ştiu despre dragostea asta!

— Eu stăruiesc totuşi să cred — urmă cardinalul — că ducele de Buckingham a venit la Paris numai cu scop politic.

— În schimb, eu sunt încredinţat, domnule cardinal, că a venit pentru altceva; iar dacă regina e vinovată, vai şi-amar de ea!

— De altfel — adăugă cardinalul — oricât mi-ar fi de silă să-mi opresc mintea asupra unei astfel de mişelii, maiestatea voastră mă pune pe gânduri; doamna de Lannoy, cu care, din porunca maiestăţii voastre, am stat adesea de vorbă, mi-a spus azi-dimineaţă că ieri noaptea maiestatea sa a vegheat până târziu, că toată dimineaţa a plâns, şi că peste zi a scris toată vremea.

— Vezi? sări regele. Sigur că lui i-a scris. Cardinale, ţin să

am hârtiile reginei.

— Dar cum să le luăm, sire? Socot că nici eu, nici maiestatea voastră nu ne putem încumeta la aşa ceva.

— Dar cum s-a făcut cu soţia mareşalului d'Ancre[1]? se răsti regele în culmea mâniei. I-au scotocit sertarele şi la urmă au căutat-o şi pe ea.

— Mareşala d'Ancre nu era decât mareşala d'Ancre, o aventurieră din Florenţa, sire, şi nimic mai mult; pe câtă vreme augusta voastră soţie este Ana de Austria, regina Franţei, adică una din cele mai slăvite crăiese ale lumii.

— Cu atât mai vinovăţie, domnule duce! Cu cât şi-a nesocotit mai tare înaltul rang ce-l poartă, cu atât a coborât mai jos. De altminteri, de multă vreme m-am hotărât eu să curm odată pentru totdeauna toate dedesubturile astea politice şi amoroase. Mai are pe lângă ea şi pe unul, La Porte...

— Pe care eu îl socotesc tartorul în toate astea, da, o mărturisesc — întări cardinalul.

— Va să zică bănuieşti, ca şi mine, că mă înşeală? întrebă regele.

— Cred şi spun încă o dată maiestăţii voastre că regina unelteşte împotriva puterii regelui său, dar n-am spus şi împotriva cinstei sale.

— Şi eu îţi spun că unelteşte împotriva amândurora; îţi spun că nu mă iubeşte, şi că iubeşte pe altul; îţi spun eu că-l iubeşte pe acel nemernic de Buckingham! De ce n-ai pus să-l aresteze când era la Paris?

— Să-l aresteze pe duce! Să-l aresteze pe primul ministru al regelui Carol I! Vă gândiţi ce-ar însemna asta, sire? Ce

---

1 Aventurier italian, pe numele său Concino Concini, cunoscut în Franţa sub numele de mareşalul d'Ancre, care, împreună cu soţia sa, Leonora Galigai, au exercitat o mare influenţă asupra Mariei de Medicis, mama lui Ludovic al XIII-lea. Sfătuit de Albert de Luynes, conetabil al Franţei şi slujitor devotat al său, Ludovic a hotărât arestarea mareşalului d'Ancre. Întrucât acesta a opus rezistenţă, a fost ucis (1617).

vâlvă! Chiar dacă bănuielile maiestăţii voastre ar avea oarecare temei, lucru de care eu tot mă îndoiesc, dar ce trăsnet ar fi, ce zarvă îngrozitoare!

— De vreme ce-şi primejduia viaţa ca un derbedeu şi ca un pungaş, trebuia...

Ludovic al XIII-lea se opri deodată, înspăimântat de ce era să scape. În vreme ce Richelieu, lungindu-şi gâtul, aştepta în zadar cuvântul încremenit pe buzele regelui.

— Trebuia?

— Nimic — îngăimă regele — nimic. Dar, cât a stat la Paris, cred că nu l aţi pierdut din ochi.

— Nu, sire.

— Şi unde locuia?

— În strada La Harpe nr. 75.

— Unde vine asta?

— Înspre Luxemburg.

— Eşti sigur că regina şi ducele nu s-au văzut?

— O cred pe regină prea credincioasă îndatoririlor ei, sire.

— Dar şi-au scris; lui i-a scris regina ieri, toată ziua; domnule duce, vreau să am neapărat scrisorile!

— Sire, totuşi...

— Le vreau, domnule duce, cu orice preţ!

— Îmi îngădui să atrag atenţia maiestăţii voastre...

— Nu cumva mă trădezi şi dumneata, domnule cardinal, de te împotriveşti mereu voinţei mele? Te-ai înţeles şi dumneata cu spaniolul, cu englezul, cu doamna de Chevreuse şi cu regina?

— Sire — răspunse oftând cardinalul — mă credeam la adăpost de atare bănuiala.

— M-ai auzit, domnule cardinal: vreau scrisorile!

— N-ar fi decât un singur mijloc.

— Care?

— Să se încredinţeze această sarcină domnului Séguier, ministrul justiţiei. Chestiunea se potriveşte întru totul cu

îndatoririle slujbei lui.

— Atunci, să se ducă numaidecât să-l cheme.

— Trebuie să fie acasă la mine, sire, îl poftisem tocmai să vină, şi când am plecat spre Luvru i-am lăsat vorba să mă aştepte.

— Să-l cheme chiar acum.

— Poruncile maiestăţii voastre vor fi îndeplinite; dar…

— Dar ce?

— Poate că regina nu se va supune.

— Poruncilor mele?

— Da, dacă nu ştie că aceste porunci vin de la rege.

— Bine! Ca să nu se mai îndoiască, mă duc s-o înştiinţez chiar eu.

— Maiestatea voastră să nu uite că eu am făcut tot ce am putut ca să înlătur o vrajbă.

— Da, duce, ştiu că eşti foarte îngăduitor cu regina, poate chiar prea îngăduitor, şi te înştiinţez că o să stăm de vorbă în privinţa asta.

— Oricând va pofti maiestatea voastră; dar voi fi totdeauna fericit şi mândru, sire, să mă jertfesc pentru buna înţelegere pe care doresc s-o văd domnind între maiestatea voastră şi regina Franţei.

— Bine, cardinale, bine, dar, până atunci, trimite după ministrul justiţiei; eu mă duc să-i vorbesc reginei.

Şi, deschizând o uşă, Ludovic al XIII-lea o luă de-a lungul unei săli ce ducea spre apartamentele Anei de Austria.

Regina se afla în mijlocul însoţitoarelor ei, doamna de Guitaut, doamna de Sablé, doamna de Montbazon şi doamna de Guéménée. Într-un ungher stătea camerista spaniolă, doña Estefania, cu care venise de la Madrid. Doamna de Guéménée citea o carte şi toată lumea asculta cu luare-aminte, afară de regină, care ceruse dinadins această lectură, tocmai pentru a-şi putea urmări firul gândurilor prefăcându-se că ascultă.

Aceste gânduri, oricât de poleite erau de ultimele licăriri ale iubirii, se dovedeau triste. Lipsită de încrederea soţului ei, urmărită de urgia cardinalului, care nu-i putea ierta că nesocotise un simţământ mai gingaş, Ana de Austria avea în faţa ochilor pilda reginei-mame, hărţuită toată viaţa de aceeaşi ură, deşi Maria de Medicis — dac-ar fi să dăm crezare cronicilor vremii — începuse prin a dărui cardinalului dragostea pe care Ana de Austria a ocolit-o mereu; Ana de Austria văzuse căzând în juru-i pe slujitorii ei cei mai credincioşi, pe prietenii cei mai apropiaţi, pe curtenii cei mai dragi. Aidoma nefericiţilor sortiţi să fie piază rea celor din preajmă, ea stârnea nenorocul; prietenia ei era aducătoare de prigoană şi de urgie; doamna de Chevreuse şi doamna de Vernet erau surghiunite, iar La Porte nu ascundea stăpânei sale că se aştepta să fie ridicat în fiece clipă.

Pe când stătea astfel adâncită în gânduri grele şi întunecate, uşa camerei se deschise şi intră regele.

Doamna care citea lăsă deodată cartea, celelalte doamne se ridicară în picioare şi se aşternu o tăcere adâncă.

Cu aerul că nici nu le vede, regele se opri doar în faţa reginei şi-i spuse cu voce schimbată:

— Domnul cancelar va veni să vă vadă, doamnă, şi să vă aducă la cunoştinţă unele hotărâri ale mele.

Nefericita regină, care era mereu ameninţată cu despărţirea, cu surghiunul şi chiar cu judecata, păli în ciuda sulimanului şi nu se putu împiedica să întrebe:

— Dar de ce să vină, sire? Ce lucruri are să-mi spună domnul cancelar, pe care nu poate să le spună chiar maiestatea voastră?

Regele îi întoarse spatele, fără a răspunde, şi aproape în aceeaşi clipă domnul de Guitaut, căpitanul gărzilor, vesti sosirea cancelarului. Când acesta se ivi în prag, regele ieşi printr-o altă uşă.

Cancelarul intră pe jumătate zâmbind, pe jumătate

stingherit. Deoarece s-ar putea să-l mai întâlnim de-a lungul acestei povestiri, socotim că nu e rău ca cititorii noştri să-l cunoască mai îndeaproape.

Cancelarul acesta era hazliu din fire. Des Roches le Masle, canonic la Nôtre-Dame, şi pe vremuri camerist al cardinalului, îl sprijinise pe lângă eminenţa sa, ca fiind un om de încredere. Cardinalul urmă sfatul canonicului şi se nimeri bine.

Se povesteau, pe seama lui, tot felul de năzdrăvănii, printre care şi următoarea:

După o tinereţe furtunoasă, se aciuase într-o mânăstire pentru a-şi ispăşi măcar o bucată de vreme nebuniile vârstei sale fragede. Dar, trecând pragul sfântului lăcaş, sărmanul pocăit nu putuse închide atât de grabnic uşa, încât patimile de care fugea să nu intre o dată cu el. Şi cum îi dădeau de furcă, stareţul mânăstirii, căruia îi destăinuise năpasta, vrând să-l izbăvească, atât cât îi stătea în putere, îl sfătuise să tragă de funia clopotului şi să sune până la cer, ca să alunge ispita necuratului. Auzind larma vestitoare, călugării ar fi aflat că pe un frate îl încolţeau poftele şi cu toţii s-ar fi pus pe rugăciuni.

Viitorul cancelar socoti sfatul destul de nimerit. Căută deci izbăvirea prin nenumăratele rugăciuni făcute de călugări, dar ucigă-l-toaca nu părăseşte uşor vizuina unde s-a cuibărit: cu cât se înmulţeau afuriseniile, cu atât se înteţeau şi ispitele, aşa că clopotul bălăngănea ziua şi noaptea, vestind apriga dorinţă de mântuire a pocăitului.

Călugării nu mai pridideau. Cât era ziulica de mare urcau şi coborau treptele care duceau la capelă. Noaptea, în afară de vecernie şi de utrenie, mai erau siliţi să sară de vreo douăzeci de ori din pat, ca să bată mătănii pe lespezile chiliilor.

Nu se ştie dacă, până în cele din urmă, necuratul a fost cel care s-a lăsat păgubaş sau călugării au obosit; dar neîndoielnic este că, peste trei luni, pocăitul s-a întors la viaţa de mirean cu faima că, de când e lumea lume, nu se pomenise făptură mai spurcată ca el.

Când a ieşit din mânăstire, a intrat în magistratură; a fost numit preşedinte de secţie în locul unchiului său, s-a dat de partea cardinalului, dovadă că era ager la minte, a ajuns cancelar, a slujit cu râvnă pe eminenţa sa în duşmănia lui împotriva reginei-mame şi în setea de răzbunare împotriva Anei de Austria, a aţâţat pe judecători în afacerea Chalais[1], a sprijinit încercările domnului de Laffemas[2], mare maestru de vânătoare al Franţei, şi, în sfârşit, împuternicit cu întreaga încredere a cardinalului, încredere atât de aprig cucerită, a ajuns să primească şi ciudata însărcinare în vederea căreia se înfăţişa acum reginei.

Când a intrat, regina mai era încă în picioare; dar cum îl zări, se şi aşeză în fotoliu, făcând semn doamnelor de onoare să se aşeze şi ele pe perne şi pe scăunaşe. Apoi Ana de Austria îl întrebă cu nespusă trufie:

— Ce doreşti, domnule, şi cu ce scop vii aici?

— Ca să fac, doamnă, în numele regelui şi cu tot respectul pe care am cinstea să vi-l port, o cercetare amănunţită în toate hârtiile maiestăţii voastre.

— Cum, domnule, să cercetezi hârtiile mele...? Ale mele? Asta-i curată nemernicie!

— Vă rog să mă iertaţi, doamnă, dar în această împrejurare eu nu sunt decât o unealtă în slujba regelui. N-a fost chiar acum maiestatea sa aici şi nu v-a poftit să vă pregătiţi pentru venirea mea?

— Scotoceşte atunci, domnule; pe cât se pare, sunt o nelegiuită. Estelania, dă cheile de la mesele şi dulapurile mele.

Cancelarul căută pe deasupra prin sertare; ştia, fireşte, că nu acolo a ascuns regina scrisoarea însemnată ce o scrisese

---

1 Henry de Talleyrand, marchiz de Chalais (1599—1626), favorit al lui Ludovic al XIII-lea. Acuzat că ar fi conspirat împotriva lui Richelieu, a fost condamnat şi decapitat.

2 Isaac Laffemas (1584—1657), om de încredere al cardinalului, a judecat fără milă pe toţi nobilii rebeli.

peste zi.

După ce deschise şi închise la loc de vreo douăzeci de ori dulapurile, cancelarul, nemaiavând încotro, oricât de şovăielnic se simţea, nemaiavând încotro, zicem, a trebuit să ajungă la ceea ce trebuia să facă, adică s-o caute chiar pe regină. Se îndreptă deci spre Ana de Austria şi, încurcat, cu glasul în doi peri, îi spuse:

— Şi acum, mai rămâne de făcut cercetarea de căpetenie.

— Care? întrebă regina, nepricepând sau mai curând nevrând să priceapă.

— Maiestatea sa e încredinţată că peste zi aţi scris o scrisoare; regele ştie că n-a fost încă trimisă. Această scrisoare nu se află nici în masa de scris, nici în scrinul dumneavoastră, şi totuşi această scrisoare trebuie să fie undeva.

— Ai îndrăzni oare să atingi pe regina dumitale? întrebă Ana de Austria, ridicându-se cât era de înaltă şi pironind asupra cancelarului o privire aproape duşmănoasă.

— Sunt un supus credincios al regelui, doamnă, şi voi îndeplini toate poruncile maiestăţii sale.

— Aşa e! Adevărat — rosti Ana de Austria — spionii domnului cardinal l-au slujit cât se poate de bine: am scris azi o scrisoare; această scrisoare n-a plecat, e aici.

Şi regina duse în dreptul sânului prea frumoasa-i mână.

— Daţi-mi atunci scrisoarea, doamnă — stărui cancelarul.

— N-o voi da decât regelui, domnule — răspunse Ana.

— Dacă regele ar fi vrut să i-o înmânaţi, doamnă, v-ar fi cerut-o chiar el. Dar, vă spun încă o dată, mie mi-a încredinţat sarcina s-o cer şi, dacă nu mi-o daţi...

— Atunci?

— Tot mie mi-a încredinţat sarcina s-o şi iau.

— Cum? Ce vrei să spui?

— Că ordinele primite îmi dau puteri nemărginite, doamnă, şi sunt îndreptăţit să caut hârtia cu pricina chiar asupra

persoanei maiestăţii voastre.

— Ce grozăvie! strigă regina.

— Vă rog deci, doamnă, să-mi înlesniţi cercetarea.

— Purtarea asta e o constrângere josnică; îţi dai seama, domnule?

— Regele porunceşte, doamnă, eu vă rog frumos să mă iertaţi.

— Nu voi îngădui aşa ceva, nu, nu, mai bine mor strigă regina, al cărei sânge trufaş de spaniolă şi de austriacă îi clocotea în vine.

Cancelarul se înclină până la pământ, apoi, cu hotărârea neclintită de a nu da un singur pas îndărăt de la îndeplinirea sarcinii ce-i fusese încredinţată, şi aşa cum ar fi procedat ajutorul unui călău în camera de tortură, el se apropie de regină, care izbucni deodată într-un plâns mânios.

După cum am mai spus, Ana de Austria era de o neasemuită frumuseţe. Misiunea lui Séguier se dovedea a fi oarecum gingaşă, dar, în gelozia lui oarbă împotriva lui Buckingham, regele ajunsese să nu mai fie gelos pe nimeni altul.

Fără îndoială, în clipa aceea cancelarul şi-a holbat ochii după frânghia clopotului de pomină, dar, negăsind-o, se hotărî şi întinse mâna spre locul unde regina mărturisise că se găsea scrisoarea. Ana de Austria făcu un pas înapoi; era atât de albă la faţă, de s-ar fi zis că se sfârşeşte; ca să nu cadă, se sprijini cu mâna stângă de o masă din spatele ei, iar cu dreapta scoase din sân o hârtie pe care i-o întinse ministrului justiţiei.

— Poftim, domnule, ţine scrisoarea! îi spuse regina cu glasul întretăiat şi tremurător. Ia-o şi scuteşte-mă de dezgustătoarea dumitale prezenţă.

Cancelarul, care, la rândul lui, tremura şi el, din pricina unei tulburări lesne de închipuit, luă scrisoarea şi ieşi, cu ploconeli până la pământ.

Abia se închisese uşa în urma lui, şi regina se prăbuşi aproape fără cunoştinţă, în braţele însoţitoarelor ei.

Cancelarul aduse scrisoarea regelui fără să citească măcar un rând. Regele o luă cu mâna tremurândă. Căută adresa care lipsea şi, alb la faţă ca varul, desfăcu încet hârtia; apoi, înţelegând din primele cuvinte că este scrisă către regele Spaniei, o citi într-un suflet. Era vorba de un întreg plan de luptă împotriva cardinalului. Regina îşi îndemna fratele ca, împreună cu împăratul Austriei, să se prefacă a porni cu război împotriva Franţei, ca urmare a jignirilor pricinuite de politica lui Richelieu, a cărui veşnică dorinţă era înjosirea casei de Austria; apoi de a cere, în schimbul încheierii păcii, alungarea cardinalului; dar despre dragoste, în toată scrisoarea nici un cuvânt.

Nespus de bucuros, regele întrebă dacă ducele mai era încă la Luvru. I se răspunse că eminenţa sa aşteaptă în camera de lucru ordinele maiestăţii sale. Regele o şi porni într-acolo.

— Aşa e, duce — îi spuse el cardinalului. Dumneata aveai dreptate, iar eu m-am înşelat; toată intriga e doar politică şi nici pomeneală de dragoste: poftim scrisoarea; în schimb, grozav te pomeneşte pe dumneata.

Cardinalul desfăcu scrisoarea şi o citit cu luare-aminte; apoi, când ajunse la sfârşit, o mai luă o dată de la început.

— Iată, maiestate, până unde ajung duşmanii mei: vă ameninţă cu două războaie dacă nu mă goniţi. În locul vostru, sire, m-aş lăsa înduplecat în faţa unor atât de puternice stăruinţe, iar în ceea ce mă priveşte, ar fi o adevărată fericire să pot părăsi treburile obşteşti.

— Ce tot spui acolo, duce?

— Spun, sire, că sănătatea mi se iroseşte în aceste lupte nesfârşite şi în această muncă fără preget. Spun că cine ştie dacă aş mai putea îndura oboselile asediului cetăţii La Rochelle şi că ar fi mai bine să numiţi în locul meu pe domnul

de Condé, sau pe domnul de Bassompierre sau, în sfârşit, pe orice alt viteaz în stare să ducă un război, şi nu pe mine, slujitor al bisericii, care mă văd mereu îndepărtat de la chemarea mea, pentru treburi în afara priceperii mele. Veţi fi, sire, mai fericit înăuntrul ţării şi, nu mă îndoiesc, mai glorios peste hotare.

— Domnule duce — răspunse regele — am înţeles, fii fără grijă! Toţi care sunt numiţi în această scrisoare îşi vor primi pedeapsa cuvenită, chiar şi regina.

— Nu vorbiţi astfel, sire! Ferească Dumnezeu ca din pricina mea regina să aibă cea mai mică neplăcere; totdeauna m-a socotit drept duşmanul ei, deşi puteţi fi martor că în toate împrejurările i-am luat călduros partea, chiar împotriva maiestăţii voastre. O, dacă ar întina cinstea maiestăţii voastre, atunci ar fi cu totul altceva; eu, cel dintâi, v-aş spune: „Nici o milostivire, sire, nici o milostivire pentru păcătoasă! Slavă Domnului, nu poate fi vorba de aşa ceva; maiestatea voastră a dobândit acum o nouă dovadă.

— Aşa e, domnule cardinal — răspunse regele — şi ai avut dreptate, ca totdeauna; i se cuvine totuşi reginei să îndure mânia mea!

— Dimpotrivă, maiestatea voastră aţi înfruntat-o; şi dacă într-adevăr v-ar lua-o în nume de rău, eu aş înţelege-o şi i-aş da dreptate. Maiestatea voastră s-a purtat cu o asprime...

— Aşa mă voi purta întotdeauna cu duşmanii mei şi cu ai dumitale, duce, oricât de înalt le-ar fi rangul şi oricare ar fi primejdia care m-ar ameninţa de pe urma purtării mele aspre.

— Regina mi-e duşmană mie, nu şi maiestăţii voastre; dimpotrivă, este o soţie credincioasă, supusă, fără cusur; îngăduiţi-mi deci, sire, să cer pentru cea îndurare.

— Atunci, n-are decât să se umilească şi să vină ea spre mine.

— Dimpotrivă, sire, slujiţi-i drept pildă: aţi greşit cel dintâi, fiindcă aţi bănuit-o pe nedrept.

— Eu să mă duc întâi spre ea?! rosti regele. Niciodată!

— Sire, vă rog din suflet.

— De altfel, cum m-aş putea duce spre ea?

— Făcând un lucru care ştiţi că ar bucura-o.

— Şi ce anume?

— Daţi un bal: ştiţi ce mult îi place dansul reginei; vă încredinţez că supărarea ei nu va putea dăinui faţă de asemenea atenţie din partea maiestăţii voastre.

— Domnule cardinal, ştii că nu-mi plac petrecerile mondene.

— Cu atât mai recunoscătoare va fi regina cu cât şi ea ştie că nu vă plac petrecerile de soiul acestora; de altminteri, va avea astfel prilejul să-şi pună podoabele în diamante pe care i le-aţi dăruit de ziua ei şi pe care nu a avut când să le poarte.

— Să vedem, domnule cardinal, să vedem — spuse regele, bucuros că descoperise vinovăţia reginei într-o nelegiuire de care nu se sinchisea şi nevinovăţia ei într-o greşeală de care se înfiora; el era gata să se împace cu ea. Să vedem, domnule cardinal, dar, pe legea mea, eşti din cale afară de îngăduitor.

— Sire — răspunse cardinalul — lăsaţi asprimea pe seama miniştrilor, îngăduinţa e virtute regească; folosiţi-o şi vă va prinde bine.

Şi auzind că bate ora unsprezece, cardinalul se înclină adânc, cerând voie regelui să se retragă şi rugându-l totodată stăruitor să se împace cu regina.

Ana de Austria, care, după ce i se luase scrisoarea, se aştepta la cine ştie ce mustrări, s-a mirat nespus văzând că regele încearcă a doua zi să se apropie de ea. Întâia ei mişcare a fost de împotrivire: mândria de femeie şi demnitatea ei de regină, atât de crunt jignite, o împiedicau să treacă prea uşor cu vederea; dar, cucerită de sfaturile însoţitoarelor ei, păru că începe să uite. Regele se folosi de acest început de schimbare pentru a-i spune că are de gând să dea curând de tot o serbare.

Pentru biata Ana de Austria, o serbare era ceva atât de neaşteptat, încât la auzul acestei veşti, după cum bănuise de altminteri şi cardinalul, i se şterse şi cea din urmă brumă de supărare, dacă nu din inimă, cel puţin de pe faţă. Întrebându-l când va avea loc serbarea, regele îi răspunse că aşteaptă să ia înţelegere cu eminenţa sa.

Într-adevăr, în fiecare zi regele îl întreba pe cardinal când va avea loc serbarea şi în fiecare zi, sub un cuvânt oarecare, cardinalul amâna să hotărască data.

Se scurseră astfel zece zile.

A opta zi după întâmplarea povestită, cardinalul primi o scrisoare purtând ştampila Londrei şi care cuprindea doar aceste câteva rânduri:

Le-am luat, dar nu pot părăsi Londra din lipsă de bani; trimiteţi-mi cinci sute de pistoli şi în patru sau cinci zile de la primire voi fi la Paris.

În ziua în care cardinalul primi această scrisoare, regele îi puse obişnuita întrebare. Richelieu numără pe degete, spunându-şi în şoaptă:

— Va sosi, după cum spune, în patru sau cinci zile de la primirea banilor. Trebuiesc patru sau cinci zile până să ajungă banii acolo, alte patru sau cinci zile până să ajungă ea aici, în total deci zece zile; mai punem la socoteală vânturi neprielnice, întâmplări neprevăzute, slăbiciuni femeieşti, toate la un loc ar face cam douăsprezece zile.

— Ei, domnule duce — îl întrebă regele — cum stai cu socoteala?

— Bine, sire. Azi suntem în douăzeci septembrie; consilierii municipali ai Capitalei dau o serbare la trei octombrie. Se potriveşte de minune, căci n-o să se creadă că vreţi să faceţi un hatâr reginei. Apoi adăugă: Şi pentru că veni vorba, sire, nu uitaţi să-i spuneţi maiestăţii sale, în ajunul serbării, că aţi dori s-o vedeţi gătită cu eghileţii în diamante.

Capitolul XVII
CĂSNICIA BONACIEUX

Era a doua oară când cardinalul îi pomenea regelui de eghileţii în diamante. Izbit de această stăruinţă, Ludovic al XIII-lea se gândi că îndărătul acelor cuvinte se ascundea o taină.

Nu o dată regele se simţea umilit văzând că eminenţa sa — a cărui poliţie, fără a fi ajuns încă la desăvârşirea poliţiei moderne, era totuşi minunată — cunoştea mai bine decât el însuşi tot ce se petrecea în propria-i căsnicie. Nădăjduia deci ca dintr-o convorbire cu Ana de Austria să scoată ceva la iveală şi să se poată întoarce apoi la cardinal stăpân pe o taină care, fie că eminenţa sa o ştia sau nu, ar fi avut totuşi darul să-l ridice nemăsurat de mult în ochii ministrului său.

Se duse deci la regină şi, potrivit vechiului obicei, o întâmpină cu noi ameninţări împotriva celor din preajma ei. Ana de Austria îşi plecă fruntea, lăsă să treacă vijelia fără să răspundă, în nădejdea că, în cele din urmă, se va potoli de la sine, dar nu aceasta era dorinţa lui Ludovic al XIII-lea: Ludovic al XIII-lea dorea o ceartă din care să ţâşnească o cât de slabă rază de lumină, încredinţat fiind că domnul cardinal nutrea un gând ascuns şi-i ticluia una din neaşteptatele trăsnăi în care eminenţa sa nu-şi avea seamăn. Şi tot învinuind mereu, ajunse drept la ţintă.

— Dar — începu Ana de Austria, obosită de toate aceste învinuiri în doi peri — dar, sire, nu-mi spuneţi tot ce aveţi pe inimă. Ce-am mai făcut? Ce crimă am mai săvârşit? Nu e cu putinţă ca maiestatea voastră să facă atâta gălăgie pentru o scrisoare către fratele meu.

Atacat la rândul lui în chip atât de făţiş, regele nu ştiu ce să răspundă; gândi că venise vremea să dea drumul înaltei dorinţe pe care trebuia să şi-o arate numai în ajunul serbării.

— Doamnă — zise el cu ton regesc — curând va avea loc

un bal la primărie; pentru a cinsti cum se cuvine pe destoinicii noştri consilieri municipali, doresc să luaţi parte în rochie de gală şi împodobită mai ales cu diamantele pe care vi le-am dăruit de ziua dumneavoastră. Acesta este răspunsul meu.

Răspunsul era îngrozitor. Ana de Austria crezu că Ludovic al XIII-lea ştia tot, dar că ministrul îi ceruse să păstreze taina şapte sau opt zile, ceea ce de altminteri era în firea lui. Se făcu albă la faţă, îşi sprijini de o măsuţă mâna-i neasemuit de frumoasă, mână care în clipa aceea era ca de ceară şi, privindu-l pe rege cu ochi înspăimântaţi, nu răspunse nici un cuvânt.

— Aţi auzit, doamnă — stărui regele, care se bucura de tulburarea adâncă a reginei, fără să-i ghicească totuşi pricina — aţi auzit?

— Da, sire — îngăimă regina — am auzit.

— Veţi veni la bal?

— Da.

— Cu podoabele?

— Da.

Deşi ar fi părut cu neputinţă, regina păli mai mult încă; regele băgă de seamă şi se bucură în sinea lui cu acea cruzime de gheaţă care era una din laturile urâte ale firii sale.

— Atunci, ne-am înţeles — vru să încheie regele. E tot ce am avut de spus.

— Dar în ce zi va avea loc balul? întrebă Ana de Austria.

Ludovic al XIII-lea simţi de la sine că nu trebuie să răspundă la această întrebare, pe care regina i-o pusese cu glas aproape stins.

— Foarte curând, doamnă — zise el — nu mai ţin minte ziua; o să-l întreb pe cardinal.

— Prin urmare, cardinalul v-a adus la cunoştinţă această serbare? stărui regina.

— Da, doamnă — răspunse regele, mirat — dar pentru ce această întrebare?

— El e acela care v-a îndemnat să mă poftiţi la bal astfel împodobită?

— Adică, doamnă...

— El e, sire, el e!

— Ei şi, are vreo însemnătate dacă e el sau eu? Vedeţi vreo crimă în această invitaţie?

— Nu, sire.

— Atunci, veţi veni?

— Da, sire.

— Bine — rosti regele plecând — bine, rămâne deci hotărât.

Regina se înclină mai puţin din cuviinţă decât din pricină că i se muiaseră genunchii.

Regele se îndepărtă încântat.

— Sunt pierdută — murmură regina — pierdută; cardinalul ştie tot, el îl împinge pe rege, care nu ştie încă nimic, dar care în curând va afla totul. Sunt pierdută! Doamne Dumnezeule! Dumnezeule!

Căzu în genunchi pe o pernă şi se rugă cu fruntea sprijinită pe braţele-i tremurânde.

Împrejurările erau cu adevărat groaznice. Buckingham se întorsese la Londra, doamna de Chevreuse era la Tours. Supravegheată mai mult ca oricând, regina simţea că una dintre însoţitoarele ei o trădează, dar nu ştia care anume. La Porte nu putea părăsi Luvrul; nu dăinuia suflet pe lume căruia să i se încredinţeze.

În faţa nenorocirii ce o pândea, şi dându-şi seama cât era de părăsită, regina izbucni în hohote de plâns.

— N-aş putea oare să fiu de folos maiestăţii voastre? întrebă deodată un glas dulce şi plin de milă.

Regina se întoarse repede, căci nimeni nu s-ar fi putut înşela auzind glasul acela: numai o prietenă putea grăi astfel.

Într-adevăr, la una din uşile care dădeau în camera reginei se ivise frumoasa doamnă Bonacieux; în clipa când regele

intrase, ea se îndeletnicea tocmai cu aşezarea rochiilor şi rufăriei reginei într-o încăpere învecinată; nu mai putuse ieşi de acolo şi astfel auzise totul.

Văzându-se surprinsă, regina scoase un ţipăt ascuţit, căci, în tulburarea ei, nu recunoscuse de la început pe femeia tânără adusă de domnul de La Porte.

— Oh, nu vă fie teamă, doamnă! începu ea, împreunându-şi mâinile şi izbucnind în lacrimi în faţa frământărilor reginei. Sunt cu trup şi suflet credincioasă maiestăţii voastre şi, oricât de departe aş fi de maiestatea voastră, oricât de umilă ar fi starea mea, eu cred că am găsit un mijloc să vă scap din necazuri.

— Dumneata? O, cerule! Dumneata! se tângui regina. Te rog, uită-te în ochii mei. În jurul meu sunt numai trădători; pot să mă încred în dumneata?

— Doamnă — strigă tânăra femeie, căzând în genunchi — pe sufletul meu, sunt gata să-mi dau viaţa pentru maiestatea voastră!

Strigătul pornise din adâncul inimii ei şi, la fel ca şi prima izbucnire, n-ar fi putut înşela pe nimeni.

— Da — urmă doamna Bonacieux — da, sunt trădători aici, dar, pe sfântul nume al Fecioarei, vă jur că nimeni nu este credincios ca mine maiestăţii voastre. Aceste giuvaere din diamante, pe care le cere regele, aşa e că le-aţi dat ducelui de Buckingham? Erau într-o cutie mică din lemn de trandafir, pe care o ţinea sub braţ. Mă înşel oare? Nu e aşa cum spun?

— Oh! Doamne Dumnezeule! murmură regina, ai cărei dinţi clănţăneau de spaimă.

— Ei bine — urmă doamna Bonacieux — aceste giuvaere trebuie luate îndărăt.

— Da, fără îndoială, aşa e! se frământa regina. Dar cum să facem ca să le luăm?

— Să trimitem pe cineva la duce.

— Dar pe cine?... Pe cine?... În cine să mă încred?

— Aveţi încredere în mine, doamnă; faceţi-mi aceasta cinste, regina mea, şi o să găsesc eu pe cine să trimit.

— Dar va trebui să scriu o scrisoare!

— Da! Trebuie! Două cuvinte din partea maiestăţii voastre şi sigiliul vostru personal.

— Dar aceste două cuvinte pot fi osânda mea, divorţul, surghiunul!

— Da, dacă ar cădea în mâini haine! Dar vă încredinţez că aceste două cuvinte vor ajunge la adresa lor.

— Dumnezeule! Trebuie atunci să-mi pun viaţa, cinstea mea în mâinile dumitale?

— Da, da, doamnă, trebuie, şi eu o să le scot la liman!

— Dar cum? Cel puţin spune-mi cum?

— Soţul meu a fost pus în libertate de vreo două sau trei zile; n-am avut încă vreme să mă duc să-l văd. E un om cumsecade şi cinstit, care nici nu urăşte şi nici nu iubeşte pe nimeni. O să facă tot ce-i cer: o să plece dacă-i poruncesc eu să plece, fără să ştie ce duce, şi o să dea scrisoarea acolo unde trebuie, fără să ştie măcar că e din partea maiestăţii voastre.

Regina strânse din toată inima mâinile tinerei femei, o privi de parcă ar fi vrut să-i citească până în adâncul sufletului şi, văzând numai sinceritate în frumoşii ei ochi, o îmbrăţişă călduros.

— Fă lucrul ăsta — izbucni ea — şi atunci îmi vei scăpa onoarea?

— Oh, grija pe care am fericirea să v-o port nu e atât de însemnată; nu poate fi vorba de a scăpa ceva. Maiestatea voastră a căzut doar pradă unor uneltiri viclene.

— Aşa e, aşa e, copila mea — şopti regina — ai dreptate.

— Doamnă, daţi-mi scrisoarea: nu e vreme de pierdut.

Regina se duse repede la o măsuţă pe care se găseau cerneală, hârtie şi pene de scris; după ce umplu două rânduri, sigilă răvaşul cu sigiliul ei şi-l încredinţă doamnei Bonacieux.

— Şi acum — adăugă regina — uitam ceva foarte însemnat.

— Ce anume?

— Banii.

Doamna Bonacieux se îmbujoră la faţă.

— Da, e adevărat — răspunse ea — şi mărturisesc maiestăţii voastre că soţul meu...

— Vrei să spui că soţul tău n-are bani.

— Ba are, dar e grozav de zgârcit, ăsta-i cusurul lui cel mare. Totuşi, maiestatea voastră să nu fie îngrijorată, o să ne descurcăm noi...

— Vezi că nici eu nu am — mărturisi regina (cei ce vor citit memoriile doamnei de Motteville nu se vor mira de acest răspuns) — dar aşteaptă.

Ana de Austria alergă la cutia cu giuvaere.

— Iată — zise ea — un inel de mare preţ, după cum mi s-a spus; îl am în dar de la fratele meu, regele Spaniei, e deci al meu şi pot face eu el ce vreau. Ia inelul şi schimbă-l în bani, pentru ca soţul tău să plece cât mai iute.

— Într-un ceas vi se va împlini porunca.

— Ia seama la adresă — adăugă regina, vorbind atât de încet, încât abia se auzea ce spune. Pentru milordul duce de Buckingham, Londra.

— Scrisoarea îi va fi dată în mână.

— Inimoasă copilă! se minună Ana de Austria.

Doamna Bonacieux sărută mâinile reginei, ascunse scrisoarea în sân şi se făcu nevăzută, uşoară ca o păsărea.

Peste zece minute era acasă; după cum îi spusese reginei, nu-şi mai văzuse soţul de la eliberarea lui: nu cunoştea deci schimbarea simţămintelor acestuia faţă de cardinal, schimbare la care se mai adăugaseră cele două sau trei vizite ale contelui de Rochefort, ajuns în vremea din urmă cel mai bun prieten al lui Bonacieux. Nu-i fusese greu lui Rochefort să-l facă pe Bonacieux să creadă că răpirea soţiei lui nu se datorase vreunei încercări vinovate, ci fusese numai o

măsură de prevedere politică.

Doamna Bonacieux îşi găsi soţul singur; bietul om se străduia să facă rânduială în casa pe care o găsise vraişte, cu mobila aproape toată ţăndări şi cu sertarele aproape goale, justiţia nefiind unul dintre cele trei lucruri despre care regele Solomon spunea că nu lasă nici o urmă în trecerea lor. Cât despre servitoare, o luase la sănătoasa când stăpânul fusese ridicat. Sărmana fată rămăsese atât de îngrozită, încât de la Paris până în Burgundia — pământul ei de baştină — umblase fără să se mai oprească.

Îndată după sosirea lui acasă, vrednicul negustor de mărunţişuri o înştiinţase pe nevastă-sa de fericita lui întoarcere, iar ea îi răspunsese felicitându-l şi trimiţându-i vorbă că va alerga să-l vadă în cea dintâi clipă de răgaz.

Această clipă se lăsă însă aşteptată vreme de cinci zile, ceea ce în alte împrejurări i s-ar fi părut lui Bonacieux cam mult; dar vizita pe care i-o făcuse el cardinalului, precum şi vizitele pe care i le făcea Rochefort lui îl puneau pe gânduri şi, după cum bine ştie fiecare, niciodată vremea nu trece atât de repede ca atunci când te fură gândurile. Cu atât mai mult cu cât aceste gânduri ale lui Bonacieux erau toate trandafirii. Rochefort îl numea prietenul său sau scumpul său Bonacieux şi-i spunea mereu că eminenţa sa îl preţuieşte nespus de mult. Negustorul se şi vedea pornit pe drumul măririlor şi al bogăţiei.

La rândul ei, doamna Bonacieux se lăsase şi ea pradă gândurilor, dar, trebuie să mărturisim, unor gânduri lipsite de orice ambiţie; fără voia ei, mintea îi luneca mereu spre tânărul frumos şi cutezător care părea atât de îndrăgostit. Căsătorită la optsprezece ani cu domnul Bonacieux şi trăind în mijlocul prietenilor soţului ei, care cu greu ar fi putut trezi vreun sentiment unei tinere femei, a cărei inimă ţintea mai sus decât starea sa socială, doamna Bonacieux rămăsese nepăsătoare în faţa ispitelor de rând. Dar, în vremea aceea

mai ales, titlul de gentilom avea mare înrâurire asupra burgheziei, şi d'Artagnan, după cum ştim, era gentilom; mai mult încă, el purta uniforma ostaşilor din gardă, care, după uniforma muşchetarilor, era cea mai preţuită de femei. Era deci frumos, tânăr şi dornic de aventuri; vorbea despre dragoste ca un bărbat care iubeşte şi căruia îi e sete să fie iubit. Avea, adică, mai multe daruri decât ar fi trebuit pentru a ameţi un căpşor de douăzeci şi trei de ani, iar doamna Bonacieux ajunsese tocmai la această fericită vârstă a vieţii.

Deşi nu se văzuseră de mai bine de opt zile, cei doi soţi se întâmpinară oarecum îngrijoraţi din pricina atâtor pacoste ce dăduseră peste ei în răstimpul acelei săptămâni; totuşi, domnul Bonacieux, cuprins de o adevărată bucurie, înainta spre soţia lui cu braţele deschise. Doamna Bonacieux îi întinse fruntea.

— Să stăm puţin de vorbă — începu ea.

— Cum? făcu Bonacieux uimit.

— Da, vreau să-ţi spun ceva grozav de însemnat.

— La drept vorbind, şi eu vreau să-ţi pun câteva întrebări pe neocolite. Dumireşte-mă, te rog, ce-i cu răpirea dumitale?

— Deocamdată nu-i vorba de asta — răspunse doamna Bonacieux.

— Dar despre ce e vorba? Despre arestarea mea?

— Am aflat-o chiar în ziua aceea; dar cum nu erai vinovat de nici o crimă, cum nu erai vinovat de nici o uneltire şi, în sfârşit, cum nu ştiai nimic care să te poată pune în primejdie nici pe dumneata, nici pe nimeni altul, n-aveam pentru ce să mă prăpădesc cu firea.

— Îţi dă mâna să vorbeşti aşa, doamnă! răspunse Bonacieux, jignit de puţina grijă ce i-o purta nevastă-sa. Ştii oare că m-au ţinut închis într-o celulă la Bastilia o zi şi o noapte întreagă?

— O zi şi o noapte trec numaidecât; hai să lăsăm închisul dumitale şi să venim la ceea ce mă aduce aici.

— Cum? Ce te aduce aici? Dar oare nu dorinţa de a-ţi vedea soţul de care ai fost despărţită opt zile? întrebă negustorul, adânc jignit.

— Ba în primul rând asta, dar pe urmă mai e şi altceva.

— Vorbeşte!

— Ceva de cea mai mare însemnătate şi de care atârnă poate soarta noastră de mâine.

— Soarta noastră s-a schimbat cam tare la faţă de când nu te-am mai văzut, doamnă Bonacieux, şi nu m-ar mira dacă, peste câteva luni, n-o să mai doarmă mulţi de necaz.

— Da, mai ales dacă o sa te ţii de îndrumările pe care o să ţi le dau.

— Mie?

— Da, dumitale. Ai de făcut o faptă bună şi sfântă, domnule, şi ai de câştigat totodată o mulţime de bani.

Doamna Bonacieux ştia că, vorbindu-i soţului ei despre bani, atingea marea lui slăbiciune.

Dar orice om, fie el chiar negustor de mărunţişuri, când a stat de vorbă zece minute cu cardinalul de Richelieu, n-a mai rămas acelaşi om.

— Bani mulţi de câştigat? spuse Bonacieux, ţuguindu-şi buzele.

— Da, mulţi.

— Cam cât?

— O mie de pistoli, poate.

— Prin urmare, ceea ce vrei sa-mi ceri e ceva foarte de seamă, nu-i aşa?

— Da.

— Şi ce-ar trebui să fac?

— Să pleci numaidecât; îţi voi da o scrisoare pe care s-o păstrezi ca ochii din cap, ca s-o dai chiar în mâinile cui trebuie.

— Şi încotro să plec?

— La Londra.

— Eu! La Londra! Vrei să-ţi baţi joc de mine; eu n-am nici o treabă la Londra.

— Dar au nevoie alţii ca să pleci acolo.

— Şi, mă rog, care alţii? Te înştiinţez că de azi înainte nu mai fac nimic orbeşte şi că vreau să ştiu nu numai ce primejdii înfrunt, dar şi pentru cine le înfrunt.

— Cineva de mare vază te trimite şi altcineva tot de mare vază te aşteaptă; răsplata o să-ţi întreacă aşteptările, asta-i tot ce-ţi pot făgădui.

— Iarăşi urzeli, mereu numai urzeli! Mulţumesc, am început să mă feresc acum; domnul cardinal mi-a deschis capul.

— Cardinalul? strigă doamna Bonacieux. L-ai văzut pe cardinal?

— M-a poftit la el — răspunse mândru negustorul de mărunţişuri.

— Şi dacă te-a poftit, te-ai şi dus, nesocotitule ce eşti!

— La drept vorbind, nici nu puteam alege dacă să mă duc sau să nu mă duc, fiindcă eram între doi soldaţi; şi la fel de adevărat e că, necunoscând încă pe eminenţa sa, aş fi fost încântat să mă las păgubaş de vizita asta.

— Şi te-a ocărit? Te-a amenințat?

— Ba mi-a întins mâna şi mi-a spus „prietene”. Prietenul lui! Auzi, doamnă? Sunt prietenul marelui cardinal!

— Al marelui cardinal!

— Nu cumva i-ai tăgăduit titlul ăsta, doamnă?

— Nu-i tăgăduiesc nimic; dar îţi spun că bunăvoinţa unui ministru e ceva trecător şi că trebuie să fii nebun ca să-ţi legi soarta de un ministru; sunt puteri mai mari decât ale lui, care nu atârnă de toanele unui om sau de felul cum sfârşeşte o întâmplare oarecare; cu puterile astea trebuie să te iei bine.

— Îmi pare rău, doamnă, dar nu cunosc altă putere afară de a marelui om pe care am cinstea să-l slujesc.

— Cum, dumneata eşti în slujba cardinalului?

— Da, doamnă, şi fiindcă sunt în slujba lui, nu-ţi dau voie să

te bagi în urzeli împotriva siguranţei statului şi să dai apă la moară uneltirilor unei femei care nici nu e franţuzoaică şi a cărei inimă bate pentru Spania. Din fericire, marele cardinal stă de veghe, privirea lui e mereu trează şi pătrunde până în adâncul inimilor.

Bonacieux nu făcea decât să repete vorbă cu vorbă o frază pe care o auzise rostită de Rochefort; dar sărmana femeie, care se bizuise pe soţul ei şi care cu nădejdea aceasta îi vorbise de el reginei, se cutremură la gândul primejdiei ce-ar fi putut-o aştepta, cât şi la gândul neputinţei în care se zbătea. Cunoscând însă slăbiciunea şi îndeosebi lăcomia de avere a lui Bonacieux, tot mai spera să-l câştige de partea ei.

— Aşa! Prin urmare eşti cardinalist, domnul meu! Slujeşti tagma nemernicilor care-ţi schingiuiesc soţia şi o ponegresc pe regina dumitale!

— Interesele particulare nu înseamnă nimic în faţa intereselor obşteşti. Eu sunt de partea celor care salvează statul — spuse ţanţoş Bonacieux.

Era tot o frază a contelui de Rochefort, pe care Bonacieux şi-o întipărise în minte şi pe care găsise prilejul s-o rostească.

— Ştii măcar ce este statul de care vorbeşti? întrebă doamna Bonacieux, ridicând din umeri. Mulţumeşte-te să rămâi burghez necioplit şi dă-te de partea cui îţi dă mai mult.

— Ei! Ei! făcu Bonacieux, lovind cu mâna peste o pungă dolofană, din care se desprinse un sunet metalic. Ce mai spui acum, doamnă predicatoare?

— De unde ai banii ăştia?

— Nu ghiceşti?

— De la cardinal?

— De la el şi de la prietenul meu, contele de Rochefort.

— Contele de Rochefort? Păi, el e cel care m-a răpit!

— Tot ce se poate, doamnă.

— Şi primeşti bani de la el?

— Nu mi-ai spus chiar dumneata că această răpire a fost

doar un ce politic?

— Da, dar scopul răpirii mele era să mă facă să-mi trădez stăpâna, să-mi smulgă prin chinuri mărturisiri care să primejduiască onoarea şi poate chiar viaţa augustei mele stăpâne.

— Doamnă — îi curmă vorba Bonacieux — stăpâna dumitale este o spaniolă perfidă şi tot ce face marele cardinal face bine.

— Domnule — izbucni tânăra femeie — te ştiam fricos, zgârcit şi dobitoc; dar nu te ştiam şi mişel!

— Doamnă — bâigui Bonacieux, care nu-şi văzuse niciodată soţia furioasă şi care dădea îndărăt în faţa mâniei conjugale ce tot îndrugi acolo, doamnă?

— Spun că eşti un mizerabil! urmă doamna Bonacieux, simţind că are din nou putere asupra soţului ei. Va să zică, faci politică dumneata! Şi încă de cea cardinalistă! Aşa! Te vinzi necuratului cu trup şi suflet pentru o mână de bani!

— Ba cardinalului.

— E totuna! strigă tânăra femeie. Cine spune Richelieu, spune Ucigă-l-toaca!

— Taci, doamnă, taci, s-ar putea să te audă cineva!

— Da, ai dreptate, şi m-aş ruşina de mişelia dumitale!

— Dar, la urma urmei, ce vrei de la mine?

— Ţi-am mai spus: să pleci chiar acum, domnule; să-ţi îndeplineşti în chip cinstit sarcina pe care binevoiesc să ţi-o încredinţez, şi numai aşa sunt gata să uit tot, să iert tot; ba, mai mult, sunt gata să-ţi dăruiesc din nou prietenia mea — sfârşi ea, întinzându-i mâna.

Bonacieux era fricos şi zgârcit, dar îşi iubea soţia; se simţi mişcat. Un bărbat de cincizeci de ani nu poartă multă vreme pică unei soţii de douăzeci şi trei. Doamna Bonacieux văzu că începe să şovăie.

— Haide, te-ai hotărât? întrebă ea.

— Dar, scumpa mea, gândeşte-te puţin la ce-mi ceri.

Londra e departe de Paris, foarte departe, şi se poate ca sarcina de care-mi vorbeşti să nu fie lipsită de primejdii.

— Ei şi? Dacă ştii să le ocoleşti...

— Nu, doamnă Bonacieux, nu, hotărât lucru, nu vreau: mă tem de urzeli. Eu am dat ochii cu Bastilia. Brr! E îngrozitor! Bastilia! Numai când mă gândesc şi mi se zbârleşte părul pe cap. M-au ameninţat că mă schingiuiesc. Ştii dumneata ce-s schingiuirile? Îţi vâră cioturi de lemn în pulpe până-ţi fac zob oasele! Nu, hotărât lucru, nu mă duc. Ba zău, de ce nu te-oi fi ducând chiar dumneata? Căci, într-adevăr, cred că m-am înşelat în privinţa dumitale: eşti bărbat în toată legea, şi încă din cei mai îndrăciţi!

— Şi dumneata, dumneata eşti o muiere, o biată muiere nătângă şi îndobitocită. Ah! Dârdâi de frică! Ei, lasă! Dacă nu pleci chiar acum, pun să te ridice din porunca reginei şi să te închidă în Bastilia aia de care te cutremuri.

Bonacieux căzu pe gânduri. Cântări serios în mintea lui cele două mânii care-l ameninţau: a cardinalului şi a reginei. Mânia cardinalului i se păru a fi cu mult mai primejdioasă.

— Pune să mă ridice din porunca reginei — răspunse el — şi eu voi cere ajutor eminenţei sale.

Deodată, doamna Bonacieux îşi dădu seama că mersese prea departe şi se înspăimântă văzând unde ajunsese. Privi înfricoşată o clipă mutra neroadă ce oglindea o hotărâre de neînvins, la fel cu a oricărui prost când îi e frică.

— Bine, fie! zise ea. La urma urmelor, poate că ai dreptate: un bărbat se pricepe în politică mai bine decât o femeie, şi mai ales dumneata, domnule Bonacieux, care ai stat de vorbă cu cardinalul. Totuşi, e dureros — adăugă ea — ca soţul meu, un om pe dragostea căruia credeam că mă pot bizui, să se poarte atât de urât cu mine şi să nu vrea să-mi facă şi mie un chef.

— Fiindcă chefurile dumitale pot duce prea departe — răspunse Bonacieux biruitor — de aceea mă şi feresc.

— Atunci, mă las păgubaşă — spuse tânăra femeie oftând. Bine, să nu mai vorbim de asta.

— Măcar să-mi fi spus ce anume trebuia să fac la Londra — stărui Bonacieux, care-şi amintea destul de târziu că Rochefort îi pusese în vedere să-şi iscodească soţia.

— Degeaba ai şti — îi răspunse tânăra femeie — pe care o neîncredere lăuntrică o împingea acum îndărăt. Era vorba de un fleac, aşa cum li se năzare uneori femeilor; adică de o cumpărătură la care se puteau câştiga bani mulţi.

Dar cu cât nevasta lui dădea mai mult înapoi, cu atât Bonacieux era mai încredinţat că taina pe care nu voia s-o dezvăluie era mai însemnată. Se hotărî deci să alerge într-un suflet la contele de Rochefort şi să-i spună că regina e în căutarea unui trimis care să plece la Londra.

— Iartă-mă că te părăsesc, scumpă doamnă Bonacieux — începu el — dar, cum nu ştiam că vei veni să mă vezi, mi-am dat întâlnire cu unul din prietenii mei; mă întorc îndată şi, dacă vrei, aşteaptă-mă câteva clipe; cum isprăvesc cu prietenul meu, vin să te iau şi, fiindcă e târziu, te voi însoţi până la Luvru.

— Mulţumesc, domnule — răspunse doamna Bonacieux — nu eşti destul de curajos ca să-mi poţi fi de vreun ajutor; pot să mă întorc la Luvru şi singură.

— Cum doreşti, doamnă Bonacieux — urmă fostul negustor. Crezi că te voi vedea în curând?

— Fără îndoială; săptămâna viitoare nădăjduiesc să am mai mult răgaz, şi atunci o să vin ca să fac rânduială în lucrurile noastre: trebuie să fie într-un hal fără hal.

— Bine! Te voi aştepta. Nu mai eşti supărată pe mine, nu-i aşa?

— Eu? De loc!

— Atunci, pe curând.

— Pe curând.

Bonacieux sărută mâna soţiei şi se îndepărtă în grabă.

— Ia te uită — murmură doamna Bonacieux după ce soţul ei închisese uşa din stradă şi când se văzu singură în cameră — nu-i mai lipsea nerodului ăsta decât să fie cardinalist! Şi eu care-i vorbisem de el reginei, eu care-i făgăduisem bietei mele stăpâne... Ah! Doamne Dumnezeule! O să mă ia şi pe mine drept o nemernică din cele care mişună prin palat şi care au fost puse acolo ca să iscodească. Ah, domnule Bonacieux, niciodată nu m-am prăpădit după dumneata, dar acum, ia seama, te urăsc! Şi, pe legea mea, ai să mi-o plăteşti!

În clipa când rostea aceste cuvinte, o lovitură o făcu să-şi ridice capul şi un glas îi strigă prin tavan:

— Scumpă doamnă Bonacieux, deschide-mi portiţa din alee, ca să pot cobori la dumneata.

Capitolul XVIII
IUBITUL ŞI SOŢUL

— Ah, doamnă — începu d'Artagnan, intrând prin portiţa pe care i-o deschidea tânăra femeie — dă-mi voie să-ţi spun că ai un soţ groaznic de nesuferit.

— Cum? Ai auzit cearta noastră? întrebă repede doamna Bonacieux, privindu-l tulburată.

— De la început până la sfârşit.

— Dar cum asta? Doamne Dumnezeule!

— Printr-un mijloc cunoscut numai mie şi datorită căruia am auzit şi convorbirea aceea însufleţită pe care ai avut-o cu zbirii cardinalului.

— Şi ce-ai înţeles din ce spuneam?

— O mie de lucruri: în primul rând, că soţul dumitale e din fericire un căscat şi un prost; apoi, că era în încurcătură, ceea ce m-a bucurat grozav, căci îmi da prilejul să te slujesc de aci înainte şi, Dumnezeu mi-e martor, sunt gata să mă arunc în foc pentru dumneata; în sfârşit, că regina are nevoie de un om îndrăzneţ, deştept şi credincios, care să plece pentru ea într-o călătorie la Londra. Am cel puţin două din cele trei însuşiri de care aveţi nevoie şi, iată, am sosit.

Doamna Bonacieux nu răspunse, dar inima îi sălta de bucurie şi o tainică nădejde îi lumina privirea.

— Şi ce chezăşie poţi să-mi dai — întrebă ea — dacă primesc să-ţi încredinţez această misiune?

— Dragostea mea pentru dumneata. Dar spune odată, porunceşte: ce trebuie să fac?

— Dumnezeule! Dumnezeule! se codea tânăra femeie. Pot oare să-ţi încredinţez o asemenea taină, domnule? Eşti aproape un copil!

— Bine, văd că e nevoie să răspundă cineva pentru mine.

— Mărturisesc, aş fi mult mai liniştită.

— Îl cunoşti pe Athos?

— Nu.

— Dar pe Porthos?

— Nu.

— Nici pe Aramis?

— Nu. Cine sunt domnii ăştia?

— Muşchetari de-ai regelui. Dar pe domnul de Tréville, căpitanul lor, îl cunoşti?

— Ah, da, pe acesta îl cunosc, nu personal, dar am auzit deseori vorbindu-se de el reginei ca de un bărbat cutezător, un gentilom cinstit şi sincer.

— De el nu ţi-e teamă c-o să te trădeze cardinalului, nu-i aşa?

— Oh! Nu, desigur!

— Atunci, dezvăluie-i taina dumitale şi întreabă-l dacă poţi să mi-o încredinţezi şi mie, oricât ar fi ea de însemnată, de preţioasă sau de cumplită.

— Dar această taină nu e a mea, aşa că nu pot s-o destăinuiesc nimănui.

— În schimb era cât p-aci să i-o încredinţezi domnului Bonacieux — răspunse d'Artagnan cu ciudă.

— Aşa cum se încredinţează o scrisoare scorburii unui copac, aripii unui porumbel sau zgărzii unui câine.

— Şi totuşi, uite, eu te iubesc.

— Aşa spui dumneata!

— Sunt om de onoare!

— Cred.

— Sunt şi cutezător!

— Despre asta nu mă îndoiesc.

— Atunci, pune-mă la încercare.

Doamna Bonacieux îl privi pe tânăr, stăpânită încă de neîncredere. Dar în ochii lui era atâta înflăcărare, în grai atâta stăruinţă, încât se simţi îndemnată să i se destăinuiască. De altminteri, se găsea într-una din împrejurările în care te vezi silit să încerci orice. Regina era la fel de pierdută şi printr-o

prea mare neîncredere, ca şi prin prea mare încredere. Apoi, trebuie să mărturisim, simţământul ce-l avea fără voia ei pentru acest tânăr ocrotitor o hotărî să vorbească.

— Ascultă — începu ea — mă dau bătută în faţa spuselor şi încredinţărilor dumitale. Dar îţi jur înaintea lui Dumnezeu care ne aude că, dacă mă trădezi, chiar dacă duşmanii mei mă iartă, eu tot mă voi omorî şi vei fi vinovat de moartea mea.

— Şi eu îţi jur, doamnă, înaintea lui Dumnezeu că, dacă sunt prins împlinindu-ţi poruncile, voi muri mai curând decât să scap o vorbă sau să fac ceva care ar putea primejdui pe oricine ar fi.

Tânăra femeie îi încredinţă atunci grozava taină pe care întâmplarea i-o dezvăluise şi lui, în parte, în faţa Samaritencei. Astfel şi-au mărturisit unul altuia şi dragostea lor.

D'Artagnan strălucea de fericire şi mândrie. Taina ce-i fusese încredinţată, femeia aceea pe care o iubea, încrederea şi dragostea făceau din el un uriaş.

— Plec — zise el — plec îndată.

— Cum pleci! îl potoli doamna Bonacieux. Dar regimentul? Dar căpitanul?

— Pe legea mea, m-ai făcut să uit de toate astea, scumpa mea Constance; da, ai dreptate, trebuie să-mi fac rost de un concediu.

— Încă o piedică! şopti doamna Bonacieux, îndurerată.

— Oh, peste asta — îi spuse d'Artagnan, după o clipă de gândire — peste asta trec eu, n-avea grijă!

— În ce fel?

— Mă duc chiar astă-seară la domnul de Tréville şi-l rog să-i ceară cumnatului său, domnul des Essarts, un concediu pentru mine.

— Şi acum altceva.

— Ce anume? întrebă d'Artagnan, văzând că doamna Bonacieux se codeşte să-şi sfârşească gândul.

— Poate că n-ai bani.

— „Poate” e de prisos — zise d’Artagnan surâzând.

— Atunci — urmă doamna Bonacieux, deschizând un sertar şi scoţând punga pe care soţul ei, cu o jumătate de oră mai înainte, o mângâiase atât de drăgăstos — atunci ia punga asta.

— A cardinalului? strigă izbucnind în râs d’Artagnan, care, după cum cititorul îşi aminteşte, datorită duşumelelor scoase, nu pierduse nici un cuvânt din convorbirea dintre negustor şi soţia lui.

— Da, a cardinalului — răspunse doamna Bonacieux. După cum vezi, e destul de durdulie.

— Mii de draci! adăugă d’Artagnan. Va fi de două ori mai plăcut pentru mine s-o scot la liman pe regină cu banii eminenţei sale!

— Eşti un tânăr tare drăguţ! exclamă doamna Bonacieux. Să ştii că maiestatea sa nu-ţi va fi nerecunoscătoare.

— Dar sunt răsplătit din plin! o încredinţă d’Artagnan. Te iubesc, şi dumneata îmi dai voie să ţi-o spun; sunt mai fericit decât aş fi îndrăznit vreodată să sper!

— Tăcere! şopti doamna Bonacieux, tresărind.

— Ce e?

— Vorbeşte cineva în stradă.

— E vocea...

— Soţului meu. Da, el e!

D’Artagnan se repezi la uşă şi împinse zăvorul.

— Să nu intre cât timp sunt eu aici — o sfătui el. După ce voi pleca, deschide-i dumneata.

— Dar nici pe mine nu trebuie să mă găsească aici. Ce să-i spun de lipsa banilor, dacă rămân?

— Ai dreptate, să ieşim de-aici.

— Să ieşim, dar cum? O să ne vadă.

— Urcăm sus la mine.

— Ah! se codi ea. Mi-o spui cu un glas care mă sperie.

Doamna Bonacieux rosti aceste cuvinte cu ochi înlăcrimaţi. Zărindu-i lacrimile, d’Artagnan se aruncă înduioşat la picioarele ei.

— În casa mea — îi spuse — vei fi la adăpost ca într-un templu; îţi dau cuvântul meu de gentilom.

— Haidem — se hotărî ea — am încredere în dumneata, prietene.

D’Artagnan trase cu băgare de seamă zăvorul, şi apoi, uşori ca umbrele, se strecurară amândoi nevăzuţi pe uşa ce da în alee, urcară tiptil scara şi intrară în camera lui d’Artagnan. Odată ajunşi, tânărul propti uşa pentru mai multă siguranţă; apoi se apropiară amândoi de fereastră şi, printr-o crăpătură a oblonului, îl văzură pe domnul Bonacieux stând de vorbă cu un bărbat care purta o pelerină.

La vederea bărbatului cu pelerină, d’Artagnan sări ca ars şi, trăgând pe jumătate spada, se repezi la uşă. Era omul din Meung.

— Ce vrei să faci? se repezi doamna Bonacieux. O să ne pierzi.

— Am jurat să-l ucid pe omul ăsta şi nu mă las! îi răspunse d’Artagnan.

— Ţi-ai închinat acum altcuiva viaţa, nu mai e a dumitale. În numele reginei, te opresc să înfrunţi alte primejdii decât cele din misiunea dumitale.

— Şi în numele dumitale nu-mi porunceşti nimic?

— În numele meu — şopti doamna Bonacieux, adânc mişcată — în numele meu, te rog. Dar, ia ascultă, mi se pare că se vorbeşte chiar de mine.

D’Artagnan se apropie de fereastră şi ciuli urechea.

Domnul Bonacieux deschisese uşa apartamentului său şi, văzând că nu era nimeni înăuntru, se întoarse către omul cu pelerină pe care-l lăsase o clipă singur.

— A plecat — lămuri el — trebuie să se fi întors la Luvru.

— Eşti sigur — întrebă străinul — că n-a bănuit scopul cu

care ai plecat de acasă?

— Nu — răspunse Bonacieux îngâmfat — prea e uşuratică.

— Dar cadetul de gardă o fi acasă?

— Nu cred; după cum vedeţi, oblonul e închis şi printre crăpături nu se vede nici o lumină

— Oricum, ar trebui să ne asigurăm.

— Dar cum?

— Bătând la uşa lui.

— Să-l întreb atunci pe valet.

— Bine, du-te.

Bonacieux intră la el şi, trecând prin aceeaşi uşă prin care, cu câteva minute mai înainte, se strecuraseră cei doi fugari, urcă până la catul unde locuia d'Artagnan şi bătu. Nu răspunse nimeni. Ca să facă pe grozavul, Porthos i-l ceruse cu împrumut în seara aceea pe Planchet, iar lui d'Artagnan nici prin gând nu-i trecea să dea vreun semn de viaţă.

În clipa în care Bonacieux bătu la uşă, cei doi tineri îşi simţiră inima sărind din ioc.

— Nu e nimeni acasă — spuse Bonacieux.

— Oricum, hai să intrăm la dumneata: vom fi mai la adăpost decât în pragul uşii.

— Ce păcat — murmură doamna Bonacieux — nu vom mai auzi nimic!

— Dimpotrivă — o asigură el — o să auzim şi mai bine.

D'Artagnan dădu la o parte cele trei sau patru bucăţi din parchet, care făceau din camera lui o a doua ureche a lui Denis[1], întinse un covor pe jos, se aşeză în genunchi şi-i făcu semn doamnei Bonacieux să se aplece tot astfel, spre deschizătură.

— Eşti sigur că nu e nimeni acolo? întrebă necunoscutul.

— Nici o grijă — îi răspunse Bonacieux.

---

1 Tiran din Siracuza, care-şi construise o închisoare subterană în stâncă, unde îşi închidea victimele. Iar el şedea ascuns într-un loc secret făcut în formă de ureche, în mijlocul carierei, de unde asculta şi auzea tot ce spuneau deţinuţii, plângerile şi gândurile lor.

— Atunci, crezi că soţia dumitale...

— S-a întors la Luvru.

— Şi n-a vorbit decât cu dumneata?

— Fără nici o îndoială.

— E lucru de căpetenie, înţelegi?

— Aşadar, ştirea pe care v-am adus-o e preţioasă...

— Grozav de preţioasă, scumpul meu Bonacieux, nu ţi-o ascund.

— Atunci, cardinalul va fi mulţumit de mine.

— Mai încape vorbă!

— Marele cardinal!

— Eşti sigur că în timpul cât a vorbit cu dumneata soţia dumitale n-a rostit nume proprii?

— Nu cred.

— N-a pomenit de doamna de Chevreuse, sau de domnul de Buckingham, sau de doamna de Vernet?

— Nu, mi-a spus doar că vrea să mă trimită la Londra pentru nevoile unei persoane de mare vază.

— Trădătorul! murmură doamna Bonacieux.

— Tăcere! şopti d'Artagnan luându-i o mână, pe care, fără voia ei, o lăsă într-a lui.

— Oricum, tot prost ai fost — urmă omul cu pelerina. Trebuia să te prefaci că primeşti însărcinarea şi să fi pus mâna pe scrisoare; statul, care se află în primejdie, putea fi salvat, iar dumneata...

— Iar eu?...

— Ei, cardinalul ţi-ar fi oferit un titlu de nobleţe!

— V-a spus-o el?

— Da. Ştiu că-ţi pregătea bucuria asta.

— Fiţi pe pace — îl încredinţa Bonacieux — soţia mea mă iubeşte la nebunie şi mai e încă vreme.

— Neghiobul! murmură doamna Bonacieux.

— Tăcere! îi şopti d'Artagnan, strângându-i ceva mai tare mâna.

— Cum mai e încă vreme?! întrebă omul cu pelerina.

— Mă duc la Luvru, cer să vorbesc cu doamna Bonacieux, îi spun că m-am răzgândit, înnod iarăşi firul chestiunii, pun mâna pe scrisoare şi alerg la cardinal.

— Atunci, nu mai pierde timpul; am să mă întorc curând, să văd ce-ai izbutit să faci.

Necunoscutul plecă.

— Mişelul! murmură iarăşi doamna Bonacieux, neputându-şi lua gândul de la soţul ei.

— Tăcere! stărui d'Artagnan, strângându-i mâna mai tare încă.

Un urlet îngrozitor curmă deodată şirul de cugetări al celor doi îndrăgostiţi. Era soţul doamnei Bonacieux, care, băgând de seamă lipsa pungii, striga cât putea: „Săriţi, hoţii!"

— Vai, Doamne! şopti speriată doamna Bonacieux. O să ridice toată mahalaua.

Bonacieux nu încetă să strige timp îndelungat, dar asemenea ţipete prea des auzite nu mai stârneau pe nimeni în strada Groparilor, unde casa negustorului de mărunţişuri devenise de la o vreme destul de deocheată; văzând că nimeni nu-i sare în ajutor, Bonacieux ieşi din casă, urlând cât îl lua gura; strigătele lui se îndepărtau din ce în ce înspre strada Bacului.

— Şi-acum, că a plecat, e rândul dumitale s-o ştergi de aici — spuse doamna Bonacieux. Curaj, dar, mai ales, multă băgare de seamă; nu uita că te-ai dăruit reginei!

— Reginei şi dumitale! întregi d'Artagnan. Fii liniştită, frumoasă Constance, mă voi întoarce vrednic de recunoştinţa ei; dar întorce-mă-voi oare vrednic şi de dragostea dumitale?

În loc de răspuns, obrajii tinerei femei se rumeniră. Câteva clipe mai târziu, d'Artagnan ieşea la rândul lui din casă, înfăşurat şi el, ca şi necunoscutul, într-o pelerină uriaşă, din care se vedea ieşind doar teaca unei spade nesfârşite.

Doamna Bonacieux îl urmări din ochi cu acea îndelungă

privire drăgăstoasă cu care femeia însoţeşte pe bărbatul pe care simte că-l iubeşte; dar îndată ce-l văzu pierind după colţul străzii, se prăbuşi în genunchi şi, împreunându-şi mâinile, şopti, rugându-se:

— Doamne, fie-ţi milă de regină! Doamne, fie-ţi milă şi de mine!

Capitolul XIX
PLAN DE LUPTĂ

D’Artagnan se duse de-a dreptul la domnul de Tréville. Socotind că peste câteva minute cardinalul va afla totul de la acel afurisit necunoscut care părea a fi unealta lui, îşi zise, pe bună dreptate, că nu avea nici o clipă de pierdut.

Tânărul îşi simţea inima fremătând de bucurie. Un prilej menit să-i aducă faimă şi bănet se ivea pe neaşteptate şi, vrând parcă să-l încurajeze, îl apropiase de femeia pe care o iubea la nebunie. Întâmplarea îi dăruia deci dintr-o dată mai mult decât s-ar fi încumetat el să ceară soartei.

Domnul de Tréville se afla în salon, în mijlocul obişnuitului său cerc de gentilomi. Fiind cunoscut de toţi ca om al casei, d’Artagnan se îndreptă spre cabinetul căpitanului şi-i trimise vorbă că-l aşteaptă pentru treburi de căpetenie.

Era acolo doar de vreo cinci minute, când domnul de Tréville îşi făcu apariţia. Dintr-o singură privire şi după bucuria zugrăvită pe chipul tânărului, vrednicul căpitan înţelese că se petrecea într-adevăr ceva deosebit.

Tot lungul drumului, d’Artagnan îşi frământase mintea dacă trebuia să i se destăinuiască domnului de Tréville sau să-i ceara doar mână liberă într-o chestiune secretă. Dar domnul de Tréville se purtase totdeauna atât de frumos cu el, era atât de credincios regelui şi reginei, îl ura atât de aprig pe cardinal, încât d’Artagnan se hotărî să-i spună totul.

— Ai trimis să mă cheme, tânărul meu prieten? întrebă domnul de Tréville.

— Da, domnule — răspunse d’Artagnan — şi sper că atunci când veţi afla despre ce lucru de seamă este vorba, mă veţi ierta că v-am stingherit.

— Spune, te ascult.

— E în joc nici mai mult nici mai puţin — urmă d’Artagnan coborând vocea — decât onoarea şi poate chiar viaţa reginei.

— Ce spui? murmură domnul de Tréville privind împrejur, ca să vadă dacă într-adevăr erau singuri, şi întorcându-şi apoi ochii întrebător spre d'Artagnan.

— Spun, domnule, că, din întâmplare, sunt părtaşul unei taine...

— Pe care sper că o vei păstra, tinere, cât vei trăi.

— Dar pe care trebuie să v-o destăinuiesc, domnule, căci numai dumneavoastră puteţi să mă ajutaţi în îndeplinirea misiunii pe care am primit-o de la maiestatea sa.

— Taina aceasta e a dumitale?

— Nu, domnule, e a reginei.

— Te-a împuternicit maiestatea sa să mi-o încredinţezi?

— Nu, domnule, dimpotrivă, mi s-a pus în vedere să nu scap o vorbă.

— Atunci, pentru ce vrei să mi-o împărtăşeşti mie?

— Pentru că fără dumneavoastră nu pot face nimic, şi pentru că mi-e teamă să nu-mi respingeţi cererea pe care vreau să v-o fac, dacă nu ştiţi în ce scop o fac.

— Păstrează-ţi taina şi spune-mi ce doreşti.

— Doresc să capăt din partea domnului des Essarts un concediu de cincisprezece zile.

— Când asta?

— Chiar la noapte.

— Părăseşti Parisul?

— Plec în misiune.

— Poţi să-mi spui unde?

— La Londra.

— Ţine cineva cu tot dinadinsul să nu-ţi ajungi scopul?

— Cardinalul; cred că ar da orice pe lume ca să nu izbutesc.

— Şi pleci singur?

— Plec singur.

— Atunci, nu vei trece de Bondy[1]; ţi-o spune Tréville, pe cuvântul lui.

---

1 O comună aflată la 11 km de Paris.

— De ce?

— Te vor ucide.

— Voi muri făcându-mi datoria.

— Da, dar misiunea dumitale va rămâne baltă.

— E adevărat — murmură d'Artagnan.

— Crede-mă — urmă Tréville — în astfel de isprăvi, trebuie să plece patru ca să ajungă unul.

— Aveţi dreptate, domnule — recunoscu d'Artagnan. Îi cunoaşteţi pe Athos, Porthos şi Aramis, şi ştiţi că mă pot bizui pe ei.

— Fără să le dezvălui taina pe care eu n-am vrut s-o cunosc?

— Am făcut între noi legământ de încredere oarbă şi de frăţie pe viaţă şi pe moarte; de altminteri, puteţi să le spuneţi că aveţi încredere în mine şi nu se vor arăta nici ei mai şovăielnici.

— Tot ce pot face e să dau fiecăruia un concediu de cincisprezece zile: lui Athos, a cărui rană încă îl mai supără, ca să se ducă la băi, la Forges; lui Porthos şi Aramis, ca sa-şi însoţească prietenul, pe care nu-l pot părăsi la atare nevoie, încuviinţarea concediilor va fi o dovadă că nu mă împotrivesc la această călătorie.

— Vă mulţumesc, domnule, sunteţi cum nu se poate mai bun.

— Du-te de-i vezi chiar acum şi pregătiţi tot ce trebuie în noaptea asta. Ia stai! Mai întâi scrie-ţi cererea către domnul des Essarts. Poate că te-a urmărit vreun spion, şi atunci vizita dumitale, despre care cardinalul desigur că a şi aflat, va fi justificată.

D'Artagnan întocmi cererea; luându-i-o din mâini, domnul de Tréville îl asigură că înainte de ora două noaptea cele patru învoiri vor fi la locuinţa fiecărui călător.

— Aveţi bunătatea s-o trimiteţi şi pe-a mea la Athos — îl rugă d'Artagnan. Mi-e teamă că, întorcându-mă acasă, aş

putea să dau de cine ştie ce bucluc.

— Bine. Pleacă sănătos şi călătorie bună! Dar, ascultă! îl chemă îndărăt domnul de Tréville.

D’Artagnan se întoarse.

— Ai bani?

D’Artagnan îşi sună banii din punga ce-o avea în buzunar.

— Destui? întrebă domnul de Tréville.

— Trei sute de pistoli.

— E bine; cu atâţia ajungi până la capătul pământului; va să zică, poţi pleca.

D’Artagnan îl salută pe domnul de Tréville, iar acesta îi întinse mâna; tânărul i-o strânse cu un respect în care intra şi recunoştinţă. De când sosise la Paris, în orice prilej, acest minunat bărbat se arătase totdeauna vrednic, leal şi mare.

Cel dintâi la care s-a dus a fost Aramis; nu mai fusese pe la el din seara de pomină când o urmărise pe doamna Bonacieux. Mai mult încă: de cum dădu cu ochii de el, ca de fiecare dată când îl mai văzuse, lui d’Artagnan i se păru că faţa tânărului muşchetar oglindea o tristeţe adâncă.

În seara aceea, Aramis veghea posomorât şi visător; d’Artagnan încercă să afle prin unele întrebări pentru ce era atât de abătut, dar Aramis dădu vina pe un comentariu asupra capitolului al optsprezecelea din sfântul Augustin, pe care trebuia să-l scrie în latineşte pentru săptămâna următoare şi la care se gândea zi şi noapte.

Cei doi prieteni vorbeau abia de câteva minute, când un lacheu al domnului de Tréville intră aducând un plic sigilat.

— Ce-i asta? întrebă Aramis.

— Concediul pe care l-aţi cerut dumneavoastră — răspunse lacheul.

— Eu? N-am cerut nici un concediu.

— Taci şi ia-l — îi şopti d’Artagnan. Iar dumneata, prietene, ţine moneda asta pentru osteneală; să-i spui domnului de Tréville că domnul Aramis îi mulţumeşte din toată inima. Poţi

pleca.

Lacheul salută până la pământ şi ieşi.

— Ce înseamnă toate astea? întrebă Aramis.

— Ia-ţi ce-ţi trebuie pentru o călătorie de cincisprezece zile şi vino cu mine.

— Dar eu nu pot părăsi aşa Parisul, fără să ştiu.

Aramis se opri.

— Ce s-a întâmplat cu ea, aşa e? adăugă d'Artagnan.

— Care ea? întrebă Aramis.

— Femeia care a fost aici, femeia cu batista brodată.

— Cine ţi-a spus c-a fost o femeie aici? răspunse Aramis, galben la faţă ca un mort.

— Am văzut-o.

— Şi ştii cine e?

— Cred că bănuiesc.

— Ascultă — îi spuse Aramis — dacă ştii atâtea lucruri, poate ştii şi ce s-a întâmplat cu femeia aceea.

— Trebuie să se fi întors la Tours.

— La Tours? Da, aşa e; văd c-o cunoşti. Dar cum de s-a întors la Tours fără să-mi spună o vorbă?

— I-a fost teamă să nu fie arestată.

— Cum de nu mi-a scris?

— I-a fost teamă să nu te compromită.

— D'Artagnan, mă smulgi din ghearele morţii! izbucni Aramis. Mă credeam dispreţuit, înşelat. Eram atât de fericit s-o pot vedea iarăşi! Nu-mi venea să cred că-şi primejduia libertatea pentru mine şi, totuşi, în ce scop ar fi venit la Paris?

— Tot în scopul pentru care noi plecăm în Anglia.

— Şi care anume? întrebă Aramis.

— O să-l ştii într-o zi, Aramis, dar, deocamdată, iau pildă şi tac la fel ca nepoata teologului.

Aramis zâmbi, amintindu-şi de povestea pe care o îndrugase într-o seară prietenilor lui.

— Foarte bine! Dacă a părăsit Parisul, iar dumneata,

d’Artagnan, eşti sigur că e aşa, atunci nimic nu mă mai ţine aici, sunt gata să te urmez. Spuneai că mergem la...

— La Athos, deocamdată, şi dacă vrei să vii, te poftesc să te grăbeşti, căci am pierdut destulă vreme. Dar, fiindcă veni vorba, vesteşte-l şi pe Bazin.

— Vine şi Bazin cu noi? întrebă Aramis.

— Poate. În orice caz, deocamdată ar fi bine să ne urmeze la Athos.

Aramis îl chemă pe Bazin şi-i porunci să vină să-i întâlnească la Athos.

— Hai să plecăm — spuse după aceea, luându-şi pelerina, spada, tustrele pistoalele şi scotocind zadarnic trei-patru sertare, ca să vadă dacă nu dă din întâmplare de vreun ban rătăcit. Apoi, încredinţat că era de prisos să mai caute, îl urmă pe d’Artagnan, întrebându-se cum se făcea că tânărul cadet din gardă ştia la fel ca el cine era femeia pe care o găzduise şi chiar mai bine ca el ce se întâmplase cu ea.

După ce ieşiră din casă, Aramis îl luă pe d’Artagnan de braţ şi, cu ochii în ochii lui, îl întrebă:

— N-ai vorbit cu nimeni de ea?

— Cu nimeni.

— Nici chiar cu Athos sau cu Porthos?

— N-am suflat nimănui nici o vorbă.

— Atunci e bine.

Încredinţat că poate fi liniştit asupra acestui lucru de căpetenie, Aramis îşi urmă drumul cu d’Artagnan şi amândoi ajunseră curând la Athos. Îl găsiră cu încuviinţarea de concediu într-o mână şi cu scrisoarea domnului de Tréville în cealaltă.

— Puteţi să mă dumiriţi şi pe mine ce e cu concediul şi cu scrisoarea pe care le-am primit chiar acum? întrebă Athos uluit.

Dragul meu Athos, îţi îngădui să te odihneşti cincisprezece

zile, fiindcă sănătatea dumitale o cere neapărat. Aşa că du-te la băi la Forges, sau unde crezi de cuviinţă, şi fă-te cât mai repede sănătos.

Al dumitale,
Tréville.

— Să-ţi spun eu; concediul şi scrisoarea asta înseamnă că trebuie să mă urmezi, Athos.

— La băi la Forges?

— Acolo sau în altă parte.

— În slujba regelui?

— A regelui sau a reginei: nu suntem noi slujitorii maiestăţilor lor?

Tocmai atunci intră şi Porthos.

— La naiba — începu el — iată ceva ciudat: de când oare se dau muşchetarilor concedii fără ca ei să le fi cerut?

— De când au prieteni care le cer pentru ei — răspunse d'Artagnan.

— Ah! Ah! făcu Porthos. Miroase a noutăţi pe-aici!

— Aşa e, plecăm — încuviinţă Aramis.

— Încotro? întrebă Porthos.

— Pe legea mea dacă ştiu — se amestecă Athos — întreabă-l pe d'Artagnan.

— La Londra, domnilor — răspunse d'Artagnan.

— La Londra?! se miră Porthos. Şi ce să facem noi la Londra?

— Iată un lucru pe care nu pot să vi-l spun, domnilor; trebuie să aveţi încredere în mine.

— Dar ca să plec la Londra — adăugă Porthos — e nevoie de bani, şi eu n-am bani.

— Nici cu — adăugă Aramis.

— Nici eu — încheie Athos.

— În schimb am eu — îi linişti d'Artagnan, scoţându-şi comoara din buzunar şi punând-o pe masă. În punga asta

sunt trei sute de pistoli; vom lua fiecare câte şaptezeci şi cinci — e tocmai cât trebuie ca să te duci la Londra şi să vii înapoi. De altminteri, fiţi liniştiţi, nu vom merge cu toţii la Londra.

— Şi de ce nu?

— Fiindcă, după cum s-ar părea, câţiva dintre noi or să cam rămână de căruţă.

— Nu cumva ne ducem la vreo luptă?

— Ba încă la una dintre cele mai primejdioase, v-o spun dinainte.

— Păi, dacă e vorba să ne punem viaţa în primejdie — spuse Porthos — aş vrea măcar să ştiu şi eu pentru ce.

— Şi la ce ţi-ar folosi? îl întrebă Athos.

— Totuşi — adăugă Aramis — sunt şi eu de părerea lui Porthos.

— Obişnuieşte regele să vă dea socoteală? Nu, el vă spune doar atât: Domnilor, e război în Gasconia sau în Flandra, duceţi-vă şi vă bateţi; iar voi vă duceţi. Care e scopul? Habar n-aveţi!

— D'Artagnan are dreptate — luă cuvântul Athos — iată-ne cu trei concedii venite din partea domnului de Tréville şi cu trei sute de pistoli veniţi nu ştiu de unde. Să ne lăsăm deci pielea acolo undo ni se spune să mergem. Face oare să-ţi baţi atâta capul în viaţă? D'Artagnan, eu sunt gata să te urmez.

— Şi eu la fel — zise Porthos.

— Şi eu! se repezi Aramis. De altfel, nici nu-mi pare rău că plec din Paris. Am nevoie să mai petrec.

— Ei bine, cât despre petreceri, fiţi pe pace, domnilor, o sa aveţi berechet — îi asigură d'Artagnan.

— Şi atunci, când plecăm? întrebă Athos.

— Chiar acum — răspunse d'Artagnan — n-avem nici o clipă de pierdut.

— Hei! Grimaud, Planchet, Mousqueton, Bazin! începură să strige cei patru tineri, chemându-şi valeţii. Ungeţi-ne cizmele şi aduceţi caii de la palat.

Într-adevăr, fiecare muşchetar îşi lăsa, ca la cazarmă, calul lui şi al valetului în grajdurile palatului Tréville.

Planchet, Grimaud, Mousqueton şi Bazin o porniră într-un suflet.

— Şi acum, să întocmim planul de luptă — îi pofti Porthos. Unde mergem întâi?

— La Calais — răspunse d'Artagnan. E drumul cel mai scurt ca să ajungi la Londra.

— Staţi — îi curmă vorba Porthos — să vă spun părerea mea!

— Spune-o.

— Patru oameni călătorind împreună ar da de bănuit. D'Artagnan ne va da fiecăruia lămuriri; eu voi pleca înainte, spre Boulogne, ca să cercetez terenul, Athos va pleca după două ceasuri, pe drumul spre Amiens; Aramis ne va urma pe cel care duce la Noyon; cât priveşte pe d'Artagnan, să-şi aleagă calea care o va găsi de cuviinţă, dar îmbrăcat cu hainele lui Planchet, în vreme ce Planchet ar trebui să ne urmeze în uniforma gărzilor, ca şi când ar fi d'Artagnan.

— Domnilor — începu Athos — sunt de părere că nu e bine să-i amestecăm pe valeţi într-o chestiune de felul acesta; o taină poate fi trădată întâmplător de un gentilom, dar o aproape totdeauna vândută de un valet.

— Planul lui Porthos — răspunse d'Artagnan — mi se pare cu neputinţă de urmat, căci n-aş şti eu singur ce îndrumări să vă dau. Sunt purtătorul unei scrisori, asta-i tot. Nu am şi nu pot face trei copii de pe scrisoarea asta, deoarece e sigilată; după părerea mea, trebuie să călătorim laolaltă. Scrisoarea e aici, în buzunar — şi arătă buzunarul unde pusese scrisoarea. Dacă sunt ucis, unul din voi o va lua şi veţi merge mai departe; dacă şi el e ucis, altul va trece la rând, şi tot aşa; să ajungă doar unul, e tot ce trebuie.

— Bravo, d'Artagnan! Asta e şi părerea mea — încuviinţă Athos. De altminteri, trebuie să ştim ce vrem; eu merg să fac

băi, iar voi mă însoţiţi; în loc de băi la Forges, mă duc la mare — asta e treaba mea. Dacă suntem arestaţi, eu arăt scrisoarea domnului de Tréville, iar voi foile voastre de concediu; se leagă de noi, ne apărăm; ne dau în judecată, o ţinem morţiş că n-aveam alt gând decât să ne scăldăm de câteva ori în mare; vii repede de hac la patru oameni răzleţi, pe când patru oameni strânşi laolaltă sunt o ceată. Vom înarma pe cei patru valeţi cu pistoale şi flinte; dacă se trimite împotriva noastră o armată, atunci ne vom lupta, şi supravieţuitorul, cum a spus d'Artagnan, va duce scrisoarea acolo unde trebuie.

— Bine zis! strigă Aramis. Nu vorbeşti des, Athos, dar când vorbeşti parc-ai fi sfântul Ioan Gură-de-Aur. Primesc planul lui Athos. Şi tu, Porthos?

— Şi eu — răspunse Porthos — dacă d'Artagnan îl încuviinţează; d'Artagnan, purtătorul scrisorii, e, fireşte, căpetenia acestei isprăvi; să hotărască el, şi noi îi vom da ascultare.

— Ei bine — spuse d'Artagnan — eu hotărăsc să urmăm planul lui Athos şi să pornim peste o jumătate de oră.

— S-a făcut! strigară într-un glas cei trei muşchetari. Şi, întinzând mâna înspre punga cu hani, fiecare îşi luă câte şaptezeci şi cinci de pistoli; apoi se apucară de făcut pregătirile trebuincioase ca să poată pleca la ceasul hotărât.

Capitolul XX
CĂLĂTORIA

La două noaptea, cei patru viteji ieşiră din Paris pe la bariera Saint-Denis. Până în zori nu-şi descleştară gura; vrând-nevrând, bezna îi copleşea şi pretutindeni vedeau numai capcane.

Cu cele dintâi raze li se dezlegară şi limbile; o dată cu soarele veni şi veselia; parc-ar fi fost în ajunul unei bătălii: inima bătea, ochii râdeau, simţeau că viaţa, care poate îi va părăsi, era, la urma urmelor, un lucru bun.

De altminteri, înfăţişarea convoiului era dintre cele mai impunătoare: caii negri ai muşchetarilor, ţinuta lor războinică, acea deprindere militară care-i face pe aceşti nobili tovarăşi ai soldatului să meargă toţi în rând ar fi dat în vileag şi cel mai straşnic incognito.

Valeţii călăreau în urmă, înarmaţi până în dinţi.

Totul merse bine până la Chantilly, unde sosiră pe la opt dimineaţa. Trebuiau să mănânce. Descălecară în faţa unui han a cărui firmă bătătoare la ochi înfăţişa pe sfântul Martin dăruindu-şi jumătate din haină unui sărac. Valeţii primiră poruncă să nu scoată şeile de pe cai şi să fie în orice clipă gata de drum.

Intrară în sala comună şi se aşezară la masă.

Un gentilom care tocmai sosise pe drumul dinspre Dammartin şedea la aceeaşi masă şi mânca. Deschise vorba despre ploaie şi vreme frumoasă; călătorii noştri îi răspunseră; bău în sănătatea lor; din bună-cuviinţă, aceştia băură şi ei în sănătatea lui. Dar în clipa când Mousqueton veni să spună că toţi caii erau gata de plecare şi când cei patru se ridicară de la masă, străinul îl îmbie pe Porthos să ciocnească în sănătatea cardinalului. Porthos îi răspunse că o va face bucuros dacă şi străinul, la rândul lui, primeşte să bea în sănătatea regelui. Străinul se răsti că el nu cunoaşte alt rege

decât pe eminenţa sa. Porthos îl făcu beţiv; străinul scoase spada din teacă.

— Ai făcut o prostie — îi şopti Athos — dar, gata, acum nu mai poţi da îndărăt; ucide-l şi vezi să ne ajungi din urmă cât vei putea de repede.

Tustrei încălecară şi-şi urmară drumul în goana mare, în vreme ce Porthos îi făgăduia potrivnicului să-l străpungă cu toate loviturile cunoscute în scrimă.

— Unul până acum! spuse Athos, după vreo cinci sute de paşi.

— Dar de ce oare omul acela s-a legat de Porthos mai curând decât de altul? îl întrebă Aramis.

— Fiindcă Porthos a vorbit mai tare ca noi toţi şi l-a luat drept căpetenia noastră — răspunse d'Artagnan.

— Am spus totdeauna că tânărul ăsta din Gasconia e un izvor de înţelepciune — murmură Athos.

Şi călătorii îşi văzură mai departe de drum. Făcură un popas de două ore la Beauvais, ca să dea răgaz cailor să răsufle şi să-l aştepte pe Porthos. După cele două orc, cum Porthos nu mai venea şi nu trimitea nici o ştire, călătorii porniră iarăşi la drum.

La o leghe de Beauvais, într-un loc unde drumul se îngusta între două povârnişuri, întâlniră opt sau zece oameni care păreau că lucrează pe o bucată de şosea desfundată, săpând gropi şi făgaşuri noroioase.

De teamă că-şi murdăreşte cizmele în smârcul săpăturilor, Aramis se răsti la ei. Athos vru să-l oprească, dar era prea târziu. Lucrătorii începură să-şi bată joc de călători şi, prin obrăznicia lor, îl scoaseră din sărite până şi pe netulburatul Athos, care-şi împinse calul spre unul din ei. Atunci, dând îndărăt până la şanţ, oamenii apucară flintele pitite acolo; ca urmare, cei şapte călători ai noştri au fost împroşcaţi de sus până jos cu gloanţe. Aramis fu nimerit de un glonte, care-i străbătu umărul, iar Mousqueton primi un altul în părţile

cărnoase de sub şale. Totuşi, numai Mousqueton se rostogoli de pe cal, şi nu fiindcă ar fi fost rănit de moarte, ci, cum nu putea să-şi vadă rana, fiindcă se crezu fără îndoială mult mai greu rănit decât era în realitate.

— E o capcană! strigă deodată d'Artagnan. Să nu tragem nici un foc; înainte, la drum!

Aşa rănit cum era, Aramis se înfipse în coama calului, cate-l duse cu ceilalţi. Calul lui Mousqueton îi ajunse din urmă şi gonea singur, păstrându-şi locul.

— O să avem un cal de schimb — spuse Athos.

— Aş fi mai bucuros de-o pălărie — îi răspunse d'Artagnan. Pe-a mea a zburat-o un glonte. Mare noroc, zău, că nu era scrisoarea înăuntru.

— Să ştiţi c-or să-l omoare pe bietul Porthos, când va trece pe-acolo — spuse Aramis.

— Dacă era teafăr, Porthos ne-ar fi ajuns până acum — vorbi Athos. Te pomeneşti că, pe teren, beţivul s-o fi dezmeticit.

Au mai gonit aşa vreme de două ceasuri, deşi caii erau atât de istoviţi, încât s-ar fi putut să-şi lase călăreţii în drum.

Convoiul tăiase drumul, cu nădejdea să mai scape de hărţuieli; dar la Crèvecoeur, Aramis le mărturisi că nu putea merge mai departe. Într-adevăr, ca să ajungă până acolo, făcuse nişte sforţări nemaipomenite, pe care le ascundea sub ţinuta lui elegantă şi atât de cuviincioasă. Dar devenea din ce în ce mai alb la faţă şi trebuia acum sprijinit în şa; îl coborâră aşadar la uşa unei cârciumi, lăsându-l şi pe Bazin, care, de altminteri, mai mult i-ar fi încurcat într-o încăierare decât le-ar fi folosit; ceilalţi porniră mai departe, nădăjduind să înnopteze la Amiens.

— La naiba! bodogăni Athos, când văzu că rămăseseră doar doi stăpâni, urmaţi de doi valeţi. La naiba, nu mă mai păcălesc ei pe mine, să ştiu de bine că nu-mi mai descleştez dinţii şi nu-mi trag spada din teacă de aici până la Calais. Jur!

— Să nu jurăm! răspunse d’Artagnan. Hai să gonim, dac-or fi şi caii de aceeaşi părere.

Călătorii îşi înfipseră pintenii în coastele cailor, care, sub acest simţit îndemn, mai recăpătară din puteri. Ajunseră astfel la Amiens la miezul nopţii şi descinseră la hanul „Crinul de aur”.

Hangiul se arătă a fi cel mai de treabă om din lume; îi primi pe călători cu un sfeşnic într-o mână şi cu scufia lui de bumbac în cealaltă; vru să găzduiască pe fiecare din cei doi călători în câte o cameră încântătoare; din nefericire, fiecare din aceste camere se găsea la alt capăt al hanului. D’Artagnan şi Athos se împotriviră; hangiul le răspunse că nu are altele pe potriva excelenţelor lor; călătorii îi spuseră că vor dormi pe câte o saltea pusă pe jos, în sala comună; hangiul stărui ceilalţi se încăpăţânară şi ei; până la sfârşit, hangiul trebui să le împlinească voia.

Îşi făcuseră tocmai patul şi proptiseră uşa pe dinăuntru, când auziră bătăi în oblonul ferestrei ce dădea în curte; întrebară cine este şi, recunoscând vocile valeţilor, îl deschiseră. Într-adevăr, erau Planchet şi Grimaud.

— Grimaud poate să păzească singur caii — spuse Planchet. Dacă domnii mă lasă, eu mă voi culca de-a curmezişul uşii; în felul acesta vor fi siguri că nimeni nu va ajunge până la ei.

— Şi pe ce vei dormi? întrebă d’Artagnan.

— Iată patul meu — răspunse Planchet, arătând un maldăr de paie.

— Atunci, vino — primi d’Artagnan — ai dreptate: mutra hangiului nu-mi place de loc, prea-i drăgălaşă.

— Nici mie nu-mi place — adăugă Athos.

Planchet intră pe fereastră şi se culcă de-a curmezişul uşii, în vreme ce Grimaud se închise în grajd, asigurându-i că la cinci dimineaţa el şi cei patru cai vor fi gata de drum.

Noaptea trecu destul de liniştită; e drept că pe la două

dimineaţa cineva încercă să deschidă uşa, dar Planchet se trezi şi strigă: *„Cine-i acolo?”* i se răspunse de afară că era o greşeală, şi paşii se îndepărtară.

La patru dimineaţa, se auzi zgomot mare în grajd. Grimaud voise să-i trezească pe rândaşi, dar rândaşii se năpustiră cu ciomegele asupra lui. Când ceilalţi deschiseră fereastra, îl zăriră pe bietul Grimaud la pământ, fără cunoştinţă, cu capul spart de coada unei furci.

Planchet coborî în curte ca să pună şeile, dar caii erau istoviţi. Singurul în stare să mai pornească la drum era al lui Mousqueton, care gonise în ajun vreme de cinci sau şase ore fără călăreţ, dar, dintr-o greşeală de neînchipuit, veterinarul, chemat pentru calul hangiului, luase sânge calului lui Mousqueton.

Toate începeau să fie din ce în ce mai ciudate; năpastele, unele după altele, erau poate simple întâmplări, dar tot atât de bine puteau fi şi rodul unor uneltiri. Athos şi d’Artagnan ieşiră din cameră, în vreme ce Planchet se pregătea să se ducă prin împrejurimi pentru a cerceta dacă nu se găseau trei cai de vânzare. În faţa porţii hanului aşteptau doi cai gata înşeuaţi, voinici şi odihniţi. Era tocmai ce le trebuia. Întrebând unde sunt stăpânii cailor, li se răspunse că aceştia dormiseră noaptea la han şi că tocmai plăteau hangiului socoteala.

Athos coborî să plătească, în vreme ce d’Artagnan şi Planchet îl aşteptau în faţa porţii; hangiul se afla într-o încăpere joasă din fundul hanului. Athos fu poftit să se ducă la el.

Acesta intră încrezător înăuntru şi scoase doi pistoli pentru plată. Hangiul se afla singur în faţa tejghelei al cărei sertar era întredeschis. Luă banii daţi de Athos, îi întoarse pe o faţă şi pe alta, apoi, strigând deodată că monedele nu sunt bune, îl ameninţă pe Athos că va pune să-i aresteze pe el şi pe tovarăşul lui, ca măsluitori de bani.

— Caraghiosule — se repezi Athos la el — acum îţi retez

urechile.

În aceeaşi clipă, patru vlăjgani înarmaţi până în dinţi se iviră prin uşile lăturalnice, năpustindu-se asupra lui Athos.

— M-au prins — răcni Athos din răsputeri — fugi, d'Artagnan, iute, iute! şi slobozi două focuri.

Fără să mai aştepte altă pofteală, d'Artagnan şi Planchet dezlegară caii care aşteptau în faţa porţii, săriră în şa, le înfipseră pintenii în coaste şi porniră într-o goană nebună.

— Nu ştii cumva ce s-o fi întâmplat cu Athos? îl întrebă d'Artagnan pe Planchet în vreme ce alergau.

— Ah, domnule — îi răspunse Planchet — am văzut cum a doborât doi cu două focuri şi mi s-a părut, prin geamurile uşii, că încrucişa spada cu ceilalţi.

— Viteazul Athos! murmură d'Artagnan. Şi când te gândeşti că trebuie să-l părăsim! De altminteri, poate că tot asta ne aşteaptă şi pe noi la câţiva paşi de aici. Înainte, Planchet, înainte! Eşti un băiat cu suflet.

— Eu v-am spus, domnule — răspunse Planchet — pe picarzi îi dibui numai când îi pui la treabă; de altfel, aici sunt pe meleagurile mele şi asta-mi dă un ghies grozav.

Gonind tot mai vârtos, sosiră amândoi la Saint-Omer într-un suflet. Acolo îşi mai lăsară caii să se odihnească, cu frâul trecut pe după braţ, de teama vreunei noi pacoste, iar ei îmbucară ceva la repezeală, în picioare, la marginea drumului. Apoi o porniră mai departe.

La o sută de paşi de porţile oraşului Calais calul lui d'Artagnan se prăbuşi la pământ. N-a fost chip să-l mai ridice: îi ţâşnea sângele pe nări şi prin ochi; le rămânea calul lui Planchet, dar şi el se oprise, fără să-l mai poată urni din loc. Din fericire, după cum am mai spus, călătorii mai aveau doar vreo sută de paşi până în oraş; îşi lăsară amândoi caii în mijlocul drumului şi o porniră în fugă spre port.

Planchet îi arătă stăpânului, la numai cincizeci de paşi înaintea lor, pe un gentilom care sosea cu valetul lui. Se

apropiară repede de acest gentilom, care părea şi el foarte grăbit. Avea cizmele pline de colb şi întreba dacă nu putea trece numaidecât în Anglia.

— Nimic mai uşor — îi răspunse stăpânul unui vas gata să-şi întindă pânzele — dar a sosit azi-dimineaţă poruncă să nu părăsească nimeni portul fără hârtie de voie din partea domnului cardinal.

— Eu am această învoire — spuse gentilomul scoţând hârtia din buzunar. Iat-o!

— Vizaţi-o atunci la comandamentul portului — îl sfătui stăpânul vasului — şi pe urmă alegeţi-mă pe mine.

— Unde-l pot găsi pe comandant?

— La el, la ţară.

— Şi unde vine asta?

— La un sfert de leghe de oraş; iată, puteţi să vedeţi de aici, la poalele colinei de colo, acoperişul de ţiglă al casei sale.

— Foarte bine — răspunse gentilomul.

Urmat de valetul său, necunoscutul se îndreptă spre locuinţa de ţară a comandantului.

D'Artagnan şi Planchet se luară după el, la vreo cinci sute de paşi depărtare. Odată afară din oraş, d'Artagnan iuţi pasul şi-l ajunse din urmă pe gentilom tocmai când acesta intra într-o pădurice.

— Domnule — începu d'Artagnan — mi se pare că sunteţi foarte grăbit.

— Nici nu se poate mai grăbit, domnule.

— Îmi pare foarte rău — urmă d'Artagnan — dar, fiindcă şi eu sunt tare grăbit, voiam să vă rog să-mi faceţi o înlesnire.

— Care anume?

— Să mă lăsaţi să trec eu mai întâi.

— Cu neputinţă — îi răspunse gentilomul. Am străbătut şaizeci de leghe în patruzeci şi patru de ore şi mâine la prânz trebuie să fiu la Londra.

— Şi eu am făcut acelaşi drum în patruzeci de ore şi mâine dimineaţă la zece trebuie să fiu la Londra.

— Îmi pare rău, domnule, dar am sosit înaintea dumitale şi nu voi trece după dumneata.

— Îmi pare rău, domnule, dar am sosit după dumneata şi voi trece înaintea dumitale.

— Din porunca regelui! spuse gentilomul.

— Din porunca mea! spuse d'Artagnan.

— Dar, după cum văd, dumneata cauţi gâlceavă cu lumânarea.

— La dracu, dar ce vrei să caut?

— Şi ce doreşti dumneata?

— Vrei să ştii?

— Vezi bine.

— Iată: doresc ordinul pe care-l ai la dumneata, căci eu nu am şi-mi trebuie şi mie.

— Cred că glumeşti.

— Nu glumesc niciodată.

— Lasă-mă să trec!

— Nu vei trece.

— Tinerelule viteaz, o să-ţi sfărâm ţeasta. Hei! Lubin, pistoalele!

— Planchet — strigă d'Artagnan — îngrijeşte-te de valet, că de stăpân am eu grijă!

Îmbărbătat de prima sa ispravă, Planchet sări asupra lui Lubin, şi cum era puternic şi plin de vlagă, îl trânti cu spinarea la pământ şi-i puse genunchiul în piept.

— Vedeţi-vă de treabă, domnule — strigă Planchet — că eu am sfârşit cu a mea.

Văzând acestea, gentilomul îşi trase spada din teacă şi se repezi la d'Artagnan, dar se izbi de un potrivnic puternic. În trei secunde, d'Artagnan îi dădu trei lovituri de spadă, rostind la fiecare lovitură:

— Una pentru Athos, una pentru Porthos şi una pentru

Aramis.

La cea de a treia lovitură, gentilomul se prăbuşi grămadă la pământ.

Crezându-l mort sau măcar leşinat, d'Artagnan se apropie de el ca să-i ia ordinul, dar în clipa când întindea mâna cu gând să-l scotocească, rănitul, care nu lăsase spada din mână, îi înfipse ascuţişul în piept, zicând:

— Şi una pentru dumneata!

— Şi una pentru mine, urma alege! răcni mâniat d'Artagnan, ţintuindu-l la pământ cu o a patra lovitură, în pântece.

De data asta, gentilomul închise ochii, pierzându-şi cunoştinţa. D'Artagnan scotoci în buzunarul unde-l văzuse punându-şi ordinul de trecere şi-l luă. Era pe numele contelui de Wardes. Aruncând apoi o ultimă ochire asupra frumosului tânăr care să tot fi avut vreo douăzeci şi cinci de ani şi pe care-l lăsa acolo zăcând în nesimţire sau poate chiar mort, d'Artagnan oftă, cugetând la această soartă ciudată, care-i împinge pe oameni să se nimicească unii pe alţii, în folosul unor fiinţe străine lor şi care adesea nici nu au habar că ceilalţi trăiesc pe lume.

Curând însă, Lubin îl trezi din aceste gânduri prin urletele şi răcnetele lui asurzitoare după ajutor. Planchet îi băgă mâna în beregată şi-l strânse din răsputeri.

— Domnule — i se adresă el lui d'Artagnan — cât timp îl voi ţine aşa, nu va ţipa; dar cum îi voi da drumul, o să înceapă iar să ţipe. Pasămite e normand, şi normanzii sunt foc de încăpăţânaţi.

Într-adevăr, aşa înăbuşit cum era, Lubin tot mai slobozea câte un scâncet.

— Aşteaptă! zise d'Artagnan.

Şi, scoţând batista, i-o puse căluş.

— Acum — propuse Planchet — să-l legăm de un copac.

Făcură aceasta cu multă luare-aminte, apoi îl traseră pe

contele de Wardes lângă servitorul lui; cum începea să se înnopteze şi cum rănitul şi cel legat cobză erau la câţiva paşi înăuntrul pădăuricii, nu încăpea îndoială că amândoi aveau sa rămână acolo până a doua zi.

— Şi acum — spuse d'Artagnan — repede la comandantul portului.

— Dar mi se pare că sunteţi rănit — îi arătă Planchet.

— Nu-i nimic; să ne îngrijim întâi de ceea ce e mai grabnic, pe urmă vedem noi şi de rana mea, care, de altminteri, nu cred că-i periculoasă.

Şi amândoi se îndreptară cu paşi mari spre locuinţa de la ţară a vrednicului funcţionar.

Un glas vesti pe domnul conte de Wardes. D'Artagnan intră.

— Aveţi un ordin semnat de cardinal? îl întrebă comandantul.

— Da, domnule — răspunse d'Artagnan — iată-l.

— Aşa, aşa! E cum trebuie şi cu bune recomandări.

— De altfel e şi firesc — îi întoarse vorba d'Artagnan — sunt unul din prea-credincioşii lui.

— Se pare că eminenţa sa vrea să împiedice pe cineva să ajungă în Anglia.

— Da, pe un oarecare d'Artagnan, un gentilom bearnez, care a plecat din Paris însoţit de trei prieteni, cu gând să ajungă la Londra.

— Îl cunoaşteţi personal? întrebă comandantul.

— Pe cine?

— Pe acest d'Artagnan.

— Cât se poate de bine.

— Daţi-mi semnalmentele.

— Nimic mai uşor,

Şi d'Artagnan îi dădu, trăsătură cu trăsătură, semnalmentele contelui de Wardes.

— Îl însoţeşte cineva? întrebă comandantul.

— Da, un valet pe care-l cheamă Lubin.

— Vom veghea asupra lor, şi daca punem mâna pe ei, cardinalul poate fi liniştit, vor fi trimişi la Paris sub pază bună.

— Pentru astfel de măsuri, domnule comandant, cardinalul vă va rămâne îndatorat — îl asigură d'Artagnan.

— Veţi vedea pe eminenţa sa la întoarcerea dumneavoastră, domnule conte?

— Fără îndoială.

— Spuneţi-i, vă rog, că-i sunt un slujitor supus.

— Vă asigur că n-o să uit.

Bucuros de această încredinţare, comandantul portului viză biletul de liberă trecere şi-l dădu îndărăt lui d'Artagnan. Fără să-şi mai piardă vremea cu dulcegării de prisos, d'Artagnan îl salută, îi mulţumi şi plecă. Odată afară, el şi Planchet o luară la goană şi, făcând un lung ocol, ca să nu treacă prin pădure, intrară în oraş pe alta parte.

Corabia era gata de plecare. Stăpânul ei aştepta în port.

— Ei? făcu el văzându-l pe d'Artagnan.

— Iată ordinul meu vizat — spuse acesta.

— Şi celalalt gentilom?

— Nu mai pleacă azi — îi răspunse d'Artagnan — dar, fii liniştit, îţi voi plăti trecerea pentru amândoi.

— Să plecăm atunci — hotărî stăpânul corăbiei.

— Să plecăm — se învoi şi d'Artagnan.

Sări împreună cu Planchet în luntre; peste cinci minute se aflau pe puntea corăbiei. Tocmai la timp, căci, aflaţi la o jumătate de leghe în larg, d'Artagnan văzu strălucind o lumină şi auzi o detunătură. Era lovitura de tun care vestea închiderea portului.

Venise în sfârşit vremea ca d'Artagnan să vadă şi de rana lui; din fericire, aşa cum se gândise de la început, nu era dintre cele mai primejdioase: vârful spadei întâlnise o coastă şi lunecase de-a lungul osului; ceva mai mult, cămaşa lipindu-se îndată de rană, nu picuraseră decât câţiva stropi de sânge.

Frânt de oboseala, d’Artagnan se aruncă pe o saltea întinsă pe jos şi adormi.

A doua zi dimineaţa, la revărsatul zorilor, vasul se afla doar la trei sau patru leghe de coastele Angliei; vântul bătuse slab peste noapte, aşa că nu înaintaseră prea repede.

La zece dimineaţa, corabia arunca ancora în portul Douvres. Pe la zece şi jumătate, d’Artagnan punea piciorul pe pământul Angliei, răsuflând.

— În sfârşit, am ajuns!

Dar nu era totul. Trebuia să ajungă şi la Londra.

În Anglia, călătoria cu caii de poştă era bine întocmită. D’Artagnan şi Planchet luară câte un căluţ; un călăreţ înaintaş le deschidea drumul; după patru ceasuri, erau la porţile capitalei.

Necunoscând Londra şi neştiind boabă englezească, d’Artagnan scrise numele lui Buckingham pe o hârtie şi trecătorii îl îndrumară spre palatul ducelui.

Ducele era la vânătoare la Windsor, cu regele. D’Artagnan întrebă de cameristul de încredere al ducelui; acesta cunoştea bine limba franceză, deoarece îl însoţise pe duce în toate călătoriile sale; îi destăinui că sosea de la Paris pentru o chestiune de viaţă şi de moarte şi că trebuia să-i vorbească numaidecât stăpânului său.

Încrederea cu care vorbea d’Artagnan îl înduplecă pe Patrice — aşa îl chema pe acest ministru al ministrului. Porunci să se pună şaua pe doi cai şi-l însoţi chiar el pe tânărul ostaş din gardă. Cât priveşte pe Planchet, fusese coborât de pe cal ţeapăn ca o scândură. Sărmanul de el era la capătul puterilor; numai d’Artagnan era ca de fier.

Sosiră la castel; acolo li se spuse că regele şi Buckingham vânau cu şoimi în mlaştini, la o depărtare de două sau trei leghe. Peste douăzeci de minute erau acolo. Nu trecu mult şi cameristul auzi vocea stăpânului, care îşi chema şoimul.

— Pe cine să vestesc milordului duce? întrebă el.

— Pe tânărul care, într-o seară, i-a căutat gâlceavă pe Podul Nou, în faţa Samaritencei.

— Ciudată recomandaţie.

— Vei vedea că e la fel de bună ca oricare alta.

Patrice dădu frâu slobod calului, ajunse la duce şi-l încunoştinţă, în cuvintele de mai sus, că-l aşteaptă un trimis. Dându-şi îndată seama că era vorba de d'Artagnan şi bănuind că i se trimitea ştire despre ceva ce se petrecea în Franţa, Buckingham întrebă repede unde era trimisul; şi recunoscând de departe uniforma gărzilor, o porni în goană drept spre d'Artagnan. Cameristul se ţinea deoparte, din cuviinţă.

— I s-a întâmplat reginei vreo nenorocire? se repezi Buckingham, punându-şi tot dorul şi toată dragostea în întrebarea lui.

— Nu cred — răspunse gasconul. Bănuiesc totuşi că trece printr-o grea primejdie, din care numai excelenţa voastră poate s-o scape.

— Eu? strigă Buckingham. Să fiu cu oare atât de fericit încât să-i pot fi de folos? Vorbeşte! Vorbeşte!

— Luaţi această scrisoare — îi spuse d'Artagnan.

— O scrisoare? Şi cine mi-o trimite?

— După câte ştiu, maiestatea sa.

— Maiestatea sa! murmură Buckingham, îngălbenindu-se atât de cumplit, încât d'Artagnan crezu că o să-i vină rău. Desfăcu sigiliul. Dar ce-i cu ruptura asta? întrebă ducele, arătându-i lui d'Artagnan o gaură în hârtie.

— Ah! făcu d'Artagnan. N-am băgat de seamă. Spada contelui de Wardes o fi făcut isprava, când mi-a străpuns pieptul.

— Eşti rănit? întrebă Buckingham, în timp ce desfăcea sigiliul.

— Nimica toată răspunse d'Artagnan — o zgârietură.

— Doamne Dumnezeule! Ce-am citit! strigă ducele. Patrice, rămâi aici sau, mai bine, du-te de-l caută pe rege oriunde o fi

şi spune-i maiestăţii sale că-i rog umil să mă ierte, dar o chestiune nespus de grabnică mă cheamă la Londra. Vino. domnule, vino!

Şi amândoi o porniră în goană spre capitală.

Capitolul XXI
CONTESA DE WINTER

În timpul drumului, ducele îi ceru lui d'Artagnan să-i istorisească cu de-amănuntul nu tot ce se petrecuse, dar tot ce ştia el. Întregind spusele tânărului cu propriile lui amintiri, izbuti să se dumirească îndeajuns asupra primejdiei ce se oglindea de altfel şi în rândurile atât de sumare şi de nelămurite ale reginei. Dar ceea ce îl uimea îndeosebi era că Richelieu, deşi ţinea cu tot dinadinsul ca acest tânăr să nu calce pe pământul Angliei, nu reuşise totuşi să-l oprească din calea lui. Când ducele îşi arătă uimirea, d'Artagnan începu să-i înşire toate măsurile luate şi cum, datorită ajutorului neasemuit al celor trei prieteni, ramaşi însângeraţi de-a lungul drumului, izbutise să se aleagă doar cu lovitura de spadă care atinsese scrisoarea reginei şi pe care i-o plătise domnului de Wardes cu vârf şi îndesat. În vreme ce-i asculta povestirea în cuvinte atât de fireşti, ducele îi arunca mirat când şi când o privire, neputând pricepe cum se împăca atâta chibzuială, atâta cutezanţă şi atâta credinţă cu un chip care nu arăta nici măcar douăzeci de ani.

Caii zburau ca vântul şi în câteva minute ajunseră la porţile Londrei. D'Artagnan crezuse că pe străzile oraşului ducele va frâna avântul calului său, dar nici gând: îşi urmă drumul în goană nebună, fără să-i pese de trecătorii iviţi în calea lui. Într-adevăr, pe când străbăteau oraşul, pricinui chiar vreo două-trei accidente; dar Buckingham nu-şi întoarse nici măcar capul ca să vadă ce se întâmplase cu cei trântiţi la pământ. D'Artagnan îl urma printre strigăte ce aduceau grozav a blesteme.

Intrând în curtea palatului, Buckingham sări jos de pe şa şi, fără să-i pese de ce va face calul, îi aruncă frâul pe grumaz, iar el se repezi spre scară. D'Artagnan făcu şi el la fel, totuşi cu mai multă grijă pentru acele mândre animale, ale căror

însuşiri le putuse preţui; dar, spre mângâierea lui, trei sau patru rândaşi se şi repeziră din bucătării şi din grajduri ca să ia în primire cei doi cai.

Ducele mergea atât de repede, încât d'Artagnan se ţinea anevoie după el. Străbătu mai multe saloane în şir, a căror eleganţă nu şi-ar fi putut-o închipui nici cei mai de seamă nobili ai Franţei, şi, în sfârşit, ajunse într-un dormitor a cărui minunăţie dovedea totodată gust subţire şi bogăţie. În alcovul acestei încăperi se găsea o uşă, una cu peretele; ducele o deschise cu o cheiţă de aur pe care o purta atârnată la gât cu un lanţ tot de aur. Din cuviinţă, d'Artagnan rămăsese mai în urmă; dar în clipa când trecea pragul acestei uşi, Buckingham se întoarse şi, văzând că tânărul şovăie, îi spuse:

— Vino, te rog, şi dacă într-o zi vei avea fericirea să te afli în faţa maiestăţii sale, povesteşte-i ce-ai văzut.

Văzându-se astfel poftit, d'Artagnan îl urmă pe duce, care închise uşa după el. Amândoi se aflară atunci într-o capelă mică, îmbrăcată toată în mătase persană şi brocart de aur, luminată puternic de o sumedenie de lumânări. Deasupra unui soi de altar, şi sub un baldachin de catifea albastră, încununat cu pene albe şi roşii, era portretul în mărime naturală al Anei de Austria, portret atât de asemănător, încât, zărindu-l, d'Artagnan scoase un strigăt de uimire ai fi zis că regina sta gata să vorbească. Dedesubtul portretului, pe altar, se găsea caseta în care erau eghileţii în diamante.

Ducele se apropie de altar, îngenunche aşa cum ar fi îngenuncheat un preot în faţa lui Isus, apoi deschise caseta.

— Poftim! îi zise el, scoţând din casetă un nod mare de panglică albastră, strălucind de diamante. Poftim, iată preţioasele giuvaere cu care jurasem să fiu înmormântat. Regina mi le-a dat, regina mi le ia; facă-se în toate voia ei, ca şi voia Celui-de-sus.

Apoi începu să sărute, una după alta, podoabele de care avea să se despartă. Deodată scoase un strigăt

înspăimântător.

— Ce e? întrebă tulburat d'Artagnan. Ce vi s-a întâmplat, milord?

— Totul e pierdut! strigă Buckingham, galben la faţă ca un mort. Lipsesc două din ele, nu mai sunt decât zece.

— Le-aţi pierdut, milord, sau credeţi că vi s-au furat?

— Mi s-au furat — murmură ducele — şi sunt sigur că-i mâna cardinalului. Uite, priveşte, panglicile de care erau prinse au fost tăiate cu foarfeca.

— Dacă milord ar putea bănui cine a săvârşit furtul... Poate că persoana aceea le mai are încă.

— Stai, stai! strigă ducele. Singura dată când am pus giuvaerele a fost cu prilejul balului dat de rege la Windsor, acum opt zile. La bal, contesa de Winter, cu care eram certat, s-a apropiat de mine. Aşa-zisa împăcare n-a fost deci decât răzbunarea unei femei geloase. De atunci n-am mai văzut-o. Femeia asta e o iscoadă a cardinalului.

— Adică are iscoade în lumea întreagă? izbucni d'Artagnan.

— Da, da — răspunse Buckingham, scrâşnind din dinţi — da, e un luptător grozav. Totuşi, ia spune, când trebuie să aibă loc balul acela?

— Lunea viitoare.

— Lunea viitoare! Mai sunt deci cinci zile până atunci. Avem mai multă vreme decât ne trebuie. Patrice! chemă ducele, deschizând uşa capelei: Patrice!

Cameristul de încredere sosi.

— Giuvaergiul şi secretarul meu!

Valetul pieri într-o clipă, fără a scoate o vorbă, ceea ce dovedea obişnuinţa lui de asculta orbeşte şi de a nu crâcni.

Dar deşi bijutierul fusese chemat în primul rând, secretarul sosi cel dintâi. De altfel era şi firesc, fiindcă locuia chiar în palat. Îl găsi pe Buckingham în dormitor, scriind la o masă câteva ordine speciale.

— Domnule Jackson — îi porunci el — te vei duce chiar

acum la lordul cancelar şi-i vei spune că-i dau în grijă îndeplinirea acestor ordine. Doresc să fie executate numaidecât.

— Dar dacă lordul cancelar mă întreabă din ce pricină excelenţa voastră ia o măsură atât de neobişnuită, ce trebuie să-i răspund?

— Că aşa e bunul meu plac şi că n-am de dat nimănui socoteală de hotărârile mele.

— Tot acesta să fie şi răspunsul pe care să-l dea maiestăţii sale, dacă, din întâmplare, regele ar dori să ştie pentru ce nici o corabie nu poate părăsi porturile Marei Britanii? adaugă zâmbind secretarul.

— Ai dreptate, domnule — răspunse Buckingham. Să-i spună atunci maiestăţii sale că am hotărât starea de război şi că măsura luată este începutul ostilităţilor împotriva Franţei.

Secretarul se înclină şi ieşi.

— Iată-ne liniştiţi în privinţa asta — urmă Buckingham întorcându-se spre d'Artagnan. Dacă diamantele n-au luat încă drumul Franţei, atunci vor sosi acolo după dumneata.

— Cum aşa?

— Am dat poruncă să fie oprite toate vasele care se găsesc acum în porturile maiestăţii sale, aşa că, fără hârtie specială, nici unul nu va îndrăzni să ridice ancora.

D'Artagnan privi uluit la bărbatul care-şi punea nemărginita-i putere, cu care-l înzestrase încrederea unui rege, în slujba iubirii lui. Buckingham ghici după căutătura tânărului gândurile ce-i frământau mintea şi surâse.

— Da — stărui el — da, căci Ana de Austria e adevărata mea regină; la un cuvânt al ei, mi-aş trăda ţara, mi-aş trăda suveranul, mi-aş trăda Dumnezeul. Mi-a cerut să nu trimit protestanţilor din La Rochelle ajutorul pe care îl făgăduisem, şi nu l-am trimis. Îmi călcam astfel cuvântul, dar nu e nimic: îi împlineam dorinţa; şi nu mi-a fost oare răsplătită cu prisosinţă supunerea mea, când tocmai acestei supuneri îi datorez

portretul ei, spune?

D’Artagnan se minună de firele şubrede şi neştiute de care atârnă uneori destinul unui neam şi viaţa omenească. Stătea adâncit în gânduri, când intră giuvaergiul. Era un irlandez dintre cei mai iscusiţi în meşteşugul lui şi mărturisea singur că de pe urma ducelui câştiga o sută de mii de livre pe an.

— Domnule O’Reilly — începu ducele intrând cu el în capelă — priveşte aceste podoabe în diamante şi spune-mi cât valorează fiecare.

Dintr-o aruncătură de ochi, giuvaergiul îşi dădu seama de măiestria cu care erau lucrate; socoti una peste alta valoarea diamantelor şi spuse fără să şovăie:

— O mie cinei sute de pistoli bucata.

— Câte zile ţi-ar trebui ea să faci două ca acestea? Vezi că lipsesc doua.

— Opt zile, milord.

— Voi plăti trei mii de pistoli pentru fiecare, dacă mi le faci până poimâine.

— Le veţi avea, milord.

— Eşti un om preţios, domnule O’Reilly, dar n-am sfârşit încă: aceste podoabe nu pot fi încredinţate nimănui, trebuiesc lucrate aici, în palatul meu.

— Cu neputinţă, milord, numai eu pot să le fac în aşa fel, ca cele noi să nu se deosebească de cele vechi.

— De aceea, dragul meu domn O’Reilly, eşti prizonierul meu, şi chiar dac-ai vrea n-ai mai putea părăsi acum palatul; împacă-te cu gândul ăsta. Spune-mi de care ucenici ai nevoie şi ce unelte trebuie să ţi se aducă.

Giuvaergiul îl cunoştea pe duce şi ştia că orice împotrivire ar fi fost de prisos, de aceea nici nu mai stărui.

— Îmi va fi îngăduit să-mi înştiinţez soţia? întrebă el.

— Oh! Ai voie chiar s-o şi vezi, dragul meu domn O’Reilly; surghiunul dumitale va fi blând, fii liniştit, şi cum orice osteneală cere o despăgubire, în afară de preţul celor două

giuvaere, iată un bon de o mie de pistoli, ca să uiţi de necazul ce-ţi pricinuiesc.

D’Artagnan nu-şi putea veni în fire văzând cum marele dregător învârtea oamenii şi milioanele după placul lui.

În vremea asta, giuvaergiul îi scria nevesti-si, trimiţându-i darul ducelui, cu rugămintea să-i trimită în schimb, o dată cu cel mai îndemânatic ucenic, o seamă de diamante, de anumite mărimi şi număr de carate, precum şi mai multe unelte trebuincioase.

Buckingham îl duse pe O’Reilly în camera unde urma să lucreze; după o jumătate de oră, încăperea se schimbase în atelier. Puse apoi câte un paznic la fiecare uşă, cu poruncă să nu intre nimeni afară de cameristul Patrice. De prisos să mai adăugăm că giuvaergiul O’Reilly sau ajutorul lui nu aveau voie să iasă din cameră, oricare ar fi fost îndreptăţirea.

După ce sfârşi cu toate astea, ducele se întoarse spre d’Artagnan.

— Acum, tinere prieten — îi spuse el — Anglia e a noastră, a amândurora; spune-mi ce vrei? Ce doreşti?

— Un pat — răspunse d’Artagnan — deocamdată e singurul lucru de care am nevoie.

Buckingham îi dădu lui d’Artagnan o cameră vecină cu a lui. Voia să-l păstreze pe tânăr la îndemână nu fiindcă n-ar fi avut încredere în el, ci fiindcă dorea să aibă pe cineva cu care să vorbească într-una de regină.

Peste un ceas, la Londra ieşea ordonanţa oprind plecarea din porturi a oricărui vas încărcat pentru Franţa, chiar a corăbiei poştale. În ochii tuturor, aceasta însemna izbucnirea războiului între cele două regate.

A treia zi, la zece dimineaţa, cele două giuvaere în diamante erau gata, şi atât de măiestrit meşterite, atât de asemuitoare celorlalte, încât Buckingham nu putu deosebi pe cele noi de cele vechi; chiar cei mai iscusiţi cunoscători în această ramură s-ar fi înşelat, aşa cum se înşelase şi el.

Ducele îl chemă îndată pe d’Artagnan.

— Poftim — îi spuse — iată eghileţii după care ai venit şi eşti martor că am făcut tot ceea ce omeneşte se putea face.

— Fiţi liniştit, milord, voi spune tot ce am văzut; dar înălţimea voastră îmi dă giuvaerele fără cutie?

— Cutia te-ar stingheri. De altminteri, îmi va fi cu atât mai preţioasă, cu cât e singurul lucru ce-mi mai rămâne. Vei spune c-am păstrat-o.

— Îmi voi îndeplini misiunea vorbă cu vorbă, milord.

— Şi acum — îl întrebă Buckingham, privindu-l drept în ochi — cum aş putea eu să te răsplătesc vreodată pentru tot ce-ai făcut?

D’Artagnan roşi până în albul ochilor. Îşi dădea seama că ducele căuta mijlocul să-i ofere o răsplată, şi gândul că sângele prietenilor, cât şi sângele lui ar putea fi plătit cu aur englezesc îl răscoli ciudat.

— Să ne înţelegem, milord — răspunse d’Artagnan — şi înainte de toate să cântărim bine faptele, ca să nu ne înşelăm. Sunt în slujba regelui şi a reginei Franţei şi fac parte din compania de gardă a domnului des Essarts, care, la fel ca şi cumnatul său, domnul de Tréville, este îndeosebi credincios maiestăţilor lor. Mai mult încă, poate n-aş fi făcut nimic din toate astea, dacă n-aş fi ţinut să fiu pe placul cuiva care e doamna inimii mele, după cum regina e a inimii dumneavoastră.

— Da — răspunse ducele surâzând — şi mi se pare că o şi cunosc, este...

— Milord, eu nu i-am rostit numele — îi curmă vorba tânărul.

— E drept. Prin urmare, acestei persoane trebuie să-i rămân recunoscător pentru devotamentul dumitale.

— Întocmai cum spuneţi, milord, căci în ceasul acesta, când e vorba de război, mărturisesc că nu văd în înălţimea voastră decât un englez, adică un duşman, pe care aş fi mai bucuros

să-l întâlnesc pe câmpul de bătălie decât în parcul de la Windsor sau pe sălile Luvrului; aceasta, bineînţeles, nu mă va împiedica să-mi îndeplinesc pas cu pas misiunea şi, la nevoie, să-mi dau chiar viaţa ca s-o duc la bun sfârşit; dar ţin să vă spun din nou că nu trebuie să-mi fiţi mai recunoscător de ceea ce fac doar pentru mine în această a doua întâlnire a noastră, decât de ceea ce am făcut pentru excelenţa voastră cu prilejul primei noastre întâlniri.

— Noi, englezii, spunem: „Mândru ca un scoţian” — murmură Buckingham.

— Şi noi, francezii, spunem: „Mândru ca un gascon” — răspunse d’Artagnan. Gasconii sunt scoţienii Franţei.

D’Artagnan îl salută pe duce, gata de plecare.

— Stai! Cum pleci aşa? Pe unde? Cum?

— Da, aşa e!

— Să fiu al naibii! Francezii ăştia sunt cu capul în nori!

— Uitasem că Anglia este o insulă şi că sunteţi regele ei.

— Du-te în port, întreabă de bricul *Sund* şi dă-i căpitanului scrisoarea asta: o să te ducă într-un mic port, unde de bună seamă nu te aşteaptă nimeni şi unde nu trag la ţărm decât corăbii pescăreşti.

— Cum se numeşte portul?

— Saint-Valery; dar, stai puţin: ajuns acolo, vei intra într-un han prăpădit, fără nume, nici firmă — un fel de cârciumă cu marinari; n-ai cum să te înşeli, căci nu mai e altul.

— După aceea?

— Vei întreba de hangiu şi-i vei spune: *Forward.*

— Asta înseamnă?

— „Înainte”: este parola. O să-ţi dea un cal gata înşeuat şi o să-ţi arate drumul pe unde s-o iei; pe urmă, o să mai dai de patru staţii cu cai de schimb. Dacă vrei, lasă la fiecare adresa dumitale din Paris şi cei patru cai te vor urma; pe doi dintre ei îi ştii şi mi s-a părut că-i preţuieşti ca un bun cunoscător; sunt cei pe care i-am călărit împreună. Poţi să te bizui pe mine,

nici ceilalţi doi n-or să fie mai prejos. Toţi patru sunt echipaţi pentru război. Oricât de mândru ai fi, sper că nu te vei împotrivi să primeşti unul în dar şi că vei stărui pe lângă tovarăşii dumitale să primească pe ceilalţi trei; nu de altceva, dar ca să vă bateţi cu noi. Scopul scuză mijloacele, cum spuneţi voi, francezii, nu-i aşa?

— Da, milord, primesc — răspunse d'Artagnan — şi dacă vrea Dumnezeu, vom şti să folosim darurile dumneavoastră.

— Şi acum, dă-mi mâna, tinere. Poate ne vom întâlni în curând pe câmpul de luptă; până atunci cred că ne despărţim ca doi buni prieteni, nu-i aşa?

— Da, milord, dar cu speranţa că vom fi în curând duşmani.

— Fii liniştit, ţi-o făgăduiesc.

— Mă bizui pe cuvântul dumneavoastră, milord.

D'Artagnan îl salută pe duce şi o porni într-un suflet spre port. În faţa Turnului Londrei găsi vasul amintit, dădu scrisoarea căpitanului, care o viză la comandantul portului, şi pe dată părăsi portul. Cincizeci de vase cu pânzele întinse adăstau gata de plecare.

Când trecură pe lângă puntea unuia dintre ele, lui d'Artagnan i se păru că o zăreşte pe femeia din Meung, căreia gentilomul necunoscut îi spusese Milady şi pe care el, d'Artagnan, o găsise atât de fermecătoare; dar din pricina curentului apelor şi a vântului prielnic, corabia lui luneca atât de repede, încât după câteva clipe o pierdu din ochi.

A doua zi dimineaţa, către ora nouă, corabia ancoră la Saint-Valery. Fără a pierde vreme, d'Artagnan se şi îndreptă spre hanul cu pricina şi-l recunoscu după larma dinăuntru: se vorbea de războiul între Anglia şi Franţa ca despre ceva apropiat şi neîndoielnic, şi, voioşi, marinarii se puseseră pe chef.

D'Artagnan îşi croi drum prin învălmăşeală, se repezi spre hangiu şi rosti cuvântul *Forward.* Îndată, hangiul îi şi făcu semn să-l urmeze, ieşi cu el printr-o uşă care dădea într-o

curte, îl duse în grajd, unde aştepta un cal gata înşeuat, şi-l întrebă dacă mai avea nevoie de ceva.

— Aş vrea să ştiu pe ce drum s-o apuc — răspunse d'Artagnan.

— Duceţi-vă de aici la Blangy, şi de la Blangy la Neufchâtel. La Neufchâtel trageţi la hanul „Grapa de aur", spuneţi-i hangiului parola şi veţi găsi, ca aici, un cal gata înşeuat.

— Datorez ceva? întrebă d'Artagnan.

— Totul e plătit — răspunse hangiul — cu prisosinţă. Mergeţi cu bine, Dumnezeu să vă călăuzească!

— Amin! răspunse tânărul, plecând în goană.

După patru ore intra în Neufchâtel. Urmă pas eu pas instrucţiunile primite; la Neufchâtel, ca şi la Saint-Valery, găsi un cal gata înşeuat, care-l aştepta; vru să ia pistoalele de la şaua de pe care cobora, ca să le pună la şaua pe care se suia; coburii acesteia aveau însă pistoale de acelaşi fel.

— Adresa dumneavoastră de la Paris?

— Palatul Gărzii, compania des Essarts.

— Bine — i se răspunse.

— Pe ce drum s-o iau? întrebă la rândul lui d'Artagnan.

— Drumul spre Rouen; dar veţi lăsa oraşul la dreapta dumneavoastră. În micul sat Écouis vă veţi opri. Acolo nu e decât un singur han, la „Scutul Franţei". Nu-l judecaţi după înfăţişare; în grajd veţi găsi un cal la fel de bun ca şi acesta.

— Aceeaşi parolă?

— Aceeaşi.

— Rămâi cu bine, hangiule.

— Drum bun, domnul meu. Aveţi nevoie de ceva?

D'Artagnan făcu semn din cap că n-are nevoie de nimic şi porni într-un suflet mai departe. La Écouis, aceeaşi poveste: găsi un hangiu tot atât de îndatoritor, un cal proaspăt şi odihnit, lăsă adresa cum făcuse şi până atunci şi porni tot în goană spre Pontoise. Aici schimbă pentru cea din urmă oară calul şi, la ora nouă, intra în fuga mare pe poarta palatului

domnului de Tréville. Făcuse aproape şaizeci de leghe în douăsprezece ore.

Domnul de Tréville îl primi ca şi cum l-ar fi văzut chiar în dimineaţa aceea; totuşi îi strânse mâna ceva mai tare ca de obicei, aducându-i la cunoştinţă că la Luvru era de gardă compania domnului des Essarts şi că se putea duce şi el să-şi facă datoria.

Capitolul XXII
BALETUL MERLAISON

A doua zi, în tot Parisul nu se vorbea decât de serbarea pe care domnii consilieri municipali o dădeau în cinstea regelui şi a reginei şi la care maiestăţile lor aveau să danseze vestitul balet Merlaison, dansul favorit al regelui.

Într-adevăr, de opt zile se făceau la primăria din Paris tot felul de pregătiri pentru această seară de gală. Dulgherul oraşului înălţase estrade unde aveau să ia loc doamnele poftite; băcanul oraşului împodobise sălile cu două sute de făclii de ceară albă, risipă nemaipomenită pe acele vremuri; în sfârşit, douăzeci de viorişti primiseră cuvenita înştiinţare cum că plata ce li se hotărâse era îndoitul plăţii obişnuite, deoarece, spun însemnările de atunci, trebuiau să cânte toată noaptea.

La ora zece dimineaţa, domnul de La Coste, ofiţerul stegar al gărzilor regale, urmat de doi ofiţeri şi de mai mulţi arcaşi ai corpului de gardă, veni să-i ceară grefierului oraşului, un anume Clément, cheile porţilor şi ale uşilor de la toate încăperile din palatul primăriei. Cheile i-au fost predate numaidecât; de fiecare atârna o fiţuică pentru a i se putea da de rost, şi, din clipa aceea, de La Coste luă asupra sa paza tuturor porţilor şi a tuturor căilor de trecere.

La ora unsprezece sosi Duhallier, căpitanul gărzii, aducând cu el cincizeci de arcaşi, care se şi împărţiră în cuprinsul clădirii, pe la uşile orânduite de cu vreme.

La trei după-amiaza sosiră doua companii de gardă, una franceză, alta elveţiană. Compania franceză era alcătuită jumătate din ostaşii domnului Duhallier, jumătate din ai domnului des Essarts.

La şase seara, oaspeţii începură să se perinde. Pe măsura ce soseau, erau poftiţi în sala cea mare, pe estradele ridicate în cinstea lor.

La ora nouă sosi soţia primului preşedinte: fiind cea mai de vază doamnă a serbării, după regină, ea a fost primită de mai-marii oraşului şi poftită în loja din faţa lojii reginei.

La ora zece, în sala cea mică dinspre biserica sfântului Ion se pregăti gustarea de dulceţi pentru rege, în faţa bufetului de argint al primăriei, păzit de patru arcaşi.

La miezul nopţii se auziră strigăte puternice şi vii urale: era regele, care se îndrepta de la Luvru spre primărie, pe străzile luminate cu lampioane colorate.

De îndată, domnii sfetnici ai primăriei, îmbrăcaţi în robele lor de postav, împreună cu şase lefegii ce le deschideau drumul ţinând fiecare în mână o torţă, ieşiră întru întâmpinarea regelui pe treptele palatului, unde starostele negustorilor îi ură bun sosit. Maiestatea sa răspunse cerându-şi iertare de marea întârziere şi aruncând vina asupra cardinalului, care-l reţinuse până la orele unsprezece, pentru a pune la cale treburi obşteşti.

Maiestatea sa, în veşmânt de gală, era însoţit de alteţa sa regală Domnul[1], de contele de Soisson, de marele stareţ al mânăstirilor, de ducele de Longueville, de ducele d'Elbeuf, de contele d'Harcourt, de contele de La Roche-Guyon, de domnul de Liancourt, de domnul de Baradas, de contele de Cramail şi de cavalerul de Souveray.

Fiecare băgă de seamă că regele era abătut şi îngândurat.

O încăpere mică fusese pregătită pentru rege şi alta pentru alteţa sa regală Domnul. În fiecare din aceste încăperi se aflau costume de carnaval. Aceleaşi măsuri se luaseră pentru regină şi pentru soţia primului preşedinte. Nobilii şi doamnele din suita maiestăţilor lor urmau să se îmbrace doi câte doi în camerele de asemenea pregătite în acest scop.

Înainte de a intra în camera sa, regele ceru să fie încunoştinţat îndată ce va sosi cardinalul.

O jumătate de oră după sosirea regelui izbucniră noi urale,

---

1 Fratele mai tânăr al regelui.

care vesteau sosirea reginei; aşa cum făcuseră şi la sosirea suveranului, sfetnicii primăriei, împreună cu lefegiii ce le deschideau drumul, ieşiră în întâmpinarea preamăritei lor musafire.

Regina intră în sală; toţi îşi dădură seama că, la fel ca şi regele, era abătută şi mai ales obosită.

În clipa când intra, perdeaua unei mici tribune care până atunci rămăsese coborâtă se dădu la o parte, lăsând să se ivească faţa gălbejită a cardinalului, îmbrăcat în straie de cavaler spaniol. Ochii săi se pironiră într-ai reginei şi un rânjet de o nespusă bucurie îi flutură pe buze: regina nu purta faimoasele diamante.

Suverana rămase câtăva vreme locului, pentru a primi închinarea de bun sosit a domnilor sfetnici şi pentru a răspunde la salutul doamnelor.

Dintr-o dată, regele şi cardinalul se iviră în pragul uneia din uşile sălii. În vreme ce eminenţa sa îi vorbea pe şoptite, Ludovic al XIII-lea era pământiu la faţă.

Fără mască şi cu panglicile hainei abia înnodate, suveranul îşi croi drum prin mulţime şi, apropiindu-se de regină, o întrebă cu vocea schimbată:

— Doamnă, pentru ce nu v-aţi pus eghileţii cu diamante, când ştiaţi că mi-ar fi făcut o deosebită plăcere să-i văd?

Regina îşi roti privirea împrejur şi zări în spatele ei pe Richelieu, care zâmbea cu un zâmbet drăcesc.

— Sire — răspunse regina tulburată — nu i-am pus fiindcă m-am temut să nu-i prăpădesc în mijlocul acestei învălmăşeli.

— Foarte rău, doamnă; dacă v-am făcut acest dar, era tocmai ca să vă gătiţi. Vă spun încă o dată, aţi făcut foarte rău.

Glasul regelui tremura de mânie. Toţi priveau şi ascultau miraţi, fără să înţeleagă ce se petrece.

— Sire — adăugă regina — pot trimite să mi-i aducă de la Luvru, unde se găsesc, şi astfel dorinţa maiestăţii voastre va

fi împlinită.

— Trimiteţi, doamnă, trimiteţi, şi cât mai curând: peste un ceas începe baletul.

Regina se înclină în semn de supunere şi urmă doamnele care trebuiau s-o ducă în camera ei. La rândul său, regele se îndreptă înspre a lui.

În sală se stârnise, pentru o clipă, freamăt şi nedumerire. Era bătător la ochi că se petrecuse ceva între rege şi regină. Dar amândoi vorbiseră atât de încet, încât din respect, fiecare se îndepărtase cu câţiva paşi şi nimeni nu putuse auzi nimic. Viorile răsunau cât puteau de tare, dar lumea nu le lua în seamă.

Cel care se ivi întâi a fost regele, în veşmânt de vânătoare de o neasemuită frumuseţe; alteţa sa Domnul şi ceilalţi nobili erau îmbrăcaţi la fel ca el. Veşmântul acesta îi şedea suveranului mai bine ca oricare altul şi, astfel îmbrăcat, părea, într-adevăr, întâiul gentilom al regatului său.

Cardinalul se apropie de rege şi-i dădu o cutie. Regele o deschise şi găsi înăuntru două din podoabele în diamante.

— Ce înseamnă asta? îl întrebă pe cardinal.

— Nimic — răspunse cardinalul — dar dacă regina poartă eghileţii, lucru de care mă îndoiesc, număraţi-i, sire, şi dacă nu sunt decât zece, întrebaţi pe maiestatea sa cine a putut să-i fure cei doi care sunt aici.

Regele îl privi pe cardinal de parc-ar fi vrut să-l întrebe ceva, dar n-apucă să deschidă gura: un strigăt de admiraţie izbucni din toate piepturile. Dacă regele părea a fi cel dintâi gentilom al regatului, regina era, fără îndoială, cea mai frumoasă femeie din Franţa. E drept că şi straiele vânătoreşti îi veneau de minune: purta o pălărie de fetru cu pene albastre, o jachetă de catifea de culoarea mărgăritarului prinsă cu catarame din diamante, şi o fustă de atlaz albastru brodată toată cu fir de argint. Pe umărul stâng îi străluceau giuvaerele, prinse într-un nod de panglică tot albastră.

Regele tresări de bucurie şi cardinalul de necaz; cum erau însă departe de regină, nu puteau număra eghileţii; regina îi avea; erau însă numai zece, sau îi avea pe toţi doisprezece?

Tocmai atunci, viorile dădură semnalul începerii baletului. Maiestatea sa se îndreptă spre doamna preşedintă, cu care trebuia să danseze, iar alteţa sa Domnul, spre regină. Fiecare îşi luă locul şi baletul începu.

Regele dansa faţă în faţă cu regina şi, de câte ori trecea pe lângă ea, sorbea din ochi giuvaerele, pe care însă nu le putea număra. O sudoare rece acoperea fruntea cardinalului.

Baletul ţinu un ceas; avea şaisprezece intrări. Când se sfârşi, în mijlocul aplauzelor întregii săli, fiecare îşi duse doamna cu care dansase la locul ei; dar, folosindu-se de îngăduinţa de a-şi părăsi doamna acolo unde era, regele se îndreptă repede spre regină.

— Vă mulţumesc, doamnă — îi spuse — pentru bunăvoinţa pe care aţi arătat-o dorinţelor mele; dar cred că vă lipsesc doi ciucuri şi, iată-i, vi i-am adus.

Spunând aceste cuvinte, îi întinse reginei cele două giuvaere pe care i le dăduse cardinalul.

— Cum, sire — se minună regina, părând grozav de uimită — îmi mai dăruiţi încă doi? Dar atunci voi avea paisprezece.

Regele numără: cei doisprezece eghileţi erau într-adevăr pe umărul augustei sale soţii. Îl chemă atunci pe cardinal şi-l întrebă răspicat:

— Ce înseamnă asta, domnule cardinal?

— Asta înseamnă, sire — răspunse cardinalul — că doream ca maiestatea sa să primească cele două giuvaere şi neîndrăznind să i le ofer chiar eu, m-am folosit de acest mijloc.

— Şi sunt cu atât mai recunoscătoare eminenţei voastre — răspunse Ana de Austria cu un surâs care dovedea că nu se înşela asupra acelei iscusite mărinimii — cu cât sunt încredinţată că cei doi eghileţi vă costă tot atât de scump cât

l-au costat pe maiestatea sa ceilalţi doisprezece.

Salutând apoi pe rege şi pe cardinal, regina se îndreptă din nou spre camera unde se îmbrăcase şi unde trebuia să-şi dezbrace veşmintele vânătoreşti.

Grija scriitoricească ce am fost siliţi s-o avem pentru măritele feţe din cuprinsul acestui capitol ne-a îndepărtat o clipă de tânărul căruia Ana de Austria îi datora izbânda ei nemaipomenită asupra cardinalului şi care, buimac, neluat în seamă, pierdut în gloata bulucită la una din uşi, privea această scenă pe care numai patru fiinţe puteau s-o priceapă: regele, regina, cardinalul şi el.

Regina intrase tocmai în camera ei şi d'Artagnan se pregătea să plece, când simţi că cineva îl atinge uşor pe umăr; se întoarse şi văzu o tânără femeie care-i făcea semn s-o urmeze. Avea faţa acoperită cu o mască de catifea neagră, dar în pofida acestei măsuri de prevedere, care, de altminteri, fusese luată mai mult împotriva altora decât a lui, d'Artagnan recunoscu numaidecât pe obişnuita lui călăuză, zglobia şi isteaţa doamnă Bonacieux.

În ajun abia se văzuseră la paznicul Germain, unde el o chemase. Tânăra femeie fusese atât de grăbită sa vestească reginei norocoasa întoarcere a trimisului ei, încât cei doi îndrăgostiţi abia avuseseră vreme să schimbe câteva cuvinte. D'Artagnan o urmă deci pe doamna Bonacieux, mânat de un îndoit simţământ de dragoste şi curiozitate. Pe drum, cu cât sălile erau mai pustii, cu atât d'Artagnan voia s-o oprească, s-o tragă spre el, s-o admire, fie doar câteva clipe; dar, neastâmpărată ca o păsărică, ea îi scăpa mereu din mâini; de câte ori încerca să vorbească, degetul ei, pus pe buze în semn de mică poruncă plină de farmec, îi amintea că se găsea în voia unei puteri căreia trebuia să i se supună orbeşte şi care nu-i îngăduia nici cea mai nevinovată împotrivire. În sfârşit, după un minut sau două de cotituri şi de răscotituri, doamna Bonacieux deschise o uşă şi-l băgă

într-o mică încăpere întunecată.

Acolo îi făcu din nou semn să tacă şi, deschizând o a doua uşă, ascunsă sub perdele, prin ale căror falduri străbătu deodată o lumină vie, se făcu nevăzută.

D'Artagnan rămase o clipă încremenit, întrebându-se unde era; dar în curând raza de lumină care se strecura din camera alăturată, aerul cald şi parfumat din jurul lui, vorbirea curtenitoare şi aleasă a două sau trei femei, cuvântul „maiestate" rostit de mai multe ori îi arătară lămurit că se afla într-o încăpere învecinată cu camera reginei. Tânărul stătu în întuneric şi aşteptă.

Regina era voioasă şi fericită, ceea ce părea să stârnească uimire în jurul ei, căci, dimpotrivă, toţi erau deprinşi s-o vadă aproape mereu îngândurată. Regina punea această voioşie pe seama frumuseţii serbării şi a bucuriei ce i-o făcuse baletul, şi cum nu e îngăduit să contrazici o regină, fie că zâmbeşte, fie că plânge, se întreceau care mai de care să aducă laude curteniei sfetnicilor municipali ai oraşului Paris.

Deşi n-o cunoştea pe regină, d'Artagnan deosebi numaidecât vocea ei de celelalte voci, în primul rând după uşorul accent străin, apoi după acel timbru de atotputernicie ce răsună în chip firesc din toate cuvintele suveranilor. O auzea apropiindu-se şi îndepărtându-se de uşa deschisă şi zări de două sau chiar de trei ori umbra unui trup oprind lumina. În sfârşit, un braţ marmorean, fără seamăn ca linie şi albeaţă, apăru deodată printre falduri: d'Artagnan înţelese că era răsplata lui; se aruncă în genunchi, apucă mâna care i se întindea şi îşi lipi respectuos buzele; mâna se trase apoi uşor, lăsând să cadă într-a lui un obiect: era un inel; aproape în aceeaşi clipă, uşa se închise şi d'Artagnan rămase în cea mai cumplită beznă. Îşi puse inelul în deget şi aşteptă din nou: era vădit că trebuia să mai urmeze ceva. După răsplata credinţei trebuia să vină şi răsplata dragostei lui. De altminteri, baletul se sfârşise, dar petrecerea abia începea; ospăţul era hotărât

pentru ora trei şi orologiul bisericii sfântului Ion bătuse de câtăva vreme două şi trei sferturi.

Într-adevăr, în camera vecină zumzetul glasurilor scăzu încet-încet, apoi se depărtă; uşa încăperii unde era d'Artagnan se deschise iarăşi şi doamna Bonacieux intră grăbită.

— În sfârşit, dumneata! izbucni d'Artagnan.

— Sst! făcu tânăra femeie, punându-şi degetul pe buzele lui. Taci şi pleacă pe unde ai venit.

— Dar unde şi când pot să te văd? o întrebă d'Artagnan.

— Un răvaş pe care-l vei găsi acasă îţi va răspunde. Hai, pleacă! Pleacă!

Spunând aceste cuvinte, doamna Bonacieux deschise uşa dinspre sală şi-l împinse pe d'Artagnan afară. El se supuse ca un copil, fără nici o împotrivire şi fără să încerce a crâcni — dovadă că era îndrăgostit de-a binelea.

Capitolul XXIII
ÎNTÂLNIREA

D’Artagnan se întoarse acasă într-un suflet şi, cu toate că era mai târziu de trei dimineaţa şi că trebuise să străbată cele mai deocheate mahalale ale Parisului, nu i se întâmplă nimic neplăcut. Se ştie doar că beţivii şi îndrăgostiţii au un Dumnezeu al lor.

Găsi uşa gangului întredeschisă. Urcă scara şi bătu uşurel şi într-un chip anumit, aşa ca să înţeleagă valetul. Planchet, pe care-l trimisese acasă de la primărie cu două ceasuri mai devreme, cu poruncă să-l aştepte, veni să-i deschidă.

— A adus cineva vreo scrisoare pentru mine? întrebă repede d’Artagnan.

— N-a adus nimeni nici o scrisoare, domnule — răspunse Planchet — dar e una care a venit singură.

— Ce vrei să spui, nătărăule?

— Vreau să spun că, ajuns acasă, cu toate că aveam în buzunar cheia locuinţei şi că nu m-am despărţit de loc de cheia asta, am găsit o scrisoare pe învelitoarea verde de pe masa din camera dumneavoastră.

— Şi unde-i scrisoarea?

— Am lăsat-o acolo unde era, domnule. Nu-i lucru curat cu scrisorile astea care intră aşa în casa oamenilor. Dacă fereastra ar fi fost deschisă sau măcar crăpată, treacă-meargă; dar de unde, totul era ferecat. Băgaţi bine de seamă, domnule, să nu fie la mijloc niscai farmece.

În vremea asta, tânărul alerga în camera lui şi deschidea scrisoarea: era de la doamna Bonacieux şi avea următorul cuprins:

Cineva doreşte să-ţi aducă viile sale mulţumiri şi ale altcuiva. Fii diseară la zece la Saint-Cloud, în faţa casei de lângă colţul locuinţei domnului d’Estrees.

Pe când citea aceste rânduri, d’Artagnan simţea inima crescându-i şi strângându-i-se totodată, pradă acelor dulci zvâcniri care chinuiesc, dar şi alină dorul îndrăgostiţilor. Era întâiul răvaş pe care-l primea, era întâia întâlnire ce i se dădea. Inima lui, ca îmbătată de fericire, părea că-şi pierde suflarea în pragul acelui rai pământesc cu numele iubire.

— Spuneţi, domnule — începu Planchet, cu ochii la stăpânul său care schimba feţe-feţe — spuneţi, vă rog, nu-i aşa c-am avut dreptate şi că nu-i lucru curat?

— Te înşeli, Planchet — răspunse d’Artagnan — şi, ca dovadă, uite, ţine un taler şi bea în sănătatea mea.

— Mulţumesc pentru darul pe care mi-l faceţi şi vă făgăduiesc să nu vă ies din vorbă; dar eu tot ştiu una şi bună: scrisorile care intră aşa, într-o casă ferecată...

— Cad din cer, prietene, cad din cer.

— Va să zică, domnul e mulţumit? întrebă Planchet.

— Dragul meu Planchet, sunt cel mai fericit om din lume.

— Pot să trag şi eu folos din fericirea asta şi să mă duc la culcare?

— Bine, du-te.

— Cerul să vă hărăzească toate bucuriile, dar eu tot zic că scrisoarea...

Planchet se îndepărtă clătinând din cap a îndoială, căci darul stăpânului nu izbutise să i-o spulbere cu totul.

Rămas singur, d’Artagnan citi şi răsciti răvaşul; după aceea sărută iarăşi şi iarăşi, de douăzeci de ori, slovele scrise de mâna frumoasei lui iubite. În sfârşit se culcă, adormi şi visă cele mai minunate vise.

La şapte dimineaţa se deşteptă din somn şi-l chemă pe Planchet, care, la a doua chemare, deschise uşa, cu faţa răvăşită încă de neliniştea din ajun.

— Planchet — începu d’Artagnan — s-ar putea să lipsesc

toată ziua de acasă; eşti liber până diseară la şapte, dar la şapte să fii gata de drum, cu doi cai.

— Asta mai lipsea — mormăi Planchet. Te pomeneşti că iar ne găurim pielea în vreo câteva locuri.

— Ia-ţi flinta şi pistoalele.

— Ce spuneam eu? izbucni Planchet. Eram sigur: afurisita aia de scrisoare!

— Linişteşte-te, nerodule, e vorba de o plimbare de plăcere.

— Da, ea şi călătoriile de plăcere de deunăzi, când ploua cu gloanţe şi răsăreau capcane la tot pasul.

— De altfel, dacă vă e teamă, domnule Planchet — urmă d'Artagnan — mă voi duce şi fără dumneavoastră; mai bine singur la drum, decât cu un tovarăş care dârdâie de frică.

— Domnul mă jigneşte — răspunse el. Credeam că m-a văzut totuşi la treabă.

— Da, dar îmi ziceam că poate ţi-ai cheltuit tot curajul dintr-o dată.

— O să vedeţi că la nevoie mai am încă; dar, rogu-vă, nu mă puneţi să-l irosesc, dacă vreţi să-mi mai rămâie multă vreme.

— Dar pentru astă-seară crezi că mai ai?

— Aşa sper.

— Bine! Atunci mă bizui pe tine.

— La ora hotărâtă voi fi gata de plecare; credeam însă că domnul nu are decât un singur cal în grajdul Gărzii.

— Se poate ca în clipa de faţă să nu fie decât unul singur, dar diseară vor fi patru.

— S-ar zice că scopul călătoriei noastre a fost să aducem cai.

— Întocmai — încuviinţa d'Artagnan.

Şi dându-i lui Planchet cele din urmă îndrumări, plecă.

Domnul Bonacieux se afla în pragul uşii. Gândul lui d'Artagnan fusese să treacă mai departe, fără să-i vorbească

vrednicului negustor de mărunţişuri; dar acesta îi salută atât de blajin şi de dulceag, încât chiriaşul, de voie, de nevoie, nu numai că-i răspunse la fel, dar şi intră în vorbă cu el.

Apoi, cum să nu araţi o brumă de bunăvoinţa soţului unei femei care ţi-a dat chiar în aceeaşi seară întâlnire la Saint-Cloud, în faţa pavilionului domnului d'Estrees? D'Artagnan se apropie de el cu aerul cel mai blajin de care putea fi în stare.

Convorbirea se opri, fireşte, asupra întemniţării bietului negustor. Domnul Bonacieux, care nu bănuia că d'Artagnan ştia tot ce vorbise el cu necunoscutul din Meung, istorisi tânărului chiriaş cum îl prigonise căpcăunul acela de Laffemas, pe care-l numi tot timpul călăul cardinalului, şi se întinse cu amănunte asupra Bastiliei, asupra zăvoarelor, asupra zăbrelelor, asupra beciurilor cu răsuflători, a gratiilor şi a uneltelor din schingiuire. D'Artagnan îl asculta cu o bunăvoinţă fără seamăn, apoi, când Bonacieux sfârşi de povestit, întrebă şi el:

— Dar pe doamna Bonacieux ştii cine a răpit-o? Ţin minte că tocmai acestei întâmplări neplăcute datorez, fericirea de a te cunoaşte.

— Dar de unde! răspunse domnul Bonacieux. S-au ferit să scape ceva, iar soţia mea s-a jurat pe toţi Dumnezeii că nu ştie nici ea. Dar dumneata — urmă el, cu cel mai nevinovat glas — ia spune, ce-ai mai făcut zilele astea? Nu te-am mai zărit nici pe dumneata, nici pe prietenii dumitale, şi nu cred că praful care ţi-l scutura ieri de pe cizme Planchet l-ai strâns pe caldarâmul Parisului.

— Aşa şi e, scumpe domnule Bonacieux, am făcut împreună cu prietenii mei o călătorie, dar nu grozavă.

— Departe?

— Nu, nu prea departe, la vreo patruzeci de leghe de aici; l-am însoţit pe domnul Athos la băi, la Forges, unde ceilalţi au şi rămas.

— Iar dumneata a trebuit să te întorci, nu-i aşa? urmă

domnul Bonacieux, cu o căutătură din cele mai şirete. Unui băiat frumos ca dumneata, iubita nu-i dă răgazuri prea lungi; eram aşteptaţi cu nerăbdare la Paris, aşa e?

— Chiar aşa, pe legea mea — încuviinţă râzând tânărul — şi-ţi mărturisesc cu atât mai mult cu cât văd că nu ţi se poate ascunde nimic: da, eram aşteptat, ba încă cu ce nerăbdare!

Un nor uşurel lunecă peste fruntea lui Bonacieux, dar atât de uşurel, încât d'Artagnan nici nu-l băgă de seamă.

— Şi vom fi răsplătiţi pentru graba noastră! urmă negustorul de mărunţişuri cu un tremur în glas pe care d'Artagnan nu-l luă în seamă, după cum nu luase în seamă nici norul uşurel care cu o clipă mai devreme întunecase faţa cinstitului bărbat.

— Vrei să mă tragi de limbă! zise râzând d'Artagnan.

— Nu, ce-ţi spun e doar ca să ştiu dacă diseară o să te întorci acasă târziu.

— Şi pentru ce această întrebare, scumpă gazdă? stărui d'Artagnan. Ai de gând oare să m-aştepţi?

— Nu, dar de când cu arestarea şi de când cu tâlhăria aceea de la mine, mă sperii de câte ori aud că se deschide o uşă, mai cu seamă noaptea. Ce vrei! Eu nu sunt ostaş.

— Ştii ceva? Nu te speria dacă mă întorc la unu, la două sau chiar la trei dimineaţa; chiar dacă nu mă întorc de loc, nici atunci să nu te sperii.

De data asta, Bonacieux păli atât de tare, încât n-ar mai fi fost cu putinţă ca d'Artagnan să nu-i bage de seamă tulburarea, şi-l întrebă ce are.

— Nimic — răspunse el — nimic. Dar de când s-au abătut nenorocirile pe capul meu, mă apucă un fel de slăbiciuni, şi acum am simţit un fior prin tot corpul. Dar ce să te gândeşti la asta dumneata, care n-ai altă treabă decât să-ţi vezi de fericire.

— Atunci, să ştii că am treabă multa, fiindcă sunt fericit.

— Stai puţin, mai aşteaptă; ai spus că e pe diseară.

— O să vină ea şi seara asta! Mulţumesc lui Dumnezeu! Poate c-o aştepţi şi dumneata la fel de nerăbdător ca şi mine; poate că în seara asta doamna Bonacieux o să vină şi ea pe acasă.

— Doamna Bonacieux nu e liberă astă-seară — lămuri încruntat soţul — rămâne la Luvru să-şi vadă de treburi.

— Cu atât mai rău pentru dumneata, dragul meu, cu atât mai rău; când sunt fericit, aş vrea să fie şi ceilalţi, dar, pare-mi-se, asta nu prea se poate.

Şi tânărul se îndepărtă râzând în hohote de gluma pe care credea că numai el putea s-o înţeleagă.

— Petrecere frumoasă! îi ură Bonacieux cu un glas ca ieşit din mormânt.

D'Artagnan era prea departe însă ca să-l mai poată auzi şi, chiar de l-ar fi auzit, în starea sa sufletească nici nu l-ar fi luat în seamă. Se îndreptă spre palatul domnului de Tréville. Vizita pe care i-o făcuse în ajun fusese, după cum ne amintim cu toţii, foarte scurtă şi fără prea multe lămuriri.

Îl găsi pe domnul de Tréville în al nouălea cer. Regele şi regina fuseseră încântători cu el la serbare. E drept, cardinalul arătase în schimb cum nu se poate mai prost. La ora unu după miezul nopţii părăsise balul, sub cuvânt că nu se simte bine. Cât priveşte pe maiestăţile lor, nu se întorseseră la Luvru decât la şase dimineaţa.

— Acum — rosti domnul de Tréville coborând vocea şi cercetând cu privirea toate ungherele încăperii, pentru a vedea dacă într-adevăr erau singuri — acum să vorbim despre dumneata, tinere prieten; căci nu încape îndoiala că fericita dumitale întoarcere nu-i străină nici de bucuria regelui, nici de triumful reginei şi nici de umilirea eminenţei sale. Să ştii că de aci înainte trebuie să te ţii bine.

— De ce m-aş putea teme — răspunse d'Artagnan — câtă vreme voi avea fericirea să mă bucur de bunăvoinţa maiestăţilor lor?

— De toate, crede-mă. Cardinalul nu e omul care să uite că a fost tras pe sfoară până nu se răfuieşte cu poznaşul; şi, după cum bănuiesc, poznaşul pare a fi un oarecare gascon pe care-l cam cunoaştem noi.

— Credeţi oare că eminenţa sa ştie ca dumneavoastră tot ce s-a întâmplat şi că eu am fost la Londra?

— Drace! Ai fost la Londra! De la Londra ai adus diamantul ăsta frumos care străluceşte pe degetul dumitale? Ia seama, dragul meu d'Artagnan, darul pe care ţi-l face un duşman nu miroase a bine. Mi se pare că în privinţa asta e şi o zicală latinească... Stai puţin...

— Da, fără îndoială — îngână d'Artagnan, care nu fusese niciodată în stare să-şi vâre în cap cea mai elementară regulă de gramatică latină şi care, cu neştiinţa lui, îşi scosese din minţi profesorul — da, fără îndoială, trebuie să fie aşa ceva pe undeva.

— Vezi bine că e — stărui domnul de Tréville, care se pricepea şi în ale literaturii — deunăzi mi-l cita domnul de Benserade... Aşteaptă puţin... Ah, da!... Mi-aduc aminte:

...timeo Danaos et dona ferentes.

Ceea ce înseamnă: „Fereşte-te de duşmanul care-ţi face daruri".

— Diamantul acesta, domnule, nu-l am de la un duşman — răspunse d'Artagnan — mi l-a dăruit regina.

— Regina! Oh! Oh! făcu domnul de Tréville. Într-adevăr, e un giuvaer regal, care face ca nimic o mie de pistoli. Prin cine ţi l-a trimis regina?

— Mi l-a dat chiar ea.

— Unde?

— În cabinetul de lângă camera unde şi-a schimbat rochia la bal.

— Cum asta?

— Când mi-a întins mâna să i-o sărut.

— Ai sărutat mâna reginei! se minună domnul de Tréville, cu ochii la d'Artagnan.

— Maiestatea sa a binevoit să-mi îngăduie această neasemuită cinste.

— În faţa unor martori? Nesocotită! De trei ori nesocotită!

— Nu, domnule, fiţi liniştit, nimeni n-a văzut-o — adăugă d'Artagnan.

Şi-i povesti domnului de Tréville cum se petrecuseră lucrurile.

— Oh! Femeile! Femeile! strigă bătrânul ostaş. Cum o să se lase ele de visările lor romantice! Tot ce aduce a taină le încântă. Aşadar, i-ai văzut doar braţul, atâta tot; dacă ai întâlni-o însă pe regină, n-ai recunoaşte-o, şi dacă ea te-ar întâlni, n-ar şti nici ea cine eşti!

— Nu, dar datorită acestui diamant... — stărui tânărul.

— Ascultă — îi curmă vorba domnul de Tréville — vrei să-ţi dau un sfat, un sfat înţelept, un sfat prietenesc?

— M-aţi îndatora mult, domnule — răspunse d'Artagnan.

— Iată: du-te la cel dintâi bijutier ce-ţi iese în cale şi vinde-i diamantul pe orice preţ o vrea; oricât ar fi de cămătar, tot o să-ţi dea opt sute de pistoli. Pistolii n-au miros, tinere, pe câtă vreme inelul ăsta are, şi încă unul îngrozitor, care-l poate trăda pe cine-l poartă.

— Să vând inelul acesta? Un inel de la regina mea? Niciodată! se împotrivi d'Artagnan.

— Atunci, întoarce piatra cu faţa înăuntru, smintitule, căci oricine ştie că un gascos nu găseşte giuvaere din astea în scrinul maică-si.

— Credeţi, aşadar, că mă paşte vreo primejdie? întrebă d'Artagnan.

— Vreau să spun, tinere, că cel care doarme pe o mină cu fitilul aprins trebuie să se socotească la adăpost faţă de dumneata.

— Drace! mormăi d’Artagnan, pe care tonul hotărât al domnului de Tréville începea să-l neliniştească. Drace! Şi ce-i de făcut?

— Să fii cu ochii în patru, mereu şi înainte de toate. Cardinalul are o cumplită ţinere de minte şi o mână cu gheare; ia seama să nu-ţi joace cine ştie ce renghi păcătos.

— Dar cum?

— De unde să ştiu eu cum? Are la îndemâna lui toate vicleniile satanei! Cel mai neînsemnat lucru ce ţi se poate întâmpla e să te ridice.

— Cum! Va îndrăzni cineva să aresteze pe un om aflat în slujba maiestăţii sale?

— Ei na! Ai văzut cât s-au sinchisit de Athos; în orice caz, tinere, ascultă pe un om care de treizeci de ani e la curte: dacă te culci pe o ureche şi te crezi la adăpost, atunci eşti pierdut. Ba dimpotrivă — şi să mă asculţi pe mine — trebuie să vezi pretutindeni numai duşmani. Dacă cineva îţi caută gâlceavă, fereşte-te de el ca de foc, chiar de-ar fi un copil de zece ani; dacă te atacă ziua sau noaptea, ia-o la sănătoasa fără nici o ruşine; dacă treci pe un pod, încearcă întâi scândurile, nu cumva să-ţi fugă una de sub picioare; dacă treci prin faţa unei case care se clădeşte, uită-te sus, să nu-ţi cadă o cărămidă în cap; dacă te întorci acasă târziu, pune-l pe valet să te urmeze şi valetul să fie înarmat, bineînţeles dacă ai încredere în el; fereşte-te de oricine; de prietenii dumitale, de fratele dumitale, de iubita dumitale, mai cu seamă de iubita dumitale.

D’Artagnan roşi.

— De iubita mea — repetă el mecanic. Şi de ce de ea mai curând decât de altcineva?

— Fiindcă iubita e unul din mijloacele care-i plac îndeosebi cardinalului — n-are altul atât de la îndemână; o femeie te vinde pentru zece pistoli şi, ea dovadă, Dalila. Cunoşti sfânta scriptură, nu-i aşa?

D’Artagnan se gândi la întâlnirea pe care o avea chiar în seara aceea cu doamna Bonacieux, dar, s-o spunem spre lauda eroului nostru, părerea proastă a domnului de Tréville asupra femeilor nu trezi nici o umbră de bănuială cu privire la frumoasa lui gazdă.

— Dar, pentru că veni vorba — urmă domnul de Tréville — ce s-a întâmplat cu cei trei tovarăşi ai dumitale?

— Tocmai voiam să vă întreb dacă n-aţi primit nici o ştire de la ei?

— Nici una, domnule.

— I-am lăsat pe toţi în drum. Pe Porthos la Chantilly, cu un duel în spinare; pe Aramis la Crevecoeur, cu un glonte în umăr, şi pe Athos la Amiens, învinuit că măsluieşte bani.

— Ia te uită! se miră domnul de Tréville. Dar dumneata cum de-ai scăpat?

— Ca prin minune, domnule, dar, trebuie s-o spun, cu o lovitură de spadă în piept şi ţintuind, la rândul meu, pe contele de Wardes în marginea drumului spre Calais, ca pe un biet fluturaş.

— Asta mai lipsea! De Wardes, omul cardinalului, vărul lui Rochefort! Stai, dragă prietene, uite ce-mi trece prin minte.

— Spuneţi, domnule.

— În locul dumitale, aş face altceva.

— Ce anume?

— În vreme ce eminenţa sa ar pune să mă caute la Paris, eu aş lua frumuşel drumul spre Picardia, fără să ştie nimeni, şi m-aş duce să văd ce e cu prietenii mei. La dracu! Li se cuvine şi lor atâta atenţie din partea dumitale!

— Sfatul e bun, domnule, şi voi pleca chiar mâine.

— Mâine? De ce nu astă-seară?

— Astă-seară trebuie să fiu la Paris pentru o chestiune fără amânare.

— Ah! Tinere! Tinere! Vreo drăguţă, nu-i aşa? Fii cu ochii în patru, eu ţi-o spun mereu: numai femeia ne-a pierdut pe toţi

câţi suntem, şi tot ea o să ne piardă pe toţi câţi om mai fi şi de aici înainte. Ascultă-mă pe mine: pleacă diseară.

— Cu neputinţă, domnule.

— Ţi-ai dat cuvântul?

— Da, domnule.

— Atunci se schimbă; dar făgăduieşte-mi că dacă în noaptea asta scapi cu viaţă, vei pleca mâine.

— Vă făgăduiesc.

— Ai nevoie de bani?

— Mai am încă cincizeci de pistoli. Nădăjduiesc să-mi ajungă.

— Dar tovarăşii dumitale?

— Nu cred să ducă lipsă. Când am plecat din Paris, aveam fiecare la noi câte şaptezeci şi cinci de pistoli.

— O să te mai văd înainte de plecare?

— Nu cred, domnule; atâta doar dacă s-ar întâmpla ceva nou.

— Atunci, călătorie bună!

— Mulţumesc, domnule.

Şi d’Artagnan îşi luă rămas bun de la domnul de Tréville, mişcat mai mult ca oricând de grija-i cu adevărat părintească pentru muşchetarii lui. Trecu rând pe rând pe la Athos, pe la Porthos şi Aramis. Nici unul din ei nu se întorsese. Nu-i găsi nici pe valeţii lor. Nimeni nu primise nici o ştire nici de la unii, nici de la ceilalţi. Ar fi întrebat de ei pe iubitele lor, dar n-o cunoştea nici pe a lui Porthos, nici pe a lui Aramis, iar cât priveşte pe Athos, el n-avea nici una.

Trecând prin faţa palatului Gărzii, d’Artagnan aruncă o privire în grajd: trei din cei patru cai se şi aflau acolo. Neputându-şi crede ochilor, Planchet tocmai îi ţesăla, şi abia sfârşise cu doi din ei.

— Ah, domnule — se repezi Planchet, zărindu-l pe d’Artagnan — ce bucuros sunt că vă văd!

— Şi de ce, Planchet? întrebă tânărul.

— Aveţi oare încredere în gazda noastră, domnul Bonacieux?

— Eu? Câtuşi de puţin!

— Vai, domnule, ce bine faceţi!

— Dar ce-ţi veni să mă întrebi?

— Păi, în vreme ce vorbeaţi cu el, eu vă priveam pe amândoi, fără să aud ce spuneţi; domnule, ştiţi că s-a schimbat la faţă de două-trei ori?

— Ei aş!

— Domnul n-o fi băgat de seamă, cu gândul la scrisoarea pe care o primise; dar eu, dimpotrivă, cu ochii în patru tocmai din pricina scrisorii picate din cer, nu l-am slăbit cu privirea şi i-am urmărit toate mişcările feţei.

— Şi cum ţi s-a părut?

— Mutră de trădător.

— Adevărat?

— Mai mult: cum aţi plecat şi v-aţi făcut nevăzut după colţul străzii, domnul Bonacieux şi-a luat pălăria şi, după ce a încuiat uşa, glonţ şi el în partea cealaltă.

— Într-adevăr, ai dreptate, Planchet, toate astea îmi dau şi mie de bănuit, dar, linişteşte-te, n-o să-i plătim chiria până ce nu s-or lămuri toate.

— Domnul glumeşte, dar o să vadă el că...

— Ce poţi să faci, Planchet? N-avem încotro, ce e scris e scris!

— Va să zică, domnul nu renunţă la plimbarea de astă-seară?

— Dimpotrivă, Planchet: cu cât mi-ar fi mai ciudă pe domnul Bonacieux, cu atât mai vârtos m-aş duce la întâlnirea hotărâtă prin scrisoarea asta care te sâcâie atâta.

— Atunci, dacă asta e vrerea stăpânului...

— Vrere de neclintit, dragul meu; prin urmare, la nouă aşteaptă-mă aici, la palat; voi veni să te iau.

Văzând că nu e nici o nădejde să-l facă să-şi schimbe

gândul, Planchet oftă adânc şi se apucă să ţesale şi cel de-al treilea cal. Iar d’Artagnan, care de fapt era un băiat cât se poate de prevăzător, în loc să se întoarcă acasă, se duse să mănânce la preotul gascon care, când cei patru prieteni fuseseră la mare strâmtoare, îi poftise la o gustare cu ciocolată.

Capitolul XXIV
CASA DIN GRĂDINĂ

La nouă, d'Artagnan era la palatul Gărzii*;* îl găsi pe Planchet gata înarmat. Sosise şi al patrulea cal.

Ca arme, Planchet îşi luase flinta şi un pistol. D'Artagnan avea spada; îşi mai puse două pistoale la brâu şi, sărind fiecare pe câte un cal, se îndepărtară amândoi pe tăcute. Era noapte adâncă, aşa că nimeni nu-i văzu ieşind. Planchet mergea cu zece paşi în urma stăpânului.

D'Artagnan trecu cheiurile de-a curmezişul, ieşi prin poarta Conferinţei şi o apucă pe încântătorul drum ce duce la Saint-Cloud, care pe vremea aceea era cu mult mai frumos decât este astăzi.

Câtă vreme au mers prin oraş, Planchet păstră respectuos depărtarea de cuviinţă, dar când drumul începu să fie pustiu, şi din ce în ce mai întunecat, el se apropie încetişor de d'Artagnan, astfel încât când intrară în pădurea Boulogne se trezi, în chipul cel mai firesc din lume, alături de stăpân. Într-adevăr, de ce să ascundem că legănarea copacilor şi jocul lunii în desişurile sumbre îi pricinuiau o vie nelinişte. D'Artagnan băgă de seamă că se petrecea ceva ciudat cu valetul lui.

— Ei, domnule Planchet — îl întrebă el — ce e cu dumneata?

— Nu găsiţi, domnule, că pădurile seamănă cu bisericile?

— Cum asta, Planchet?

— Nici în păduri, nici în biserici nu îndrăzneşti să vorbeşti în gura mare.

— Şi de ce nu îndrăzneşti să vorbeşti în gura mare, Planchet? Nu cumva ţi-e teamă?

— Da, domnule, teamă să nu m-audă cineva.

— Ţi-i teamă să nu te audă cineva? Dar convorbirea noastră este ca după carte, dragă Planchet, nimeni nu i-ar

putea găsi nici un cusur.

— Ah, domnule — stărui Planchet, mărturisindu-şi gândul lui de căpetenie — domnul ăsta Bonacieux are ceva ascuns în privire şi ceva neplăcut când îşi mişcă buzele.

— Cine naiba te pune să te gândeşti la domnul Bonacieux?

— Domnule, te gândeşti la ce poţi, nu la ce vrei.

— Pentru că eşti un fricos, Planchet.

— Domnule, să nu amestecăm prevederea cu frica; prevederea e o virtute.

— Şi tu eşti virtuos, nu-i aşa, Planchet?

— Domnule, ce luceşte acolo? Ţeavă de flintă? Dacă ne-am apleca puţin capul?

— Într-adevăr — murmură d'Artagnan, căruia îi veneau în minte sfaturile domnului de Tréville — într-adevăr, până la sfârşit nerodul ăsta o să bage frica şi-n mine.

Şi-şi îndemnă calul la trap. Planchet urmă mişcarea stăpânului de parcă ar fi fost umbra lui şi se trezi mergând în trap alături de el.

— Oare toată noaptea o să mergem aşa, domnule? întrebă el.

— Nu, Planchet, tu ai şi ajuns.

— Cum am ajuns? Dar dumneavoastră?

— Eu mă duc câţiva paşi mai încolo.

— Şi domnul mă lasă singur aici?

— Ţi-e frică, Planchet?

— Nu, dar ţin să vă spun că o să fie frig la noapte, că frigul dă reumatisme şi că un valet cu reumatisme e o slugă foarte nepotrivită, mai cu seamă pentru un stăpân sprinten ca dumneavoastră.

— Bine, Planchet, dacă ţi-o fi frig, intră într-una din cârciumile de colo, şi mâine dimineaţă la şase să m-aştepţi în faţa uşii.

— Domnule, eu am băut şi am mâncat, cu tot respectul, talerul pe care mi l-aţi dat de dimineaţă, aşa că nu mai am o

para chioară, dacă cumva mi-ar fi frig.

— Ţine o jumătate de pistol, şi — pe mâine.

D’Artagnan descălecă, aruncă frâul calului pe braţul lui Planchet şi se depărtă repede, înfăşurat în pelerină.

— Doamne, că tare mai e frig! se văită Planchet, îndată ce-şi pierdu stăpânul din ochi.

Şi, grăbit cum era să se încălzească, alergă să bată la uşa unei case gătită cu tot dichisul unei cârciumi de mahala.

În vremea asta, d’Artagnan, care apucase de-a curmezişul pe potecă, îşi vedea de drum şi ajungea la Saint-Cloud; dar, odată acolo, în loc s-o ia pe uliţa mare, coti pe după castel, o luă pe o ulicioară lăturalnică şi se trezi în curând în faţa casei cu pricina. Era aşezată într-un loc pustiu. Pe o parte a ulicioarei se lăfăia un zid mare, la capătul căruia era casa, iar pe cealaltă parte, un gard viu apăra de trecători o grădiniţă în fundul căreia stătea pe brânci o biată cocioabă.

Ajunsese la locul întâlnirii, dar cum nu i se spusese să-şi vestească sosirea prin nici un fel de semnal, se hotărî să aştepte. Nu se auzea nici un zgomot, s-ar fi zis că era la sute de leghe de capitală. După ce aruncă o privire îndărătul lui, d’Artagnan se rezemă de gard. Dincolo de gard, de grădină şi de cocioabă, o ceaţă fumurie acoperea sub vălurile ei hăul nemărginit în care Parisul dormea întins şi dezvelit, hău în care sclipeau câteva puncte luminoase, răzleţe stele funebre ale acestui iad.

Dar pentru d’Artagnan, toate priveliştile se înveşmântau în culori de vis, toate gândurile aveau un surâs, toate beznele păreau străvezii. Se apropia ceasul întâlnirii. Într-adevăr, peste câteva minute clopotul cel mare din Saint-Cloud lăsă încet-încet să cadă din gura lui căscată zece lovituri, ca zece mugete. Era ceva jalnic în acest glas de bronz care se tânguia aşa, în toiul nopţii. Dar fiecare din loviturile care alcătuiau ora cea mult aşteptată vibra armonios în inima timarului. Ochii lui stăteau pironiţi pe căsuţa din colţul zidului, ale cărei ferestre

erau toate oblonite, afară de una singură, de la catul întâi. Prin această fereastră străbătea o lumină dulce, care scălda în argint frunzişul tremurător al celor doi-trei tei crescuţi unul lângă altul, în afara parcului. Fără îndoială, îndărătul ferestruicii atât de fermecător luminate îl aştepta frumoasa doamnă Bonacieux.

Legănat de acest minunat gând, d'Artagnan aşteptă o jumătate de ceas netulburat, cu ochii aţintiţi asupra încântătoarei locuinţe, din care zărea o bucată de tavan cu ciubucuri aurite, mărturie a eleganţei întregului apartament.

Clopotul cel mare din Saint-Cloud bătu ora zece şi jumătate. De data asta, fără ca d'Artagnan să înţeleagă de ce, un fior îi străbătu mădularele. Poate că începea să-l pătrundă frigul şi lua fără să vrea simţirea trupului drept o răsfrângere sufletească. Crezu apoi că poate nu citise bine şi că întâlnirea era hotărâtă pentru ora unsprezece. Se apropie de fereastră, se aşeză în dreptul unei raze de lumină, scoase scrisoarea din buzunar şi o citi din nou; nu se înşelase: întâlnirea era totuşi la zece. Se întoarse iarăşi la locul lui; tăcerea şi singurătatea din jur începeau să-l neliniştească.

Se auzi ora unsprezece. D'Artagnan începu să se teamă de-a binelea la gândul că i se întâmplase ceva doamnei Bonacieux. Bătu de trei ori din palme — semnalul obişnuit al îndrăgostiţilor — dar nimeni nu răspunse; nici măcar ecoul, îşi zise atunci cu ciudă că poate tânăra femeie aţipise aşteptându-l. Se apropie de zid şi încercă să se caţere, dar zidul fiind proaspăt tencuit d'Artagnan îşi rupse zadarnic unghiile. Şi deodată privirea îi căzu pe copacii cu frunzele scăldate în argintul luminii ce străbătea prin geamuri, şi cum unul din copaci se întindea până peste drum, tânărul socoti că din mijlocul ramurilor privirea lui ar fi putut pătrunde în casă.

Copacul era uşor de urcat. De altminteri, d'Artagnan abia împlinise douăzeci de ani, aşa că tot mai ţinea minte

slăbiciunea lui de pe vremea şcolăriei. Într-o clipă fu în mijlocul ramurilor, şi prin geamurile străvezii ochii i se pironiră drept înăuntru. O privelişte stranie îl făcu să se cutremure din tălpi până în creştet; lumina aceea firavă, lampa liniştită îşi arunca razele peste un tablou înspăimântător: unul din geamuri era spart, iar uşa, pe jumătate sfărâmată, atârna de balamale; o masă, pe care trebuie să fi fost aşezată o cină aleasă, zăcea răsturnată; de jos, peste tot, cioburi de sticlă şi fructe strivite acopereau pardoseala; totul mărturisea că în camera aceea se dăduse o luptă aprigă pe viaţă şi moarte; d'Artagnan crezu că vede în mijlocul acelei ciudate răvăşeli fâşii de veşminte şi urme de sânge ce pătau faţa de masă şi perdelele.

Se grăbi să coboare în stradă, în vreme ce inima-i bătea groaznic; voia să vadă dacă nu dă peste alte urme de violenţă. Lumina firavă licărea la fel de netulburată în liniştea nopţii. Şi d'Artagnan descoperi ceea ce nu văzuse la început, căci nimic nu-l îndemnase la astfel de cercetare: pământul, bătătorit ici, răscolit colo, purta urme încurcate de paşi omeneşti şi de copite de cai. De asemenea, roţile unei trăsuri ce venise dinspre Paris lăsaseră în pământul moale dâre adânci care nu treceau mai departe de căsuţă şi se întorceau îndărăt spre Paris.

Tot urmându-şi cercetările, d'Artagnan mai găsi lângă zid o mănuşă femeiască sfâşiată. În părţile unde mănuşa nu atinsese noroiul, rămăsese ca nouă. Era una dintre acele mănuşi parfumate pe care îndrăgostiţii le smulg atât de bucuros de pe o mână frumoasă.

Şi eu cât d'Artagnan îşi urma cercetările, cu atât fruntea i se îmbrobona de o sudoare tot mai îngheţată; o spaimă groaznică îi strângea inima ca într-un cleşte; abia mai putea să răsufle; ca să se liniştească, îşi spunea că poate totuşi casa aceea nu avea nici un amestec cu doamna Bonacieux; că tânăra femeie îi dăduse întâlnire în faţa casei şi nu în casă,

că poate nici nu părăsise Parisul, fiind reţinută sau de îndatoriri sau de gelozia soţului ei. Dar toate aceste gânduri erau spulberate, nimicite, răsturnate de simțământul acela de durere intimă ce copleşeşte uneori întreaga fiinţă omenească şi ne strigă prin tot ce-i menit în trupul nostru să audă că o mare nenorocire ne pândeşte.

D'Artagnan simţea că-şi pierde minţile; începu sa alerge pe drumul mare, o apucă apoi pe unde venise, şi se îndreptă spre podul plutitor, cu gând să-l descoasă pe podar.

Cam pe la şapte seara, podarul trecuse peste fluviu o femeie înfăşurată într-o mantilă neagră; femeia părea că se fereşte grozav să nu fie recunoscută, dar tocmai din pricina ferelii ci podarul o privise cu şi mai mare stăruinţă şi văzuse că era tânără şi frumoasă.

Pe vremea aceea, ca şi astăzi, o mulţime de femei tinere şi frumoase care veneau la Saint-Cloud ţineau cu tot dinadinsul să nu fie zărite, şi totuşi d'Artagnan nu se îndoi nici o clipă că femeia pe care o văzuse podarul era doamna Bonacieux.

La lumina lămpii ce ardea în ghereta podarului, d'Artagnan mai citi încă o dată rândurile doamnei Bonacieux, pentru a se încredinţa că nu se înşelase, că întâlnirea trebuia să aibă loc la Saint-Cloud şi nu în altă parte, în faţa casei domnului d'Estrees şi nu pe altă uliţă. Atâtea dovezi se strângeau ca să-i arate lui d'Artagnan că presimţirile nu-l înşelaseră şi că într-adevăr se întâmplase o mare nenorocire.

Porni într-o goană spre castel; credea că poate în lipsa lui se petrecuse ceva nou acolo, în casă, şi că ar fi putut afla lămuriri. Ulicioara era la fel de pustie şi prin ferestruie se revărsa aceeaşi lumină liniştită şi firavă.

D'Artagnan se gândi atunci la cocioaba mută şi oarbă din fundul grădinii, care, fără îndoială, avusese ochi să vadă şi care ar fi putut să şi vorbească.

Deşi poarta era închisă, sări peste gard şi, cu tot lătratul câinelui în lanţ, se apropie de uşă. La cele dintâi bătăi, nu

răspunse nimeni. Înăuntru, aceeaşi tăcere de mormânt ca şi în casa din grădină. Totuşi, cocioaba fiind ultima lui speranţă, se hotărî să nu se urnească de acolo. Nu trecu mult şi i se păru că aude înăuntru un zgomot uşor, dar atât de uşor, încât părea că tremură şi zgomotul de teamă să nu fie auzit.

D'Artagnan încetă atunci să mai bată, dar începu să roage cu un glas pătruns de atâta îngrijorare şi atâtea făgăduieli, de atâta spaimă şi duioşie, că ar fi liniştit şi pe cel mai fricos om din lume. În sfârşit, un vechi oblon ros de carii se deschise, sau mai bine zis se întredeschise, şi se închise la loc de îndată ce lumina unei biete lămpi, ce pâlpâia într-un ungher, căzu pe cureaua spadei şi pe mânerele pistoalelor lui d'Artagnan. Totuşi, oricât de fulgerător se petrecuseră toate, acesta avu vreme să zărească capul unui bătrân.

— În numele cerului — se rugă el — ascultă-mă! Aşteptam pe cineva care nu mai vine; mor de grijă. S-a întâmplat vreo nenorocire pe aici prin preajmă? Vorbeşte!

Fereastra se deschise iarăşi încet, acelaşi chip se ivi din nou — numai că de data asta faţa bătrânului era şi mai de ceară ca întâia dată.

D'Artagnan istorisi deschis toată păţania, dar fără nici un nume; îi spuse cum avea o întâlnire cu o tânăra femeie în faţa casei din colţ şi cum, văzând că nu mai vine, se urcase în tei şi văzuse la lumina lămpii harababura din cameră.

Bătrânul îl ascultă cu luare-aminte, făcând mereu semne că aşa era; apoi, când d'Artagnan sfârşi de povestit, clătină din cap într-un fel care nu vestea nimic bun.

— Ce vrei să spui? întrebă d'Artagnan. Pentru Dumnezeu, vorbeşte lămurit!

— Vai, domnule — răspunse bătrânul — nu mă mai întrebaţi nimic; dacă v-aş spune ce-am văzut, cine ştie ce-aş păţi şi eu.

— Aşadar, ai văzut ceva? Atunci, te rog, în numele cerului — stărui d'Artagnan aruncându-i o monedă — vorbeşte,

spune-mi tot, şi-ţi dau cuvântul meu de gentilom că nu voi scăpa nimănui nici o vorbă.

Bătrânul citi atâta bună-credinţă şi atâta durere pe chipul tânărului, încât îi făcu semn să asculte şi-i povesti cu glas coborât:

— Să tot fi fost nouă când am auzit zgomot în stradă; vrând să aflu ce se petrece, m-am apropiat de poartă şi am văzut că cineva încerca să intre. Cum sunt sărac şi nu mi-e frică de hoţi, m-am dus să deschid şi am zărit trei bărbaţi la câţiva paşi de poartă. În umbră aştepta o caleaşcă cu cai înhămaţi şi cai de călărie. De bună seamă, caii neînhămaţi erau ai celor trei bărbaţi în straie de călăreţi. „Domnilor — le-am strigat eu — vă rog, ce doriţi?" „Tu trebuie să ai o scară" — se răsti acela care părea a fi căpetenia lor. „Da, domnule, scara cu care culeg fructele." „Dă-o încoa şi intră în casă; uite un taler pentru osteneală, dar ţine minte că dacă scapi vreun cuvânt din ce-o să vezi şi-o să auzi (fiindcă sunt sigur că tot o să tragi cu ochiul şi cu urechea, oricât te-am ameninţa noi), să ştii că eşti pierdut!" Spunând vorbele astea, mi-a aruncat un taler, pe care eu l-am ridicat de jos, iar el mi-a luat scara. Precum a spus, după ce au închis poarta în urma lor, eu m-am făcut că intru în casă, dar am ieşit îndată pe uşa dindărăt şi m-am strecurat prin întuneric până în mijlocul tufei aceleia de soc, de unde puteam să văd tot, fără ca ei să mă vadă. Tustrei bărbaţii trăseseră caleaşca mai aproape, fără nici un zgomot; pe urmă au dat jos din ea pe un bătrânel scund, gros, cărunt, îmbrăcat ca vai de el, în haine mohorâte; ăsta s-a urcat încetişor pe scară, s-a uitat hoţeşte în odaie, a coborât pe urmă tiptil şi-a spus în şoaptă: „Dânsa e!" Şi numaidecât, acela care-mi vorbise s-a şi apropiat de uşa casei, a deschis-o cu o cheie pe care o avea la el, a închis-o la loc şi dus a fost. Hodorogul stătea lângă caleaşcă, vizitiul ţinea hamurile, şi alt lacheu ţinea ceilalţi cai de dârlogi. Deodată, în casă s-au stârnit ţipete groaznice; o femeie s-a repezit la fereastră şi a

deschis-o, ca şi când ar fi vrut să sară. Dar cum a dat cu ochii de cei doi bărbaţi, s-a şi tras înapoi; ei însă s-au năpustit şi au dat buzna peste ea în odaie. Pe urmă n-am mai putut să văd nimic, dar am auzit gălăgie ca de mobile zvârlite cât colo. Femeia ţipa nevoie mare şi striga după ajutor, dar curând după aceea i-au luat piuitul; cei trei bărbaţi s-au apropiat de fereastră, cu ea în braţe; doi au coborât scara şi au dus-o la caleaşcă; hodorogul a intrat şi el după ea. Cel ce rămăsese în casă a închis geamul, pe urmă a ieşit pe uşă şi s-a apropiat de caleaşcă, să vadă cu ochii lui dacă femeia e înăuntru; ceilalţi doi îl aşteptau călări; a sărit şi el în şa; lacheul şi-a luat locul lângă vizitiu, iar caleaşca a pornit-o la goană păzită de cei trei călăreţi, şi asta a fost tot. Din clipa aceea, n-am mai văzut şi n-am mai auzit nimic.

Zdrobit de groaznica veste, d’Artagnan rămase încremenit şi fără glas, în vreme ce toţi demonii mâniei şi ai geloziei îi sfârtecau inima.

— Domnul meu — urmă bătrânul, mult mai răscolit de acea deznădejde mută decât de orice tânguire sau lacrimi — nu mai fiţi atât de mâhnit; doar nu v-au omorât-o; la asta să vă gândiţi.

— Nu cumva îl ştii pe bărbatul care zici că era căpetenia acestei răpiri drăceşti?

— Nu-l cunosc.

— Dar când ţi-a vorbit, ai putut să-l vezi?

— Adică îmi cereţi semnalmentele lui?

— Da.

— Înalt, uscăţiv, smead la faţă, mustăţi negre, ochi negri — părea a fi un gentilom.

— Aşa-i! strigă d’Artagnan. Tot el! Mereu el! E gogoriţa mea. Şi celălalt?

— Care?

— Cel mic.

— Oh! Acela, credeţi-mă, nu e gentilom; de altfel nu avea

nici spadă, iar ceilalţi îi cam vorbeau de sus.

— O fi fost vreun valet — murmură d'Artagnan. Ah, biata femeie! Biata femeie! Cine ştie ce i-or fi făcut!

— Mi-aţi făgăduit sa nu mă daţi de gol — aminti bătrânul.

— Şi-ţi înnoiesc făgăduiala făcută, fii liniştit, sunt gentilom. Un gentilom n-are decât cuvântul lui, şi eu ţi l-am dat pe al meu.

Cu sufletul plin de amărăciune, d'Artagnan luă iarăşi drumul spre podul plutitor. Uneori nu-i venea sa creadă că femeia aceea era doamna Bonacieux şi spera s-o găsească a doua zi la Luvru; alteori se temea că avusese poate vreo încurcătură cu altul şi, descoperind locul întâlnirii, gelosul pusese s-o răpească. Era năuc, era disperat, era ca nebun.

— Oh, dacă prietenii mei ar fi aici! îşi zise el. Aş avea cel puţin speranţa s-o găsesc; dar cine ştie ce-o fi şi cu ei?

Era aproape de miezul nopţii; trebuia să-l găsească pe Planchet. Bătu pe rând la uşa tuturor cârciumilor la care zărea un strop de lumină. În nici una nu-l găsi pe Planchet. La cea de a şasea cârciumă începu să-şi dea seama că ceea ce făcea n-avea nici un rost. Îi dăduse întâlnire valetului tocmai a doua zi la şase dimineaţa şi, oriunde s-ar fi aflat, era în dreptul său.

Da altminteri, d'Artagnan chibzui în sinea lui că, rămânând în preajma locului unde se petrecuse întâmplarea, va izbuti poate să afle câte ceva asupra acelei stranii răpiri. La a şasea cârciumă, după cum am spus, d'Artagnan se opri, ceru o sticlă de vin de cel mai bun, se aşeză la o masă în ungherul cel mai întunecos şi, rezemându-şi coatele, se hotărî să aştepte astfel zorii dimineţii; dar şi de data asta speranţa i-a fost înşelată: deşi ascultă cu sfinţenie toate şolticăriile şi sudălmile ce şi le aruncau între ei lucrătorii, valeţii şi căruţaşii ce alcătuiau cinstita societate din care făcea şi el parte, tot nu putu prinde nimic care să-l pună pe urmele sărmanei femei răpite. Aşa că, vrând-nevrând, după ce goli sticla din plictiseală şi din teama de a nu trezi bănuieli, trebui să se

potrivească în ungherul lui cum i se păru mai la îndemână şi, de bine de rău, să aţipească. Cititorii îşi aduc aminte că d’Artagnan n-avea decât douăzeci de ani, iar la vârsta aceasta somnul îşi are cerinţele lui neînduplecate, pe care le impune şi celor mai deznădăjduite inimi.

Pe la şase dimineaţa, d’Artagnan se trezi cu acea stare mahmură care însoţeşte de obicei revărsatul zorilor după o noapte de neodihnă. Îşi potrivi iute hainele, se pipăi ca să se încredinţeze dacă în timpul somnului nu-l jecmănise cineva şi, găsindu-şi diamantul în deget, punga în buzunar şi pistoalele la brâu, se scula, plăti sticla de vin şi ieşi să vadă dacă n-are mai mult noroc pe lumină decât pe întuneric, în căutarea valetului. Într-adevăr, întâiul lucru pe care-l zări prin ceaţa umedă şi cenuşie a fost cinstitul Planchet, care, cu amândoi caii de dârlogi, îl aştepta la uşa unei cârciumi prăpădite, prin faţa căreia d’Artagnan trecuse fără a bănui măcar că acolo era o cârciumă.

Capitolul XXV
PORTHOS

În loc să se ducă de-a dreptul la el acasă, d'Artagnan descălecă la poarta domnului de Tréville şi urcă repede scara. De data asta era hotărât să-i povestească tot ce se petrecuse. Fără îndoială că i-ar fi dat sfaturi bune privind toată întâmplarea aceasta, apoi cum domnul de Tréville o vedea aproape zilnic pe regină, ar fi putut să capete de la maiestatea sa unele lămuriri cu privire la biata femeie care, fără doar şi poate, plătea din greu credinţa ei faţă de stăpână.

Domnul de Tréville ascultă spusele lui d'Artagnan cu o luare-aminte care dovedea că în toată păţania aceasta el vedea altceva decât o simplă intrigă de dragoste; apoi, după ce d'Artagnan sfârşi de istorisit, el rosti:

— Hm! Toate astea miros a eminenţa sa cale de-o poştă.

— Dar ce-i de făcut? întrebă d'Artagnan.

— Deocamdată nimic, nimic altceva decât să pleci din Paris, aşa cum ţi-am mai spus, şi cât mai repede cu putinţă. O voi vedea pe regină şi îi voi da amănuntele asupra răpirii acelei sărmane femei, pe care, de bună seamă, nu le ştie; aceste amănunte o vor călăuzi pe maiestatea sa, şi la întoarcerea dumitale poate că-ţi voi putea da vreo veste bună. Lasă totul în seama mea.

D'Artagnan ştia că domnul de Tréville, deşi gascon, nu prea avea obiceiul să tăgăduiască, dar când, din întâmplare, făgăduia ceva, atunci făcea chiar mai mult decât făgăduise. Îl salută deci plin de recunoştinţă pentru tot ce făcuse pentru el în trecut ca şi pentru viitor, iar prea-vrednicul căpitan, care, la rândul lui, simţea o vie simpatie pentru acest tânăr atât de cutezător şi de dârz, îi strânse călduros mâna, urându-i călătorie bună.

Hotărât să urmeze fără întârziere sfaturile domnului de

Tréville, d’Artagnan se îndreptă spre strada Groparilor ca să vegheze la pregătirea cufărului. Apropiindu-se de casă, îl zări pe domnul Bonacieux, care, îmbrăcat în halat de dimineaţă, stătea în picioare în pragul uşii. Îi veni atunci în minte tot ce-i spusese în ajun prevăzătorul Planchet despre firea primejdioasă a gazdei; îşi pironi ochii asupra celuilalt mai sfredelitor decât până atunci. Într-adevăr, în afară de acea gălbejeală bolnăvicioasă a obrazului, semn că fierea se strecoară în sânge, şi care de altfel s-ar fi putut să nu fie decât întâmplătoare, d’Artagnan descoperi ceva ascuns, ceva viclean în mişcările feţei negustorului. Un pungaş nu râde la fel ca un om cinstit, un făţarnic nu plânge la fel ca un om de bună-credinţă. Orice prefăcătorie este o mască şi, oricât de iscusită ar fi această mască, izbuteşti totdeauna, cu oarecare luare-aminte, s-o deosebeşti pe chipul celui ce-o poartă.

Lui d’Artagnan i se păru deci că domnul Bonacieux poartă o mască şi că această mască este grozav de neplăcută la vedere. Astfel fiind, învins de dezgustul lui pentru acest om, se pregătea să treacă pe lângă el fără să-i vorbească, dar, la fel ca şi în ajun, domnul Bonacieux deschise vorba.

— Frumos, tinere — îi spuse — ştiu că facem nopţi albe! Şapte dimineaţa! Mi se pare că vrei să cam răstorni obiceiurile bătrâneşti şi că te întorci acasă când alţii abia pleacă.

— Dumitale nu ţi se poate aduce învinuirea asta, domnule Bonacieux, dumneata eşti o pildă de om aşezat. E drept, când ai o femeie tânără şi frumoasă, nici n-ai de ce să alergi după fericire; fericirea vine ea după tine, nu-i aşa, domnule Bonacieux?

Pământiu ca un mort, Bonacieux rânji în silă.

— Ah, ah — mormăi el — dumneata eşti om de viaţă, nu glumă! Dar pe unde dracu ai colindat azi-noapte, dragul meu? Se vede că ai luat-o razna, peste câmpuri.

Când îşi coborî ochii pe cizmele lui pline de noroi, privirea

lui d’Artagnan căzu şi pe pantofii şi ciorapii negustorului de mărunţişuri: s-ar fi zis că se înglodaseră în aceeaşi mâzgă — cizme, ghete şi ciorapi erau aidoma pătaţi, cu acelaşi fel de pete. Şi atunci, un gând îi fulgera prin minte lui d’Artagnan: omuleţul scund, gros şi cărunt, soiul acela de lacheu, îmbrăcat în haină mohorâtă, la care oştenii care însoţeau caleaşca se uitau de sus, era chiar Bonacieux. Soţul fusese acela care veghease la răpirea soţiei lui.

Pe d’Artagnan îl prinse o poftă grozavă să sară în gâtul negustorului şi să-l sugrume, dar, cum am mai spus, era chibzuit din fire şi se stăpâni. Totuşi, schimbarea feţei lui răscolite era atât de vădită, încât, de spaimă, Bonacieux încercă să se dea cu un pas îndărăt; cum era însă tocmai în dreptul canatului închis al uşii, oprelişte neaşteptată îl sili să rămână locului.

— Ia te uită, ştii că ai haz, dragul meu? îi spuse d’Artagnan. Mi se pare că dacă cizmele mele au nevoie de făţuială, apoi ciorapii şi pantofii dumitale trebuiesc curăţaţi, nu glumă. Sau te pomeneşti c-ai umblat şi dumneata haimana, jupâne Bonacieux? Drace! Asta n-ar fi de iertat unui om la vârsta dumitale şi care, pe deasupra, are o soţie atât de tânără şi de frumoasă.

— Nu, Doamne fereşte! răspunse Bonacieux. Dar ieri am fost la Saint-Mande, ca să întreb de o servitoare, căci îmi trebuie numaidecât una, şi cum drumurile erau groaznice, am cărat tot glodul ăsta cu mine, şi n-am avut încă vreme să-l curăţ.

Locul unde spunea Bonacieux că fusese era o nouă dovadă în sprijinul bănuielilor lui d’Artagnan. Bonacieux spusese Saint-Mande, fiindcă Saint-Mande era la celălalt capăt faţă de Saint-Cloud.

Această presupunere fu pentru el întâia alinare. Într-adevăr, dacă Bonacieux ştia unde se află soţia lui, s-ar fi putut ca, întrebuinţând mijloace tari, să-l silească oricând să-

şi dezlege limba şi să dea drumul tainei. Trebuia însă ca această bănuială să se schimbe în siguranţă.

— Iartă-mă, dragă domnule Bonacieux, dacă mă port cu dumneata fără prea multe mofturi — începu d'Artagnan — dar nimic nu-ţi stârneşte setea ca nesomnul, şi mor de sete; dă-mi voie, te rog, să iau un pahar cu apă la dumneata, ştii, ca între vecini.

Fără si mai aştepte învoirea gazdei, d'Artagnan intră repede în casă şi-şi furişă privirea spre pat: era neatins, Bonacieux nu se culcase; înseamnă că se întorsese acasă numai cu un ceas sau două mai devreme; o însoţise deci pe soţia lui până la locul unde fusese dusă sau măcar până la întâia staţie de poştă.

— Mulţumesc, domnule Bonacieux — îi spuse d'Artagnan, golind paharul — e tot ce doream de la dumneata. Acum mă duc sus, la mine; o să-l pun pe Planchet să-mi cureţe cizmele şi, după ce o isprăvi, ţi-l trimit, dacă vrei, să-ţi cureţe şi dumitale pantofii.

Îl părăsi apoi pe negustorul de mărunţişuri, care, uluit în faţa acestui ciudat rămas bun, se întreba de nu cumva se dăduse singur de gol.

În capul scării, d'Artagnan îl găsi pe Planchet grozav de speriat.

— Vai, domnule — strigă valetul îndată ce-şi zări stăpânul — am dat de una şi mai boacănă! Abia aşteptam să vă întoarceţi.

— Ce s-a mai întâmplat? întrebă d'Artagnan.

— Mă prind pe orice vreţi că n-o sa ghiciţi cine a fost aici în lipsa dumneavoastră.

— Când asta?

— Acum o jumătate de ceas, pe când eraţi la domnul de Tréville.

— Cine a venit? Haide, spune odată.

— Domnul de Cavois.

— Domnul de Cavois?

— În carne şi oase.

— Căpitanul gărzii eminenţei sale?

— Chiar el.

— Venea să mă aresteze?

— Aşa am cam bănuit eu, cu toate că pare a fi mare şmecher.

— Zici că pare a fi şmecher?

— Vreau să zic că era dulce ca mierea, domnule.

— Adevărat?

— Venea, zicea el, din partea eminenţei sale, care nu vă vrea decât binele, să vă roage să mergeţi cu el la Palais-Royal.

— Şi ce i-ai răspuns?

— Că asta nu se poate, fiindcă sunteţi plecat, după cum putea să vadă şi el.

— Şi ce-a spus atunci?

— Să treceţi neapărat pe la el peste zi; pe urmă a adăugat încet de tot: „Spune-i stăpânului tău că eminenţa sa îi este foarte binevoitor şi că tot norocul lui atârnă, poate, de întrevederea asta”.

— Capcana e destul de nedibace pentru cardinal — zise surâzând tânărul.

— Lăsaţi că şi eu am mirosit capcana şi am răspuns că o să vă pară grozav de rău la întoarcere. „Unde a plecat?” a întrebat domnul de Cavois. „La Troyes, în Champagne”, am răspuns eu. „Şi când a plecat?” „Aseară.”

— Planchet, prietene — îi curmă vorba d’Artagnan — eşti cu adevărat de nepreţuit.

— Mă înţelegeţi, domnule, m-am gândit că dacă vreţi să-l vedeţi pe domnul de Cavois, o să aveţi destulă vreme să mă daţi de gol, spunând că nu eraţi plecat; atunci, eu aş fi fost mincinosul, şi cum nu sunt gentilom, mie mi-e îngăduit să mint.

— Linişteşte-te, Planchet, îţi vei păstra faima ta de om dintr-o bucată: într-un sfert de oră plecăm.

— E tocmai sfatul pe care vream să vi-l dau şi eu, domnule. Pot să vă întreb încotro?

— La dracu, vezi bine că în partea cealaltă decât i-ai spus tu c-am plecat. De altminteri, nu eşti la fel de nerăbdător ca şi mine să ştii ce mai fac Grimaud, Mousqueton şi Bazin şi să afli ce s-a întâmplat cu Athos, cu Porthos şi cu Aramis?

— Ba da, domnule — răspunse Planchet — şi sunt gata de drum oricând doriţi; cred că deocamdată aerul de provincie o să ne priască mai bine decât aerul Parisului. Aşadar...

— Aşadar, Planchet, strânge catrafusele şi să plecăm; eu mă duc înainte, cu mâinile în buzunar, ca să nu bănuiască nimeni nimic. Ai să mă găseşti la palatul Gărzii. Dar pentru că veni vorba, Planchet, cred că ai dreptate în privinţa gazdei noastre: să ştii că-i un ticălos fără pereche.

— Ah, domnule, să mă credeţi când vă spun un lucru; eu citesc pe faţa omului ca-n palmă.

Aşa cum se înţeleseseră, d'Artagnan coborî singur; apoi, ca să aibă sufletul împăcat, se îndreptă iarăşi spre locuinţele prietenilor lui. Nu se primise nici o veste de la nici unul din ei; doar o scrisoare, toată numai parfum, cu o scriere aleasă şi măruntă, sosise pentru Aramis. D'Artagnan o luă la el. Peste zece minute, Planchet îl găsi în grajdurile palatului Gărzii. Ca sa nu piardă vreme, d'Artagnan îşi înşeuase singur calul.

— Bine — îi spuse el lui Planchet, când acesta îi aduse şi cufărul cu haine — acum pune şaua pe ceilalţi trei şi s-o ştergem.

— Credeţi că o să mergem mai repede cu câte doi cai fiecare? întrebă Planchet cu căutătura lui şăgalnică.

— Nu, domnule glumeţ de-a surda — răspunse d'Artagnan — dar cu cei patru cai ai noştri o să-i putem aduce îndărăt pe cei trei prieteni ai mei, dacă bineînţeles îi mai găsim în viaţă.

— Asta ar fi mare noroc — răspunse Planchet — dar,

oricum, nu trebuie să pierzi nădejdea, că bun e Dumnezeu.

— Amin! zise d'Artagnan, sărind pe cal.

Şi amândoi ieşiră din palatul Gărzii, fiecare îndreptându-se spre alt capăt al străzii, unul având de gând să iasă din Paris prin bariera la Villette, iar celălalt prin bariera Montmartre, pentru a se întâlni dincolo de Saint-Denis; măsura aceasta strategică fiind urmată de amândoi călăreţii cu aceeaşi sfinţenie, a fost încununată de o frumoasă izbândă. D'Artagnan şi Planchet intrară deci amândoi deodată la Pierrefitte.

E locul s-o spunem: Planchet era mai cutezător ziua decât noaptea. Totuşi, firea lui prevăzătoare nu-l slăbea nici o clipă nici ziua; nu uitase nici una din păţaniile celei dintâi călătorii şi îi socotea duşmani pe toţi cei care-i ieşeau în cale; ca urmare, îşi ţinea tot timpul pălăria în mână, fapt ce-i atrăgea neîncetate perdafuri din partea lui d'Artagnan, care se temea ca, datorita unei purtări prea de tot cuviincioase, lumea să nu-l ia drept valetul vreunui om de nimic.

Dar, fie că într-adevăr drumeţii se simţeau mişcaţi de cinstea ce le-o făcea Planchet, fie că de data asta nimeni nu mai stătea la pândă în calea lui d'Artagnan, călătorii noştri au ajuns teferi la Chantilly şi au descins la hanul „Grand-Saint-Martin," acelaşi unde se opriseră şi cu prilejul întâii lor călătorii.

Văzând un tânăr urmat de un valet cu doi cai de călărie duşi de dârlogi, hangiul înaintă respectuos în pragul uşii. Cum străbătuse unsprezece leghe, d'Artagnan găsi nimerit să poposească acolo, fie că Porthos mai era sau nu în han. Dar — se gândi el — poate că nu era cuminte să întrebe chiar de la început de soarta muşchetarului. Şi ca urmare a acestor chibzuieli, fără să pomenească nimic de nimeni, d'Artagnan descălecă, îi spuse valetului să aibă grijă de cai, pătrunse într-o mică încăpere unde erau găzduiţi oaspeţii ce doreau să stea singuri şi ceru hangiului o sticlă din vinul cel mai bun şi o

cină din cele mai alese. Această cerere întâi şi mai vârtos părerea bună pe care hangiul şi-o făcuse despre călător, de cum îl zărise. Astfel fiind, d'Artagnan fu ospătat cât ai bate din palme.

Regimentul gărzii se alegea dintre cei dintâi gentilomi ai regatului şi d'Artagnan, urmat de un valet şi călătorind cu patru cai fără seamăn de frumoşi, nu putea, în ciuda uniformei sale simple, să nu stârnească uimire. Hangiul ţinu să-i servească chiar el vinul şi cina; văzând toate acestea, d'Artagnan porunci să i se aducă două pahare în loc de unul şi legă următoarea convorbire:

— Pe legea mea, dragă hangiule — începu d'Artagnan, umplând amândouă paharele — ţi-am cerut să-mi aduci vinul cel mai bun, şi dacă mi-ai tras chiulul, ţi-ai ales chiar dumneata pedeapsa, căci, cum nu-mi place să beau singur, va trebui să bei cu mine. Ia deci paharul şi să bem. Dar în cinstea cui să bem ca să nu supărăm pe nimeni? Hai să bem pentru propăşirea hanului dumitale!

— Înălţimea voastră îmi face mare cinste — răspunse gazda — şi-i mulţumesc din inimă pentru buna sa urare.

— Ia bine seama — urmă d'Artagnan — în urarea mea e poate mai mult egoism decât gândeşti: căci numai în localurile care propăşesc eşti bine primit; în hanurile unde treaba merge anapoda, toate se duc de râpă, iar călătorul e şi el jertfa necazurilor în care se zbate gazda; aşa că eu, care călătoresc mult şi îndeosebi pe drumul acesta, aş dori să-i văd pe toţi hangiii făcând avere.

— Într-adevăr — zise hangiul — mi se pare şi mie c-am mai avut cinstea să-l văd pe domnul.

— Fireşte! Am trecut poate de zece ori pe aici, în drum spre Chantilly, şi din cele zece ori m-am oprit cel puţin de trei sau de patru ori la dumneata. Să tot fie zece sau douăsprezece zile de când am poposit aici ultima oară; însoţeam pe nişte prieteni, nişte muşchetari; ba chiar ţin minte că unul din ei s-a

luat la harţă cu un străin, un necunoscut, un om care pare-mi-se i-a căutat nu ştiu ce gâlceavă.

— Ah, da, aşa e! zise hangiul. Mi-aduc şi eu aminte. Înălţimea voastră vrea să vorbească poate de domnul Porthos?

— Da, da, aşa-l chema pe tovarăşul meu de călătorie. Doamne Dumnezeule, spune-mi, te rog, dragă hangiule, i s-a întâmplat cumva vreo nenorocire?

— Înălţimea voastră trebuie să-şi fi dat seama că n-a mai putut să-şi urmeze drumul.

— Într-adevăr, ne făgăduise c-o să ne ajungă din urmă, dar nu l-am mai văzut de atunci.

— Ne-a făcut cinstea să rămână aici — urmă hangiul.

— Cum? V-a făcut cinstea să rămână aici?

— Da, domnule, în hanul nostru; suntem chiar foarte îngrijoraţi.

— Din ce pricină?

— Din pricina unor cheltuieli pe care le-a făcut.

— Bine, dar cheltuielile pe care le-a făcut o să le plătească.

— Să v-audă Dumnezeu! Mi-a mai venit inima la loc. I-am împrumutat, domnule, sume foarte însemnate şi chiar azi-dimineaţă medicul îmi spunea că dacă domnul Porthos nu-i plăteşte, atunci o să-mi ceară mie banii, fiindcă eu am trimis să-l cheme.

— Cum! Porthos e rănit?

— N-aş putea să vă spun, domnule.

— Cum n-ai putea să-mi spui? Dumneata eşti mai în măsură ca oricare altul s-o ştii.

— Da, dar în meseria noastră nu spunem tot ce ştim, domnule, mai ales când ni s-a pus în vedere că o să plătim cu urechile dacă nu ne ţinem limba.

— Pot să-l văd pe Porthos?

— Fără îndoială, domnule; urcaţi până la catul întâi şi bateţi la camera nr. 1. Dar spuneţi-i că sunteţi dumneavoastră.

— Adică de ce să-i spun că sunt eu?

— Ca să nu vi se întâmple o nenorocire.

— Şi ce nenorocire ar putea să mi se întâmple?

— Dacă domnul Porthos vă ia drept cineva de-al casei, poate că, scos din sărite, vă străpunge cu spada sau vă zboară creierii.

— Dar ce i-aţi făcut?

— I-am cerut bani.

— Ah! Drace! Acum înţeleg; asta-i o cerere care-l cam plictiseşte pe Porthos când n-are bani, dar, după câte ştiu eu, ar trebui să aibă.

— Şi noi am crezut la fel, domnule; cum casa noastră e foarte rânduită şi cum obişnuim să ne facem socotelile în fiecare săptămână, după opt zile i-am arătat nota, dar se vede că am brodit-o rău, fiindcă n-am apucat să deschidem bine gura şi ne-a trimis la toţi dracii; e drept, jucase în ajun.

— Cum, jucase în ajun? Cu cine?

— Dumnezeule, cine mai ştie? Cu un nobil în trecere pe aici, şi pe care l-a poftit să joace cărţi cu el.

— Atunci asta e, trebuie să fi pierdut tot, sărmanul.

— Până şi calul, domnule; când străinul era gata s-o şteargă, ce să vedem? Valetul lui înşeua calul domnului Porthos. Atunci i-am spus şi noi ce se cuvine, dar străinul ne-a răspuns să nu ne amestecăm unde nu ne fierbe oala, căci e calul lui. I-am adus îndată la cunoştinţă domnului Porthos ceea ce se întâmplă, dar şi el ne-a răspuns că suntem nişte secături dacă punem la îndoială cuvântul unui gentilom, şi că o dată ce gentilomul spusese că-i calul lui, nici nu se putea să fie altfel.

— Parcă-l aud pe Porthos — murmură d’Artagnan.

— Atunci — urmă gazda — i-am trimis răspuns că dacă Cel-de-sus nu vrea să ne înţelegem în privinţa plăţilor, sper sa aibă măcar bunătatea de a-l cinsti cu năravurile sale pe confratele meu, stăpânul hanului „La Vulturul de Aur”;

domnul Porthos mi-a răspuns însă că hanul meu fiind cel mai bun, doreşte să rămână aici. Răspunsul era prea măgulitor pentru mine, ca să mai stărui să plece. M-am mulţumit doar să-l rog să se mute din camera lui, care e cea mai frumoasă din tot hanul, şi să se mulţumească cu o cămăruţă curăţică, la al treilea. La toate astea, domnul Porthos a răspuns că aşteaptă dintr-o clipă în alta sosirea iubitei lui, care e una dintre cele mai de vază doamne de la curte, aşa că ar trebui să înţeleg că odaia unde-mi face cinstea să locuiască e chiar prea neînsemnată pentru a găzdui o asemenea făptură. Deşi nu mă îndoiam că are dreptate, am crezut totuşi de datoria mea să stărui; dar, fără a se osteni sa stea măcar de vorbă cu mine, a luat pistolul, l-a aşezat pe măsuţa de noapte şi mi-a pus în vedere că la cel dintâi cuvânt despre orice mutare a lui, înăuntru sau în afară, va slei creierii nesocotitului care se va amesteca într-o chestiune ce nu-l priveşte decât pe dânsul. Şi de atunci, domnule, nimeni nu mai pune piciorul la el în odaie, afară, bineînţeles, de valetul lui.

— Va să zică, Mousqueton e aici?

— Da, domnule; cinci zile după ce a plecat, s-a întors, dar destul de plouat; se pare că şi el a cam avut neplăceri în timpul călătoriei. Din păcate, e şi mai repezit decât domnul Porthos şi, nici una, nici două, răstoarnă pentru stăpânul lui toate cu dosul în sus. La gândul că n-o să i se dea tot ce vrea el, îşi ia singur ce-i trebuie, fără să mai ceară.

— Drept e — răspunse d’Artagnan — că am observat totdeauna la Mousqueton un devotament şi o isteţime neobişnuită.

— Se poate, domnule, dar gândiţi-vă că mi s-ar întâmpla să dau numai de patru ori pe an de atare isteţime şi de atare devotament; aşa-i că aş rămâne pe drojdie?

— Nu, fiindcă Porthos o să-ţi plătească.

— Hm! făcu hangiul a îndoială.

— E prietenul de inimă al unei doamne foarte sus-puse,

care n-o sa-l lase în încurcătură pentru fleacul ce-ţi datorează.

— Dac-aş îndrăzni să spun ceea ce cred în privinţa asta...

— Ceea ce crezi?

— Adică mai mult: ceea ce ştiu.

— Ceea ce ştii?

— Ba şi mai mult: un lucru de care sunt sigur.

— Şi de care lucru eşti atât de sigur? Dă-i drumul...

— Aş spune că eu o cunosc pe această doamnă aşa de suspusă.

— Dumneata?

— Da, eu.

— Şi cum ai ajuns s-o cunoşti?

— Vai, domnule, dar pot oare să mă încred în dumneavoastră?

— Vorbeşte, şi ai cuvântul meu de gentilom că n-o să te căieşti.

— Ştiţi, domnule, o grijă mare îl împinge pe om la multe...

— Ai făcut ceva?

— Oh, nimic din ceea ce n-ar avea dreptul să facă un creditor.

— Haide, spune.

— Domnul Porthos ne-a încredinţat o scrisoare pentru ducesa asta, cu rugămintea s-o ducem la poştă. Servitorul lui nu sosise încă. Cum el nu putea părăsi odaia, era silit să ne roage pe noi să-i facem treburile. În loc să ducem scrisoarea la poştă, fiindcă nu te poţi bizui pe poştă, m-am folosit de prilejul că unul din băieţii mei de serviciu tocmai pleca la Paris şi i-am poruncit să dea scrisoarea chiar în mâinile acelei ducese. Nu făceam de altminteri decât să împlinim dorinţa domnului Porthos, care stăruise atât asupra scrisorii, nu-i aşa?

— Cam aşa.

— Ei bine, domnule, ştiţi cine este doamna asta din înalta societate?

— Nu, l-am auzit pe Porthos vorbind de ea, dar atâta tot.

— Ştiţi cine este această aşa-zisă ducesă?

— Îţi spun că n-o cunosc.

— E o cotoroanţă, domnule, soţia unui avocat de la Châtelet[1] o oarecare doamnă Coquenard, care are cel puţin cincizeci de ani şi care tot mai face pe geloasa. Mi se părea de altfel grozav de ciudat ca o prinţesă să locuiască în strada Urşilor!

— De unde ştii toate astea?

— Cum de unde le ştiu? Când a primit scrisoarea, a început să ţipe şi să spună că domnul Porthos e un fluşturatic şi că lovitura ceea de spadă trebuie să fi fost pentru vreo femeie.

— Cum! Porthos a fost rănit?

— Vai, Doamne, ce-am spus!

— Ai spus că Porthos a fost rănit.

— Da, dar tot el mi-a poruncit să nu scot o vorbă.

— Şi de ce?

— Păi de, domnule, fiindcă s-a lăudat c-o să-l sfârtece pe străinul cu care l-aţi lăsat încăierându-se şi, când colo, s-a grozăvit degeaba, că străinul l-a culcat pe el la pământ. Şi cum domnul Porthos vrea să facă mereu pe voinicosul, afară doar când e vorba de ducesă, pe care credea c-o dă gata cu rana lui, fireşte că nu vrea să mărturisească nimănui c-a fost rănit de-a binelea.

— Aşadar, rana îl ţine în pat?

— Ba încă ce mai rană! Prietenul dumneavoastră are şapte vieţi, nu una!

— Adică dumneata erai de faţă?

— I-am urmărit, domnule, aşa, de-al dracului, şi am văzut lupta fără ca luptătorii să mă poată vedea.

— Şi cum s-a întâmplat?

— N-a ţinut multă vreme, vă spun eu. S-au pus în gardă, străinul s-a făcut că atacă într-un loc şi a lovit într-altul, apoi s-a apărat, dar toate astea cu atâta iuţeală, încât când

---

1 Numele unui vechi palat din Paris, care servea drept tribunal.

domnul Porthos a vrut să se apere, spada aceluia îi şi intrase de trei degete în piept. S-a prăbuşit pe spate. Străinul i-a pus îndată vârful spadei în gât, şi când domnul Porthos s-a văzut la cheremul potrivnicului, s-a dat învins. Atunci, străinul l-a întrebat cum îl cheamă, şi aflând că numele lui e Porthos, şi nu d'Artagnan, i-a dat braţul, l-a sprijinit până la han, apoi a încălecat şi dus a fost.

— Prin urmare, cu domnul d'Artagnan avea străinul ce avea?

— Aşa se pare.

— Ştii cumva ce s-o fi făcut cu străinul?

— Nu, nu-l văzusem niciodată până atunci şi nici de atunci încoace nu l-am mai văzut.

— Foarte bine, acum ştiu tot ce voiam să aflu. Spui că Porthos locuieşte la catul întâi, camera nr. 1?

— Da, domnule, cea mai frumoasă din tot hanul, o cameră pe care aş fi avut de zece ori prilejul s-o închiriez.

— Lasă, linişteşte-te — îl încredinţă d'Artagnan râzând — Porthos îţi va plăti cu banii ducesei Coquenard.

— Oh, domnule, ducesă sau avocăţoaie, mi-e totuna, numai să-şi desfacă băierile pungii; dar ea a răspuns că s-a săturat de neobrăzările şi de ştrengăriile domnului Porthos şi că nu-i va trimite nici o para chioară.

— Şi i-ai dat locatarului dumitale răspunsul?

— Ferească sfântul! şi-ar fi dat îndată seama în ce fel i-am împlinit porunca.

— Aşa că el aşteaptă mereu banii?

— Da, cam aşa ceva. I-a mai scris şi ieri, dar de data asta servitorul lui i-a dus scrisoarea la poştă.

— Şi zici că soţia avocatului e bătrână şi hâdă?

— Cincizeci de ani bătuţi pe muchie şi nu-i de loc frumoasă, după cum spunea Pathaud.

— Atunci, n-avea grijă, se va lăsa înduioşată; de altminteri, Porthos nu poate să-ţi datoreze mare lucru.

— Cum nu mare lucru! Numai până acum, vreo douăzeci de pistoli, fără să mai pun la socoteală doctorul. Nu se lipseşte de nimic, se cunoaşte că-i învăţat să trăiască bine.

— Fii pe pace, dacă-l părăseşte iubita, îi rămân prietenii. Aşadar, dragă hangiule, nu te nelinişti şi dă-i mai departe toate îngrijirile pe care sănătatea lui le cere.

— Domnul mi-a făgăduit că nu va vorbi nimic de soţia avocatului şi că nu va scăpa nici un cuvânt despre rană.

— Doar suntem înţeleşi, ai cuvântul meu.

— Sunt sigur că m-ar omorî!

— Nu-ţi fie teamă, nu e chiar atât de-al dracului pe cât pare.

Şi spunând aceste cuvinte, d'Artagnan urcă la catul întâi, lăsându-l pe hangiu ceva mai liniştit în privinţa celor două bunuri la care părea că ţine atât de mult: banii şi viaţa.

În capul scării, pe uşa cea mai arătoasă de pe sală, era făcut cu cerneală neagră un nr. 1 uriaş; d'Artagnan bătu o singură dată şi, în urma încuviinţării ce se auzi dinăuntru, intră.

Porthos stătea culcat şi juca cărţi cu Mousqueton, ca să nu-şi piardă îndemânarea, în vreme ce o frigare încărcată cu potârnichi se învârtea, în faţa focului, iar în cele două colţuri ale căminului uriaş clocoteau pe pirostrii două oale, care răspândeau un îndoit iz de iepure cu usturoi şi de plachie de peşte, adevărată desfătare a nărilor. În altă parte, tăblia unei măsuţe de scris şi marmura unui scrin nu se mai vedeau sub grămada sticlelor goale.

La vederea prietenului său, Porthos scoase un strigăt de bucurie; ridicându-se respectuos, Mousqueton îi dădu locul lui d'Artagnan şi se duse să arunce o privire asupra celor două cratiţe, a căror supraveghere părea să-i fi fost dată în seamă.

— Ah, mii de draci! Dumneata eşti! se bucură Porthos. Fii binevenit şi iartă-mă că nu-ţi ies înainte, dar — adăuga el, privindu-l pe d'Artagnan cu oarecare grijă — ştii ce mi s-a

întâmplat?

— Nu.

— Nu ţi-a spus nimic hangiul?

— Am întrebat de dumneata şi m-am urcat de-a dreptul aici.

Porthos păru că răsuflă uşurat.

— Dar ce-ai păţit, dragă Porthos? urmă d'Artagnan.

— Uite ce: când m-am aruncat asupra adversarului, pe care-l găurisem cu trei lovituri de spadă şi pe care voiam să-l dau gata cu o a patra, mi-a alunecat piciorul pe o piatră şi mi-am zdrelit genunchiul.

— Adevărat?

— Dacă-ţi spun! Ce noroc pe ticălosul acela, că altfel îl omoram pe loc.

— Şi cu el ce s-o fi făcut?

— De unde să ştiu? S-a săturat şi a spălat frumuşel putina. Dar cu tine ce se mai aude, dragul meu?

— Va să zică, din pricina genunchiului eşti ţintuit în pat, dragă Porthos! urmă d'Artagnan.

— Da, pe legea mea, asta-i tot; de altfel, în câteva zile o să fiu din nou pe picioare.

— Dar de ce nu le-ai spus să te ducă la Paris? Cred că te plictiseşti de moarte aici.

— Asta aş fi vrut şi eu, dar, dragă prietene, trebuie să-ţi mărturisesc ceva.

— Ce anume?

— Fiindcă mă plictiseam de moarte, aşa cum spui, şi aveam în buzunar cei şaptezeci şi cinci de pistoli pe care mi-i dăduseşi, am chemat sus, la mine, ca să mă mai distrez, pe un gentilom care trecea pe aici şi l-am poftit să facem o partidă de zaruri. El a primit şi, pe legea mea, cei şaptezeci şi cinci de pistoli au trecut toţi din buzunarul meu într-al lui, fără să mai pomenesc de cal, pe care mi l-a luat pe deasupra. Dar dumneata, dragă d'Artagnan?

— Ce vrei, dragă Porthos, nu poţi avea noroc în toate — îl îmbărbătă d'Artagnan. Ştii zicala: „Norocos la cărţi, nenorocos în dragoste". Şi tu prea eşti fericit în dragoste, ca să nu se răzbune jocul; dar ce-ţi pasă de ghinionul ăsta? N-o ai oare, ştrengar fericit ce eşti, n-o ai oare pe ducesa dumitale, care abia o fi aşteptând să-ţi sară în ajutor?

— Vezi, dragă d'Artagnan, prea se ţine ghinionul de mine — răspunse Porthos în chipul cel mai firesc. I-am scris să-mi trimită vreo cincizeci de galbeni, fiindcă aveam neapărată nevoie în halul în care eram...

— Ei şi?

— Ei şi... se vede că o fi pe undeva, pe la vreo moşie de-a ei, că nu mi-a răspuns.

— Adevărat?

— Da. Atunci i-am mai trimis ieri altă scrisoare, şi mai strălucitoare decât întâia; în sfârşit, bine c-ai sosit, scumpul meu, să vorbim acum despre dumneata. Îţi mărturisesc că începusem să fiu cam îngrijorat de soarta dumitale.

— S-ar zice că hangiul se poartă destul de bine, dragă Porthos — spuse d'Artagnan, arătând bolnavului cratiţele pline şi sticlele goale.

— Aşa şi-aşa — răspunse Porthos. Acum trei sau patru zile, neruşinatul mi-a adus socoteala, şi l-am dat afară cu socoteală cu tot; aşa că acum mă aflu aici ca un soi de învingător, un soi de cuceritor. Şi ca să nu mă scoată cu sila de pe poziţii, vezi că stau înarmat până-n dinţi.

— Pare-mi-se — spuse d'Artagnan râzând — că din când în când mai dai şi câte un atac. Şi arătă cu degetele sticlele şi cratiţele.

— Din nefericire, nu eu — lămuri Porthos. Scrântitura asta păcătoasă mă ţine la pat; dar Mousqueton mai dă când şi când câte o raită şi se întoarce cu de-ale gurii. Mousqueton, dragă prietene — urmă Porthos — uite că ne-au sosit întăriri; o să avem nevoie de mai multe merinde.

— Mousqueton — întrebă d’Artagnan — ai putea să-mi faci o înlesnire?

— Ce anume, domnule?

— Dă-i reţeta dumitale lui Planchet; te pomeneşti că, la rândul meu, mă voi trezi şi eu vreodată asediat şi nu mi-ar părea rău să-mi poarte de grijă cum îi porţi dumneata stăpânului dumitale.

— Vai, domnule — răspunse Mousqueton cu un aer spăşit — nimic mai uşor. Nu trebuie decât puţină îndemânare şi atâta tot. Am fost crescut la ţară, şi taică-meu, când i se întâmpla să aibă răgaz, cam vâna pe furiş.

— Şi, de felul lui, ce făcea?

— Avea o îndeletnicire pe care eu am socotit-o totdeauna ca fiind destul de bunicică.

— Anume?

— Cum era pe vremea războaielor dintre catolici şi hughenoţi şi îi vedea pe catolici căsăpindu-i pe hughenoţi, iar pe hughenoţi căsăpindu-i pe catolici, şi toate astea în numele religiei, îşi făcuse şi el o credinţă amestecată, care-i îngăduia să fie când catolic, când hughenot. Îşi luase obiceiul să cutreiere cu puşca pe umăr pe după ulucile din marginea drumurilor; când zărea venind singur-singurel un catolic, în sufletul lui biruia credinţa protestantă. Îşi potrivea puşca în partea drumeţului, apoi, când era la zece paşi de el, începea un dialog care se sfârşea aproape totdeauna prin aceea că drumeţul îşi părăsea punga, ca să-şi păstreze viaţa. Se înţelege de la sine că atunci când vedea venind un hughenot, taică-meu se simţea slujitor atât de înflăcărat al credinţei catolice, încât nici nu înţelegea cum de cu un sfert de ceas mai devreme putuse avea îndoieli în privinţa întâietăţii sfintei noastre religii. Căci, trebuie să mai ştiţi, domnule, că eu sunt catolic; dar, credincios principiilor sale, pe fratele meu mai mare taică-meu îl făcuse hughenot.

— Şi cum a sfârşit această cinstită faţă? întrebă

d’Artagnan.

— Oh, în chipul cel mai nefericit, domnule! Într-o zi s-a trezit într-o fundătură de drum, încolţit între un hughenot şi un catolic cu care se mai întâlnise şi care l-au recunoscut; amândoi şi-au dat mâna împotriva lui şi l-au spânzurat de un copac; pe urmă au venit să se laude cu frumoasa lor ispravă într-o cârciumă din primul sat care le-a ieşit în cale şi unde, din întâmplare, eu stăteam la un pahar de vin cu fratele meu.

— Şi voi ce-aţi făcut? mai întrebă d’Artagnan.

— I-am lăsat frumuşel să isprăvească — lămuri Mousqueton — şi când am ieşit din cârciumă, cum fiecare din ei se îndrepta spre alt drum, fratele meu i-a ţinut calea catolicului, iar eu calea protestantului. Peste două ceasuri eram gata — le făcuserăm de petrecanie la amândoi, admirând în acelaşi timp înţelepciunea sărmanului nostru tată, care fusese atât de prevăzător încât să ne crească pe fiecare în altă credinţă.

— Într-adevăr, aşa cum spui, Mousqueton, cred că tatăl dumitale era un voinic foarte dibaci. Şi zici că în ceasurile lui de răgaz vâna pe ascuns?

— Da, domnule, el m-a învăţat să înnod un laţ şi să aşez o undiţă. Aşa că, îndată ce-am văzut că ticălosul nostru de hangiu ne hrăneşte cu carne macră, bună pentru bădărani, dar nu pentru stomacuri slăbite ca ale noastre, m-am întors şi eu oarecum la vechea mea meserie. Tot hoinărind prin pădurile domnului prinţ[1], am întins câteva laţuri peste urmele de sălbăticiuni, şi tot huzurind pe marginea heleşteielor alteţei sale, am mai strecurat şi câte o undiţă la fund. Aşa se face că acum, mulţumită lui Dumnezeu, nu ducem lipsă, după cum puteţi vedea şi dumneavoastră, nici de potârnichi, nici de iepuri, nici de crapi şi nici de ţipari, toate mâncăruri uşoare şi hrănitoare, prielnice unor bolnavi.

— Dar vinul? întrebă d’Artagnan. Cine vă face rost de vin?

---

1 Monsieur le Prince — titlu dat prinţului de Condé, primul prinţ de sânge după regele Franţei.

Hangiul?

— Da şi nu.

— Cum adică da şi nu?

— El ne dă vinul, e drept, dar nu ştie că are această cinste.

— Vorbeşte lămurit, Mousqueton, de la dumneata se pot învăţa multe.

— Iată, domnule: pe când cutreieram în sus şi-n jos pământul, întâmplarea a făcut să întâlnesc pe un spaniol care văzuse o groază de ţări, printre altele şi Lumea Nouă.

— Ce legătură poate să aibă Lumea Nouă cu sticlele de pe scrin şi de pe măsuţa de scris?

— Răbdare, domnule, toate la vremea lor.

— Aşa e, Mousqueton, mă las în voia dumitale şi te ascult.

— Spaniolul ăsta avea în slujba lui un valet care-l însoţise într-o călătorie în Mexic. Valetul era un compatriot de-al meu, aşa că ne-am împrietenit, mai cu seamă că ne potriveam grozav ca fire. La amândoi ne plăcea mai mult ca orice vânătoarea şi, într-o zi, mi-a povestit cum vânează băştinaşii din pampas tigri şi tauri doar cu un fel de laţuri înnodate la capăt, pe care le aruncă de gâtul înspăimântătoarelor dihănii. La început nu-mi venea să cred că poate cineva să ajungă la o asemenea îndemânare, încât să arunce capătul unei frânghii acolo unde vrea, la douăzeci sau treizeci de paşi depărtare; dar în faţa dovezilor lui, am fost silit să recunosc că spune adevărul: prietenul meu punea o sticlă la treizeci de paşi şi cu o aruncătură de laţ îi şi prindea gâtul. Am început să fac şi eu încercări, şi cum natura m-a înzestrat cu ceva însuşiri, am ajuns să arunc astăzi *lasso*-ul la fel de bine ca unul din lumea lor. Acum mă înţelegeţi? Hangiul nostru are o pivniţă doldora de vinuri, dar ţine cheia la el; pivniţa asta are însă o ferestruică; prin ferestruica asta arunc eu laţul, şi cum ştiu acum unde e colţul cel bun, apoi scot şi eu mereu. Iată, domnule, ce legătură are Lumea Nouă cu sticlele de pe măsuţa de scris şi de pe scrin. Şi acum, gustaţi din vinul

nostru şi, fără părtinire, spuneţi-ne cum îl găsiţi.

— Mulţumesc, prietene, mulţumesc, dar, din păcate, tocmai am luat masa.

— Atunci pune masa, Mousqueton — îi spuse Porthos — şi pe când noi vom prinzi, d'Artagnan ne va povesti ce-a făcut în cele zece zile de când ne-a părăsit.

— Bucuros — răspunse d'Artagnan.

În vreme ce Porthos şi Mousqueton înfulecau cu o poftă de convalescenţi şi cu acea frăţie ce apropie pe oameni în nenorocire, d'Artagnan povesti cum, în urma rănilor căpătate, Aramis fusese silit să se oprească la Crevecoeur, cum îl lăsase pe Athos la Amiens, zbătându-se în mâinile a patru inşi care-l învinuiau că e falsificator de bani, şi cum el, d'Artagnan, fusese silit să treacă peste trupul contelui de Wardes ca să poată ajunge în Anglia.

Aici, destăinuirile lui d'Artagnan se opriră; îi mai spuse doar că la întoarcerea lui din Anglia a adus cu el patru cai fără seamăn de frumoşi, unul pentru el şi câte unul pentru fiecare din prietenii lui; apoi sfârşi vestindu-l pe Porthos că în grajdul hangiului se şi găsea calul ce-i fusese sorocit. Tocmai atunci intră Planchet; îi aducea stăpânului la cunoştinţă că puteau ajunge şi dormi la Clermont, deoarece caii se odihniseră destul.

Liniştit în privinţa lui Porthos şi arzând de nerăbdare să afle ştiri despre ceilalţi doi prieteni, d'Artagnan îi întinse bolnavului mâna, spunându-i că porneşte din nou la drum, pentru a-şi urma cercetările. De altfel, cum spera să se întoarcă pe aceeaşi cale, dacă peste şapte sau opt zile îl va găsi tot acolo, d'Artagnan îl va lua cu el. Porthos îi răspunse că, după cum credea el, genunchiul nu-i va îngădui să se ridice din pat în acest răstimp. Apoi trebuia să rămână la Chantilly ca să aştepte şi răspunsul ducesei. D'Artagnan îi ură un răspuns grabnic şi norocos şi, după ce-l rugă din nou pe Mousqueton să aibă grijă de stăpânul lui, plăti hangiului nota

şi porni mai departe, împreună cu Planchet, uşurat şi el de povara unuia din cai.

Capitolul XXVI
TEZA LUI ARAMIS

D’Artagnan nu-i pomenise nimic lui Porthos nici despre rană, nici despre soţia avocatului. Era straşnic de înţelept berneazul nostru, oricât ar fi fost el de tânăr. Se făcu deci că dă crezare palavrelor fălosului muşchetar, încredinţat că nu e pe lume prietenie care să dăinuie în faţa unei taine descoperite, mai ales când această taină ţine de trufie; în afară de asta, ai totdeauna o oarecare superioritate morală asupra acelora cărora le cunoşti viaţa. Cu gândul deci la anumite planuri de viitor şi hotărât să facă din cei trei tovarăşi uneltele norocului său, d’Artagnan era bucuros să strângă de cu vreme în mâna lui firele nevăzute cu ajutorul cărora nădăjduia să-i poată folosi.

Totuşi, cât a fost drumul de lung, o restrişte adâncă i-a strâns inima: se gândea la acea tânără şi frumoasă doamnă Bonacieux de la care trebuia să primească răsplata credinţei lui; dar, ne grăbim s-o spunem, mâhnirea tânărului era pricinuită mai puţin de părerile de rău ale fericirii pierdute decât de teama că i se întâmplase o nenorocire sărmanei femei. Pentru el nu încăpea nici o îndoială: doamna Bonacieux căzuse jertfă răzbunării cardinalului şi, aşa cum ştiau toţi, răzbunările eminenţei sale erau cumplite. Cum de se îndurase Richelieu să-l ierte era ceva de care nu-şi dădea nici el seama şi, fără îndoială, domnul de Cavois, căpitanul gărzii cardinalului, l-ar fi dumirit dacă l-ar fi găsit acasă.

Nimic nu face timpul să treacă atât de iute şi nimic nu scurtează calea ca un gând care absoarbe întreaga fiinţă a celui care gândeşte. Toată suflarea înconjurătoare e aidoma unui somn, iar gândul aidoma unui vis. Mulţumită acestui gând care e una cu tine, timpul îşi pierde măsura şi spaţiul depărtările. Pleci dintr-un loc, ajungi în altul, atâta tot; din întreg drumul făcut nu-ţi rămâne în minte nimic altceva decât

o ceaţă haotică în care se şterg mii de întruchipări nelămurite — arbori, munţi, privelişti. Pradă unor asemenea năluciri, d’Artagnan străbătu în voia calului cele şase sau opt leghe care despart Chantilly de Crevecoeur, fără ca, odată ajuns în sat, să-şi mai amintească ceva din ce întâlnise în drum. Abia acolo se dezmetici, clătină din cap, zări cârciuma unde-l lăsase pe Aramis şi, luând-o la trap, se opri în prag.

De data asta îl primi nu un hangiu, ci o hangiţă. D’Artagnan cântărea omul de cum îl vedea; învălui cu o singură privire faţa dolofană şi voioasă a stăpânei, înţelegând că n-avea nevoie să se prefacă şi nici nu trebuia să se teamă din partea unei femei cu chipul atât de deschis.

— Buna mea doamnă — începu el — ai putea oare să-mi spui ce s-a întâmplat cu un prieten de-al meu pe care am fost siliţi să-l lăsăm aici, acum vreo douăsprezece zile?

— Un tânăr frumos, de douăzeci şi trei sau douăzeci şi patru de ani, blând, cuviincios, bine făcut?

— Da, da, era rănit la umăr.

— Întocmai!

— Ei, spune...

— E tot aici, domnule.

— Ah, drace! Scumpă doamnă — urmă d’Artagnan, descălecând şi aruncând frâul calului pe braţul lui Planchet — mi-ai luat o piatră de pe inimă! Unde e dragul de Aramis, ca să-l pot îmbrăţişa, căci mărturisesc că abia aştept să-l văd.

— Mă iertaţi, domnule, dar nu cred că vă poate primi acum.

— De ce? E cu vreo femeie?

— Isuse Cristoase! Ce spuneţi? Bietul băiat. Nu, domnule, nu-i cu nici o femeie.

— Atunci, cu cine e?

— Cu preotul din Montdidiar şi cu stareţul iezuiţilor din Amiens.

— Mii de-draci! se miră d’Artagnan. Nu cumva îi e rău bietului băiat?

— Nu, domnule, dimpotrivă; dar, în urma bolii, harul Celui-de-sus a coborât asupra lui şi vrea să îmbrace haina preoţească.

— Aşa e — răspunse d'Artagnan — uitasem că nu era muşchetar decât pentru o bucată de vreme.

— Domnul tot stăruie sa-l vadă?

— Mai mult ca oricând.

— Atunci urcaţi la catul al doilea, camera nr. 5, scara din curte, pe dreapta.

D'Artagnan se repezi într-acolo şi dădu peste una din acele scări exterioare care se mai văd şi astăzi în curţile vechilor cârciumi. Dar nu se putea ajunge cu una cu două la viitorul abate — căile spre camera lui Aramis erau păzite cu tot atâta străşnicie ca şi grădinile Armidei[1]: Bazin, care stătea pe sală, îi opri trecerea, cu atât mai cutezător cu cât, după atâţia ani de grele încercări, se vedea în sfârşit în pragul unui ţel râvnit de-o veşnicie.

Într-adevăr, visul de totdeauna al sărmanului Bazin fusese să slujească pe-un om al bisericii, aşa că aştepta cu nerăbdare clipa, necontenit întrevăzută în viitor, în care Aramis va lepăda la gunoi veşmântul de muşchetar, pentru a-şi îmbrăca în sfârşit anteriul. Făgăduiala, pe care tânărul i-o înnoia în fiecare zi, că fericita clipă nu va întârzia prea mult îl îmbia pe Bazin să rămână în slujba muşchetarului, slujbă care, spunea el, îi punea sufletul în mare primejdie.

Bazin era deci în culmea bucuriei. După toate semnele, de data asta stăpânul avea să se ţină de cuvânt. Îmbinarea durerii fizice cu durerea morală avusese ca urmare schimbarea atât de mult dorită: suferind în acelaşi timp trupeşte şi sufleteşte, Aramis îşi oprise în sfârşit ochii şi gândul asupra religiei şi luase drept vestire a cerului îndoita

---

1 Aluzie la Armida, eroina operei „Ierusalimul eliberat" de Tasso. Ea ţinea închis cu străşnicie în minunatele-i grădini pe frumosul Renaud, spre a-l împiedica să ia parte la cruciade.

năpastă abătută asupra lui, adică dispariţia neaşteptată a iubitei şi rana de la umăr.

E lesne de înţeles că nimic nu putea să-i fie mai neplăcut lui Bazin în clipele acelea decât sosirea lui d'Artagnan, care l-ar fi putut arunca din nou pe stăpânul lui în vârtejul apucăturilor lumeşti, pradă cărora fusese atât amar de vreme. Hotărî deci să apere voiniceşte uşa, dar cum din pricina hangiţei nu mai putea spune că Aramis nu era acolo, încercă să dovedească noului sosit că ar fi grozav de nepotrivit să-i tulbure stăpânul în toiul cucernicului sfat care începuse dis-de-dimineaţă şi care, după spusele lui Bazin, nu putea să se încheie decât tocmai pe seară.

Fără să ţină seama de îmbelşugata cuvântare a cumătrului Bazin şi cum nu ţinea să se ia la harţă cu valetul prietenului său, d'Artagnan îl dădu la o parte cu o mână, iar cu cealaltă apăsă pe clanţa uşii cu nr. 5. Uşa se deschise şi d'Artagnan intră în odaie.

Îmbrăcat într-o haină neagră şi pe creştet cu un soi de bonetă rotundă şi turtită, care aducea a tichie, Aramis stătea la o masă lunguiaţă, învârfuită cu suluri de hârtie şi teancuri de hrisoave; în dreapta lui şedea stareţul iezuiţilor, iar în stânga preotul din Montdidier. Perdelele pe jumătate coborâte nu lăsau să pătrundă înăuntru decât o lumină firavă, prielnică unei smerite visări. Toate lucrurile lumeşti care izbesc de obicei ochiul când intri în camera unui tânăr, mai ales când acest tânăr este şi muşchetar, pieriseră ca prin farmec şi, de teamă ca vederea lor să nu-l îndemne din nou pe stăpânul său spre cele pământeşti, Bazin dosise spada, pistoalele, pălăria cu pene, precum şi broderiile şi horbotele de toate felurile şi de tot soiul. În locul lor, lui d'Artagnan i se păru că zăreşte într-un ungher întunecat ceva care aducea a gârbaci, atârnând într-un cui de perete.

La zgomotul pe care d'Artagnan îl făcuse deschizând uşa, Aramis îşi ridică deodată capul şi-şi recunoscu prietenul. Care

nu i-a fost însă mirarea când, la vederea lui, muşchetarul nu păru prea mişcat, atât de mult se desprinsese duhul lui de cele pământeşti.

— Bună ziua, dragă d'Artagnan — rosti Aramis — sunt fericit că te văd.

— Şi eu de asemenea — îi răspunse d'Artagnan — deşi nu sunt tocmai sigur că vorbesc cu Aramis.

— Cu el, prietene, cu el, în carne şi oase; dar pentru ce te îndoieşti?...

— Mi-a fost teamă c-am greşit camera; am crezut la început că intru în locuinţa vreunui om al bisericii; pe urmă, când te-am găsit în tovărăşia acestor domni, mi-a fost teamă să nu fii, Doamne fereşte, greu bolnav.

Înţelegându-i gândul, cei doi bărbaţi cerniţi îi aruncară o privire aproape ameninţătoare, de care d'Artagnan nu se prea sinchisi însă.

— Te tulbur, poate, dragul meu Aramis — urmă d'Artagnan — căci, pe cât mi se pare, te spovedeşti acestor domni.

Aramis se îmbujoră uşor.

— Să mă tulburi? Dimpotrivă, dragă prietene, ţi-o jur; şi ca să-ţi arăt că spun adevărul, dă-mi voie înainte de toate să mă bucur că te văd teafăr.

„Începe să se trezească" — gândi d'Artagnan.

— Căci domnul, care mi-e bun prieten, a scăpat tocmai dintr-o mare primejdie — urmă mişcat Aramis, arătându-l cu mâna pe d'Artagnan celor două feţe bisericeşti.

— Slăveşte pe atotputernicul, domnule — răspunseră aceştia înclinându-se amândoi odată.

— Aşa am şi făcut, preacuvioşi părinţi — răspunse tânărul înclinându-se şi el la rândul lui.

— Soseşti tocmai la vreme, dragă d'Artagnan — urmă Aramis — şi, luând parte la convorbirea noastră, o vei putea lumina cu vederile dumitale. Părintele stareţ din Amiens, preotul din Montdidier şi cu mine discutăm asupra unor

chestiuni teologice care ne interesează îndeaproape de mai multă vreme; aş fi încântat dacă ai vrea să-ţi dai părerea.

— Părerea unui militar n-are nici un fel de greutate — răspunse d'Artagnan, neliniştit de întorsătura pe care o luau lucrurile — şi, crede-mă, e mai bine să te mărgineşti doar la luminatele păreri ale acestor domni.

Cei doi bărbaţi cerniţi se înclinară la rândul lor.

— Dimpotrivă — răspunse Aramis — şi părerea dumitale ne va fi de mare folos; uite despre ce e vorba: părintele stareţ socoate că teza mea trebuie să fie mai ales dogmatică şi didactică.

— Teza dumitale? Cum adică, lucrezi la o teză?

— Fireşte — răspunse iezuitul — pentru examenul dinaintea hirotonisirii trebuie numaidecât o teză.

— Hirotonisirea! se miră d'Artagnan, căruia nu-i venea să creadă ce-i spusese întâi hangiţa şi pe urmă Bazin. Hirotonisirea!

Şi îşi plimbă ochii holbaţi pe cele trei făpturi din faţa lui.

— Dar — urmă Aramis aşezându-se în fotoliu la fel de graţios ca şi cum ar fi fost într-un iatac şi privind cu plăcere la mâna lui albă şi durdulie, ca o mână de femeie, pe care o ţinea mereu în aer, ca să nu i se lase sângele în jos — dar aşa cum ai auzit, d'Artagnan, părintele stareţ ar vrea ca teza mea să fie dogmatică, pe câtă vreme eu aş vrea să fie idealistă. De aceea, părintele stareţ îmi propune următorul subiect, care n-a mai fost încă tratat şi care, recunosc, poate fi izvorul unor splendide dezvoltări: *Utrague manus in benedicendo clericis inferioribus necessaria ets.*

D'Artagnan, a cărui erudiţie o cunoaştem, nu clipi la auzul acestui citat nici mai mult nici mai puţin decât la auzul citatului pe care i-l dăduse domnul de Tréville cu privire la darurile pe care tânărul muşchetar le-ar fi putut primi din partea ducelui de Buckingham.

— Ceea ce înseamnă — adăugă Aramis pentru a-i veni în

ajutor: *Preoţii de grade inferioare an neapărată nevoie de amândouă mâinile atunci când dau binecuvântarea.*

— Minunat subiect! izbucni iezuitul.

— Minunat şi dogmatic! întări preotul, care, aproape la fel de tare ca şi d'Artagnan în limba latină, urmărea grijuliu spusele iezuitului, pentru a-i putea ţine isonul şi a-i repeta cuvintele ca un ecou.

Cât priveşte pe d'Artagnan, el rămăsese cu desăvârşire nepăsător în faţa avântului celor doi cerniţi.

— Da, minunat! *Prorsus admirabile!* urmă Aramis. Dar care cere un studiu amănunţit al sfinţilor Părinţi şi al sfintei Scripturi. Eu am mărturisit însă cu toată umilinţa acestor cărturari ai bisericii că veghea în corpurile de gardă şi slujba regală m-au făcut să cam las învăţătura deoparte. M-aş simţi deci mai la largul meu, *facilius natans,* dezvoltând un subiect la alegerea mea şi care ar fi faţă de aceste aspre chestiuni teologice ceea ce, în filozofie, este morala faţă de metafizică.

D'Artagnan se plictisea de moarte; preotul aşijderea.

— Vedeţi ce straşnică introducere în materie! se minună iezuitul.

— Straşnică! întări preotul, ca să zică şi el ceva.

— *Quemadmodum inter coelorum immensitatem.*

— Aruncând o privire înspre d'Artagnan, Aramis văzu că prietenul lui cască de-şi mută fălcile din loc.

— Să vorbim franţuzeşte, părinte — îi zise el iezuitului — domnul d'Artagnan ne va sorbi şi mai nesăţios cuvintele.

— Da, sunt obosit de atâta drum — mărturisi d'Artagnan. Toată latineasca asta nu prea mă prinde.

— Bine — încuviinţă iezuitul, cam descumpănit, în vreme ce preotul, bucuros din cale afară, furişa către d'Artagnan o privire plină de recunoştinţă. Atunci, iată folosul ce s-ar putea trage din această glosă: Moise, slujitorul Domnului... luaţi aminte, nu-i decât un slujitor! Moise binecuvântează cu mâinile; el cere să i se ţină amândouă braţele, în vreme ce

evreii îşi învinq duşmanii; aşadar, el binecuvântează cu amândouă mâinile. De altminteri, ce zice Evanghelia? *Imponite manus* şi nu *manum:* binecuvântaţi cu mâinile, şi nu cu mâna.

— Binecuvântaţi cu mâinile — îi ţinu isonul preotul, ridicându-şi braţele.

— Iar sfântului Petru, din care purced papii — urmă iezuitul — dimpotrivă: *Porrige digitos,* ridică degetele; aţi înţeles acum?

— Desigur — răspunse Aramis, fremătând de plăcere — dar chestiunea e pe muchie de cuţit.

— Degetele — stărui iezuitul. Sfântul Petru binecuvântează cu degetele. De aceea, papa binecuvântează şi el cu degetele. Şi cu câte degete binecuvântează papa? Cu trei degete: unul pentru tatăl, altul pentru fiul şi al treilea pentru sfântul duh.

Cu toţii îşi făcură semnul crucii; d'Artagnan socoti că trebuie să urmeze şi el pilda celorlalţi.

— Papa este urmaşul sfântului Petru şi întruchipează cele trei puteri divine; ceilalţi, *ordines inferiores* ale ierarhiei preoţeşti, binecuvântează în numele sfinţilor arhangheli şi al îngerilor. Cele mai umile feţe bisericeşti, ca, de pildă, diaconii şi paracliserii, dau binecuvântarea cu mătăuzul, închipuind un nesfârşit număr de degete binecuvântătoare. Iată miezul subiectului: *Argumentum omni denudatum ornamento.* Aş face din tot ce am spus două volume mari cât acesta — urmă iezuitul.

Şi în înflăcărarea lui lovea peste cazania sfântului Ioan Gură-de-Aur, sub a cărui greutate masa se-ncovoia.

D'Artagnan simţi trecându-l fiori.

— Fără îndoială, mă înclin în faţa frumuseţii acestei teze — recunoscu Aramis — dar, în acelaşi timp, îmi dau seama că m-ar copleşi. Eu alesesem textul acesta — spune-mi te rog, dragă d'Artagnan, dacă nu-l găseşti nimerit: *Non inutile est*

desiderium în oblatione, sau, mai bine-zis: *Puţină părere de rău nu strică în prinosul adus lui Dumnezeu.*

— Stai! îl opri iezuitul. Teza aceasta atinge erezia; o formulare aproape asemănătoare se găseşte şi în *Augustinus* al ereticului Jansenius, carte care, mai devreme sau mai târziu, va fi arsă de mâna călăului. Ia seama, tinere prieten, nu aluneca spre doctrine nelegiuite! Tinere prieten, te va pândi pierzania!

— Te va pândi pierzania — mormăi şi preotul clătinând îndurerat din cap.

— Atingi acel punct de pomină al liberului arbitru, care e primejdia de moarte. Dai piept cu cârtelile pelagienilor şi semipelagienilor.

— Dar, cucernice părinte... — încercă să răspundă Aramis, buimăcit de grindina argumentelor care i se prăvălea pe cap.

— Cum vei dovedi dumneata — îi tăie vorba iezuitul — cum vei dovedi că-ţi pare rău de lume atunci când te dăruieşti lui Dumnezeu? Ia seama la această dilemă: Dumnezeu este Dumnezeu, iar lumea este satana. Să duci dorul lumii înseamnă să duci dorul satanei; iată concluzia mea.

— Aceeaşi ca şi a mea — mormăi preotul.

— Dar, vă rog — stărui Aramis...

— *Desideras diabolum,* nefericitule! izbucni iezuitul.

— Duce dorul satanei! Ah, tinere prieten — se tângui preotul gemând — nu duce dorul satanei, te rog eu din toată inima!

D'Artagnan simţea că-şi pierde minţile; i se părea că se află într-o casă de nebuni şi că va înnebuni şi el, la fel ca cei din faţa ochilor lui. Dar era silit să tacă, fiindcă nu înţelegea limba care se vorbea acolo.

— Fiţi buni, vă rog, şi ascultaţi-mă — stărui Aramis cu o cuviinţă sub care încolţea un început de nerăbdare. Eu nu spun că-mi pare rău; nu, nu voi rosti niciodată asemenea gândire, care, de altminteri, nici n-ar fi pe potriva dreptei

credinţe...

Iezuitul ridică braţele spre cer, preotul făcu şi el la fel.

— Nu, dar trebuie măcar să recunoşti că e nevrednic să aduci prinos lui Dumnezeu numai ceea ce te dezgustă. N-am dreptate, d'Artagnan?

— Drace! Cred şi eu! mărturisi acesta.

Preotul şi iezuitul săriră în sus de pe scaune.

— Iată punctul meu de plecare — un silogism: lumea nu e lipsită de plăceri, eu părăsesc lumea, deci eu săvârşesc o jertfă. Şi scriptura spune hotărât: *Adu jertfă Domnului Dumnezeului tău.*

— Asta e adevărat — încuviinţară antagoniştii.

— Apoi — urmă Aramis, ciupindu-şi urechea ca s-o îmbujoreze, tot aşa cum îşi scutura mâinile ca să le albească — apoi am mai făcut şi un rondel pe această temă, pe care l-am trimis anul trecut domnului Voiture, rondel pentru care acest mare om mi-a adus nenumărate laude.

— Un rondel! rosti, dispreţuitor, iezuitul.

— Un rondel — mormăi mecanic şi preotul.

— Spune-l, spune-l — se repezi d'Artagnan — ca să ne mai veselim.

— Nu, căci are substrat religios — răspunse Aramis — este teologie în versuri.

— Drace! făcu d'Artagnan.

— Iată-l — se învoi în sfârşit Aramis, cu un aer modest, dar nelipsit de o uşoară umbră de făţărnicie:

Voi care plângeţi farmecul unui trecut apus
Şi îndurați amarul vieţii nefericite,
Nenoroacele voastre atunci vor fi sfârşite,
Când plânsul îl veţi aduce prinos Celui-de-sus
Voi care plângeţi.

D'Artagnan şi preotul păreau mişcaţi. Iezuitul rămase însă

neclintit în părerea lui.

— Fereşte-te de gustul laic în chestiuni de stil teologic, într-adevăr, ce spune sfântul Augustin? *Severus sit clericorum sermo.*

— Adică predica să fie limpede — tălmăci preotul.

— Aşa că — se grăbi iezuitul să-i curme vorba, văzând că tovarăşul său spune prăpăstii — aşa că teza dumitale va fi pe placul cucoanelor, şi atâta tot; va avea deci răsunetul unei pledoarii a maestrului Patru[1].

— Dea Domnul! se repezi Aramis înflăcărat.

— Nu ţi-am spus eu? rosti iezuitul. Viaţa lumească n-a încetat să vorbească sus şi tare în dumneata, *altissima voce.* Te iei după pământeni, tinere prieten, şi mă cutremur la gândul că harul cel sfânt nu te-a izbăvit încă.

— N-aveţi nici o grijă, părinte, răspund de mine.

— Înfumurare lumească!

— Mă cunosc, părinte, hotărârea mea e neclintită.

— Şi ţii morţiş să dezvolţi această teză?

— Mă simt chemat s-o adâncesc pe aceasta şi nu alta; voi lucra deci mai departe şi sper că mâine veţi fi mulţumit de îndreptările pe care le voi fi făcut în urma poveţelor dumneavoastră.

— Lucrează încetişor — îl sfătui preotul — te lăsăm în minunată stare sufletească.

— Da, ogorul este însămânţat — încuviinţă iezuitul — şi nu trebuie să ne fie teamă că o parte din grăunţe a căzut pe piatră, alta de-a lungul drumului şi că păsările cerului le-au mâncat pe celelalte, *aves coeli comederunt illam.*

— Găsi-te-ar ciuma cu latineasca ta cu tot! mormăi d'Artagnan, care se simţea la capătul puterilor.

— La revedere, fiule, pe mâine — spuse preotul.

---

1 *Olivier Patru* (1604—1681), celebru avocat, orator şi academician, foarte apreciat de contemporani. El a inaugurat obiceiul „discursului de recepţie" al noilor academicieni.

— Pe mâine, tinere cutezător — adăugă iezuitul. Făgăduieşti să ajungi una din luminile bisericii; facă cerul ca această lumină să nu fie foc mistuitor.

D'Artagnan, care vreme de un ceas îşi rosese unghiile de nerăbdare, începea să tragă şi din carne.

Cei doi bărbaţi cerniţi se ridicară, îi salutară pe Aramis şi pe d'Artagnan şi se îndreptară spre uşă. Bazin, care rămăsese în picioare şi ascultase toată controversa cu o pioasă încântare, se repezi la ei, luă ceaslovul preotului, cartea de rugăciuni a iezuitului şi porni respectuos înaintea lor, ca să le deschidă drumul. Aramis îi însoţi până jos la scară, apoi urcă repede la d'Artagnan, care tot mai visa cu ochii deschişi.

Rămaşi singuri, cei doi prieteni păstrară la început o tăcere apăsătoare; totuşi, cum unul din ei doi trebuia s-o curme şi cum d'Artagnan părea hotărât să lase această cinste pe seama prietenului său, Aramis deschise vorba:

— După cum vezi, m-am întors la chemarea mea de căpetenie.

— Da, harul cel sfânt a pogorât asupra dumitale, cum spunea adineauri domnul acela.

— Oh, de multă vreme mi-am pus eu în gând să părăsesc lumea şi cred că m-ai şi auzit vorbind despre asta, nu-i aşa, prietene?

— Fără îndoială; dar, mărturisesc, credeam pe atunci că glumeşti.

— Cu asemenea lucruri? Se poate, d'Artagnan!

— Adică de ce nu? Glumeşte omul şi cu moartea.

— Şi rău face, d'Artagnan, căci moartea este poarta care duce la pierzanie sau la mântuire.

— Sunt de aceeaşi părere, dar, te rog, Aramis, s-o lăsăm baltă cu teologia; cred că ţi-o fi de ajuns pentru toată ziua, iar în ce mă priveşte, eu aproape c-am uitat şi bruma de latinească pe care n-am ştiut-o niciodată; apoi, îţi mărturisesc sincer, n-am mâncat nimic de azi-dimineaţă de la zece şi mor

de foame.

— Vom mânca numaidecât, dragă prietene, dar nu uita că astăzi e vineri, şi vinerea eu nu pot nici să văd, nici să mănânc carne. Dacă vrei să te mulţumeşti cu prânzul meu de post, din chiftele de legume şi din fructe...

— Cam ce fel de chiftele? întrebă d'Artagnan cu oarecare îngrijorare.

— Adică nişte spanac — răspunse Aramis — dar pentru dumneata voi adăuga şi ouă, deşi asta înseamnă grea încălcare a canoanelor, căci ouăle sunt carne, de vreme ce din ou iese puiul.

— Ospăţul nu e prea grozav, dar fie şi aşa; mă mulţumesc şi cu atâta, ca să rămânem împreună.

— Îţi sunt recunoscător pentru jertfa ce o faci — îi spuse Aramis — şi dacă nu va folosi trupului, fără îndoială că va folosi sufletului tău.

— Aşadar, Aramis, e lucru hotărât, intri în rândurile preoţimii. Ce-or să zică prietenii noştri? Ce-o să zică domnul de Tréville? Îţi spun eu că te vor socoti dezertor.

— Adică nu intru, ci mă întorc. Eu am părăsit biserica pentru viaţa lumească, după cum ştii, mi-am călcat pe inimă ca să îmbrac tunica de muşchetar.

— Nu ştiu nimic.

— Nu ştii cum am părăsit seminarul?

— Habar n-am.

— Iată povestea mea; de altminteri, scriptura spune: „Spovediţi-vă unii altora," şi eu mă spovedesc dumitale, d'Artagnan.

— Iar eu te iert dinainte; vezi ce bun băiat sunt,

— Nu glumi cu lucrurile sfinte, prietene.

— Hai, povesteşte, te ascult.

— Eram la seminar de la vârsta de nouă ani şi peste trei zile împlineam douăzeci; trebuia tocmai să mă hirotonisească preot, şi toate s-ar fi sfârşit. Într-o seară, pe când eram ca de

obicei într-o casă unde mă duceam cu plăcere — ce vrei, când eşti tânăr, ai slăbiciuni — un ofiţer, care mă luase la ochi pentru că-i citeam stăpânei casei Vieţile Sfinţilor, a intrat pe neaşteptate, fără să fie anunţat, în seara aceea tradusesem un episod din cartea Iudithei şi tocmai sfârşisem de citit versurile mele doamnei, iar ea îmi făcea tot felul de complimente şi se apleca peste umărul meu, ca să le citim împreună. Ţinuta noastră, care, mărturisesc, era puţin cam visătoare, l-a jignit pe ofiţer; n-a spus nimic, dar, când am plecat, a ieşit după mine şi m-a ajuns din urmă.

„Domnule preot — mi-a strigat — îţi plac loviturile de baston?”

„N-aş putea să vă spun, domnule — i-am răspuns — fiindcă nimeni n-a îndrăznit până acum să mă lovească.”

„Da? Atunci, ia seama, preacuviosule, dacă te mai prind încă o dată în casa în care te-am întâlnit astă-seară, să ştii că eu, eu o să îndrăznesc.”

Cred că mi-a fost frică; m-am făcut galben ca ceara şi am simţit cum mi se moaie genunchii; am vrut să răspund, dar, neştiind ce, am tăcut. Ofiţerul aştepta răspunsul; văzând că nu vine, a început să râdă, mi-a întors spatele şi a intrat iar în casă. Eu m-am întors la seminar.

Sunt gentilom din fire şi mă aprind repede, după cum ai putut băga de seamă şi dumneata, dragă d’Artagnan; ocara era groaznică şi, deşi n-o ştia nimeni pe lume, eu simţeam că e vie şi că-mi sfredeleşte inima. Am făcut cunoscut mai-marilor mei că nu sunt destul de pregătit pentru hirotonisire şi, la cererea mea, ceremonia a fost amânată cu un an. M-am dus la cel mai bun maestru de scrimă din Paris, m-am învoit cu el să-mi dea zilnic lecţii de scrimă, şi vreme de un an, zi de zi, am luat câte o lecţie. Apoi, în ziua când s-a împlinit un an de când fusesem atât de jignit, mi-am agăţat anteriul în cui, m-am îmbrăcat de jos până sus în cavaler şi m-am dus la un bal pe care-l dădea o prietenă de-a mea şi unde eram sigur

că o să dau peste omul cu pricina. Balul avea loc în strada Francs-Bourgeois, foarte aproape de închisoarea La Force.

Într-adevăr, ofiţerul meu era acolo; m-am apropiat de el pe când cânta o poemă de dragoste, mângâind cu privirea o femeie, şi l-am întrerupt în toiul celui de al doilea cuplet.

„Domnule — am început eu — nu ţi-ar plăcea nici azi să mă duc într-o casă pe care o ştim amândoi, în strada Payenne, şi m-ai lovi şi acum cu bastonul dacă n-aş avea chef să te ascult?”

El s-a uitat mirat la mine, pe urmă m-a întrebat: „Ce vrei, domnule, cu mine? Nu te cunosc.”

„Eu sunt — i-am răspuns — preotul cel tânăr care citeşte Vieţile Sfinţilor şi care traduce cartea Iudithei în versuri.”

„Da, da... mi-aduc aminte — îngână ofiţerul zeflemisind — şi ce doreşti de la mine?”

„Aş vrea să-ţi găseşti vreme ca să ne plimbăm puţin împreună.”

„Mâine dimineaţă, dacă vrei, şi cu cea mai mare plăcere.”

„Nu mâine dimineaţă, ci acum, numaidecât, dacă binevoieşti.”

„Ţii cu tot dinadinsul?...”

„Da, ţin”.

„Atunci, să plecăm. Doamnelor — lămuri ofiţerul — petreceţi mai departe. Voi lipsi doar până îl omor pe domnul şi mă voi întoarce să sfârşesc al doilea cuplet.”

Am ieşit. Am mers cu el în strada Payenne, chiar în locul unde, cu un an înainte, la aceeaşi oră, îmi făcuse cinstea cuvintelor pe care le-ai auzit. Era o minunată noapte cu lună plină. Am încrucişat spadele şi la cel dintâi atac l-am lăsat mort pe loc.

— Drace! făcu d’Artagnan.

— Când au văzut doamnele că nu li se întoarce cântăreţul şi când a fost găsit în strada Payenne cu corpul străpuns de spadă, m-au bănuit că eu îl forfecasem aşa şi s-a stârnit

vâlvă. Am fost silit să părăsesc o bucată de vreme anteriul. Athos, pe care l-am cunoscut în timpul acela, şi Porthos, care, în afară de lecţiile mele de scrimă, m-a învăţat câteva lovituri îndrăzneţe, m-au hotărât să cer o tunică de muşchetar. Regele ţinuse mult la tatăl meu, mort în asediul oraşului Arras, şi cererea mi-a fost împlinită. Înţelegi, deci, că pentru mine a sosit ziua să mă întorc în sânul bisericii.

— Şi, mă rog, de ce azi mai degrabă ca ieri sau ca mâine? Ce ţi s-a întâmplat oare de te-au năpădit gânduri atât de negre?

— Rana asta, dragă d'Artagnan, a fost pentru mine un semn pe care mi l-a trimis cerul.

— Rana? Ei aş! Dar e aproape vindecată şi sunt sigur că nu rana asta te face să suferi acum.

— Dar care? întrebă Aramis roşind.

— Ai una la inimă, Aramis, una mai adâncă şi mai dureroasă, o rana pricinuită de o femeie.

Ochii lui Aramis scânteiară fără voie.

— Ah — spuse el, căutând să-şi ascundă bătăile inimii sub o răceală prefăcută — nici nu vorbi despre aşa ceva! Eu nu mă mai gândesc la lucruri dintr-astea! Să mă amărăsc din dragoste! *Vanitas vanitatum!* Crezi oare că mi-a sucit cineva capul, şi cine? Vreo fluşturatică sau poate vreo fată în casă, căreia întâmplător i-aş fi făcut curte într-o garnizoană? Asta-i bună!

— Iartă-mă, dragă Aramis, dar credeam că-ţi aţinteşti privirile mai sus.

— Mai sus? Şi ce sunt eu ca să pot nutri asemenea dorinţe nesăbuite? Un biet muşchetar, ca vai de capul lui, nevoiaş şi necunoscut, care urăşte înjosirile şi care nu-şi găseşte loc printre semenii lui!

— Aramis! Aramis! strigă d'Artagnan, aruncând asupra prietenului o căutătură de îndoială.

— Ţărână sunt şi mă întorc în ţărână. Viaţa e plină de

umilinţe şi de dureri — urmă el, din ce în ce mai posomorât. Toate firele care o leagă de fericire se rup rând pe rând în mâna omului, mai ales firele de aur. Oh, scumpul meu d'Artagnan — stărui Aramis cu un uşor tremur de amărăciune în glas — ascultă-mă, dacă vei suferi vreodată, ascunde-ţi bine suferinţa. Tăcerea e cea din urmă bucurie a nenorociţilor; fereşte-te să-ţi ghicească, oricine ar fi, durerile; curioşii sug lacrimile noastre aşa cum muştele sug sângele unei căprioare rănite.

— Vai, dragul meu — răspunse d'Artagnan, oftând la rândul lui din adânc — tot ce spui acum e tocmai ce mi s-a întâmplat mie.

— Cum adică?

— Da, femeia pe care o iubeam, pe care o iubeam la nebunie, a fost răpită tâlhăreşte, nu ştiu unde se află, nu ştiu unde a fost dusă; poate e închisă, poate a şi murit.

— Dar dumneata te poţi măcar mângâia cu gândul că nu te-a părăsit de bunăvoie, că dacă nu primeşti veşti de la ea e din pricină că nu poate să-ţi dea nici un semn de viaţă, pe câtă vreme...

— Pe câtă vreme...?

— Nimic — murmură Aramis — nimic.

— Prin urmare, părăseşti pentru totdeauna lumea, nimic nu te-ar mai întoarce; e o hotărâre de neclintit, aşa e?

— Da, pentru vecie. Azi eşti prietenul meu, mâine nu vei mai fi pentru mine decât o umbră sau poate chiar nu vei mai fi nimic. Cât despre lume, lumea nu-i decât un mormânt, un mare mormânt şi nimic altceva.

— Drace! Grozav de trist e tot ce-mi îndrugi.

— Ce vrei, chemarea mea nu-mi dă pace! Mă smulge vrând-nevrând!

D'Artagnan zâmbi fără să răspundă. Aramis urmă:

— Şi totuşi, atâta vreme cât mai ţin încă de pământ, aş fi vrut să vorbesc despre dumneata, despre prietenii noştri.

— Şi eu — adăugă d’Artagnan — aş fi vrut să-ţi vorbesc chiar despre dumneata, dar te văd atât de înstrăinat de orice: de dragoste nu-ţi pasă, prietenii sunt nişte umbre, lumea-i un mormânt.

— Vai! O să le vezi toate astea singur, cu ochii dumitale!

— Atunci, hai nici să nu mai vorbim — urmă d’Artagnan — şi să dăm foc acestei scrisori care, fără îndoială, îţi vesteşte cine ştie ce nouă necredinţă a fetişcanei aceleia zvăpăiate sau a fetei din casă.

— Ce scrisoare? se repezi Aramis.

— O scrisoare care a sosit în lipsa dumitale şi pe care mi-au dat-o să ţi-o aduc.

— Dar de la cine e scrisoarea?

— Ei, de la vreo cameristă înlăcrimată, sau de la vreo femeiuşcă desperată, sau poate de la fato din casă a doamnei de Chevreuse, care o fi fost nevoită să se întoarcă la Tours cu stăpâna ei, şi care, ca să se grozăvească, o fi luat un plic parfumat şi i-o fi pus pe deasupra un sigiliu cu coroană ducală.

— Ce tot îndrugi acolo?

— Poftim, să vezi c-am pierdut-o! făcu şăgalnic d’Artagnan, părând că o caută. Din fericire, lumea e un mormânt, oamenii, va să zică şi femeile, sunt doar nişte umbre, iar de dragoste nici măcar nu vrei să auzi.

— Ah! D’Artagnan, d’Artagnan! izbucni Aramis. Mor dacă nu mi-o dai!

— În sfârşit, iat-o! şi d’Artagnan scoase scrisoarea din buzunar.

Dintr-o săritură, Aramis fu lângă d’Artagnan; apucă scrisoarea şi o citi, sau mai bine-zis o sorbi din ochi; strălucea de fericire.

— Pare-mi-se, camerista are stil frumos — rosti tărăgănat d’Artagnan.

— Mulţumesc, d’Artagnan, mulţumesc! strigă Aramis ca

nebun. A fost silită să se întoarcă la Tours, nu mi-e necredincioasă, mă iubeşte. Vino, prietene, vino să te sărut; fericirea mă înăbuşă!

Şi cei doi prieteni începură să dănţuiască în jurul cuviosului sfânt Ioan Gură-de-Aur, călcând vitejeşte în picioare foile tezei risipite pe podele.

Tocmai atunci, Bazin intra cu spanacul şi omleta.

— Afară, nenorocitule! se răsti Aramis, aruncându-i tichia în obraz. Înapoi de unde ai venit cu zarzavaturile astea blestemate şi cu mâncarea asta scârboasă de ouă. Cere un iepure împănat, un clapon gras, o pulpă de miel cu usturoi şi patru sticle cu vin de Burgundia.

Bazin, care-şi privea stăpânul fără să înţeleagă ce se petrece, lăsă, plin de mâhnire, să alunece omleta în spanac şi spanacul pe pardoseală.

— Iată cea mai potrivită clipă să-ţi închini viaţa regelui regilor — îl sfătui d'Artagnan — dacă tot ţii să-i arăţi bunăvoinţa: *Non inutile desiderium in oblatione.*

— Du-te la dracu cu latineasca ta cu tot! Să bem, dragă d'Artagnan, să bem zdravăn! Să bem pin n-om mai putea, şi apucă-te de-mi povesteşte ce se mai aude pe-acolo.

Capitolul XXVII
SOŢIA LUI ATHOS

— Ne mai rămâne acum să aflăm veşti şi despre Athos — îi spuse d'Artagnan voiosului Aramis, după ce-i povesti ce se petrecuse în capitală de la plecarea lui şi după ce o masă gustoasă îi făcu să uite, pe unul de teza lui, pe altul de oboseală.

— Crezi că i s-o fi întâmplat vreo nenorocire? întrebă Aramis. Athos are atâta sânge rece, e atât de viteaz şi mânuieşte cu atâta măiestrie spada!

— Da, fără îndoială, şi nimeni nu-şi dă seama ca mine cât e de cutezător şi de dibaci; dar îmi place mai mult să înfrunt cu spada lovituri de suliţe, decât de ciomege; mă tem să nu-l fi scărmănat pe Athos vreo şleahtă de servitori, căci slugile, de felul lor, lovesc cu sete şi nu sfârşesc cu una cu două. Iată de ce, îţi mărturisesc, aş vrea să plec cât mai curând.

— Te-aş însoţi bucuros — spuse Aramis — cu toate că nu prea mă simt în stare să călăresc. Ieri am încercat pe pielea mea cureluşele pe care le vezi atârnate acolo şi, de durere, a trebuit să încetez cu soiul ăsta de pocăinţă.

— Păi, dragul meu prieten, nici nu s-a pomenit ca cineva să se vindece de gloanţe cu ajutorul gârbaciului; dar erai bolnav şi boala sminteşte creierul, aşa că te iert.

— Şi când pleci?

— Când o miji de ziuă; odihneşte-te cât mai bine la noapte, şi mâine, dacă poţi, pornim împreună.

— Atunci, pe mâine — îi spuse Aramis — căci de fier dac-ai fi şi tot ai nevoie de odihnă.

A doua zi, când d'Artagnan intră la Aramis în odaie, îl găsi stând la fereastră.

— La ce te uiţi aşa? îl întrebă d'Artagnan.

— Pe legea mea, mă minunez de cei trei cai ca din poveşti, pe care-i ţin grăjdarii de dârlogi; ce desfătare de prinţ, să

călăreşti asemenea năzdrăvani!

— Ei bine, dragul meu Aramis, şi dumneata îţi poţi îngădui desfătarea asta, căci unul din cei trei cai e al dumitale.

— Nu mai spune! Şi care?

— Acela pe care o să ţi-l alegi, căci mie mi-e totuna.

— Şi pătura aia minunată de pe cal e tot a mea?

— Fireşte.

— Îţi arde de glumă, d'Artagnan!

— De când vorbeşti franţuzeşte, nu mai glumesc.

— Şi tot ai mei sunt şi coburii aceia auriţi, valtrapul de catifea şi şaua cu scări de argint?

— De bună seamă ai dumitale, după cum calul care nechează e al meu, şi celălalt, care se tot frământă, e al lui Athos.

— Ai naibii cai, frumoşi mai sunt!

— Sunt încântat că-ţi plac.

— Şi cine ţi i-a dăruit? Regele?

— În nici un caz cardinalul; dar ce-ţi pasă de unde vin; gândeşte-te numai că unul din cei trei e al dumitale.

— Îl iau pe cel pe care-l ţine argatul roşcovan.

— S-a făcut!

— Slavă ţie, Doamne! se bucură Aramis. Uite că mi-a trecut orice urmă de durere; l-aş încăleca şi cu treizeci de gloanţe în mădulare. Ah, pe sufletul meu, ce scări frumoase! Hei, Bazin, ia poftim încoa'! Iute!

Bazin se ivi în pragul uşii, sanchiu şi amorţit.

— Lustruieşte-mi sabia, îndreaptă-mi pălăria, perie-mi pelerina şi încarcă-mi pistoalele! înşiră Aramis.

— Porunca din urmă e de prisos — îl opri d'Artagnan — căci în coburii şeii se află pistoale gata încărcate.

Bazin oftă.

— Linişteşte-te, cumetre Bazin — îl sfătui d'Artagnan — împărăţia cerurilor se câştigă în fel şi chip.

— Stăpânul mai că ajunsese un teolog de seamă — se

tângui Bazin, cu ochii în lacrimi. Ar fi ajuns într-o zi episcop şi poate chiar cardinal.

— Haide, sărmanul meu Bazin, haide, ia gândeşte-te puţin: ce zor să fii slujitor al bisericii? Nu eşti ferit nici măcar de război; vezi bine că şi cardinalul se duce să lupte, cu coiful pe cap şi cu spada în mână; dar despre domnul de Nogaret de La Valette ce zici? Şi el e cardinal, şi întreabă-l pe valetul lui de câte ori i-a oblojit rănile.

— Vai, domnule, ştiu şi eu? oftă Bazin. Azi, toate merg anapoda în lume!

În vremea asta, cei doi tineri şi sărmanul valet coborâseră în curte.

— Ţine-mi scara, Bazin! porunci Aramis.

Şi Aramis se avântă în şa cu eleganţa şi sprinteneala lui obişnuită, dar după câteva răsuceli şi câteva salturi ale mândrului animal, călăreţul simţi nişte dureri atât de nesuferite, încât păli şi se clătină în şa. D'Artagnan, care de teamă să nu i se întâmple ceva fusese toată vremea cu ochii pe el, se repezi îl prinse în braţe şi-l duse în cameră.

— Lasă, dragă Aramis, vezi de te îngrijeşte — îl sfătui el. Voi pleca singur în căutarea lui Athos.

— Eşti un om de fier — îi spuse Aramis.

— Nu, sunt norocos, atâta tot; dar, ia spune, cum o să-ţi petreci timpul până mă întorc? Ai încheiat-o cu tălmăcirile despre degete şi binecuvântări, ce zici?

Aramis zâmbi.

— Voi face versuri — spuse el.

— Ştiu, versuri la fel de parfumate ca răvaşul cameristei doamnei de Chevreuse. Învaţă-l şi pe Bazin meşteşugul versificaţiei, asta o să-l mai mângâie. În ceea ce priveşte calul, încalecă-l în fiecare zi câte puţin, ca să-ţi mai vii în fire.

— Oh, despre asta fii liniştit — îl încredinţă Aramis. Când te vei întoarce, voi fi gata să te urmez.

Îşi luară rămas bun unul de la altul şi, zece minute mai

târziu, după ce-şi dăduse prietenul în grija lui Bazin şi a hangiţei, d’Artagnan gonea spre Amiens.

În ce stare îl va găsi pe Athos, ba, mai mult, îl va mai găsi oare? Îl părăsise în grea cumpăna şi se putea chiar să fi murit. Gândul acesta, care-i întuneca fruntea, îi smulse fără să vrea suspine şi-l făcu să sloboade în şoaptă câteva înjurături de răzbunare. Din toţi prietenii, Athos era cel mai în vârstă, s-ar fi zis, deci, cel mai puţin apropiat de gusturile şi înclinările lui. Totuşi, d’Artagnan avea pentru acest gentilom o deosebită preţuire. Ţinuta nobilă şi distinsă a lui Athos, acele străfulgerări de măreţie care scăpărau când şi când din umbra în care rămânea de bunăvoie, nezdruncinata lui linişte, pe care nimic nu izbutea s-o tulbure şi care făcea din el cel mai plăcut tovarăş din lume, veselia silită şi muşcătoare, acea cutezanţă pe care ai fi luat-o drept oarbă, dacă n-ar fi fost urmarea celui mai neasemuit sânge rece, toate aceste însuşiri stârneau mai mult decât stima, mai mult decât prietenia, ele stârneau admiraţia lui d’Artagnan.

Într-adevăr, chiar alături de domnul de Tréville, elegantul şi nobilul curtean Athos, în zilele lui de voie bună, putea înfrunta cu cinste comparaţia; era de statură mijlocie, dar cu talie atât de zveltă şi de bine făcută, încât în luptele cu Porthos îl doborâse de mai multe ori pe uriaşul a cărui putere făcuse vâlvă printre muşchetari; capul lui, cu ochii pătrunzători, cu nasul drept, cu bărbia asemeni bărbiei lui Brutus, vădea mereu un uşor freamăt de măreţie şi de farmec; mâinile, pe care nu şi le îngrijea de loc, îl scoteau din fire pe Aramis, care, în schimb, şi le corcolea pe ale lui cu nesfârşite alifii de migdale şi cu uleiuri parfumate; glasul îi era răspicat şi melodios totodată; apoi, ceea ce se desprindea pe nesimţite din persoana lui Athos, care, totdeauna modest, stătea în umbră, era acea ştiinţă a purtării în lume şi a obiceiurilor celei mai strălucite societăţi, acele deprinderi nobile ce străbăteau de la sine şi cele mai neînsemnate mişcări ale lui.

Dacă era vorba de un ospăţ, Athos ştia să-l întocmească mai bine ca oricine, aşezând pe fiecare comesean la locul său, după rangul pe care i-l hărăziseră strămoşii sau pe care şi-l câştigase singur; de era vorba despre ştiinţa heraldică, Athos cunoştea pe degete familiile nobile ale regatului, spiţa neamului lor, rudeniile, blazoanele şi obârşia acestor blazoane.

Eticheta n-avea tainiţe care să-i fi rămas străine; ştia drepturile marilor proprietari, cunoştea în amănunt vânătoarea şi mai ales vânătoarea cu şoimi, şi într-o zi, discutând despre această preţioasă artă, îl uimise pe regele Ludovic al XIII-lea, care se bucura totuşi de mare faimă.

Ca toţi nobilii de vază ai acelor vremuri, călărea şi încrucişa spada în chip desăvârşit. Mai mult: creşterea ce o primise nu lăsase la o parte nici chiar studiile scolastice, atât de rare la gentilomi pe vremea aceea, încât surâdea când Aramis arunca frânturi latineşti şi când Porthos se făcea că le înţelege; spre uimirea prietenilor, i se întâmplase chiar în două sau trei rânduri, când Aramis scăpase o greşeală de gramatică, să pună el verbul la timpul cuvenit sau substantivul la cazul corespunzător; pe lângă toate acestea, Athos era pildă de cinste într-un veac în care războinicii cădeau atât de uşor la învoială cu credinţa şi conştiinţa lor, amanţii cu purtarea riguroasă din zilele noastre, iar săracii cu cea de a şaptea poruncă a lui Dumnezeu. Era, aşadar, un bărbat cu totul neobişnuit acest Athos.

Totuşi, această fire atât de deosebită, această făptură atât de armonioasă, acest aluat atât de ales se întorcea pe nesimţite spre viaţa materială, aşa cum bătrânii se îndreaptă spre un scoborâş trupesc şi moral. În orele lui de însingurare, şi aceste ore se iveau adesea, Athos stingea tot ce era luminos în fiinţa lui şi nimbul acela strălucitor pierea ca într-o noapte adâncă. Odată semizeul doborât, nu mai rămânea decât un biet om. Cu capul plecat, cu ochii rătăciţi, cu vorba

greoaie şi împleticită, Athos se uita ceasuri întregi fie la sticla şi paharul dinaintea lui, fie la Grimaud, care, obişnuit să-l înţeleagă prin semne, citea în privirea lipsită de vlagă a stăpânului până şi cea mai mică dorinţă, pe care i-o aducea numaidecât la îndeplinire. Dacă din întâmplare cei patru prieteni se întâlneau în asemenea clipe, o vorbă bâiguită după mari strădanii era toată partea lui Athos la convorbire. În schimb, dădea pe gât singur cât patru laolaltă, dar fără să se bage de seamă decât după încruntarea tot mai vârtoasă a sprâncenelor şi după întristarea tot mai adâncă a sufletului.

D'Artagnan, al cărui duh scormonitor şi tăios îl cunoaştem, cu toate că ar fi dorit să prindă ceva din taina prietenului, nu izbutise să desluşească pricina acelei lâncezeli, nici împrejurările care o stârneau. Athos nu primea niciodată scrisori; el nu făcea nici un pas pe care să nu-l fi ştiut toţi prietenii lui.

Nu se putea spune că mâhnirea i se isca de pe urma vinului, căci, dimpotrivă, el bea tocmai ca să lupte cu starea sufletească, pe care leacul, după cum am mai spus, o întuneca şi mai cumplit. Năvala copleşitoare a gândurilor negre nu putea fi pusă nici pe seama jocului, căci, spre deosebire de Porthos, care cânta sau înjura după cum norocul îi surâdea sau ba, Athos se arăta la fel de nepăsător, fie că era în pierdere sau în câştig. Fusese văzut într-o seară în cercul muşchetarilor câştigând o mie de pistoli şi după aceea dând îndărăt până şi centironul de gală brodat cu fir de aur; recâştigase apoi tot ce pierduse şi, pe deasupra, o sută de ludovici; toate acestea fără ca frumoasele lui sprâncene negre să se fi clintit, fără ca mâinile lui să-şi fi pierdut culoarea lor sidefie şi fără ca vorba lui, care în seara aceea era plăcută, să fi încetat o singură clipă a fi la fel de molcomă şi de melodioasă.

De asemenea, căutătura-i mohorâtă n-avea nici o legătură cu toanele văzduhului, aşa cum se întâmplă la vecinii noştri,

englezii, căci restriştea lui era de obicei mai amarnică în pragul zilelor frumoase ale anului; iunie şi iulie erau lunile cele mai îngrozitoare pentru Athos. Prezentul nu-i pricinuia nici o mâhnire, iar când i se vorbea de viitor ridica din umeri; taina lui era deci în trecut, aşa cum de altfel i se şoptise la ureche lui d'Artagnan.

Acest văl misterios ce acoperea întreaga sa fiinţă atrăgea şi mai mult privirile către omul ai cărui ochi şi a cărui gură nu destăinuiseră niciodată nimic, nici în toiul celei mai crunte beţii, oricât de meşteşugite ar fi fost iscodirile.

— Cine ştie — îşi zise d'Artagnan — poate că bietul Athos nici nu mai trăieşte, şi dacă a murit e din vina mea, căci eu l-am târât în toată încurcătura asta, de care n-avea habar cum a început, de care n-o să aibă habar cum s-a sfârşit şi de pe urma căreia n-ar fi tras nici un folos.

— Şi unde mai puneţi, domnule — adăugă Planchet — că-i datorăm poate viaţa. Ţineţi minte cum a strigat; „Fugi, d'Artagnan! M-au prins". Şi după ce a descărcat amândouă pistoalele, ce mai zgomot asurzitor făcea cu spada! Ai fi zis că se bat douăzeci de inşi sau, mai degrabă, douăzeci de draci turbaţi!

Întărâtat de aceste cuvinte, d'Artagnan îşi îndemnă calul, care, neavând nevoie de nici un îndemn, îşi ducea ca vântul călăreţul din spinare. Pe la unsprezece dimineaţa, întrezăriră Amiens-ul; la unsprezece şi jumătate, se aflau în poarta hanului blestemat.

Deseori, d'Artagnan cugetase la una din acele răzbunări grozave împotriva vicleanului hangiu, răzbunări care îţi ung sufletul numai când te gândeşti la ele. Intră deci în han cu pălăria lăsată peste ochi, cu mâna stângă pe mânerul spadei şi cu dreapta plesnind din biciuşcă.

— Mă mai cunoşti? îl întrebă pe hangiu, care-i ieşise înainte, ca să-l salute.

— N-am această cinste, înălţimea voastră — răspunse

hangiul, holbându-şi ochii în faţa uluitoarei străluciri a noului sosit.

— Ah, nu mă cunoşti?

— Nu, înălţime.

— Aşa? Lasă că după două-trei vorbe o să-ţi aduci aminte. Ce-ai făcut cu gentilomul acela pe care, cu vreo cincisprezece zile în urmă, ai avut îndrăzneala să-l învinovăţeşti că umblă cu bani măsluiţi?

Hangiul păli, căci d'Artagnan se înfipsese crâncen în faţa lui şi Planchet urma pilda stăpânului.

— Vai, înălţime, nici nu mai pomeniţi de el — se tângui hangiul, cu glas plângăreţ. Dumnezeule, că scump mi-am mai plătit greşeala! Ah, sărăcuţul de mine!

— Eu te întreb: ce s-a întâmplat cu gentilomul?

— Rogu-vă ascultaţi-mă, înălţime, fiţi îndurător. Pentru Dumnezeu, luaţi loc, vă rog!

Mut de mânie şi de îngrijorare, d'Artagnan se aşeză crunt ca un judecător. Planchet se rezemă fudul de jilţul lui.

— Iată cum s-a întâmplat, înălţimea voastră — începu hangiul, tremurând din toate mădularele — căci acum vă recunosc: sunteţi acela care a plecat când m-am luat la gâlceavă ca un prost cu gentilomul de care vorbiţi.

— Da, eu sunt; vezi dar că nu te poţi aştepta la mărinimie dacă nu spui tot adevărul.

— Ascultaţi-mă, vă rog, şi o să aflaţi tot.

— Te ascult.

— Autorităţile ne dăduseră de ştire cum că un vestit măsluitor de bani va sosi la han, împreună cu mai mulţi tovarăşi de-ai lui, îmbrăcaţi toţi ca ostaşi din gardă şi ca muşchetari. Caii, valeţii, chipurile dumneavoastră, toate îmi fuseseră descrise de cu vreme.

— Pe urmă, pe urmă? întrebă d'Artagnan, care bănuia de unde veneau semnalmentele atât de grijuliu date.

— Potrivit ordinelor autorităţii, care mi-a mai trimis şi un

ajutor de şase oameni, am luat măsurile, chibzuite de mine drept grabnice, ca să pot pune mâna pe aşa-zişii măsluitori.

— Iarăşi! se răsti d'Artagnan, pe care cuvântul „măsluitor" îl scotea din sărite.

— Iertaţi-mă, înălţime, că dau zor cu ce nu trebuie, dar întocmai cu asta mă dezvinovăţesc şi eu. Autoritatea mă băgase în sperieţi şi ştiţi doar că un hangiu nu se poate pune rău cu autoritatea.

— Încă o dată: unde e gentilomul? Ce s-a întâmplat cu el? A murit? Trăieşte ?

— Răbdare, înălţime, iacă spun şi asta. S-a întâmplat aşadar ce ştiţi, şi plecarea dumneavoastră pripită — adăugă hangiul cu o umbră de ironie ce nu-i scăpă lui d'Artagnan — părea că încuviinţează spusele autorităţii. Prietenul dumneavoastră, gentilomul, s-a apărat cu tot focul. Valetul lui, care, din păcate, se încăierase pe nepusă masă cu oamenii autorităţii, îmbrăcaţi în rândaşi...

— Ah, mişelule — izbucni d'Artagnan — va să zică eraţi cu toţii în cârdăşie! Nu ştiu ce mă ţine să nu vă fac praf pe toţi!

— Vai, nu, înălţime, nu era nici o cârdăşie, o să vedeţi numaidecât. Domnul, prietenul dumneavoastră (iertaţi-mă că nu-i spun pe cinstitul său nume, pe care trebuie să-l aibă, dar dacă nu ştim cum îl cheamă...), domnul, prietenul dumneavoastră, zic, după ce a scos doi oameni din luptă cu două focuri de pistol, a început să dea îndărăt, tot apărându-se cu spada, cu care a mai sfârtecat încă pe unul din ai mei, iar pe mine m-a plesnit cu latul, de-am văzut stele verzi.

— Călăule, isprăveşte odată! îi porunci d'Artagnan. Spune-mi, ce e cu Athos?

— Tot dând îndărăt, cum am mai spus înălţimii voastre, a nimerit cu spinarea în scara pivniţei, şi cum uşa era deschisă, a scos cheia şi s-a încuiat înăuntru. Ştiau cu toţii că n-are cum fugi de acolo şi l-au lăsat în plata Domnului.

— Se înţelege — adăugă d'Artagnan — nu voiaţi cu tot

dinadinsul să-l omorâţi, voiaţi doar să-l ţineţi ferecat.

— Doamne sfinte! Să-l ferecăm noi, înălţime? Dar vă jur, s-a ferecat el singur înăuntru. Din capul locului făcuse treabă bunicică: unul omorât pe loc şi alţi doi greu răniţi. Pe mort şi pe amândoi răniţii i-au ridicat camarazii lor, şi n-am mai auzit pomenindu-se nimic nici de unii, nici de ceilalţi. Eu, îndată ce mi-am venit în fire, m-am dus glonţ la domnul guvernator, ca să-i istorisesc tot ce mi se întâmplase şi să-l întreb ce măsuri să iau cu ostaticul. Dar domnul guvernator s-a holbat la mine de parc-ar fi căzut din cer; mi-a spus că habar n-are de tot ce îndrug, că ordinele primite nu porniseră de la el şi că dacă mă-mpinge păcatul să scap cuiva că are vreun amestec în tot tărăboiul ăsta, atunci pune să mă spânzure. Pare-mi-se, domnule, că mă înşelasem, că arestasem pe unul în locul altuia, iar cel pe care ar fi trebuit să-l înhaţe dăduse bir cu fugiţii.

— Şi Athos? se răsti d’Artagnan, a cărui nerăbdare creştea la gândul că numita autoritate lăsase baltă lucrurile. Ce s-a întâmplat cu Athos?

— Grăbit să-mi îndrept greşeala faţă de ostatic — urmă hangiul — m-am dus la pivniţă ca să-i dau drumul. Vai, domnule, înăuntru nu mai era un om, era dracul în carne şi oase. Când m-a auzit că vreau să-l las slobod, mi-a răspuns că asta-i capcană şi că, înainte de a ieşi, vrea să-şi pună condiţiile lui. I-am vorbit cu toată umilinţa, căci îmi dădeam seama de neghiobia ce-o făcusem ridicând mâna asupra unui muşchetar al maiestăţii sale, şi l-am încredinţat că sunt gata să mă supun la tot ce va cere. „Întâi şi-ntâi — mi-a spus — vreau să mi se dea valetul, cu toate armele lui.” Ne-am grăbit să-i dăm ascultare; căci, mă înţelegeţi, domnule, eram gata să facem tot ce-ar fi dorit prietenul dumneavoastră. Domnul Grimaud (el şi-a spus numele, deşi e cam zgârcit la vorbă), domnul Grimaud a fost deci scoborât în pivniţă, aşa rănit cum era; şi cum s-au văzut împreună, stăpânul lui a ferecat la loc

uşa şi ne-a poruncit să rămânem la noi în dugheană.

— Dar, în sfârşit, unde e acum? Unde e Athos? răcni d'Artagnan.

— În pivniţă, domnule.

— Cum, nenorocitule, îl ţii de atunci în pivniţă?

— Vai de capul meu, nu, domnule! Noi să-l ţinem în pivniţă? Se vede că nu ştiţi ce face în pivniţă! Vai, dac-aţi putea să-l faceţi să iasă de acolo, v-aş fi recunoscător toată viaţa, v-aş aduce osanale ca unui sfânt.

— Zici că e în pivniţă? O să-l găsesc acolo?

— Fără îndoială, domnule; i-a intrat în cap să nu mai iasă din pivniţă. În fiecare zi îi dăm prin ferestruică pâine în vârful unei furci şi, de câte ori cere, îi mai dăm şi carne; dar, vai de noi, nu pâinea şi carnea o stinge mai grozav. Am încercat odată să cobor la el cu doi oameni de-ai mei, dar s-a mâniat cumplit. Am auzit cum îşi încărca pistoalele şi cum valetul îi încărca flinta. Când i-am întrebat ce aveau de gând să facă, gentilomul mi-a răspuns că puteau trage patruzeci de focuri, el şi valetul lui, şi că le vor da gata pe toate, dar nu va îngădui nici unuia din noi să pună piciorul în pivniţă. Atunci, domnule, m-am dus să mă plâng guvernatorului, care mi-a răspuns că tot ce păţesc e pe bună dreptate şi că asta o să mă înveţe minte să mai hulesc cinstitele feţe care-mi cer găzduire.

— Aşa că de atunci...? întrebă d'Artagnan, pufnind în râs de mutra amărâtă a hangiului.

— Aşa că de atunci, domnule — urmă acesta — să nu dea Dumnezeu nimănui viaţa care o ducem noi aici; căci domnule, trebuie să ştiţi că toate merindele noastre sunt în pivniţă; acolo ne ţinem vinişorul în sticle şi-n butoaie, acolo ne ţinem berea, untdelemnul şi d-ale băcăniei, slănina şi cârnaţii; şi cum nu e chip să coborâm în pivniţă, suntem siliţi să nu dăm călătorilor care trag la noi nici mâncare, nici băutură, aşa că pe zi ce trece hanul nostru se duce de râpă. Încă o

săptămână cu prietenul dumneavoastră în pivniţă, şi ajungem la sapă de lemn.

— Aşa ţi-ar trebui, nemernicule. Nu se vedea de la o poştă, după mutra noastră, că eram oameni de omenie şi nu măsluitori? Hai, spune!

— Da, domnule, da, aşa e — recunoscu hangiul. Dar ia ascultaţi acum, ascultaţi cum îşi iese iar din sărite.

— Trebuie să-l fi supărat cineva — îşi dădu părerea d'Artagnan.

— Nici noi n-avem încotro — lămuri hangiul. Ne-au picat chiar acum doi gentilomi englezi.

— Ei şi?

— Ei şi! Ştiţi şi dumneavoastră că englezilor le place vinul bun; ba au cerut să le dăm din cel mai bun. Soţia mea l-o fi rugat pe domnul Athos s-o lase să intre în pivniţă, ca să îndestuleze oaspeţii, şi el s-o fi împotrivit ca de obicei. Ah! Dumnezeule! Auziţi? Iadul pe pământ, nu alta!

Auzind într-adevăr gălăgie mare venind dinspre pivniţă, d'Artagnan se ridică şi, împreună cu hangiul, care o luase înainte frângându-şi de zor mâinile, şi cu Planchet, care-l urma ţinându-şi flinta gata încărcată, se apropie de locul cu pricina.

Cei doi gentilomi vedeau negru înaintea ochilor. Făcuseră drum lung şi mureau de foame şi de sete.

— Tiranie nemaipomenită! pălăvrăgeau ei în grai francez curat, deşi cu accent străin. Un scăpat din balamuc să nu dea voie unor oameni cumsecade să-şi folosească vinul! Uite, o să spargem uşa şi, dacă face pe turbatul, atunci îl omorâm.

— Mai domol, domnilor, mai domol! se amestecă d'Artagnan, scoţându-şi pistoalele de la brâu. Nu veţi omorî pe nimeni.

— Lasă, lasă — se auzea după uşă glasul liniştit al lui Athos. Numai să poftească încoace domnii mâncători de copii, că pe urmă vedem noi.

Oricât păreau ei de cutezători, cei doi gentilomi englezi se priviră şovăind; s-ar fi zis că înăuntrul pivniţei sălăşluia unul din acei căpcăuni înfometaţi, eroi înfricoşători ai basmelor populare, în al căror bârlog nimeni nu putea pătrunde fără a ispăşi.

Urmară câteva clipe de tăcere; apoi, cum englezilor le era ruşine să dea îndărăt, cel mai colţos dintre el coborî cele cinci sau şase trepte ale scării şi lovi cu piciorul în uşă, parcă ar fi vrut să dărâme un zid.

— Planchet — îi spuse d'Artagnan încărcându-şi pistoalele — îl iau în primire pe cel de sus, ai tu grijă de cel de jos. Ah, domnilor, se vede că vă arde de scărmănealã! Bine! Lasă că o să vă săturaţi!

— Dumnezeule — răsună glasul adânc al lui Athos — mi se pare că-l aud pe d'Artagnan!

— Eu sunt — răspunse d'Artagnan, ridicându-şi şi el vocea — eu, prietene, în carne şi oase.

— Atunci e bine — se bucură Athos. Le venim noi de hac acestor spărgători de uşi!

Gentilomii îşi scoseseră spadele, dar erau prinşi între două focuri; mai şovăiră o clipă, apoi, ca şi întâia dată, trufia învingând, o a doua lovitură de picior făcu să trosnească uşa, de sus până jos.

— La o parte, d'Artagnan, la o parte — strigă Athos — dă-te la o parte, că trag!

— Domnilor — începu d'Artagnan, care nu-şi pierdea niciodată cumpătul — domnilor, gândiţi-vă la ce faceţi! Răbdare, Athos. Vă băgaţi într-o dandana fără rost şi veţi fi ciuruiţi de gloanţe. Valetul meu şi cu mine o să vă împroşcăm prin trei ţevi şi la fel o să vă vină şi din pivniţă; apoi mai avem şi spadele, pe care, vă spun eu, prietenul meu şi cu mine le învârtim destul de binişor. Lăsaţi pe mine, că rânduiesc eu şi treburile dumneavoastră şi ale mele. O să vi se aducă îndată de băut, pe cuvântul meu de cinste.

— Dacă o mai fi rămas ceva — bodogăni Athos, batjocoritor.

Hangiul simţi trecându-i de-a lungul şirei spinării un fior de gheaţă.

— Cum dacă a mai rămas ceva? bâigui el.

— La naiba! Trebuie să fi rămas — urmă d'Artagnan — fii fără grijă, doar nu era să bea ei doi toată pivniţa. Domnilor, puneţi-vă spada în teacă.

— Atunci, pune-ţi şi dumneata îndărăt pistoalele la brâu. — Bucuros.

D'Artagnan dădu pilda. Apoi, întorcându-se spre Planchet, îi făcu semn să-şi descarce flinta.

Englezii, potoliţi, îşi puseră bombănind spadele în teacă. Dar când li se istorisi în ce fel ajunsese închis Athos, dădură şi ei vina pe hangiu, căci de felul lor erau gentilomi.

— Acum, domnilor — îi sfătui d'Artagnan — duceţi-vă la dumneavoastră în cameră şi mă pun chezaş că în zece minute vi se va aduce tot ce doriţi.

Englezii salutară şi ieşiră.

— Sunt singur, dragă Athos, fii bun şi deschide-mi uşa — se rugă d'Artagnan.

— Îndată — răspunse Athos.

Se auzi atunci zgomotul asurzitor al mormanului de loazbe şi de grinzi ce bârâiau şi se rostogoleau — erau întăriturile pe care asediatul le dărâma. Câteva clipe mai târziu, prin uşa ce se dădea în lături se ivi faţa gălbejită a lui Athos, care, furişându-şi privirea, iscodea împrejurimile.

D'Artagnan se repezi de gâtul lui şi-l sărută din toată inima; vrând să-l scoată afară din lăcaşul mucezit, băgă de seamă însă că Athos se clătina.

— Eşti rănit? întrebă el.

— Eu? De loc, dar sunt beat-turtă, şi află că nimeni pe lume nu şi-a dat atâta osteneală ca mine, pentru aşa ceva. Pe Dumnezeul meu, hangiule, numai eu am dat de duşcă cel

puţin o sută cincizeci de sticle.

— Vai de capul meu! se văicări hangiul. Dacă valetul a băut numai pe jumătate din cât a băut stăpânul, atunci m-au lăsat sărac lipit.

— Grimaud e valet de casă mare şi nu s-ar încumeta să bea din ce beau eu; el a băut numai din cel vărsat; ia ascultaţi, mi se pare că a uitat să pună cepul butoiului la loc; aşa-i că curge?

D'Artagnan izbucni în hohote de râs, în vreme ce fiorul rece al hangiului se schimba în fierbinţeală.

La rândul lui, Grimaud apăru şi el în spatele stăpânului, cu flinta pe umăr şi bâţâind din cap ca satirii beţi din pânzele lui Rubens. Era stropit de sus până jos în faţă şi spate cu o licoare unsuroasă, pe care hangiul o recunoscu a fi cel mai bun untdelemn de măsline pe care-l avea.

Alaiul străbătu sala cea mare şi se îndreptă spre cea mai frumoasă încăpere din han, pe care d'Artagnan pusese stăpânire cu de la sine învoire.

În vremea aceasta, hangiul şi soţia lui, fiecare cu câte o lampă în mână, se repeziră spre pivniţa unde nu putuseră pătrunde atât amar de vreme şi unde-i aştepta o privelişte înspăimântătoare. Dincolo de întăriturile alcătuite din loazbe, din scânduri şi poloboace goale, bulucite după toate regulile artei strategice, şi în care Athos făcuse o spărtură ca să poată ieşi, se vedeau ici-colo, plutind în băltoace de untdelemn şi de vin, ciolanele şuncilor înfulecate, în vreme ce un morman de sticle sparte astupa ungherul din stânga pivniţei, iar un butoi cu caneaua deschisă îşi scurgea ultimele picuri de sânge. După cum a spus şi poetul vremilor de demult, pustiul şi moartea domneau acolo în voie, ca pe un întins câmp de bătălie. Din cincizeci de cârnaţi atârnați de grinzi, mai rămăseseră doar zece.

Şi deodată, prin bolta pivniţei răzbătură urletele de jale ale hangiului şi ale nevesti-si; până şi d'Artagnan se simţi mişcat.

Cât priveşte pe Athos, nici nu-şi întoarse măcar capul. Adâncii deznădejdi îi urmă însă mânia cumplită: înşfăcând o frigare, hangiul, scos din minţi, se năpusti în camera unde se aflau cei doi prieteni.

— Adu-ne vin! porunci Athos, zărindu-l în prag.

— Vin? răcni hangiul, ca nebun. Vin? Dar mi-aţi băut vin de peste o sută de galbeni; sunt sărac lipit pământului, pierdut, zdrobit!

— Oare? făcu Athos. Păi nouă ne era mereu sete.

— Dacă v-aţi fi mulţumit măcar să beţi, dar aţi făcut ţăndări toate sticlele.

— M-aţi împins peste o grămadă care a venit de-a dura. E vina voastră.

— Mi s-a dus tot untdelemnul.

— Untdelemnul e un balsam minunat pentru răni şi bietul Grimaud trebuia şi el să se oblojească pe unde l-aţi lovit.

— Toţi cârnaţii mei — roşi!

— Sunt o groază de şobolani în pivniţă.

— O să-mi plătiţi totul! se repezi hangiul deznădăjduit.

— Nemernic afurisit ce eşti! răcni şi Athos, sculându-se de pe scaun, dar căzând repede la loc — n-ar fi putut face sforţare mai mare.

D’Artagnan îi veni în ajutor, ridicându-şi ameninţător biciuşca. Hangiul se dădu un pas îndărăt şi izbucni în lacrimi.

— Să-ţi fie de învăţătură; altă dată să te porţi mai omeneşte cu oaspeţii trimişi de Dumnezeu — îl sfătui d’Artagnan.

— De Dumnezeu... Spuneţi mai bine de dracu!

— Ascultă, scumpule — urmă d’Artagnan — dacă o să ne mai spargi multă vreme urechile, să ştii că ne închidem toţi patru în pivniţă, şi atunci o să vedem noi dacă stricăciunile sunt chiar aşa de mari cum spui.

— Îndurați-vă, domnilor — se văicări hangiul — e vina mea, iată, mărturisesc. Dar nu mă năpăstuiţi. Sunteţi nobili mari,

iar eu un pârlit de hangiu. Fie-vă milă de mine!

— Ei, dacă vorbeşti aşa, parcă văd că mi se sfâşie inima şi că lacrimile încep să-mi curgă cum curge şi vinul din poloboacele tale. Dracul nu-i atât de negru pe cât pare. Haide, vino încoace, să stăm de vorbă.

Hangiul se apropie cu teamă.

— Vino îţi spun, nu-ţi fie frică! îi porunci Athos. Atunci, când am vrut să-ţi plătesc, mi-am pus pe masă punga cu bani.

— Da, înălţimea voastră.

— În pungă erau şaizeci de galbeni; unde-i punga?

— E depusă la grefă, înălţime: mi se spusese că nu erau bani buni.

— Cere punga mea îndărăt şi păstrează-ţi banii.

— Dar înălţimea voastră ştie că grefa nu mai dă un lucru pe care a pus odată mâna; dacă n-ar fi fost bani buni, tot ar mai fi fost nădejde, dar, din păcate, erau din cei buni.

— Înţelege-te cu grefa, cumetre, asta nu mă priveşte, mai ales că nu mai am para chioară.

— Ia staţi — se amestecă d'Artagnan. Unde-i calul pe care-l avea Athos?

— În grajd.

— Cam cât face?

— Cel mult cincizeci de pistoli.

— Ba face optzeci; ia-l, şi să sfârşim odată.

— Cee? Îmi vinzi calul? se miră Athos. Îl vinzi pe Baiazid al meu? Şi eu pe ce să călăresc când oi porni la război? Pe Grimaud?

— Ţi-am adus alt cal — îi spuse d'Artagnan.

— Altul?

— Şi nemaivăzut de frumos! adăugă hangiul.

— Atunci, dacă e un altul mai tânăr şi mai frumos, ia-ţi hodorogul şi adu-ne de băut.

— Din care vin? întrebă hangiul, liniştit dintr-o dată.

— Din acela care e în fund, lângă şipci; au mai rămas vreo

douăzeci şi cinci de sticle, celelalte s-au spart când m-am rostogolit. Adu-ne şase.

„Omul ăsta-i un butoi fără fund — îşi spuse hangiul, în sinea lui; dacă mai rămâne încă cincisprezece zile aici şi dacă plăteşte tot ce-o bea, îmi pun din nou treburile pe roate.”

— Şi nu uita — urmă d’Artagnan — să duci patru sticle din acelaşi vin celor doi nobili englezi.

— Acum, până ne-o aduce vinul, istoriseşte-mi, d’Artagnan, ce s-a întâmplat cu ceilalţi. Dă-i drumul!

D’Artagnan începu să-i spună cum îl găsise pe Porthos în pat cu piciorul scrântit şi pe Aramis la masă între doi teologi. Pe când sfârşea de povestit, hangiul intră cu sticlele cerute şi cu o şuncă rămasă, din fericire, afară din pivniţă.

— Bine — spuse Athos, umplând paharele amândurora. Asta e, prin urmare, cu Porthos şi Aramis; dar cu dumneata, prietene, ce e? Ce s-a întâmplat cu dumneata? Ai o mutră de înmormântare.

— Cred şi eu — răspunse d’Artagnan. Dintre noi toţi, eu sunt cel mai nenorocit.

— Tu, nenorocit? se miră Athos. Şi pentru ce eşti nenorocit? Haide, spune-mi.

— Mai târziu — murmură d’Artagnan.

— Mai târziu! Şi de ce mai târziu? Fiindcă mă crezi beat, d’Artagnan? Ţine bine minte ce-ţi spun: niciodată nu-s aşa de limpede la minte ca la beţie. Vorbeşte: sunt numai urechi.

D’Artagnan îi povesti atunci păţania lui cu doamna Bonacieux. Athos îl ascultă fără să clipească; şi, la sfârşit, rosti răspicat:

— Deşertăciuni toate, m-auzi? Deşertăciuni!

Era o vorbă a lui Athos.

— Spui mereu că-s deşertăciuni, dragul meu Athos — îi răspunse d’Artagnan — şi nu-ţi şade bine să vorbeşti aşa, dumitale, care n-ai iubit niciodată.

Ochii stinşi a lui Athos scăpărară deodată, dar numai ca o

străfulgerare; peste o clipă erau la fel de ceţoşi şi de rătăciţi.

— Aşa e — spuse el liniştit — eu n-am iubit niciodată.

— Vezi, prin urmare, inimă de piatră, că n-ai dreptul să fii aspru cu inimile noastre duioase — vorbi d'Artagnan.

— Inimi duioase, inimi străpunse — adăugă Athos.

— Ce spui?

— Spun că dragostea e o loterie în care câştigătorul câştigă moartea! Fii fericit că ai pierdut, scumpe d'Artagnan, crede-mă ce-ţi spun. Singurul sfat pe care pot să ţi-l dau este să pierzi totdeauna.

— Părea că mă iubeşte atâta!

— Părea!

— Ba nu! Mă iubea!

— Copil ce eşti, nu e pe lume un singur bărbat care să nu fi crezut, aşa cum crezi şi dumneata, că iubita se prăpădeşte după el, şi totuşi nu e unul care să nu fi fost înşelat de iubita lui.

— Afară de dumneata, Athos, care n-ai avut niciodată o iubită.

— Aşa e — încuviinţă Athos, după o clipă de tăcere — eu n-am avut niciodată iubită, nu, eu n-am avut niciodată. Hai să bem!

— Dar atunci, înţeleptule — urmă d'Artagnan — învaţă-mă ce trebuie să fac, dă-mi o mână de ajutor; am şi eu nevoie să ştiu, să caut şi eu alinare.

— Alinare, pentru ce?

— În nenorocirea mea.

— Nenorocirea dumitale stârneşte râsul — rosti Athos ridicând din umeri. Aş fi curios să văd ce-ai spune dacă ţi-aş istorisi o poveste de dragoste.

— Care ţi s-a întâmplat dumitale?

— Mie sau unuia din prietenii mei, totuna.

— Spune, Athos, spune.

— Mai bine hai să bem.

— Bea şi istoriseşte.

— Da, asta se poate — încuviinţă Athos, golind şi umplând din nou paharul. Sunt două lucruri care merg foarte bine împreună.

— Te ascult — îl îmbie d’Artagnan.

Athos vru să-şi adune gândurile, dar cu cât se străduia mai tare, cu atât d’Artagnan îl vedea pălind mai cumplit; era în halul de beţie în care beţivii de rând cad şi adorm. El însă visa cu glas tare şi ochii deschişi. Acest somnambulism al beţiei avea ceva înspăimântător.

— Vrei cu tot dinadinsul? întrebă el.

— Te rog — stărui d’Artagnan.

— Fie deci cum doreşti. Unul din prietenii mei, spun unul din prietenii mei, deci nu eu — întări Athos, cu un zâmbet întunecat pe buze — un conte de pe meleagurile mele, adică din Berry, un nobil ca un fel de Dandolo sau de Montmorency[1], s-a îndrăgostit la vârsta de douăzeci şi cinci de ani de o tânără fată de şaisprezece ani, frumoasă ca un înger. Cu toată frăgezimea tinereţii ei, avea o minte arzătoare, o minte nu de femeie, ci de poet; nu numai că plăcea, te îmbăta. Locuia într-un orăşel împreună cu fratele ei, care era preot. Amândoi, străini de ţinutul nostru. Veniseră nu se ştie de unde, dar când o vedeai pe ea atât de frumoasă şi pe frate-său atât de smerit, nici nu ţi-ar fi trecut prin gând să-i întrebi de unde vin. De altminteri, se spunea că sunt de familie bună. Prietenul meu, care era stăpânul ţinutului, ar fi putut s-o scoată din minţi sau s-o siluiască, pe pofta inimii, era doar stăpânul. Cine ar fi îndrăznit să sară în ajutorul a doi străini, a doi pripăşiţi? Din nefericire, însă, era om cinstit. A luat-o de nevastă. Prostul, neghiobul, dobitocul!

— Dar de ce vorbeşti aşa, dacă o iubea? întrebă d’Artagnan.

---

1 Mari familii nobiliare, prima — veneţiană, iar a doua — franceză, care au dat numeroase figuri marcante.

— Aşteaptă puţin — zise Athos. A dus-o la castelul lui şi a făcut din ea doamna cea mai de vază din tot ţinutul; trebuie să fiu drept şi să recunosc că-şi păstra cât se poate de bine rangul.

— Pe urmă? întrebă d'Artagnan.

— Pe urmă! Într-o zi, pe când era la vânătoare cu soţul ei — urmă Athos cu glas scăzut şi foarte pripit — a căzut de pe cal şi a leşinat; contele s-a repezit s-o ridice, şi când a văzut că răsufla greu în costumul prea strâns, i l-a sfâşiat cu pumnalul şi i-a dezvelit umărul. Ghiceşte, d'Artagnan, ce avea pe umăr? întrebă Athos într-un hohot de râs.

— De unde să ştiu?

— O floare de crin! Era înfierată!

Şi Athos sorbi dintr-o înghiţitură paharul ce-l ţinea în mână.

— Ce grozăvie! strigă d'Artagnan. Adevărat?

— Adevărul adevărat, dragul meu — îngerul era un demon. Biata fată furase.

— Şi ce-a făcut contele?

— Contele era un mare senior; avea drept de judecată, pe pământurile lui, asupra celor mari şi asupra celor mici. A sfâşiat de sus până jos hainele contesei, i-a legat mâinile la spate şi a spânzurat-o de un copac.

— Doamne! Athos! Un omor! se îngrozi d'Artagnan.

— Da, un omor, nimic mai mult — bâigui Athos, galben ca ceara. Dar parcă iar m-au lăsat fără vin.

Şi apucând gâtul sticlei care mai era încă plină, o apropie de gură şi o goli până la fund, aşa cum ar fi golit un pahar. Apoi îşi lăsă capul în mâini; d'Artagnan rămăsese înaintea lui, încremenit de spaimă.

— Asta m-a vindecat de femeile frumoase, poetice şi drăgăstoase — urmă Athos, ridicându-se şi curmându-şi sfârşitul povestirii. Dea Domnul să te vindeci şi dumneata! Hai să bem!

— Aşadar, a murit? îngăimă d'Artagnan.

— Ducă-se naibii! răspunse Athos. Dar dă-mi, domnule, paharul! Şuncă, nemernicule! răcnea el. N-avem la ce bea!

— Şi fratele ei? adăugă sfios d'Artagnan.

— Fratele ei? repetă Athos.

— Da, preotul!

— Am întrebat de el, ca să pun să-l spânzure, dar îşi părăsise parohia încă din ajun şi o luase la sănătoasa.

— S-a aflat cel puţin cine era ticălosul?

— Era, fără îndoială, întâiul amant şi complicele frumoasei — un om cumsecade, care făcea pe popa cu gând să-şi mărite iubita şi s-o căpătuiască. Sper că l-or fi făcut bucăţele.

— Oh! Doamne! Doamne! murmură d'Artagnan, năucit de tot ce auzise.

— Haide, gustă din şunca asta, d'Artagnan, e grozavă — îl pofti Athos, tăind o felie şi punându-i-o în farfurie. Păcat că n-au fost cel puţin patru din astea în pivniţă! Aş mai fi golit încă cincizeci de sticle.

D'Artagnan nu mai putea îndura convorbirea, simţea că-şi pierde minţile. Îşi lăsă capul în mâini, ca şi cum ar fi aţipit.

— Tinerii ăştia nu mai ştiu să bea — şopti Athos privindu-l cu milă — şi totuşi el e unul dintre cei mai zdraveni!...

Capitolul XXVIII
ÎNTOARCEREA

D’Artagnan rămăsese ameţit de groaznic povestire a lui Athos; totuşi, o mulţime de lucruri nu i se păreau prea limpezi în acest crâmpei de mărturisire. În primul rând, un om beat criţă se destăinuise altuia destul de afumat şi el. Dar cu toată toropeala ce-l cuprinsese după cele două-trei sticle de vin de Burgundia, care i se suise la cap, d’Artagnan îşi amintea a doua zi dimineaţa fiecare cuvânt al lut Athos, ca şi cum pe măsură ce fusese rostit i s-ar fi întipărit în minte. Toată acea îndoială îi aţâţa şi mai mult dorinţa de a descoperi adevărul, aşa că se duse la prietenul lui, hotărât să înnoade firul convorbirii din ajun; îl găsi însă pe Athos cât se poate de liniştit, adică din nou cel mai cumpănit şi mai de nepătruns dintre oameni.

De altminteri, ghicind gândul lui d’Artagnan, muşchetarul i-o luă înainte, după ce mai întâi amândoi îşi strânseră mâna.

— Ştiu că eram beat turtă aseară, dragă d’Artagnan — începu el. Mi-am dat seama tocmai azi-dimineaţă, după limba care mi-era grea în gură şi după pulsul agitat; mă prind c-am îndrugat o mulţime de bazaconii.

Şi, rostind aceste cuvinte, îşi pironi privirea asupra prietenului, care se simţi stânjenit.

— Nu, de loc — răspunse d’Artagnan. După câte ţin minte, ai spus numai lucruri neînsemnate.

— Da? Mă miră! Credeam că ţi-am istorisit o poveste de ţi s-a ridicat părul măciucă.

Şi se uită la tânărul lui prieten de parcă ar fi vrut să-i citească până în adâncul sufletului.

— Pe legea mea — răspunse d’Artagnan — se vede că eram mai beat decât dumneata, fiindcă nu-mi aduc aminte de nimic.

Athos nu se lăsă înşelat şi stărui:

— Cred că ai băgat şi dumneata de seamă, scumpe prietene, că fiecare îşi are toanele lui la beţie, triste sau vesele; eu, când mă îmbăt, sunt abătut şi, odată beat, îi trag cu tot soiul de trăsnăi lugubre pe care neroada mea de doică mi le-a băgat în cap. E un cusur al meu şi încă un cusur mare, recunosc, dar încolo ţiu bine la băutură.

Athos vorbea pe un ton atât de firesc, încât d'Artagnan începu să şovăie în părerile lui.

— Da, aşa trebuie să fie — încuviinţă tânărul, cu gând să descopere adevărul — mi-aduc şi eu aminte, ca prin vis, că am vorbit de spânzuraţi.

— Vezi? se repezi Athos, pălind şi totodată încercând să râdă. Eram sigur! Să ştii că spânzuraţii sunt gogoriţa mea.

— Da, da — urmă d'Artagnan — uite, acum mi-aduc aminte; da, era vorba... stai puţin... era vorba de o femeie.

— Chiar aşa — răspunse Athos, aproape ca varul de alb — da, e povestea gogonată cu femeia blondă şi, de câte ori încep cu chestia asta, înseamnă că sunt beat mort.

— Da, da, asta e — adăugă d'Artagnan — povestea cu femeia blondă, înaltă, frumoasă şi cu ochi albaştri.

— Da, şi spânzurată.

— De soţul ei, un nobil de vază pe care l-ai cunoscut — urmă d'Artagnan, privindu-l ţintă pe Athos.

— Ia te uită cât de uşor poţi băga în bucluc pe un om când nu mai ştii ce spui — recunoscu Athos ridicând din umeri, ca şi când i-ar fi fost lui singur milă de el. Hotărât lucru, de azi înainte nu mai vreau să mă îmbăt, d'Artagnan, e un năravdezgustător.

D'Artagnan nu-i răspunse nimic.

Schimbând dintr-o dată vorba, Athos urmă:

— Voiam tocmai să-ţi mulţumesc pentru calul pe care mi l-ai adus.

— Îţi place? întrebă d'Artagnan.

— Da, dar nu cred c-ar fi dus la tăvăleală.

— Te înşeli, am gonit cu el zece leghe în mai puţin de o oră şi jumătate, şi parcă n-ar fi făcut decât ocolul pieţii Saint-Sulpice.

— Păcat, o să mă faci să-mi pară rău!

— Să-ţi pară rău?

— Da, fiindcă nu-l mai am!

— Cum nu-l mai ai?

— Să-ţi spun cum: azi-dimineaţă m-am sculat pe la şase; «dumneata dormeai butuc şi eu n-am ştiut ce să fac. Nu mă dezmeticisem încă bine după cheful nostru de aseară; am coborât în sala mare şi, ce să văd? Unul din englezii noştri se tocmea cu un geambaş ca să-şi cumpere un cal; al lui murise ieri de dambla. M-am apropiat de el şi, când am văzut că vrea să dea o sută de pistoli pe un roib, i-am spus:

„Pe Dumnezeul meu, domnule, am şi eu un cal de vânzare”.

„Şi încă unul foarte frumos — a adăugat el — l-am văzut. ieri; îl ţinea de dârlogi valetul prietenului dumitale.”

„Credeţi că face o sută de pistoli?”

„Da. Vreţi să mi-l vindeţi la preţul ăsta?”

„Nu-l vând, dar îl joc.”

„Îl jucaţi?”

„Da.”

„Şi ce jucăm?”

„Zaruri.”

Zis şi făcut; şi am pierdut calul. Stai să vezi — urmă Athos — pe urmă am câştigat îndărăt valtrapul.

D’Artagnan îşi încruntă fruntea.

— Îţi pare rău? întrebă Athos.

— Spun drept că da — răspunse d’Artagnan. După calul ăsta trebuia să fim recunoscuţi într-o zi pe câmpul de luptă; era o mărturie şi o amintire. Ai făcut rău, Athos.

— Ei, dragă prietene, ia pune-te în locul meu — urmă

muşchetarul. Muream de plictiseală şi, pe urmă, zău că nu-mi plac caii englezeşti! Dacă nu e vorba decât să mă recunoască cineva, atunci ajunge şaua — bate la ochi destul. Cât priveşte calul, n-avem decât să născocim ceva ca să-i îndreptăţim dispariţia. Ce dracu! Un cal nu trăieşte cât lumea! Hai să zicem că pe al meu l-a găsit răpciugă.

D'Artagnan nu-şi descreţea fruntea.

— Îmi pare rău — adăugă Athos — că pari să ţii aşa de mult la animalele astea, căci, stai să vezi, n-am sfârşit încă.

— Cc-ai mai făcut?

— După ce-am pierdut calul cu nouă puncte la zece, vezi ce lovitură, mi-a trecut prin gând să pun la joc şi calul dumitale!

— Sper că te-ai mulţumit numai cu gândul.

— Dimpotrivă, l-am şi adus la îndeplinire.

— Drace! murmură d'Artagnan, îngrijorat.

— Am jucat şi am pierdut.

— Calul meu?

— Da, calul dumitale; a fost şapte la opt; pentru un punct... ştii zicala!

— Îţi jur, Athos, că ţi-ai pierdut minţile!

— Dragul meu, trebuia să-mi fi spus asta ieri, când ţi-am istorisit bazaconiile acelea, nu astăzi. Ce mai calea-valea, am pierdut şi valtrapul şi frâul, le-am pierdut pe toate.

— Dar e îngrozitor ce-mi spui!

— Aşteaptă, nu ştii tot; aş fi mare jucător dacă nu m-aş încăpăţâna, dar mă încăpăţânez*;* aşa e şi când beau; şi iar m-am încăpăţânat...

— Dar ce-ai mai fi putut juca? Nu mai aveai nimic.

— Ba da! Ba da, prietene! Ne mai rămânea diamantul care străluceşte la degetul dumitale şi pe care l-am ochit de ieri.

— Diamantul ăsta! strigă d'Artagnan, ducând repede mâna la inel.

— Şi cum mă pricep la nestemate, fiindcă am avut şi eu vreo câteva, mi-am zis că al dumitale face o mie de pistoli.

— Sper — se încruntă d’Artagnan, pe jumătate mort de spaimă — că n-ai pomenit nimic de diamantul meu.

— Ba, dimpotrivă, scumpul meu. Înţelegi, acest diamant era tot ce mai aveam; cu el aş fi putut câştiga îndărăt harnaşamentele, caii, ba chiar şi banii de drum.

— Athos, mă faci să mă cutremur! izbucni d’Artagnan.

— Aşa că i-am vorbit partenerului meu despre diamantul dumitale, pe care-l băgase şi el de seamă. Ce dracu, scumpule, porţi în deget o stea de pe cer şi-ai vrea să n-o vadă nimeni? Crezi că s-ar putea aşa ceva?

— Sfârşeşte, dragul meu, sfârşeşte — îl rugă d’Artagnan — căci, zău, cu liniştea asta a dumitale mă bagi în boală!

— Am împărţit prin urmare diamantul în zece părţi de câte o sută de pistoli fiecare.

— Ah! Îţi arde de râs şi vrei să mă pui la încercare? îl întrerupse d’Artagnan, care începea să-şi iasă din fire.

— Da de unde, nu glumesc de loc! Aş fi vrut să te văd în locul meu! De cincisprezece zile nu zărisem chip omenesc şi mă tâmpeam stând la taifas cu sticlele.

— Degeaba, asta tot nu te îndreptăţeşte să joci pe diamantul meu! răspunse d’Artagnan, strângându-şi nervos pumnul.

— Ascultă sfârşitul: zece partide de câte o sută de pistoli partida, în zece aruncături de zaruri, fără revanşă. Din treisprezece aruncături, am pierdut tot. Treisprezece lovituri! Numărul 13 mi-a adus totdeauna nenoroc: era 13 ale lui iulie când...

— Ducă-se naibii! strigă d’Artagnan, ridicându-se de la masă; întâmplarea din ziua aceea îl făcea s-o uite pe cea din ajun.

— Răbdare! îl potoli Athos. Îmi făcusem şi eu socotelile mele. Englezul era om ciudat; îl văzusem de dimineaţă stând de vorbă cu Grimaud şi Grimaud mi-a spus că englezul îi propusese să-l ia în slujba lui. Atunci l-am jucat pe Grimaud,

pe tăcutul Grimaud, împărţit în zece părţi.

— Ştii că asta are haz! şi d'Artagnan izbucni în râs, fără să vrea.

— Chiar pe Grimaud, ai înţeles? Şi cu cele zece părţi din Grimaud, care la un loc nu fac nici o jumătate de pistol, am câştigat iar diamantul. Să mai spui că stăruinţa nu e o virtute!

— Pe legea mea, e nostim de tot! hohotea d'Artagnan împăcat, ştergându-şi lacrimile de râs.

— Mă înţelegi? Când am simţit că norocul se întoarce, am început să joc numaidecât pe diamant.

— Ah, drace! se încruntă iarăşi d'Artagnan.

— Am câştigat înapoi şaua şi calul dumitale, pe urmă şaua şi calul meu, şi, în sfârşit, le-am pierdut iar. Pe scurt, am pus iar mâna pe şaua dumitale şi apoi pe a mea, cu tot dichisul lor. Aşa stau lucrurile în clipa de faţă. E o lovitură straşnică, aşa că m-am oprit aici.

D'Artagnan răsuflă uşurat, ca şi când i s-ar fi luat o piatră de pe inimă.

— În sfârşit, diamantul mi-a rămas? întrebă el sfios.

— Întreg, dragă prietene, şi, pe deasupra, şeile armăsarului dumitale şi ale armăsarului meu.

— Ce să facem cu şeile, fără cai?

— Am eu ceva în gând.

— Athos, iar mă înspăimânţi.

— Ascultă-mă: dumneata, d'Artagnan, n-ai mai jucat de multă vreme, aşa-i?

— Şi nici n-am chef să joc.

— Să nu spunem vorbe mari. Ziceam că n-ai jucat de multă vreme; înseamnă atunci că poţi avea noroc.

— Să zicem! Pe urmă?

— Uite, englezul şi tovarăşul lui mai sunt încă aici. Am băgat de seamă că-i pare grozav de rău după hamuri. Pe de altă parte, dumneata ţii la cal. În locul dumitale, aş pune la bătaie şeile cu toate celelalte, contra calului.

— Dar n-o să vrea numai pentru o singură şa.

— Atunci, joacă-le pe amândouă, eu nu sunt egoist ca dumneata.

— Ai face lucrul ăsta? întrebă d'Artagnan şovăitor, căci, vrând-nevrând, încrederea lui Athos începea să-l câştige.

— Pe cinstea mea, şi le-aş juca pe un singur zar.

— Dar, vezi, fiindcă am pierdut caii, ţineam cu tot dinadinsul să păstrăm măcar şeile.

— Joacă atunci pe diamantul dumitale.

— Ba nicidecum! Niciodată, m-auzi? Niciodată!

— Drace! mormăi Athos. Ţi-aş propune să-l pui la bătaie pe Planchet, dar cum am mai încercat o dată, te pomeneşti că nu mai vrea englezul.

— Hotărât lucru, dragă Athos, e mai bine să nu risc nimic.

— Păcat — zise, dezamăgit, Athos. Englezul ăsta e doldora de bani. Ei, Doamne! încearcă o dată. O singură dată şi gata...

— Şi dacă pierd?

— Vei câştiga.

— Şi dacă totuşi pierd?

— Atunci, vei da şeile.

— Hai, fie pentru o singură dată — primi d'Artagnan.

Athos se duse după englez şi-l găsi în grajd, unde sorbea din ochi hamurile. Prilejul era minunat. Îşi spuse condiţiile lui. Şeile, căpestrele şi celelalte, contra unui cal sau a sumei de o sută de pistoli, la alegere. Englezul socoti repede: toate laolaltă făceau trei sute de pistoli; căzu deci la învoială.

D'Artagnan aruncă zarurile tremurând şi dădu la iveală numărul trei. Faţa lui ca de ceară îl înspăimântă pe Athos, care se mulţumi să spună:

— Zar nenorocos, prietene; domnul va avea deci caii cu harnaşamente cu tot.

Încântat, englezul nu-şi mai dădu osteneala să amestece zarurile şi le aruncă pe masă fără să mai privească, încredinţat de izbândă; d'Artagnan stătea cu capul întors, ca

să-şi ascundă paraponul.

— Uite, uite, uite! zise Athos cu vocea-i liniştită. Zarul ăsta e nemaipomenit; l-am văzut doar de patru ori în viaţa mea: doi aşi!

Englezul privea şi nu-i venea să creadă, d'Artagnan privea şi nu mai putea de bucurie.

— Da — urmă Athos — numai de patru ori: o dată la domnul de Crequy, altă dată la mine la ţară, în castelul meu de la... pe vremea când aveam un castel; a treia oară la domnul de Tréville, unde zarul ne-a uimit pe toţi, şi, în sfârşit, a patra oară într-o cârciumă unde eu am aruncat zarul şi m-a făcut să pierd o sută de galbeni şi o cină.

— Domnul îşi ia calul îndărăt? întrebă englezul.

— Vezi bine! răspunse d'Artagnan.

— Fără revanşă, nu-i aşa?

— După înţelegerea noastră, fără revanşă. Aduceţi-vă aminte.

— Aşa e; calul va fi dat în grija valetului dumitale, domnule.

— O clipă — spuse Athos. Dă-mi voie, domnule, să-i spun câteva cuvinte prietenului meu.

— Poftim.

Athos îl trase la o parte pe d'Artagnan.

— Ce mai vrei de la mine, ispititorule? îl întrebă el. Vrei să mai joc?

— Nu, vreau să te gândeşti.

— La ce?

— O să-ţi iei îndărăt calul, nu-i aşa?

— Fireşte.

— Socot că greşeşti. Eu aş lua suta de pistoli; ştii că ai jucat hamurile contra calului sau a sutei de pistoli, la alegere.

— Da.

— Eu aş lua suta de pistoli.

— Ba eu iau calul.

— Şi eu îţi spun că greşeşti; ce-o să facem noi doi cu un

singur cal? Nu pot călări la spatele dumitale, pe acelaşi cal, să fim ca doi fii Aymon[1] care şi-au pierdut fraţii; şi nici nu mă poţi umili călărind alături de mine pe un armăsar splendid. Eu n-aş sta o clipă la îndoială şi aş lua suta de pistoli; avem atâta nevoie de bani ca să ne întoarcem la Paris.

— Eu ţin la calul ăsta, Athos.

— Şi faci rău, prietene; un cal poate să-şi scrântească un picior, poate să se poticnească, poate să cadă, să-şi zdrelească genunchii, în sfârşit, un cal mănâncă dintr-o iesle în care a mâncat altul bolnav de răpciugă, şi iată cum se pierde un cal, sau, mai bine-zis, cum se pot pierde o sută de pistoli; apoi nu uita că stăpânul mai trebuie să-şi hrănească şi calul, pe câtă vreme, dimpotrivă, o sută de pistoli îl hrănesc pe stăpân.

— Şi cum o să ne întoarcem?

— Pe caii valeţilor noştri! O să-şi dea oricine seama, după înfăţişarea noastră, că suntem oameni subţiri.

— Frumos o să ne mai şadă pe nişte mârţoage, în vreme ce Aramis şi Porthos vor zbura pe armăsarii lor!

— Aramis! Porthos! îl îngână Athos, izbucnind în râs.

— Ce te-a găsit? întrebă d'Artagnan, care nu se dumirea de ce prietenul lui era atât de vesel.

— Nimic, nimic, să continuăm — îl îmbie Athos.

— Atunci, părerea dumitale...?

— Părerea mea e să iei suta de pistoli; cu suta asta o să benchetuim până la sfârşitul lunii; am tras până acum destule şi ar fi bine să ne mai odihnim puţin.

— Să mă odihnesc? Nu, Athos. Cum ajung la Paris m-apuc s-o caut pe biata femeie.

— Şi crezi că pentru aşa ceva o să-ţi folosească mai mult calul decât banii grei, de aur? Ia suta de pistoli, prietene, îţi spun eu, ia suta de pistoli!

---

1 Aluzie la romanul cavaleresc francez din secolul XII „Cei patru fii Aymon", care călăreau toţi patru pe minunatul cal Bayard.

Lui d’Artagnan nu-i mai trebuia mult ca să se dea bătut. Ultimele cuvinte i se părură hotărâtoare. De altfel, dacă s-ar fi împotrivit mai îndelung, i-ar fi fost teamă să nu pară un egoist în ochii lui Athos; primi deci sfatul şi alese suta de pistoli, pe care englezul i-o şi numără pe loc. După aceea, singurul lor gând a fost să pornească la drum. Pentru a încheia pace cu hangiul, pe lângă calul bătrân al lui Athos, mai dădură şi şase pistoli. D’Artagnan şi Athos încălecară deci pe caii lui Planchet şi Grimaud, iar cei doi valeţi o luară pe jos, cu şeile în cap.

Oricât de păcătoşi erau caii, cei doi prieteni îşi lăsară repede în urmă valeţii şi în scurtă vreme ajunseră la Crevecoeur. De departe, îl zăriră pe Aramis rezemat de fereastră şi privind melancolic, întocmai *ca sora mea Ana*[1], la norul de colb ridicat în zare.

— Ei! Aramis! Ce dracu faci acolo? strigară cei doi prieteni.

— Ah, dumneata eşti, d’Artagnan? Dumneata, Athos? răspunse tânărul. Cugetam la repezeala cu care trec toate în lumea asta şi mă uitam după calul meu englezesc, care tocmai se îndepărta şi dispărea într-un vârtej de praf, ca o întruchipare vie a nestatorniciei bunurilor pământeşti. Viaţa însăşi se poate mărgini la trei cuvinte: *Erat, est, fuit.*

— Adică ce vrei să spui cu asta? întrebă d’Artagnan, care începea să bănuiască adevărul.

— Vreau să spun că m-am păcălit zdravăn: şaizeci de galbeni pentru un cal care, după felul cum aleargă, sigur că face în trap cinci leghe pe oră.

D’Artagnan şi Athos se porniră pe râs.

— Dragă d’Artagnan — urmă Aramis — te rog, nu te supăra pe mine; nevoia nu cunoaşte lege; de altminteri, sunt cel dintâi pedepsit, fiindcă mişelul de geambaş mi-a tras chiulul cu cel puţin cincizeci de galbeni. Bine de voi! Sunteţi

---

1 Zicală franţuzească: „A privi, a aştepta ca sora mea Ana”; este o aluzie la momentul din povestea lui Ch. Perrault „Barbă Albastră” când soţia lui Barbă Albastră o pune pe sora ei Ana să privească în zare, să vadă dacă nu sosesc fraţii ei s-o salveze.

păstrători, nu ca mine; umblaţi pe caii valeţilor voştri şi i-aţi lăsat pe valeţi să vă aducă armăsarii agale, de dârlogi, copăcel-copăcel.

În aceeaşi clipă, un furgon care se zărea de câteva minute pe drumul dinspre Amiens se opri în faţa hanului; dinăuntru coborâră grăbiţi Grimaud şi Planchet, cu câte o şa în cap. Furgonul se întorcea gol la Paris şi cei doi valeţi se învoiseră să-i dea căruţaşului de băut tot lungul drumului, iar el să-i ducă pe sus.

— Ce înseamnă asta? întrebă Aramis, văzând ce se petrece. Cum adică, numai şeile?

— Înţelegi acum? întrebă Athos.

— Dragii mei prieteni, întocmai ca şi cu mine. Aşa am făcut şi eu: am păstrat hamurile. Hei, Bazin, du şaua mea cea nouă lângă a domnilor!

— Şi ce-ai făcut cu popii dumitale? întrebă d'Artagnan.

— Dragul meu, a doua zi i-am poftit la masă — începu Aramis. În treacăt fie zis, am dat aici peste un vin minunat; i-am afumat cum am putut mai bine, după care preotul m-a oprit să lepăd tunica de muşchetar, iar iezuitul m-a rugat să mă fac luntre şi punte ca să-l primească şi pe el în rândul muşchetarilor.

— Fără teză! strigă d'Artagnan. Fără teză! Cer desfiinţarea tezei!

— De atunci — urmă Aramis — duc o viaţă plăcută. Am început un poem, în versuri de câte o silabă; e destul de greu, dar valoarea oricărui lucru stă tocmai în greutatea realizării. Subiectul poemului e dragostea. Am să vă citesc primul cânt: are patru sute de versuri şi ţine un minut.

— Pe legea mea, dragă Aramis — răspunse d'Artagnan, care ura versurile aproape la fel ca şi limba latină — adaugă la marea însuşire a greutăţii pe aceea a scurtimii şi atunci poţi fi sigur că poemul dumitale, dacă nu va avea alte însuşiri, le va avea măcar pe astea două.

— Apoi — urmă Aramis — veţi vedea că el oglindeşte simţăminte curate. Ah, prin urmare, prieteni, ne întoarcem la Paris, nu-i aşa? Bravo, sunt gata de drum! Îl vom vedea iar pe bunul Porthos, asta mă bucură. N-o să mă credeţi, dar îi duceam lipsa zevzecului ăsta. Sunt sigur că el nu şi-ar fi vândut calul nici pentru un regat. Abia aştept să-l văd pe cal şi pe şa. Sunt sigur că lumea o să-l ia drept Marele Mogul1.

Făcură un popas de o oră, ca să mai răsufle caii; Aramis îşi plăti socoteala la han, îl trimise pe Bazin în furgon, alături de tovarăşii lui, apoi porniră cu toţii la drum, ca să-l ia şi pe Porthos. Îl găsiră aproape vindecat şi mai puţin palid decât îl văzuse d'Artagnan când trecuse pe la el întâia oară. Stătea la o masă şi, deşi singur, în faţa lui adăsta o cină pentru patru persoane. Era alcătuită din mâncăruri cu carne, meşteşugit pregătite, din vinuri alese şi din fructe minunate.

— Ia te uită! rosti el, ridicându-se. Sosiţi la vreme, domnilor, tocmai eram la supă, aşa că o să luaţi masa cu mine.

— Oh, oh! făcu d'Artagnan. De data asta sunt sigur că sticlele nu le-a prins Mousqueton cu laţul, şi apoi uite ce-mi văd ochii: friptură împănată, muşchi de vacă...

— Mă întăresc — lămuri Porthos — mă întăresc; nimic nu slăbeşte ca afurisitele astea de scrântituri; ai avut vreodată aşa ceva, Athos?

— Nu, niciodată; dar mi-aduc aminte că în încăierarea noastră din strada Férou am primit o lovitură de spadă care, vreo cincisprezece sau optsprezece zile, m-a făcut să sufăr tot aşa ca şi scrântitura dumitale.

— Eu sper, dragă Porthos, că mâncărurile astea nu erau numai pentru dumneata singur, nu-i aşa? întrebă Aramis.

— Nu — răspunse Porthos — aşteptam tocmai vreo câţiva gentilomi de prin împrejurimi, care m-au vestit adineauri că nu vor veni; puteţi să le luaţi locul, pentru mine o să fie cu

---

1 Denumirea împăraţilor din dinastia mongolă care au stăpânit India.

atât mai plăcut. Hei, Mousqueton, adu-ne scaune şi încă un rând de sticle cu vin!

— Ştiţi voi oare ce mâncăm noi acum? întrebă Athos după vreo zece minute.

— Nostimă întrebare — răspunse d'Artagnan. Eu mănânc viţel împănat cu anghinare şi măduvă.

— Şi eu, muşchiuleţ de miel — adăugă Porthos.

— Iar eu, piept de pasăre — spuse şi Aramis.

— Vă înşelaţi cu toţii, domnilor — răspunse grav Athos — mâncaţi carne de cal.

— Haida-de! făcu d'Artagnan.

— De cal! murmură Aramis cu o strâmbătură de dezgust.

Numai Porthos nu spunea nimic.

— Da, de cal. Nu-i aşa, Porthos, că mâncăm calul, poate chiar cu valtrap cu tot?

— Nu, domnilor, am păstrat hamurile — lămuri Porthos.

— Pe legea mea, nici unul din noi nu-i mai breaz ca celălalt — rosti Aramis. S-ar zice că ne-am înţeles cu toţii.

— Ce vrei — urmă Porthos — oaspeţii mei se simţeau stingheriţi când îmi vedeau calul şi n-am vrut să-i umilesc.

— Apoi, poate că nici ducesa dumitale nu s-a întors încă de la băi, nu-i aşa? întrebă d'Artagnan.

— Da, nu s-a întors încă — răspunse Porthos. Şi, pe legea mea, mi s-a părut că guvernatorul provinciei, unul din gentilomii pe care-i aşteptam azi la masă, ţine atât de mult să-l aibă, încât i l-am dăruit.

— L-ai dăruit? se miră d'Artagnan.

— Oh, Doamne! Da, l-am dăruit, ăsta e adevărul — urmă Porthos — căci făcea cei puţin o sută cincizeci de galbeni, şi calicul n-a vrut să-mi dea mai mult de optzeci.

— Fără şa? zise Aramis.

— Da, fără şa.

— Vedeţi, domnilor — adăugă Athos — că tot Porthos a făcut cea mai bună afacere dintre noi toţi?

Izbucniră cu toţii în hohote de râs, încât Porthos nu mai ştiu ce să creadă; dar când îi desluşiră pricina veseliei lor, o împărtăşi şi el, cu râsul lui zgomotos, după cum îi şi era obiceiul.

— Aşa că acum avem cu toţii bani — spuse d'Artagnan.

— Afară de mine — îl întrerupse Athos. Vinul spaniol al lui Aramis mi s-a părut atât de bun, încât am poruncit să încarce vreo şaizeci de sticle în furgonul valeţilor; acum sunt aproape lefter de bani.

— Şi eu la fel — adăugă Aramis. Închipuiţi-vă, am dăruit până şi ultima leţcaie bisericii din Montdidier şi iezuiţilor din Amiens; pe urmă făgăduisem anumite danii pe care a trebuit să le fac; am mai dat şi acatiste pentru mine şi pentru dumneavoastră, acatiste care se vor citi, domnilor, şi care, sunt încredinţat, ne vor feri de rele.

— Dar credeţi că pe mine scrântitura mea nu m-a costat nimic? vorbi şi Porthos. Fără să mai pun la socoteală rana lui Mousqueton, pentru care a trebuit să chem medicul de două ori pe zi şi să-i plătesc îndoit vizitele, fiindcă tontul de Mousqueton a lăsat sa-i intre un glonte într-un anumit loc pe care de obicei nu-l arăţi decât spiţerilor; de aceea i-am şi pus în vedere nu cumva să se mai lase rănit prin partea locului.

— Haide, haide — spuse Athos, schimbând un surâs cu d'Artagnan şi cu Aramis — văd că te-ai purtat boiereşte cu bietul băiat; dovadă că eşti un bun stăpân.

— Pe scurt — urmă Porthos — dacă-mi plătesc socoteala, mai rămân doar cu vreo treizeci de pistoli.

— Şi eu cu o duzină de pistoli — adăugă Aramis.

— Prin urmare — socoti Athos — s-ar zice că noi doi suntem bogătaşii societăţii. Dumitale, d'Artagnan, cât îţi mai rămâne din suta de pistoli?

— Din suta mea de pistoli? În primul rând ţi-am dat dumitale cincizeci.

— Crezi?

— La naiba!

— Da, e adevărat, mi-am adus aminte.

— Apoi, am plătit şase pistoli hangiului.

— Ce dobitoc şi hangiul acela! Dar de ce i-ai mai dat şase pistoli?

— Păi, dumneata mi-ai spus să-i dau.

— Aşa-i, zău, prea sunt bun. Într-un cuvânt, cât îţi mai rămân?

— Douăzeci şi cinci de pistoli — răspunse d'Artagnan.

— Şi mie — zise Athos, scoţând nişte mărunţiş din buzunar — mie...

— Dumitale, nimic.

— Pe legea mea, cam aşa ceva, nimic sau atât de puţin, încât nici nu face să-i mai pun la socoteală.

— Şi acuma, să socotim cât avem cu toţii laolaltă. Dumneata, Porthos?

— Treizeci de pistoli.

— Dumneata, Aramis?

— Zece pistoli.

— Şi dumneata, d'Artagnan?

— Douăzeci şi cinci.

— Asta face în total? întrebă Athos.

— Patru sute şaptezeci şi cinci de livre! răspunse d'Artagnan, care socotea la fel de bine ca şi Arhimede.

— Şi cum sosim la Paris, o să mai avem încă patru sute — adăugă Porthos — în afară de şei şi hamuri.

— Dar caii noştri de la escadron? aminti Aramis.

— Să facem aşa: din cei patru cai ai valeţilor, să cumpărăm doi cai pentru stăpâni, pe care să-i tragem la sorţi; cele patru sute de livre fac tocmai cât o jumătate de cal pentru unul din cei fără cal, iar fundul buzunarelor să-l dăm lui d'Artagnan, care are mână norocoasă, şi să se ducă el să-l joace în prima speluncă ce i-o ieşi în cale.

— Acum, haideţi să mâncăm — îi pofti Porthos — că se

răceşte mâncarea.

Ceva mai liniştiţi în privinţa viitorului lor, cei patru prieteni făcură cinste ospăţului, din ale cărui rămăşiţe s-au înfruptat în urmă domnii Mousqueton, Bazin, Planchet şi Grimaud.

Ajuns la Paris, d'Artagnan găsi o scrisoare din partea domnului de Tréville, care-i aducea la cunoştinţă că, potrivit cererii sale, regele binevoia a-i îngădui intrarea în rândul muşchetarilor. Cum acesta era visul cel mai drag al lui d'Artagnan, bineînţeles în afara dorinţei de a o regăsi pe doamna Bonacieux, el alergă bucuros la prietenii lui, de care se despărţise doar de vreo jumătate de ceas şi pe care-i găsi abătuţi şi grozav de îngrijoraţi. Ţineau sfat acasă la Athos, ceea ce însemna că se aşteptau cu toţii la împrejurări grele. Domnul de Tréville le trimisese tocmai veste că maiestatea sa luase hotărârea să înceapă ostilităţile la 1 mai, aşa că trebuiau să-şi pregătească neîntârziat echipamentul de război.

Cei patru înţelepţi se priviră buimăciţi: domnului de Tréville nu-i ardea de glumă când era vorba de disciplină.

— Şi la cât credeţi voi că se ridică echipamentele? întrebă d'Artagnan.

— Oh! Ce să mai vorbim — răspunse Aramis. Ne-am făcut toate socotelile cu o zgârcenie de spartani, şi tot ne trebuie fiecăruia cam vreo mie cinci sute de livre.

— De patru ori cincisprezece fac şaizeci; asta înseamnă şase mii de livre — socoti Athos.

— Eu aş crede că numai o mie de livre de cap de om — spuse d'Artagnan. E drept, nu vorbesc ca un spartan, ci ca un procuror...

La auzul cuvântului de procuror, Porthos se trezi.

— Staţi — zise el — mă bate un gând.

— Şi asta e ceva — încuviinţă tacticos Athos. În ceea ce mă priveşte, eu n-am nici umbră de aşa ceva; cât despre d'Artagnan, părerea mea e că fericirea de a fi de azi înainte

printre noi i-a luat minţile; auzi, o mie de livre! Ţin să vă fac cunoscut că numai mie îmi trebuiesc două mii.

— De patru ori doi fac opt — socoti Aramis. Aşadar ne trebuiesc opt mii de livre pentru echipamentele noastre. E drept însă că în echipamente intră şi şeile pe care le avem.

— Pe deasupra — urmă Athos, aşteptând să plece d'Artagnan, care se ducea să-i mulţumească domnului de Tréville — pe deasupra avem şi frumosul diamant care străluceşte la degetul prietenului nostru. Ce naiba, d'Artagnan e prea inimos ca să-şi lase prietenii la strâmtoare, atunci când poartă în deget o avere cu care s-ar răscumpăra un rege!

Capitolul XXIX
GOANA DUPĂ ECHIPAMENT

Cel mai îngrijorat dintre cei patru prieteni era fără îndoială d'Artagnan, deşi, ca oştean al gărzii, el se putea echipa mai uşor decât domnii muşchetari, care erau toţi nobili de vază; dar, după cum am mai văzut, cadetul nostru din Gasconia era din fire prevăzător şi aproape zgârcit, însă, pe lângă asta (vedeţi ce nepotriviri), fălos nevoie mare, încât i-ar fi putut ţine hangul lui Porthos. În afară de aceste fumuri deşarte ce nu-i dădeau pace, d'Artagnan era cuprins şi de o grijă mai puţin egoistă. Cercetările lui în legătură cu doamna Bonacieux nu scoseseră nimic la iveală. Domnul de Tréville îi vorbise reginei; maiestatea sa nu ştia unde se află tânăra negustoreasă şi făgăduise doar că va pune s-o caute. Această făgăduială oarecum îndoielnică nu-l liniştea de loc pe d'Artagnan.

Athos nu se clintea din camera lui; era hotărât să nu facă nici o mişcare în vederea echipamentului.

— Ne mai rămân cincisprezece zile — spunea el prietenilor lui. Ei bine, dacă după aceste cincisprezece zile n-am putut găsi nimic, sau mai bine zis dacă nimic nu m-a putut găsi pe mine, deoarece sunt prea bun catolic pentru ca să-mi zbor creierii; am să mă iau la harţă cu patru ostaşi de-ai eminenţei sale sau cu opt englezi şi am să mă bat cu ei până s-o găsi unul să mă ucidă, ceea ce trebuie să mi se întâmple dat fiind numărul lor. Se va zice atunci că am murit pentru rege, aşa că îmi voi fi îndeplinit datoria fără să mai am nevoie de echipament.

Porthos se plimba de colo-colo, cu mâinile la spate, clătinând mereu din cap şi boscorodind:

— Eu nu mă las de gândul meu.

Îngrijorat, Aramis tăcea chitic.

Din aceste jalnice amănunte se poate înţelege câtă

deznădejde domnea în rândurile prietenilor.

La rândul lor, valeţii, ca şi armăsarii lui Hipolit, împărtăşeau grija cea mare a stăpânilor. Mousqueton strângea coji de pâine; Bazin, înclinat din fire spre smerenie, nu mai ieşea din biserică; Planchet îşi holba ochii după muşte, şi Grimaud, pe care nici deznădejdea tuturora nu-l putea hotărî să rupă tăcerea poruncită de stăpân, scotea nişte oftaturi de se-nduioşau până şi pietrele.

Cei trei prieteni, căci după cum am spus Athos se jurase să nu facă nici un pas ca să-şi caute echipamentul, plecau de acasă cum mijea de ziuă şi se întorceau în toiul nopţii. Rătăceau pe străzi cercetând fiecare lespede cu de-amănuntul, ca să vadă dacă nu cumva vreunul din cei care trecuseră pe acolo înaintea lor nu scăpase pe jos vreo pungă. S-ar fi zis că luau urmele cuiva, atât erau de atenţi pretutindeni pe unde treceau. Când se întâlneau, căutătura lor deznădăjduită părea a spune: Ai găsit ceva?

Totuşi, cum întâi şi-ntâi lui Porthos i se abătuse în minte un gând, şi cum ţinea morţiş la gândul lui, tot el trecu primul la fapte. Era om de ispravă, nu glumă, acest Porthos! D'Artagnan îl zări într-o zi când se îndrepta spre biserica Saint-Leu şi se luă după el într-o doară. Îl văzu intrând în sfântul lăcaş, după ce-şi răsucise mustaţa şi-şi netezise barbişonul, ceea ce era la el semnul prevestitor al unor straşnice gânduri de cucerire. Cum d'Artagnan păşea tiptil ca să se poată strecura neobservat, Porthos crezu că nu-l văzuse nimeni. D'Artagnan intră în urma lui. Porthos se rezemă de un stâlp, iar d'Artagnan, la fel de tiptil, se rezemă şi el de cealaltă parte a stâlpului. Tocmai atunci se ţinea o predică, aşa că biserica era înţesată de lume. Porthos se folosi de prilejui binevenit pentru a furişa ocheade femeilor; mulţumită îngrijirilor lui Mousqueton, aşa cum arăta Porthos ca înfăţişare nu s-ar fi putut bănui năruirea lui lăuntrică; e adevărat că pălăria îi era cam roasă, pana de la pălărie cam ieşită de

soare, broderiile cam feştelite, dantelele cam destrămate, dar în penumbra înconjurătoare toate aceste nimicuri se topeau şi Porthos rămânea tot frumosul Porthos.

D’Artagnan zări, pe banca cea mai apropiată de stâlpul de care se rezemaseră amândoi, o femeie de o frumuseţe tomnatică, puţin cam gălbejită, puţin cam uscăţivă, dar ţeapănă şi trufaşă sub boneta-i neagră. Ochii lui Porthos se aplecau pe furiş asupra acestei doamne, apoi zburau jucăuşi spre pridvor.

La rândul ei, doamna, îmbujorându-se când şi când, arunca priviri fulgerătoare asupra nestatornicului Porthos, şi de îndată ochii lui porneau să joace şi mai amarnic peste tot. Era vădit că Porthos folosea un tertip care o rănea adânc pe doamna cu boneta neagră, căci îşi muşca buzele până la sânge, îşi scărpina vârful nasului şi se foia fără astâmpăr pe scaun.

Văzând toate acestea, Porthos îşi răsuci iarăşi mustaţa, îşi mai netezi încă o dată barbişonul şi începu să facă semne unei doamne de lângă altar, care nu numai că era frumoasă, dar fără îndoială şi de vază, căci în spatele ei se aflau un mic arap, care-i purtase perna de sub genunchi, şi o însoţitoare, care ţinea punga cu blazon pentru cartea ei de rugăciuni. Urmărind acel du-te-vino al privirilor lui Porthos, doamna cu bonetă neagră văzu cum ele se opresc asupra doamnei cu pernă de catifea, cu arap şi cu însoţitoare.

În vremea aceasta, Porthos strângea chinga: cu clipiri din pleoape, cu degete duse la buze, cu mici zâmbete ucigătoare, care într-adevăr o ucideau pe frumoasa dispreţuită.

Astfel fiind, în semn de *mea culpa,* aceasta se lovi deodată cu pumnul în piept şi scoase un hm! atât de puternic, încât toată lumea din biserică, chiar şi doamna cu pernă roşie, îşi întoarse capul spre ea; Porthos rămase neclintit — înţelesese el despre ce era vorba, dar se făcea că n-aude.

Doamna cu pernă roşie îi luase ochii doamnei cu boneta

neagră, care văzuse în ea şi o potrivnică de temut, căci era grozav de frumoasă; îi luase ochii şi lui Porthos, care o găsea mult mai frumoasă decât pe doamna cu boneta neagră, şi de asemenea luase ochii lui d'Artagnan, care recunoscu în ea pe doamna din Meung, Calais şi Douvres, aceea pe care prigonitorul său, bărbatul cu cicatrice, o salutase numind-o Milady.

Fără a o pierde din vedere pe doamna cu pernă roşie, d'Artagnan nu încetă să urmărească jocul lui Porthos, de care făcea mare haz; bănuia că doamna cu boneta neagră era soţia avocatului din strada Urşilor, cu atât mai mult cu cât biserica Saint-Leu nu era prea departe de numita stradă.

Nu era greu să ghicească, din câte ştia, că Porthos voia să se răzbune de înfrângerea suferită la Chantilly, când soţia avocatului strânsese atât de neînduplecat băierile pungii. În acelaşi timp însă, d'Artagnan îşi mai dădu seama că nici o altă femeie nu răspundea ocheadelor curtenitoare ale lui Porthos. Toate doar năluciri, doar închipuiri; dar pentru o dragoste adevărată, ca şi pentru o gelozie adevărată, se află oare pe lume altă realitate decât a năluciri lor şi a închipuirilor deşarte?

Predica se sfârşi; soţia avocatului se îndreptă spre vasul cu agheasmă; Porthos i-o luă înainte şi, în loc să moaie un singur deget, băgă mâna întreagă înăuntru. Soţia avocatului surâse, crezând că muşchetarul de dragul ei se repezea astfel, dar ce cruntă dezamăgire o aştepta! Când era la câţiva paşi de el, Porthos îşi întoarse capul pironind-o cu privirea pe doamna cu perna roşie, care se ridicase şi tocmai se apropia urmată de micul arap şi de cameristă.

Când doamna cu pernă roşie ajunse aproape de Porthos, acesta îşi ridică mâna din care picura agheasmă. Frumoasa cucernică atinse cu mânuţa ei subţire mâna grosolană a lui Porthos, îşi făcu zâmbind semnul crucii şi ieşi din biserică. Era mai mult decât putea să îndure soţia avocatului: pentru ea nu

încăpea îndoială că doamna şi Porthos se cunoşteau îndeaproape. Dacă ar fi fost şi ea de neam mare, sigur că ar fi leşinat; dar cum nu era decât soţie de avocat, se mulţumi să-i spună muşchetarului, cu o mânie abia stăpânită:

— Ei, domnule Porthos, nu-mi oferi şi mie agheasmă?

La auzul acestui glas, Porthos tresări de parcă s-ar fi deşteptat după un somn de o sută de ani.

— Doa... doamna! făcu el. Dumneata eşti, dumneata? Ce mai face soţul dumitale, scumpul domn Coquenard? A rămas la fel de zgârcit ca şi înainte? Dar unde mi-au fost ochii că nu v-am zărit în cele două ceasuri cât a ţinut predica?

— Eram la doi paşi de dumneata, domnule — răspunse soţia avocatului — dar nu m-ai zărit fiindcă n-aveai ochi decât pentru doamna cea frumoasă, căreia i-ai oferit agheasmă.

Porthos se prefăcu grozav de stingherit.

— Ah, ai băgat de seamă!

— Trebuie să fie cineva orb ca să nu vadă.

— Da — spuse în treacăt Porthos — e o prietenă de-a mea, o ducesă cu care mă întâlnesc greu de tot din pricina geloziei soţului ei, şi care mi-a trimis răspuns că va veni astăzi — numai ca să mă vadă — în biserica asta prăpădită, din fundul ăsta de mahala.

— Domnule Porthos — spuse soţia avocatului — vrei să fii atât de bun şi să-mi dai cinci minute braţul? Mi-ar face plăcere să stau de vorbă cu dumneata.

— Cum să nu, doamnă — răspunse Porthos, făcându-şi sieşi cu ochiul ca un judecător care râde singur de şmecheria ce-o pregăteşte.

Tocmai atunci trecea d’Artagnan, care-o urmărea pas cu pas pe Milady; trăgând cu ochiul înspre Porthos, văzu mutra lui biruitoare. „Ia te uită! îşi zise în sinea lui, cugetând şi el potrivit moralei ciudat de uşuratice a acelor vremuri năstruşnice. Iacă unul care şi-ar putea dobândi echipamentul în răstimpul cuvenit.”

Lăsându-se dus de braţul doamnei Coquenard aşa cum barca se lasă în voia cârmei, Porthos ajunse în dreptul mânăstirii Saint-Magloire, până la un soi de trecere puţin umblată, închisă la amândouă capetele cu câte o vârtelniţă. Peste zi dădeai pe acolo numai de cerşetori care ronţăiau şi de copii care se zbenguiau.

— Vai, domnule Porthos! începu ea, după ce se încredinţase că nimeni, în afară de obişnuiţii mahalalei, nu putea să-i vadă, nici să-i audă. Vai, domnule Porthos, după cât se pare, eşti un mare cuceritor!

— Eu, doamnă? îngână Porthos, umflându-se în pene. Şi pentru ce anume?

— Dar semnele de adineauri, dar agheasma? Trebuie să fie măcar prinţesă doamna aceea cu arapul şi cu camerista după ea.

— Vă înşelaţi, nu e prinţesă — răspunse Porthos — e doar o ducesă.

— Dar lacheul care aştepta la poartă, dar caleaşca cu vizitiul care stătea pe capră în livrea de gală?

Porthos nu văzuse nici lacheul şi nici caleaşca; dar, cu privirea ei de femeie geloasă, doamna Coquenard le văzuse pe toate. Şi lui Porthos îi păru rău că n-o făcuse de la început prinţesă pe doamna cu perna roşie.

— Ah, eşti copilul răsfăţat al femeilor frumoase, domnule Porthos! stărui oftând soţia avocatului.

— Dar înţelegeţi că e firesc să am noroc în dragoste, cu chipul pe care mi l-a dăruit natura.

— Doamne, cât de uituci sunt bărbaţii! se tângui soţia avocatului, ridicându-şi ochii spre cer.

— Cred totuşi că mai puţin decât femeile — răspunse Porthos — căci, în sfârşit, doamnă, eu pot spune că am fost victima dumitale atunci când, rănit, pe patul de moarte, m-am văzut părăsit de medici; eu care cobor dintr-un neam vestit, eu care m-am încrezut în prietenia dumitale, era cât p-

aci să mor, întâi din pricina rănilor, şi pe urmă de foame, într-un han nenorocit din Chantilly, şi toate astea fără ca să catadicseşti să-mi răspunzi măcar o singură dată la scrisorile înflăcărate pe care ţi le trimiteam.

— Stai să vezi, domnule Porthos — îngăimă ea, căci se simţea cam vinovată judecând după purtarea înaltelor doamne din vremea aceea.

— Eu care am jertfit pentru dumneata pe baroana de...

— Ştiu, aşa e.

— Pe contesa de...

— Domnule Porthos, nu mă mai chinui.

— Pe ducesa de...

— Domnule Porthos, fii îndurător!

— Ai dreptate, doamnă, poftim, încetez.

— Soţul meu nici nu vrea să audă de împrumuturi.

— Doamnă Coquenard — urmă Porthos — adu-ţi aminte prima scrisoare pe care mi-ai scris-o şi pe care o păstrez întipărită în minte.

Soţia avocatului oftă din greu.

— Dar vezi că şi suma pe care o cereai cu împrumut era puţin cam măricică.

— Doamnă Coquenard, îţi dădeam întâietatea. A fost de ajuns să-i scriu ducesei de... Nu vreau să-i rostesc numele, căci de felul meu nu obişnuiesc să dau în vileag o femeie; dar aşa cum îţi spuneam, îndată ce i-am scris, mi-a şi trimis o mie cinci sute.

Soţiei avocatului i se prelinse o lacrimă.

— Domnule Porthos, îţi jur că m-ai pedepsit cumplit şi că dacă te mai afli vreodată în asemenea încurcătură, poţi oricând să te bizui pe mine.

— Lasă, doamnă — făcu Porthos dezgustat — să nu mai pomenim de bani, e umilitor.

— Aşadar, nu mă mai iubeşti; şopti întristată soţia avocatului.

Porthos păstră o tăcere trufaşă.

— Acesta e răspunsul dumitale? Acum înţeleg.

— Gândeşte-te la jignirea ce mi-ai adus, doamnă. A rămas aici — răspunse Porthos, ducându-şi mâna la inimă şi apăsând-o cu putere.

— Am să îndrept jignirea, lasă, dragă Porthos!

— Şi, la urma urmelor, ce ceream eu? întrebă Porthos, ridicând nevinovat din umeri. Un împrumut, nimic mai mult. Doar nu sunt nesocotit. Ştiu că nu eşti bogată, doamnă Coquenard, şi că soţul dumitale e silit să-i stoarcă pe bieţii împricinaţi ca să scoată de la ei câţiva nenorociţi de galbeni. Oh, dac-ai fi fost contesă, marchiză sau ducesă ar fi fost altceva, atunci ai fi fost de neiertat!

Soţia avocatului se simţi atinsă.

— Află, domnule Porthos — răspunse ea — că în casa mea de fier, adică a unei biete soţii de avocat, pot să se găsească mai mulţi bani decât la toate pârlitele dumitale de mironosiţe.

— Asta înseamnă o jignire de două ori mai mare — sări Porthos, desprinzându-şi braţul de al ei — căci, dacă eşti bogată, doamnă Coquenard, refuzul dumitale e de neiertat.

— Când spun bogată — lămuri soţia avocatului, dându-şi seama că o luase gura pe dinainte — nu trebuie să iei cuvântul aidoma. La drept vorbind, nu sunt bogată, dar am tot ce-mi trebuie.

— Vă rog, doamnă — îi curmă vorba Porthos — să punem capăt la toate astea. M-ai nedreptăţit; între noi nu mai poate fi vorba de nici o apropiere.

— Nerecunoscătorule ce eşti!

— Prin urmare, tot dumneata te plângi! se minună Porthos.

— Atunci, drum bun cu frumoasa dumitale ducesă! Eu nu te mai opresc.

„Nu-i chiar atât de prăpădită cum credeam” — îşi zise Porthos în sinea lui.

— Domnule Porthos, uite, încă o dată, dar pentru ultima

oară: mai ţii la mine? Da sau ba?

— Vai mie, doamnă — murmură Porthos în chipul cel mai jalnic cu putinţă — tocmai acum, în ajun de război, când presimţirile îmi spun că voi fi ucis...

— Nu mai vorbi aşa! îl opri soţia avocatului, izbucnind în lacrimi.

— Totuşi, ceva îmi spune că aşa va fi — se jelui Porthos, din ce în ce mai abătut.

— Mărturiseşte mai curând că ai altă iubită.

— Nu, ţi-o spun pe şleau, nimic nou nu mă mai încântă, ba mai mult încă, simt aici, în ascunzişul inimii, ceva care parcă stăruie pentru dumneata. Dar, după cum ştii, sau după cum nu ştii, peste cincisprezece zile începe nenorocitul acela de război, şi n-o să mă mai pot gândi în vremea asta decât la echipamentul meu. Apoi, trebuie să plec în familie, tocmai în fundul Bretaniei, ca să-mi înjgheb banii pentru plecare.

Porthos îşi dădu seama de lupta izbucnită între dragoste şi zgârcenie.

— Şi fiindcă moşiile ducesei pe care ai văzut-o în biserică sunt lângă ale mele, vom călători împreună. Ştii doar că atunci când călătoreşti în doi, drumul pare mult mai scurt.

— Adică nu mai ai nici un prieten la Paris, domnule Porthos? întrebă ea.

— Eu credeam că am — răspunse Porthos cu aceeaşi căutătură abătută — dar mi-am dat seama că mă înşel.

— Ba ai, domnule Porthos, ai! îl încredinţă doamna Coquenard într-o pornire înflăcărată, care o mira şi pe ea. Treci mâine pe la mine. Spune să eşti fiul mătuşii mele, prin urmare vărul meu; că vii din Nyon, din Picardia, că ai mai multe procese la Paris, dar că n-ai avocat. O să ţii minte toate astea?

— Fireşte, doamnă.

— Vino la ora prânzului.

— Am înţeles.

— Şi ţine-te bine în faţa soţului meu, care e marc pişicher, în ciuda celor şaptezeci şi şase de ani.

— Şaptezeci şi şase de ani! Drace! Frumoasă vârstă! se minună Porthos.

— Vrei să spui înaintată vârstă, domnule Porthos. Aşa că, sărăcuţul de el, mă poate lăsa văduvă când nici nu te gândeşti — urmă soţia avocatului, aruncându-i lui Porthos o privire plină de înţeles. Din fericire, în actul de căsătorie am trecut anume că toată averea va rămâne supravieţuitorului.

— Toată averea? întrebă Porthos.

— Toată.

— Văd că sunteţi o femeie prevăzătoare, scumpă doamnă Coquenard — adăugă Porthos, strângându-i înduioşat mâna.

— Iată-ne deci împăcaţi, scumpe domnule Porthos — spuse ea, răsfăţându-se.

— Pentru toată viaţa — întregi Porthos, în acelaşi fel.

— La revedere deci, trădătorul meu.

— La revedere, uituca mea.

— Pe mâine, îngerul meu!

— Pe mâine, comoara vieţii mele!

Capitolul XXX
MILADY

D’Artagnan o urmărise pe Milady fără ca ea să-l fi zărit. O văzuse urcându-se în caleaşcă şi o auzise poruncind vizitiului s-o ducă la Saint-Germain. Era de prisos să încerce a urmări pe jos o trăsură trasă de doi cai voinici gonind în trap. D’Artagnan se întoarse deci în strada Férou.

Pe strada Senei îl întâlni pe Planchet, care, oprit în dreptul unei plăcintării, părea încremenit în faţa unui cozonac după care-i lăsa gura apă. Îi porunci să meargă să înşeueze doi cai în grajdurile domnului de Tréville, unul pentru dumnealui, d’Artagnan, şi celălalt pentru dumnealui, Planchet, şi apoi să vină să-l găsească la Athos — grajdurile domnului de Tréville fiind puse odată pentru totdeauna la cheremul lui d’Artagnan.

Planchet o porni înspre strada Colombier şi d’Artagnan înspre strada Férou. Athos era acasă şi golea morocănos o sticlă cu faimosul vin de Spania adus din călătoria lui în Picardia. Îi făcu semn lui Grimaud să aducă un pahar pentru d’Artagnan şi Grimaud îi îndeplini dorinţa ca de obicei.

D’Artagnan îi istorisi lui Athos tot ce se întâmplase în biserică între Porthos şi soţia avocatului, şi cum prietenul lor era poate pe cale să-şi facă rost de echipament.

— În ceea ce mă priveşte — răspunse Athos la cele auzite — sunt foarte liniştit: ştiu că nici o femeie n-o să cheltuiască cu hamurile mele.

— Şi totuşi, frumos cum eşti, curtenitor şi de neam mare, eu cred, dragă Athos, că n-ar fi pe lume crăiasă sau regină la adăpost de săgeţile inimii dumitale.

— Ce tânăr e şi d’Artagnan ăsta! mormăi Athos, ridicând din umeri.

Şi-i făcu semn lui Grimaud să mai aducă o sticlă de vin. Tocmai atunci, strecurându-şi sfios capul prin uşa întredeschisă, Planchet îşi vesti stăpânul că cei doi cai

aşteptau afară.

— Care cai? întrebă Athos.

— Doi cai pe care domnul de Tréville mi-i împrumută ca să mă plimb şi cu care vreau să dau o raită la Saint-Germain.

— Şi ce ai de gând să faci la Saint-Germain? mai întrebă Athos.

D'Artagnan începu a-i povesti întâlnirea din biserică şi cum dăduse de femeia care, împreună cu nobilul în mantie neagră şi cu cicatrice la tâmplă, nu-i puteau ieşi din minte.

— Adică eşti îndrăgostit de asta, la fel cum erai şi de doamna Bonacieux — spuse Athos, ridicând dispreţuitor din umeri, de parcă i-ar fi fost milă de slăbiciunile omeneşti.

— Eu? Da de unde! se împotrivi d'Artagnan. Dar mor de nerăbdare să scot la lumină taina care-o înconjoară. Nu ştiu de ce îmi închipui că femeia asta, aşa cum n-o cunosc şi cum nici ea nu mă cunoaşte, are totuşi o înrâurire asupra vieţii mele.

— Aşa e, ai dreptate — încuviinţă Athos. Nu ştiu femeie pe lume vrednică s-o mai cauţi atunci când i-ai pierdut urma. Doamna Bonacieux s-o fi rătăcit pe undeva; treaba ei, să se descurce cum o putea.

— Nu, Athos, te înşeli — îi răspunse d'Artagnan — o iubesc mai mult ca oricând pe biata mea Constance şi, de-aş şti unde e acum, aş alerga până la capătul pământului ca s-o scap din ghearele duşmanilor, dar n-am aflat nimic; tot ce-am încercat a fost zadarnic. Ce vrei, trebuie să mai şi petreci câte puţin.

— Atunci, petrece cu Milady, dragă d'Artagnan, ţi-o doresc din toată inima, dacă-ţi poate face plăcere.

— Ascultă-mă, Athos — îl îndemnă d'Artagnan — în loc să stai zăvorit aici ca la închisoare, mai bine încalecă şi vino să te plimbi cu mine la Saint-Germain.

— Dragul meu, eu călăresc pe caii mei, atunci când îi am, altminteri merg pe jos.

— Uite, eu nu sunt mândru ca dumneata şi încalec pe ce găsesc — i-o întoarse d'Artagnan, zâmbind de răspunsul ursuz al lui Athos, care, din partea altuia, l-ar fi jignit. Aşadar, cu bine, dragul meu.

— La revedere — mormăi muşchetarul, făcându-i semn lui Grimaud să desfunde sticla pe care o adusese.

D'Artagnan şi Planchet încălecară şi se îndreptară spre Saint-Germain. De-a lungul drumului îi veneau mereu în minte cuvintele lui Athos cu privire la doamna Bonacieux. Deşi de felul lui nu se prea prăpădea cu firea, frumoasa negustorească i se cuibărise în inimă; aşa cum spunea, era gata s-o caute şi la capătul pământului. Dar pământul are atâtea capete, tocmai pentru că e rotund; astfel fiind, nu ştia nici el încotro s-o apuce. Până una-alta voia să descopere ce era cu acea Milady. Milady stătuse de vorbă cu bărbatul cu pelerina neagră, prin urmare îl cunoştea. Dar în mintea lui d'Artagnan, tocmai bărbatul cu pelerina neagră o răpise pe doamna Bonacieux a doua oară, după cum tot el o răpise şi întâia dată. Aşa că d'Artagnan nu minţea decât pe jumătate, adică minţea puţin de tot când spunea că, pornind în căutarea acelei Milady, pornea totodată în căutarea sărmanei Constance.

Furat de aceste gânduri şi dând pinteni calului, când şi când, d'Artagnan străbătuse drumul şi ajunsese la Saint-Germain. Trecuse tocmai de pavilionul în care cu zece ani mai târziu avea să se nască Ludovic al XIV-lea. Nimerise într-o stradă pustie, privind mereu la dreapta şi la stânga, ca să vadă dacă nu cumva dă de vreo urmă a frumoasei englezoaice, când deodată, la parterul unei case arătoase, care, potrivit obiceiului vremii, nu avea nici o fereastră la stradă, zări ivindu-se un chip cunoscut. Insul trecea de colo-colo, pe un soi de terasă împodobită cu flori. Planchet îl dibui cel dintâi.

— Domnule — se întoarse el spre d'Artagnan — mutra

acelui gură-cască nu vă spune nimic?

— Nu — răspunse d'Artagnan — şi totuşi sunt sigur că l-am mai zărit pe undeva.

— Păi, cred şi eu — zise Planchet. E bietul Lubin, lacheul contelui de Wardes, cel pe care l-aţi jumulit aşa de frumos acum o lună la Calais, pe drumul spre vila comandantului de port.

— Da, da, bine zici — îşi aminti d'Artagnan — îl ştiu acum. Oare te-o mai fi ţinând minte?

— Vai de capul lui, era atât de zăpăcit, că nu cred că mă mai ştie.

— Atunci, ia du-te, intră în vorbă cu el şi caută de află dacă stăpânul lui mai trăieşte.

Planchet descălecă şi se duse drept la Lubin, care, într-adevăr, nu-l recunoscu; amândoi valeţii se puseră pe vorbă, ca cei mai buni prieteni din lume, în vreme ce d'Artagnan îşi mână amândoi caii într-o ulicioară; ocolind apoi jur împrejur o casă, se întoarse să asculte sfătoşenia din dosul unui gard de alun.

După câteva clipe de pândă îndărătul gardului, d'Artagnan auzi huruit de trăsură şi văzu oprindu-se în faţa lui caleaşca frumoasei Milady. Fără doar şi poate, Milady se afla înăuntru. D'Artagnan se culcă pe gâtul calului ca să poată vedea totul, fără ca el sa fie însă văzut.

Scoţându-şi fermecătorul ei cap bălai prin portieră, Milady dădu câteva porunci cameristei. Aceasta din urmă, o fată nostimă, între douăzeci şi douăzeci şi doi de ani, sprintenă şi vioaie, adevărată cameristă de casă mare, sări de pe scara caleştii pe care şedea cocoţată, potrivit obiceiurilor vremii, şi se îndreptă spre terasa unde d'Artagnan îl zărise pe Lubin.

D'Artagnan o urmări cu privirea şi o văzu îndreptându-se spre terasă. Tocmai atunci, din întâmplare, cineva dinăuntru îl chemă pe Lubin, aşa că Planchet rămase singur, zgâindu-şi ochii ca să vadă încotro o apucase d'Artagnan. Camerista se

apropie de Planchet şi, luându-l drept Lubin, îi întinse un bileţel, spunându-i:

— Pentru stăpânul dumitale.

— Pentru stăpânul meu? se miră Planchet.

— Da, şi e zor mare. Du-l numaidecât.

Fugi apoi îndărăt la trăsura care, în vremea aceasta, se şi întorsese înspre partea de unde venise; se cocoţă iar pe scară şi caleaşca o porni din nou.

Planchet suci şi răsuci bileţelul, apoi, deprins să asculte fără a crâcni, sări jos de pe terasă, o apucă pe ulicioară şi, după douăzeci de paşi, dădu de d'Artagnan, care văzuse totul şi-i ieşea înainte.

— Pentru dumneavoastră, domnule — spuse Planchet, dându-i biletul.

— Pentru mine? întrebă d'Artagnan. Eşti sigur?

— Doamne sfinte! Cum să nu fiu sigur! Camerista mi-a spus: „Pentru stăpânul dumitale". Eu n-am alt stăpân decât pe dumneavoastră, aşa că... Dar, zău, straşnică fetişcană, camerista asta!...

D'Artagnan desfăcu plicul şi citi următoarele cuvinte:

Cineva care-ţi poartă de grijă mai mult decât poate mărturisi ar vrea să ştie în ce zi vei putea ieşi să te plimbi în pădure. Mâine, la hotelul „Champ-du-Drap-d'Or" lacheu în negru şi roşu va veni după răspuns.

— Ia te uită! îşi zise d'Artagnan. Asta-i prea de tot! S-ar spune că Milady şi cu mine ne îngrijim de sănătatea aceluiaşi domn. Ia spune, Planchet, cum îi mai merge prietenului nostru, contele de Wardes? Va să zică n-a dat ortul popii?

— Nu, domnule! îi merge bine, aşa cum poate să-i meargă cuiva cu patru lovituri de spadă în măruntaie, căci, fără supărare, l-aţi pocnit de patru ori şi, drăguţul de el, abia se mai ţine pe picioare; i s-a scurs aproape tot sângele. Cum vă

spuneam, domnule, Lubin nu mă ţinea minte şi mi-a povestit bob cu bob toată păţania.

— Prea bine, Planchet, eşti regele valeţilor; acum încalecă şi hai să ajungem caleaşca.

Nu le trebui multă vreme; peste cinci minute zăriră caleaşca oprită la marginea drumului; lângă portieră stătea un călăreţ, în veşminte scumpe.

Convorbirea dintre Milady şi călăreţ era atât de însufleţită, încât d'Artagnan se opri de partea cealaltă a trăsurii fără să-l bage cineva în seamă, afară doar de drăgălaşa cameristă.

Vorbeau englezeşte, limbă pe care d'Artagnan n-o pricepea de loc; dar, după glas, tânărului nostru i se păru că frumoasa englezoaică era foc de supărată; ea încheie convorbirea printr-o mişcare ce spulbera orice îndoială, şi anume printr-o lovitură de evantai atât de straşnică, încât mica podoabă femeiască sări în mii de bucăţele. Călăreţul izbucni într-un hohot de râs care păru s-o întărite şi mai mult pe Milady.

D'Artagnan îşi zise că venise vremea să se amestece în vorbă; se apropie de cealaltă portiera, descoperindu-şi smerit capul.

— Doamnă — zise el — îmi daţi voie să vă ofer sprijinul meu? Mi se pare că acest domn v-a supărat. Rostiţi un singur cuvânt, doamnă, şi voi avea grijă să-l pedepsesc pentru lipsa lui de curtenie.

După primele cuvinte, Milady îşi întoarse capul, privind mirată spre tânăr; apoi, când acesta sfârşi, ea îi răspunse într-un curat grai franţuzesc:

— Cu dragă inimă aş primi ocrotirea dumneavoastră, domnule, dacă persoana care mă ceartă n-ar fi chiar fratele meu.

— Atunci, vă rog să mă iertaţi — adăugă d'Artagnan — nu puteam să ştiu acest lucru, doamnă.

— Ce tot îndrugă zăpăcitul ăsta? izbucni, aplecându-se până în dreptul portierei, călăreţul despre care Milady

spusese că-i era rudă. Şi de ce nu-şi vede de drum?

— Zăpăcit eşti dumneata — se răsti d'Artagnan, aplecându-se la rândul lui pe grumazul calului şi răspunzând tot prin portieră. Uite, nu-mi văd de drum, fiindcă am chef să mă opresc aici.

Călăreţul strecură câteva cuvinte englezeşti surorii lui.

— Eu îţi vorbesc pe franţuzeşte — urmă d'Artagnan — şi fă-mi te rog plăcerea să-mi răspunzi în acelaşi grai. Oi fi dumneata fratele doamnei, dar din fericire nu eşti şi al meu.

S-ar fi putut crede că Milady, temătoare ca orice femeie, va rosti un cuvânt ca să curme acel început de gâlceavă, dar, dimpotrivă, vârându-se în fundul caleştii, porunci nepăsătoare vizitiului:

— Mână la palat!

Tânăra cameristă aruncă neliniştită o privire către d'Artagnan, căci, chipeş cum era, gentilomul nostru n-o putuse lăsa rece.

Caleaşca o porni şi cei doi bărbaţi se văzură deodată faţa în faţă, fără nici o opreliştе între ei. Necunoscutul făcu o mişcare pentru a urma caleaşca, dar d'Artagnan, a cărui mânie clocotea tot mai aprig, căci recunoscuse în el pe englezul din Amiens care-i câştigase calul şi fusese cât pe-aci să-i câştige lui Athos inelul cu diamant, îi apucă frâul calului şi-l ţinu în loc.

— Ei, domnule — strigă el — se vede că eşti şi mai zăpăcit ca mine, căci, pare-mi-se, ai uitat că noi doi mai avem o socoteală.

— Ah, ah! făcu englezul. Dumneata erai, maestre? Va sa zică nu te laşi! Ţii morţiş să joci când una, când alta.

— Da, şi asta mi-aduce aminte că trebuie să-mi iau revanşa. Aşa că vom vedea noi, scumpe domn, dacă mânuieşti la fel de dibaci spada ca şi zarurile.

— Vezi şi dumneata că n-am spadă — zise englezul. Vrei să faci pe viteazul în faţa unui om fără armă?

— Nădăjduiesc că acasă ai o spadă — i-o întoarse d'Artagnan. În orice caz, eu am două, aşa că, dacă doreşti, le tragem la sorţi.

— Nu-i nevoie — răspunse englezul — am unelte din astea berechet.

— Ei bine, nobile domn — stărui d'Artagnan — alege-o pe cea mai lungă şi vino să mi-o arăţi diseară!

— Unde, rogu-te?

— În dosul Luxemburgului e un cartier minunat pentru plimbări de acest soi.

— Bine, voi veni.

— La ce oră?

— La şase.

— Ia spune, poate că ai şi vreun prieten, doi...

— Ba am trei, care se vor simţi măguliţi să joace aceeaşi partidă ca şi mine.

— Trei? Cu atât mai bine, se potriveşte de minune — răspunse d'Artagnan — e tocmai ce-am socotit şi eu.

— Şi acum, spune-mi cine eşti? întrebă englezul.

— Sunt domnul d'Artagnan, gentilom gascon, din garda regală, compania domnului des Essarts. Dar dumneata?

— Eu sunt lordul de Winter, baron de Sheffield.

— Mă rog! Sluga dumitale, domnule baron — răspunse d'Artagnan — deşi ai nişte nume greu de ţinut minte.

Şi dând pinteni calului, porni în goană înapoi spre Paris.

Aşa cum obişnuia în asemenea împrejurări, d'Artagnan descălecă de-a dreptul la Athos. Îl găsi tolănit pe o canapea mare, unde aştepta, după cum spusese, ca echipamentul să vină singur până la el. D'Artagnan îi istorisi tot ce se petrecuse, mai puţin scrisoarea către domnul de Wardes. Athos era încântat la gândul că se va bate cu un englez. După cum am mai spus, acesta era visul lui.

Îşi trimiseră valeţii să-i cheme grabnic pe Porthos şi Aramis, cărora le aduseră la cunoştinţă cele petrecute. Porthos îşi

trase spada din teacă şi începu s-o mânuiască în faţa peretelui, dându-se când şi când îndărăt şi mlădiindu-şi genunchii ca un dansator. Aramis, care lucra de zor la poemul lui, se încuie în cabinetul lui Athos cu rugămintea să fie lăsat în pace până va începe duelul. Athos îi ceru prin semne lui Grimaud să-i mai aducă o sticlă de vin.

Cât priveşte pe d’Artagnan, chibzuia în mintea lui un mic plan, a cărui desfăşurare o vom cunoaşte mai târziu, plan care-i făgăduia, se vede, cine ştie ce năzdrăvănie, căci din când în când un zâmbet luminos trecea pe faţa-i visătoare.

Redactor: NATALIA PETRUŢ
Tehnoredactor: CONSTANŢA VULCĂNESCU
Dat la *cules 17.03.1969. Bun de tipar 06.05.1969. Apărut 1969. Comanda nr. 8274. Tiraj 130.000 legate ½. Hârtie Tipar înalt A de 63 g/mp. 540X840/16. Coli editoriale 19,25. Coli de tipar 20,5 A. 1160. C.Z.* pentru *bibliotecile mici 8R-31*
Tiparul executat sub comanda nr. 90.238 la
Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”,
Piaţa Scânteii nr. 1, Bucureşti —
Republica Socialistă România

EDITURA TINERETULUI

Vol. I-II
Lei 27